

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์งานวิจัย

ประวัติศาสตร์บอกเล่าเมืองสงขลา ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2

(พ.ศ. 2484-2488)

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล/ยศปัจจุบัน	สถานภาพ/อาชีพ ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2	อายุช่วงสงคราม โลกครั้งที่ 2	อายุ ปัจจุบัน
1	นายโกวิท คีรีวัฒน์	พ่อค้า	25	87
2	นายคล้าย บุญสร้าง	นักเรียน	13	75
3	นางเครือวัลย์ ศรีพจนารถ	รับจ้าง	24	86
4-5	นายเกล้า รัตนสำเนียง	ชาวสวน	23	85
	รศ.ดร.วิจิต สัจจรัตน์	นักเรียน	8	69
6	ส.อ.จ่านง สนธิสุทธิ	ทหารปืนใหญ่/ยศสิบตรี	24	86
7	นางเชาวนี เ गरังยี	รับจ้าง	17	79
8	นายชนิด กุลประ โยชน์	นักเรียน	16	79
9	น.ส.นพณา รัตนปราการ	นักเรียน	10	72
10	นายบรรยงค์ เลอะกุล	ยูวชนทหาร	15	77
11	นายปิ่น เพชรมณี	นักเรียน	15	77
12-13	นายพิชัย ศิริรักษ์	ยูวชนทหาร	16	82
	นางถนอม ศิริรักษ์	นักเรียน	14	76
14	นายไพจิตร บุญมโน	นักเรียน	12	74
15	นายไพบุลย์ พิชัยวงศ์	นักเรียน	11	73
16-17	พ.ต.เกร์ หาญชนบท	ทหารปืนใหญ่/ยศสิบตรี	26	88
	นางจำเนียร หาญชนบท	รับจ้าง	20	82
18	พ.ต.ยศ แยมสมจิตร	ทหารปืนใหญ่/ยศสิบตรี	23	85
19-20	พ.ต.รอด แดงอ่อน	ทหารราบ/ยศสิบตรี	24	86
	นางถนอม แดงอ่อน	แม่บ้าน	20	82
21	รศ.วรรณิ รัตราสาร	นักเรียน	11	73
22	นายวิโรจน์ คงคาลัย	นักเรียน	17	79
23	นายสุรณ เจริญพงศ์	นักเรียน	19	81
24	นายอนันต์ แสงจันทร์	รับจ้าง	26	88
25	ร.ต.อ.อุทิศ ตัณตรีบุรณ	ยูวชนทหาร	19	81

ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ประวัติศาสตร์บอกเล่าเมืองสงขลาในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2

(พ.ศ. 2484 – 2488)

1. ข้อมูลส่วนตัว

ชื่อ นาย, นาง, นางสาว .....นามสกุล .....

เกิดวันที่ .....อายุปัจจุบัน .....ปี อายุช่วงเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 .....ปี

ระหว่างเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ประกอบอาชีพ .....

ประกอบอาชีพครั้งสุดท้าย คือ .....

ขณะเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 พักอยู่บ้านเลขที่ .....หมู่ที่.....ตำบล.....

อำเภอ .....จังหวัด.....

2. สถานการณ์ก่อนเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2

2.1 ท่านทราบล่วงหน้าหรือไม่ว่าสงครามจะเกิด ?

ทราบ   ไม่ทราบ

2.2 ถ้าทราบ โปรดให้ข้อมูลว่าด้วยวิธีใด ?

.....

.....

.....

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างชาวเมืองสงขลากับทหารญี่ปุ่นเป็นอย่างไร?

.....

.....

.....

2.4 เหตุการณ์ก่อนเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ชาวเมืองสงขลา มีความเป็นอยู่อย่างไร ?

.....

.....

.....

3. ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2484 – 2488)

3.1 สภาพความเป็นอยู่ของชาวเมืองสงขลาในช่วงสงครามต้องเผชิญกับภาวะ
ความอดอยากมากน้อยเพียงใด ? ข้อมูลอื่น ๆ ที่พบเห็นมีอะไรบ้าง ?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

3.2 คนไทยมีสภาพจิตใจอย่างไร ? โจรผู้ร้ายชุกชุมหรือไม่ ? มีความคิดเห็นอย่างไร ?

.....
.....
.....
.....
.....

3.3 คนไทยมีทัศนคติต่อทหารญี่ปุ่นอย่างไร ?

.....
.....
.....
.....

3.4 คนไทยมีทัศนคติต่อทหารฝ่ายสัมพันธมิตรอย่างไร ?

.....
.....
.....
.....

3.5 การรับรู้ข่าวสารจากทางราชการในช่วงสงครามเป็นอย่างไร ?

.....
.....
.....
.....

เอกสารหมายเลข 1

คำถามและคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ นายโกวิท คีรีวัฒน์

อายุ 25 ปี เมื่อ พ.ศ. 2484 อายุปัจจุบัน อายุ 87 ปี

ขณะเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ประกอบอาชีพ ค้าขาย รับซื้อยางพารา

ปัจจุบันอยู่ ณ บ้านเลขที่ 171 ถนนนิพัทธ์อุทิศ 1 อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา โทร. 074-243562

สัมภาษณ์วันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2546

บทสัมภาษณ์ นายโกวิท คีรีวัฒน์

ถาม อยากให้คุณเล่าเหตุการณ์ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ตอนที่ญี่ปุ่นบุกสงขลาอะ

ตอบ มันวางแผนจะขึ้นมาแล้ว พอมาถึงมันก็ขึ้นทันทีเลย มันคงไม่ทำจริงเท่าไรหรอก มันคงอยากเป็นเพื่อนมากกว่า มันอยากขอผ่าน เราก็ยิงมันตายเยอะเยอะ

ถาม คุณอาเล่าให้ฟังว่า เคยรู้จักญี่ปุ่นมาก่อนหน้าที่สงครามจะเกิด

ตอบ รู้จักทีหลัง ไปเป็นใหญ่อยู่ที่ปีนัง ผมไปค้าปีนัง มันยังให้ผมไปอยู่โรงแรม มันมาคุมผมดีมาก เป็นนักเรียนด้วยกัน

ถาม คุณอาเล่าตอนที่คุณอาเจอกับญี่ปุ่นได้ไหมคะ

ตอบ ก็ผมเป็นพ่อค้าครับ ผมเป็นพ่อค้าซื้อขายเหมือนกัน เราก็ดูเค้าแปลกแล้ว เราจะซื้อขายด้วยกัน มันดูลำบากเหลือเกิน เค้าไม่ชำนาญ เหมือนเค้าไม่ใช่พ่อค้า ทำอะไรมันดูไม่ใช่ลักษณะพ่อค้า เราอยู่ที่นั่นสวนยางที่บ้านนะ อยู่บ้านดินลาน ไม่มีโทรศัพท์ เราทำโทรศัพท์เอง เสียไปซักหมื่นบาท แต่หมื่นบาทสมัยโน้น เงินแสน สมัยนี้สู้ไม่ได้

ถาม เป็นสวนยางของใครคะ

ตอบ ของกงสี มีโทรศัพท์ ที่นั่นมันมาถามเรา พอวันมันขึ้น มันมาตัดสายโทรศัพท์ มันเตรียมพร้อมนะ รถยนต์ รถจักรยาน มีที่บ้านไหนมันรู้หมด

ถาม แล้วพวกเขาพักอยู่ที่ไหนคะ

ตอบ ก็มันเปิดร้านรับซื้อขายนํ้ายาง อยู่ในหาดใหญ่ แล้วมีอีกคนอยู่สงขลา เป็นหมอ ชื่อหมอไคเซ ผมก็เคยไปรักษาแล้วก็มีคนมาจากมลายู รุม ๆ จับ ๆ ทุกที รถมลายูมา 10 โมงเช้า รถไฟมาทางหาดใหญ่ แล้วก็มีคนมาคุยซุบซิบ ๆ ผมก็ไปบอกตำรวจ แนวที่ 5 แน่ ๆ ตำรวจเค้าก็รู้

ถาม ชาวมลายูที่มาซุบซิบนี้เป็นชาติไหนคะ

ตอบ คนจีนอะไรไม่รู้ ผมก็ไม่รู้เรื่อง

ถาม มาจากมลายูหรือคะ

ตอบ เรารู้มาแล้ว รู้กันซักปีก่อนมันจะขึ้น เพราะผมรู้จักด้วย กงสุลมันมาที่บ้านผม แล้วมันเมมาเกาะกะด้วย มันขายโสด แล้วมันวางอำนาจเหลือเกิน แล้วเข้าแก่... ลูกชายเค้าเป็นเอเยนต์ญี่ปุ่นซื้ออย่างให้ญี่ปุ่น มันแบบนี้ เพื่อนผมมันเป็นเอเยนต์ซื้อ ญี่ปุ่นมันตั้งให้แกเป็นผู้ดูแล ญี่ปุ่นมันเข้ามามันไม่ใช่สงคราม มันยึดเรา แล้ววันนั้นนะ ผมไปกรุงเทพ ไปงานรัฐธรรมนูญ เห็นถนนคนเดินขวักไขว่ เอ๊ะทำไมแปลกอย่างนี้ เดี่ยวโทรศัพท์มาจากเลขาของรัฐมนตรี เลขาของปรีดี เค้าโทรศัพท์มาบอกว่าญี่ปุ่นขึ้นแล้วที่ปากน้ำ เป๊ปปเดียวญี่ปุ่นมาเต็ม ความจริงมันก็มีคนต้านทานนะ แต่จอมพล ป. ต้านทานไม่ได้ ต้องยอม ถ้าไม่ยอมฉิบหายหมด มันมามาก เราอยู่กรุงเทพรับฟังวิทยุ ก็ได้ข่าวว่าขึ้นสงขลาคืนปัตตานี กลับต้นก็ขึ้น รบกัน ผมรู้ดีทีเดียว

ถาม ที่คุณอาเล่าว่าตอนหลังเป็นชาмуไร สะพายดาบมา ตอนนี้อยู่ตอนที่เข้ามาเมืองไทยประกอบอาชีพอะไรคะ

ตอบ เป็นผู้จัดการที่มิตซูบิชิ ที่ข้างสถานีรถไฟ

ถาม มิตซูบิชิ นี่เค้าขายอะไรคะ

ตอบ ทุกอย่างครับ เรือรบไปถึงเข็มหมุด เรือรบมันก็สร้างกองทหารเรือของญี่ปุ่นมันใหญ่ แต่ของอเมริกามันก็ใหญ่กว่า มิตซูบิชินี้มันดีกับผม มันมาอยู่หน้าบ้านผม มีชาмуไรมาผมก็นั่งจำ ผมก็แอบหนีเค้าไปไม่อยากพบ เพราะเราไม่ชอบเค้า เราแอนตี้แกอยู่ตั้งนาน พวกมันไปตีเมืองจีนด้วย ไอ้พวกจีนก็โกรธ

ถาม ในช่วงก่อนสงครามจะเกิด การทำมาหากินเป็นอย่างไรบ้าง

ตอบ สะดวก หาดใหญ่เรานี้เจริญ เพราะการค้าขายนี้เค้าต้องใช้รูปองด้วย แล้วรูปองนี้เอาไปใช้กินกาแฟอะไรได้

ถาม แล้วราคายางตอนนั้นสักเท่าไรได้

ตอบ ไม่เท่าไรครับ ก่อนสงครามนั้น ราคายางหาบหนึ่ง 60 กิโล 5 บาทเท่านั้น คิดดูเดี๋ยวนี้ กิโลเท่าไร แล้วมาขึ้นราคาตอนสงครามเกาหลีรวยกันมาก

ถาม ที่นี้พอช่วงระหว่างสงคราม ราคายางเป็นอย่างไรบ้างคะ

ตอบ ไม่มีราคา มันไม่มีคนทำ ไม่มีคนอยู่ ที่นี้มันขโมยมาอย่างผมก็โทรศัพท์ไปบอกบริษัทเอเซียติกว่าจะเอาไหมยาง เค้าเอา ผมก็ไปตีราคา ที่นี้รถไฟก็ส่งให้มันไป ผมก็ได้รับเงินเปล่า ๆ

ถาม เอเชียติกนี้อยู่ที่ไหนคะ

ตอบ ท่าเรือที่สุริยวงศ์ตรงนั้นนะ กรุงเทพฯ มีท่าเรืออะไรครบ เอเชียติกใหญ่มาก

ถาม แล้วที่คุณอาสาส่งไปเที่ยวหลังนี้ เป็นอย่างที่เหลือในโกดังใช้ไหมคะ

ตอบ ไม่

ถาม นี่หมายถึงช่วงสงครามใช้ไหมคะ

ตอบ ครับ ๆ ช่วงสงคราม รถจักรยาน ผมซื้อไปขายมาก มันขโมยมา จากปีนังบ้าง จากเมืองไทยบ้าง มันถีบกันมา แล้วผมก็ซื้อ ๆ ล้าง ซัด มันใหม่ ๆ นะ มันถีบมา ซื้อร้อยกว่าสองร้อย

ถาม ซื้อจากใครคะ คนชาติไหนคะ

ตอบ ซื้อจากมาเลเซีย คนจีน คนแขกอะไรเอามาขาย มีทั้งนั้น บ้านผมนี้ญี่ปุ่นมันเข้ามาเต็มหมด ของอะไรมันเอาหมด เห็นรองเท้าหนังไม่ได้ รองเท้าของมันแปลกเหมือนกับควาย มีหัวแม่ตีนออกมา ถ้ามันเห็นรองเท้าหนังมันเอาปืนจี่เอาเสีย มันชอบ

ถาม ปืนที่มันใช้มีลักษณะอย่างไร

ตอบ ปืนยาวธรรมดาดีแหละ แล้วมันมาปกครองเรา มันขู่ อย่างพวกจีนนี่มันจับไปตี มันหาว่าเป็นเอเยนต์ของแซมเปียนชิป มันถามความลับหมดแหละ เราเป็นลูกทาสมันนะครับที่หาดใหญ่นี้ ที่สงขลาดีกว่า ที่นี้มันก็ดีแต่ว่า

ถาม ถ้ามันสงสัยคนไหนมันก็จัดการคนนั้นหรือคะ

ตอบ ครับ ๆ ที่นี้เราก็ก็น่าไปบอกทหารทางการเรามาช่วย

ถาม แสดงว่าถ้าเราไม่ไปทำอะไรเขา เขาก็ไม่ทำอะไรเรา

ตอบ ก็เราอยู่ได้เขา พวกการรถไฟนี่มันจับมัด ตี ๆ

ถาม แล้วการที่เค้าไปตีพวกการรถไฟมีสาเหตุมาจากอะไรคะ

ตอบ ขโมย

ถาม ขโมยที่เห็นมีอะไรบ้างคะ

ตอบ ยางรถยนต์บ้าง อะไรบ้างที่เค้ามาในสงคราม

ถาม ลงโทษด้วยวิธีดี เหม็นหรือคะ

ตอบ โอ๊ย มันตบหน้าครับ มันมัด มันเอาถังน้ำมัน 200 ลิตร ใส่น้ำแล้วมันกดให้จมน้ำ แล้วมันเอาขึ้นมาเหยียบท้องให้น้ำออก มันตบ มันตี เลือดไหล พวกเราก็ไม่รู้จะทำอย่างไร

ถาม แล้วเวลาทำโทษ มันทำลักษณะประจานหรือเปล่าคะ

ตอบ กับคนธรรมดา มันไม่ทำครับ

ถาม ถ้าเป็นขโมยมันจัดการเลย

- ตอบ** ครับ มันบอกว่าเมืองไทยมีคน 12 ล้าน เป็นขโมย 14 ล้าน อยู่ในท้องก็ เป็นขโมย
- ถาม** นอกจากขโมยที่ไปขโมยของญี่ปุ่นแล้ว ขโมยที่ขโมยของคนไทยมีบ้างไหมคะ
- ตอบ** น้อย แต่ว่ารถบรรทุกญี่ปุ่นนี่นะ จอดเอาไว้ เวลากลางคืนมันเอาล้อไปขายเสียแล้ว คนไทยนะลัก พวกญี่ปุ่นไม่รู้ คนไทยเอาผู้หญิงมาส่ง
- ถาม** แล้วคนญี่ปุ่นชอบหรือคะ
- ตอบ** ชอบสิครับ พวกทหารนี่นะ คือมันไม่เจอผู้หญิงหลายเดือน ไอ้เรานี้ไม่ใช่สงครามธรรมดา สงครามธรรมดาต้องประกาศใช้ไหม นี่เรานี้ที่หลังก็รบที่หาดใหญ่ ตายเยอะ ตายไปหลายร้อย ที่น้ำน้อยมันกำลังมา เราอยู่ข้างบนยิงมันตาย ไอ้ที่เหลือ ยกธงวิ่ง มันไม่กลัวตาย
- ถาม** คุณอาทราบได้อย่างไรคะ
- ตอบ** เขาเล่า ตอนนั้นผมอยู่กรุงเทพ แล้วที่หลังก็ประกาศ มันก็ไม่ได้ทำอะไร มันจะไปมลายู โน่น ที่สงขลานะเราเพิ่งได้เห็นอำนาจของญี่ปุ่น เรือนะจากแหลมสมิหลาไปถึง สนามบินทหารเรือเก่า เรือใหญ่ ๆ เต็มหมดครับที่ทะเล เรือรบก็มีเรือสินค้าก็มีบรรทุกของมา ในทะเลสาบ เครื่องบินก็บิน เราตกใจ มันบินทุกวัน มันต้องซ่อมเพื่อไปมลายู ไปบอมบ์ทางโน้น
- ถาม** แสดงว่ามันต้องการใช้เราเป็นฐานที่มั่น
- ตอบ** ใช่ มันพยายามตีกับเรามาก มันยึดตรังกานู กลันตัน ไทรบุรี อะไรให้เราหมด ให้เราไปคุม ข้างหลวงสงขลา หม่อมทวิวงศ์นะ ไปกองทัพมันน่ากลัวครับ เรายิงมันตายตั้งเท่าไรไม่เห็นมันรู้สึกอะไร ที่สงขลาในป่าสนมันเอาน้ำมันเรียงเป็นภูเขา เบนซินอะไรก็อยู่ตรงนั้นแหละ ป่าสนมันบังคนไม่เห็นแล้วมันเอาทรายมาปิด...ผมก็ว่ามันเป็นนักศึกษา มหาวิทยาลัยนาโกย่าใช้ไหม มันก็ถามว่าผมรู้ได้ยังไง ผมก็ว่ารู้สิ
- ถาม** แล้วเค้าเป็นนักศึกษา เค้ามาอาสาสมัครหรือคะ
- ตอบ** เค้าเข้ามาขายของ เข้ามาเป็นไอ้โม่่ง
- ถาม** แสดงว่ามาประกอบธุรกิจ ไม่ใช่มาในลักษณะของนายทหาร
- ตอบ** เรารู้ว่ามันเป็นนายทหาร มันทำอะไรคูซ่า ไม่ทันกิน แล้วมันมานั่งกับผมทุกวัน มันพูดไทยได้บ้าง
- ถาม** ที่ได้ข่าวมานะคะ ได้ข่าวมาว่าญี่ปุ่นเค้าเป็นช่าง เอ็นจิเนียร์
- ตอบ** โอ๊ย มันเก่งครับ พวกญี่ปุ่นนี่นะ มันบอกผมที่หลังว่า ลือรู้มั๊ย นายทหารของลือ ก็คน ใสรองเท้าเบอร์อะไรก็รู้ มันพูดอย่างนี้ แหมขบวนการ แล้วมันมาถึงนะ พรึบ ขึ้นมาหมดคืบเดียว มันรู้หมดตรงไหน มาถึงเอาปืนจ่อเอารถยนต์ เอารถจักรยานยนต์

- ถาม ทหารญี่ปุ่นที่เข้ามามีพฤติกรรมอย่างไรคะ
- ตอบ คือว่าที่สงขลानะ เค้าบอกมาถึงหมดเลย ทีนี้คนนี่ชื่ออิชิบาตะ มันบอกผมว่า เฮ้ย รู้หมดแล้ว อ๊ะนี่แหละเป็นคนไปหยั่งน้ำว่าลึกเท่าไร สงขลानะ ให้เรือเข้ามา
- ถาม รูปร่างหน้าตาของเค้าเป็นอย่างไรคะ
- ตอบ เตี้ย ไม่ใหญ่อย่างนี้ มันบอกมันจะใหญ่ที่สุดในเอเชีย มันผลิตนมมาให้นักเรียนกิน ตอนนี้น้ำมันใหญ่จริง เมื่อก่อนมันเล็กกว่าเรา เตี้ยนิดเดียว เตี้ยนี่มันใหญ่กว่าจีนอีก
- ถาม คุณลุงคะ ตอนช่วงสงครามเจ้าหน้าที่บ้านเมืองเค้าได้มาบอกกล่าวเรื่องข่าวสารกับเราไหมคะ
- ตอบ ตอนยามสงครามนี่เค้าให้ทำหลุมหลบภัย
- ถาม เค้าแนะนำไหมคะ ว่าทำอย่างไรคะ
- ตอบ เค้าแนะนำ แต่ผมไม่ได้ทำ พอเค้าหวน ผมก็หนีออกไปข้างนอก หนีไปนอกเมือง หนีไปจากโรงน้ำแข็ง ก็ไปสายสอง เลยสายสองไปหน่อยนี่ก็เป็นป่าแล้ว ผมเอาปืนลมไป ค้ำยไปยิงนก
- ถาม หมายความว่าหนีไปในป่าเลยหรือคะ
- ตอบ ครับ ป่าละเมาะ ต้นไม้ใหญ่ก็มีบ้าง ผมก็ไปอยู่ทางโน้นพอหวนอีกว่า ปลอดภัยก็กลับ
- ถาม แล้วระเบิดมาลงกี่ครั้งคะ
- ตอบ มาทีเดียว หาดใหญ่ ใหม ๆ ถูกยิงกว่าลงไปลำหนึ่ง
- ถาม สถานีรถไฟหาดใหญ่ นะคะ
- ตอบ ครับ
- ถาม ตอนนั้นคุณลุงทำอะไรอยู่ที่ไหนคะ
- ตอบ ตอนนั้นผมอยู่กรุงเทพ จะไปซื้อยาง แต่ไปติดอยู่ที่กรุงเทพ รถไฟอะไรก็ไม่มี “ไอ้ยุ่น (หมายถึงคนญี่ปุ่น) มันเข้ามาติดต่อค้าขายกับผมบ่อย มันยกทัพเข้ามาเพื่อบุกสงขลา หวังจะไปรบกับอังกฤษที่มลายู แล้วเลยไปที่สุมาตราโน่น”
- ถาม สมัยก่อนเวลาเราไปกรุงเทพ รถไฟเดินทางยังไงคะ
- ตอบ มีรถไฟจากหาดใหญ่ไปทุ่งสง จากทุ่งสงก็ไปพักชุมพร
- ถาม แสดงว่า ไปจากนี้ต้องไปพักทุ่งสง 1 คืน ชุมพร 1 คืน
- ตอบ ครับ แล้วก็พักนครปฐม แล้วก็เข้ากรุงเทพ
- ถาม นี่เป็นการเดินทางช่วงไหนคะ
- ตอบ ช่วงสงครามแล้วครับ ช่วงระหว่างสงครามไม่มีรถเลย ก็นั่งรถตู้ บางทีญี่ปุ่นมันไล่ลงหมด

ถาม แต่รถไฟตู้นี้ ยาวตลอดไม่ต้องแวะที่ไหนใช้ไหมคะ

ตอบ รถไฟตู้นี้ของญี่ปุ่นนะครับ ไอ้ที่ตู้มันว่าง ๆ เราก็ขึ้นไป มันจอดหยุดไปเรื่อย เราก็ซื้อขนมกินบ้างข้างทางรถไฟนะ นอนก็นอนไป มันไปเราก็ไป กว่าที่จะถึงกรุงเทพฯ

ถาม อยากจะทราบว่าตอนที่คุณอาไปติดอยู่ที่กรุงเทพฯ แล้วกลับมาที่หาดใหญ่ อยู่นานแค่ไหน

ตอบ ซัก 10 กว่าวัน

ถาม จากกรุงเทพฯเดินทางกลับมาอย่างไรคะ

ตอบ แล้วผมก็มากับรถไฟนี้ จากกรุงเทพฯมาลงทุ่งสง แล้วขึ้นจากทุ่งสงไปตรัง แล้วมันมีรถยนต์จากตรังวิ่งไปพัทลุง ผมก็มาพัทลุง แล้วก็มาเช่าเรือที่ลำปำเช่าเรือใบ ทั้งพี่น้องผม ป้าผม หลายคนก็นั่งเรือใบกันมากลางคืน มาถึงเกาะยอพอดี ที่มันอพยพมันอยู่เกาะยอพอดีเค้าก็รู้ ไปขึ้นที่เกาะยอแล้วนอนที่นั่น

ถาม พูดถึงเรื่องเกาะยอ ครอบครัวของคุณอาหนีสงครามไปอยู่เกาะยอไหมคะ

ตอบ ไม่ใช่อยู่เกาะยอ อยู่นี้ หัวเขาแดง ตรงข้ามเกาะยอ ผมไปอยู่บ้านแขก

ถาม อยู่นานไหมคะ

ตอบ อยู่จนสงครามเลิก

ถาม เกือบ 88 ปีคะ

ตอบ คือว่าอยู่แล้วก็มา พอกลางวันก็มา พอจะ 9 โมงก็ต้องกลับแล้ว เพราะว่าเรือบินมันมา บอมบ์ 10 โมง 11 โมง

ถาม ช่วงสงครามคุณลุงอยู่ที่ไหนคะ

ตอบ “ตอนที่สัมพันธมิตรบุกสงขลา ผมอยู่หาดใหญ่ ได้ลงไปที่สงขลาไปดูโกดังสินค้า เพราะผมตั้งข้าวสารมาไว้ขาย พอกลางวันก็กลับไปหัวเขาแดง เรือบินของสัมพันธมิตรที่บินมาราว 10 โมง 11 โมง โดยมากมาจาก South Asia (เอเชียใต้) มันจอดอยู่ที่ซีลอน (ศรีลังกา) มันมาบอมบ์ตลาดใหม่”

ถาม เพราะคุณอาฟังภาษาอังกฤษได้

ตอบ ครับ ราว 9 โมง วิทยูนะ

ถาม สัมพันธมิตรจะเตรียมพร้อมจากที่นั่นเพื่อจะมาโจมตีญี่ปุ่นนะคะ อยู่ที่ซีลอนเป็นฐานของสัมพันธมิตร

ตอบ ครับ แล้วเค้ามาบอมบ์ที่สงขลาที่รู้เนี่ย บอมบ์อะไรเสียหาย เรือลำเลียงจมไปลำหนึ่ง เรือจำปาคะที่วิ่งระหว่างกรุงเทพฯ สิงคโปร์ จมไปลำหนึ่ง

ถาม คุณอาเล่าให้ฟังหน่อยได้ไหมคะ เกี่ยวกับข่าวที่คุณอาได้ฟัง เค้ารายงานสถานการณ์สงครามว่าอย่างไร

ตอบ ก็ไม่มากอะไรเท่าไรหรอก มันก็เพียงแต่บอกว่ามันบุกไปถึงไหน ๆ

ถาม ทุกวันมันจะรายงาน

ตอบ ครับ มันรายงาน

ถาม โดยทั่วไปที่มันรายงานนี้ สัมพันธมิตรเป็นฝ่ายชนะใช่ไหมคะ

ตอบ โอ๊ย ญี่ปุ่นชนะก่อน ทุกวันเลยครับ ทีนี้พอมันยึดกันหมดแล้ว มันมีไอ้ญี่ปุ่น อเมริกัน มันเป็นทหารญี่ปุ่น แต่มันพูดอังกฤษคล่อง ผมพูดกับมัน มันบอกผมว่าสู้เค้าไม่ได้หรอก

ถาม การประชาสัมพันธ์ที่ว่าญี่ปุ่นยึดสถานการณที่นั่นยึดสถานทีนี้ได้ เป็นการประชาสัมพันธ์จากหน่วยไหนคะ

ตอบ ทางหน่วยของญี่ปุ่น

ถาม แสดงว่าเป็นการโฆษณาชวนเชื่อไหมคะ

ตอบ ทีนี้กองบัญชาการสื่อสาร มันอยู่บ้านป่าผม ชายทะเลนะ ทีนี้ไอ้ตัวใหญ่ของญี่ปุ่นกับผม ดึกกัน มันมาบอกว่า เรือ 2 ลำจม

ถาม เป็นเรือของใครคะ

ตอบ ของอังกฤษ ถ้ามันรอดมาสงขลาละ พวกสิงคโปร์บอกว่า ตอนหลังนี่นะ พอสงบ หน่อยแล้ว มีค้าขายกับพวกสิงคโปร์ พวกสิงคโปร์บอกว่า แย่งสงขลากับอังกฤษกับ ญี่ปุ่นใครได้สงบลงชนะ ญี่ปุ่นมันครองแล้ว ทีนี้มันจะมาเอาสงขลานั้น เรือรบ 2 ลำใหญ่ กับอะไรไม่รู้ ที่จมที่ป่าหัง ถ้ามันรอดมาสงขลาแจ้ง เรือใหญ่ทีเดียวครับ เรือหุ้มเกราะ ด้วย

ถาม พอต่อมาตอนหลังญี่ปุ่นเริ่มเป็นฝ่ายแพ้

ตอบ นานครับ อีก 2 - 3 ปีโน้น พอมันรุกไปถึงพม่า มันก็ได้พม่า พอถึงอินเดียนี้ ที่มันยึด ไม่ได้ ระหว่างอินเดียกับพม่ารบกันนาน ผลัดกันแพ้ผลัดกันชนะ ในที่สุดก็ญี่ปุ่นแพ้ เพราะญี่ปุ่นมันหมดแล้วนี่ อเมริกันมันยิงเรือรบญี่ปุ่นหมด ทีนี้ไอ้การรบทางนี้มันก็ค่อย ไปนะ เพราะทางโน้นสำคัญกว่า พอมันยึดอย่างกึ่งๆได้มันต้องเล็ดเตอร์ มันต้องโน้ต มันต้องรายงาน ใครมีเงินฉบับละหมื่น ฉบับละพันนี้ เราก็อ่ ฉับละหมื่นมีที่ไหน ทีนี้พอ มาของเรา พอมามาเลเชียตอนนี้เราก้าขายบาทต่อบาทกันมาก เลยมันยุ่งกันไปหมด ความจริง เงินเหรียญมัน 15 สตางค์เท่านั้น ทีนี้เราซื้อ 60 สตางค์ ถ้าเป็นดอลลาร์เก่า

ถาม หมายถึงว่าเป็นเงินของชาติไหนคะ

ตอบ ของมาเลเชีย

ถาม เท่ากับว่าค่าเงินเหรียญสี่คะ

ตอบ ไม่ใช่ เราซื้อระหว่างสงคราม ระหว่างรบกันเราฟังว่าเพราะรัฐบาลเค้ารับรอง จากที่ว่า ญีปุ่นมันพิมพ์ดอลลาร์ดันทกด้วย ผมนะซื้อตู้เซฟไว้เลย ไปปีนังพาไปเข้าปีนังไปไว้ แบงค์ แบงค์ตกใจเลยว่ลื้อไปเอามาจากไหนเยอะเยอะ

ถาม 15 สตางค์ ซื้อมา 60 สตางค์

ตอบ ไม่ ซื้อ 60 สตางค์ ราคาตลาดนะ 15 คือไปญี่ปุ่นเหรียญญี่ปุ่นกับเหรียญมลายูมัน รวมกัน มันคิดบาทเดียวเท่ากัน ทีนี้เรายอมซื้อเอามาก ๆ เราซื้อราคา 60 สตางค์

ถาม 60 สตางค์นี้จากราคาของเดิมมัน 15 สตางค์ใช้ไหมคะ

ตอบ คือมันเหรียญหนึ่ง

ถาม หนึ่งเหรียญซื้อ 16 สตางค์เองหรือคะ

ตอบ ครับ ก็มันเหลือ 15 สตางค์เท่านั้นของญี่ปุ่นนะ เราซื้อดอลลาร์ตราเสือของมันที่แท้ให้ 60 สตางค์

ถาม คุณอาพูดตราเสือ หนูยังไม่เข้าใจ

ตอบ ตราเสือ มาเลเซียก็เป็นตราเสือ

ถาม อ้อ หมายความว่าธนบัตร เค้าใช้ว่าธนบัตร

ถาม สรุปว่าในระหว่างสงครามได้ทราบถึงความเคลื่อนไหว จึงเป็น โอกาสอันดีที่จะรู้ค่าของเงินที่มีการผันแปร เพราะฉะนั้นก็เลยเก็งกำไรด้วยการค้าเงิน รับซื้อเงินของมลายูที่เป็นเงินเหรียญ

ตอบ ของอังกฤษ

ถาม ค่ะ ของอังกฤษนะคะ ตราเสือนี้ของอังกฤษหรือคะ

ตอบ ของมลายู

ถาม แล้วของอังกฤษนี่ตราอะไรคะ

ตอบ ก็เป็นเงินปอนด์ แต่ซื้อเงินของมลายู เพราะเป็นเมืองขึ้นของเค้า ทีนี้อังกฤษมันทำอะไร ตามระเบียบ มันขึ้นเมืองไหนก็ทำอย่างนั้น ต้องรายงานรัฐบาลทุกอย่าง

ถาม เทียนนั่นเลยได้กำไรเยอะ เพราะเราซื้อมาแค่ 60 สตางค์ แล้วเป็นค่าเท่ากับหนึ่งเหรียญ

ตอบ ค่าหนึ่งเหรียญ พอมาตีค่าเท่ากับ 6-7 บาทนะครับ 60 สตางค์กลายเป็น 6 บาท ขึ้นถึง 10 บาทนะครับ มีใครรู้ไม่ก็คน

ถาม วิฤตกลายเป็นโอกาสเลยนะคะ

ตอบ ครับ น้ำผมเค้าแก่ง

ถาม อายุแก่เท่าไรแล้วคะ

ตอบ เสียไปแล้ว แก่กว่าผมตั้ง 10 ปีได้

- ถาม ระหว่างสงคราม การดำเนินชีวิตที่นอกเหนือจากนี้แล้ว มีอะไรที่จะเล่าให้ฟังเป็นประสบการณ์บ้าง ไหมคะ ว่าการดำเนินชีวิตคนเป็นอย่างไร ในหาคใหญ่
- ตอบ แหม คนแย่ครับ ในหาคใหญ่นี้เอาตัวรอดกัน มันก็คนหาคใหญ่ ก็เอาของไปขายป่าดั่ง แล้วก็ซื้อของป่าดั่งมาขายที่นี้ เจ้าเรียกกองทัพมด “กองทัพมด” เป็นคำที่ใช้มาตั้งแต่สมัย สงครามโลกแล้ว เป็นพวกลักลอบขนของหนีภาษีไปขายที่มาเลเซีย ปีนัง สิงคโปร์ ของ ที่มีอยู่จำนวนน้อยอยู่แล้วยังขาดแคลนมากขึ้น รัฐบาลเองก็ปราบไม่หมด ”
- ถาม แสดงว่า คำของหนีภาษี
- ตอบ ไอ้เราก็ไม่ได้หนีนี้ มีใบอนุญาตถูก กรมพาณิชย์ออกให้แต่ไอ้ที่หนี ก็หนีกันไป
- ถาม ไอ้กองทัพมดนี้หนีไหมคะ
- ตอบ ไอ้หนีแหละหนี นั่นมันควรจะช่วย ไม่ช่วยมันก็ขโมยตาย ผมก็ไปบ่อย ไอ้พวกมาเลเซียมา เซ็นสัญญาซื้อข้าวสารผมนะ ผมก็บอกว่ามีอนุญาต 2 ตู้เท่านั้น 200 ตาบ มันก็มา แล้ว เราก็พาไปส่ง ส่งจากนี้ไปทางนี้ ไม่มีตู้ใส่ก็เวียนไปออกสะเดาโน่น นอนตั้ง 2 คืน เราก็ พาไปที่ด่านแล้วมันก็เอารถมาขนกัน แล้วก็จ่ายดั่งกัน เอาดั่งคัญปุ๊นมาเป็นกระสอบ
- ถาม คนไทยรับใช้ไหมคะ กับชนบัตร์ญี่ปุ่น
- ตอบ รับ ทางนี้เค้าก็ใช้กัน
- ถาม มาเลิกใช้เอาตอนที่แพ้สงครามนี้เองหรือคะ
- ตอบ ครับ หมดค่าเลย ของผมนี่เป็นกระสอบ สมัยนั้น ใครเอาข้าวสารไปซักกระสอบ ขอลูก สาวปีนังได้ นอกจากไทยแล้วใคร ๆ ก็ตายกันหมด มาเลเซียนะ ข้าวบวม อดอาหาร หู เปื่อย จมูกเปื่อย เพราะว่าขาดอาหาร แต่ของเรามีสมบูรณ์ตามใจกิน กินไม่หมด แล้วกิน อยู่นี้ขอทานมาเต็มหมด
- ถาม คนชาติไหนคะ
- ตอบ พวกจีน แขก มีทั้งนั้น แขกอินเดียน แขกมลายู แล้วก็หมวดเคราเต็มไปหมด สกปรก บางที่เรากินยังไม่เสร็จดีมันก็มาจ้องแย่งกันตะครุบ โอ้ย ตายหมดแหละครับ ผู้เมืองไทย ไม่ได้หอรอกครับ เวลาสงครามคนไทยเราหน้ายิ้มแย้ม
- ถาม เป็นเพราะอะไรทำให้คนไทยเราอยู่รอดคะ
- ตอบ ก็เรามีอาหารกินแล้วเค้าไม่มี เรามีเค้าก็ต้องพึ่งเรา เราส่งไปให้เค้าอีก อย่างนี้เค้าแย่ กิน ข้าวมากไม่ได้มันแพง ก็ต้องใส่ผักบุงเข้าไป หัวมันเข้าไป มันก็ไม่มีวิตามินอะไรก็ซื้อ บวม หุบวม นำสงสารครับ
- ถาม คุณอาไปเรียนปีนังช่วงไหนคะ แล้วเรียนสำเร็จตอนอายุเท่าไรคะ

ตอบ ครับ จบแล้วผมเรียนจบอายุ 19 20 เท่านั้น ไปอยู่กรุงเทพ ไปทำงานอยู่ ต้องใช้ภาษาอังกฤษ ตอนนั้นได้เงินเดือน 6 เดือนแรก 30 บาท พอไปอีก 2 เดือนได้เป็น 50 บาท ในตอนนั้นมากแล้ว เพราะปกติได้ 24 บาท ครูทั่วไป ครูประจำบาล 14 บาท เมื่อก่อนค่าเงินมันใหญ่ ที่กรุงเทพข้าวต้มชามละ 3 สตางค์เท่านั้น ชามใหญ่

ถาม ในฐานะที่คุณมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับญี่ปุ่น คุณอาชอบเค้าไหมคะ

ตอบ ไม่ ผมรู้สึกว่าคุณอาเรา ผมไม่ยุ่ง ตอนนั้นผมมีโอกาสที่สุดที่บ้านก็มีหลักฐานดี เราเรียนความรู้ก็ดี ตอนนั้นนะถ้าผมติดกับญี่ปุ่นผมรวยตาย แต่ผมไม่เอา ผมหลีก พ่อผมก็ให้หลีก

ถาม คุณอาคิดว่าถ้าเรารวย จะรวยโดยวิธีไหน ถ้าสมมุติว่าเรารับสิ่งที่เค้าให้เรา

ตอบ เราก็ไม่ต้องโกงอะไร คือ เราไปซื้ออย่างให้มันอะไรอย่างนี้ เพราะเรารู้จักคนมาก เราก็ได้กำไรอยู่แล้ว ตู้หนึ่ง 2-3 ร้อยบาท สมัยก่อนรวยตายเลย มันซื้อเดือนหนึ่งไม่รู้ก็สิบตู้ ผมมาอยู่ของผม ผมซื้อ ผมขายเอเชียสตีกบ้าง บริษัทบูรพาของคนไทยบ้างเล็กน้อย ผมยังอยู่ได้สบาย ได้เดือนละ 2,000 ค่าใช้จ่ายผมจดละเอียด ผมกินอย่างดีนะ เป็นฝรั่ง 200 บาท ไม่ถึง กินอย่างดี มีรถยนต์ใช้นะ

ถาม ทหารญี่ปุ่นเค้าใช้ยางไปทำอะไรคะ

ตอบ ทำยางรถยนต์ ทำยางเครื่องบิน ใช้ยางทั้งนั้น ไร่ฝรั่งชน อเมริกันก็ชน ยางเลยราคาดี

ถาม คุณอาคะ ตอนที่คุณอาไปที่ฝั่งหัวเขา คุณอาไปกี่ครั้งจำได้ไหมคะ

ตอบ ไปหลายครั้งครับ นั่งเรือไปมา เรือแจวนะ สมัยนั้นไม่มีรถยนต์

ถาม ความรู้สึกตอนสงครามเกิด รู้สึกเดือนร้อนไหมคะ

ตอบ คือผมไม่เดือนร้อนอะไร พอสงครามเกิดผมไปซื้อผ้าขาวได้ผ้าลินินมา 2 พัน ตัดเสื้อเชิ้ตราว 3-4 ตัว แล้วผมไปซื้อน้ำหมึกสคิปมาไว้ซัก 5 โหล แล้วใครขาดผมก็ให้

ถาม แล้วยาละคะคุณอา

ตอบ ยา ผมซื้อไว้บ้างเล็กน้อย

ถาม คุณอาเตรียมอะไรไว้บ้างคะ นอกจากยา ผ้า น้ำหมึก

ตอบ ผมไปหาญี่ปุ่น ผมบอกว่าผมเป็นพ่อค้าขาย มันบอกรู้แล้ว ผมไปบอกว่า ผมขอซื้อผ้า มันถามผมว่าผมเอาที่หีบ ผมจะซื้อซัก 4-5 พันเท่านั้น

ถาม แล้วเกลือละคะคุณอา

ตอบ การค้าเกลือต้องผูกกับรัฐบาล ต้องมีโกดังเรียบร้อยไม่ใช่ใครก็ได้

ถาม พอสงครามสงบ อยากให้คุณอาเล่าให้ฟังค่ะ

ตอบ พอมันเข้ามา พอสงครามเสร็จแล้ว ยังมีเรือหนีภาษีไปสิงคโปร์ เอาคน เอาข้าวของไป สิงคโปร์ หนีภาษี คือว่า เอาจากกรุงเทพมหานครลงมา เราไปหานายด่าน ให้นายด่านเซ็น ว่าเอามาแล้ว แต่เราพาไปโน่น สิงคโปร์โน่น

ถาม คนรวยกับบุหรี่ยะไหมคะ

ตอบ ผมก็รวยกับบุหรี่ยะ ผมเป็นเอเย่นต์

ถาม คุณอาจจะเล่าอะไรอีกบ้าง ที่เป็นเหตุการณ์ที่ประทับใจจากสงคราม ว่าเราอยู่ในสถานที่เกิดขึ้นกับบ้านเมืองเรา ความเป็นอยู่ของคนไทย

ตอบ คนไทยเราอยู่กันอย่างสบาย แต่ว่าคนจน ๆ ก็มาก ไม่มีเสื้อผ้าใส่ มีผ้าโสร่งผืนหนึ่ง ผัว ออกไปก็นุ่ง เมียอยู่ห้อง พอเมียออกไปผัวก็อยู่ห้อง เก้าเก้าให้ฟัง ส่วนผมตัดกางเกงที่ หนึ่งหลายชุดเลย แล้วก็เสื้อ ผมตัดกางเกงสั้นแล้วใส่ถุงน่อง สมัยนั้นกางเกงยาว กางเกงสั้น เสื้อเชิ้ต ผมซื้อยามสงคราม 4 โหล เสื้อเอโรว์ สมัยนั้นคนไม่รู้จักเสื้อเอโรว์ คนกรุงเทพฯ ไม่รู้จักเลข ตัวละ 3 เหรียญกว่า

ถาม มีคำพูดที่ว่า “คนสงขลารวยมาก คนหาดใหญ่รวย”

ตอบ ใช่ คือว่าคนหาดใหญ่เค้ากล้าลงทุน กล้าทำอะไรต่าง ๆ คนสงขลาไม่ทำ ที่นี้เค้าจำเป็น ลงทุน ไปเอาแบงก์ลำบาก หาดใหญ่ก็ไปกู้ 2.5 % แล้วก็มาสร้าง พวกสงขลามาก็เก็บ ดอกเบี้ยมารถไฟ 3 บาท พวกนี้เอาดอกเบี้ยไปส่งนั่งรถยนต์ไป สงขลาไม่มีอะไรเก็บ ดอกเบี้ยได้ไม่กี่ตั้งค์ พวกลงทุนมากก็ได้มาก ที่นี้พวกแขกปีนัง นุ่งขาวห่มขาว พวก เจสต์คิดดอกเบี้ยอย่างเดียว เป็นชาวอินเดีย หากินด้วยการเก็บดอกเบี้ยอย่างเดียว มาอยู่ หาดใหญ่ 2 คน นั่งรถเบนซ์เก็บดอกเบี้ย

ถาม การค้าในเรือเป็นอย่างไร

ตอบ เป็นการผูกขาด เรือเดินสินค้าขอสัมปทาน ต้องประมูลด้วย

ถาม ประมูล 2 ปี ไหมคะ

ตอบ จำไม่ได้ ไม่รู้ก็ปี

ถาม ในระหว่างสงครามใกล้จะเลิก มีการค้าผูกขาด

ตอบ เรือเค้าขโมยไปแหลมมลายู เป็นลำเลยไปเอาจากบ้านแหลมที่เพชรบุรี

ถาม พูดถึงการประเมินผลในช่วงระหว่างสงคราม โรงเรียนยังเปิดไหมคะ

ตอบ ไม่เปิด ก็ไม่ได้เรียนกัน กรุงเทพฯ ก็เหมือนกัน ที่วัดราชนัคคา ร้องหวีดกัน หมาเห่า หอนกันทั้งกลางวัน กลางคืน

ถาม แล้วส่วนใหญ่เค้าไม่ได้ลงหลุมกันหรือ

ตอบ เขาก็ออกไปดูข้างนอก ทำหลุมไว้ทั้งนั้น เพื่อนผมพาไปที่คนจีน ว่าปลอดภัย มันไม่บอมบ์แน่ เพราะคนจีนเป็นสหประชาชาติ เขารู้ก็ไม่บอมบ์ ปลอดภัยแน่ เราก็เข้าไปทางนั้น

ถาม นึกถึงอะไรที่เป็นโอกาสเหมาะสมขนาดนี้ ไหนจะเป็นนักเรียนนอกบ้างอะไรบ้าง

ตอบ ถ้าผมกล้าพอผมคงตายไปแล้ว นี่ไม่ค่อยกล้า

ถาม ปกติที่คุณเอาเล่าว่าจะฟังข่าวสารจากวิทยุแล้วมีข่าวสารบ้านเมือง ยังมีข่าวสารเกี่ยวกับประชาชนบ้างไหม

ตอบ ก็มี ทางการค้าจำกัดราคาของ และแจกข่าวสาร ตรงนี้ผมไม่ไปรับ เข้าคิวกันยาว นำสงสาร

ถาม ในช่วงของสงคราม เวลาในการเปิดไฟเป็นอย่างไร

ตอบ ต้องพรางแสง เอาผ้ากั้น ผ้าสีมืด ๆ เพื่อไม่ให้ไฟออกไปข้างนอก

ถาม ถ้าใช้รถกลางคืนก็ต้องพรางแสง คุณเอาออกไปไหนบ้างคะ

ตอบ ไม่ออกไปไหนเวลากลางคืน ผมไปทุกที่ถูกบอมบ์ทุกทีไปสงขลาถูกบอมบ์ทุกที กำลังข้ามเรือ เรือบินมันเห็น มันก็ยิงปืนกล พอมาถึงเราก็ถูกหัวเรือ มีอยู่ครั้งหนึ่งมีผู้หญิงใส่เสื้อแดง ผมใส่หมวก พวกมันนึกว่าญี่ปุ่น พอผมถอดหมวกมันเห็นหัวดำ ญี่ปุ่นโกนหัวหมด ผมข้ามปากไปมันยิง คนหาดใหญ่บอกโกวิทตายแล้ว ถูกยิงแล้ว มันเห็นผู้หญิงนั่งไปด้วยมันไม่ยิง มันใจดี จริง ๆ ผมไปสงขลา ผมอยู่กับข้าว ออกมาตมเต็มถนน ก็ลงเรือกำลังจะออก คือไม้ที่นั่ง พวกมันปืน เอาปืนซ่อนใต้เสื้อ ก้าวฝรั่งเห็น แล้วท่องนโม ตัสสะ

ถาม หลังจากบอมบ์แล้วเห็นซากเหลือไว้บ้างไหม

ตอบ ไม่ค่อยเห็น สงขลาที่บ้านพังมาตรงนั้น และที่ตลาดใหม่ ตายกันหลายราย ที่วัดคอนรัก

ถาม คนที่ตายเป็นใครบ้าง

ตอบ พวกชาวบ้าน คนไทยลงไปหลุมหลบภัย เราไม่ค่อยเดือดร้อน ค่าขายใหญ่ เราสบายอยู่แล้ว ปกติไม่ได้ค้าก็สบายอยู่ มาซื้อขาย ตอนหลังยางไม่ค่อยดี ยางไม่มีราคา ตู้หนึ่งหมื่นกว่าบาท ที่นี้พอไปซื้อข้าวสาร ตู้หนึ่ง 2,000 บาท ผมสั่งทีละ 5 ตู้ เขาคตกใจ เข่าว่าบ้าแล้วสั่งมากอย่างนี้ กำไรมาก (ข้าวสาร) ก็สั่งใหญ่เลย หลังสงครามแล้วก็หนีภาษีทั้งนั้น รัฐมนตรีก็หนีภาษีทั้งนั้น

เอกสารหมายเลข 2

คำถามและคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ นายคล้าย บุญสร้าง

อายุ 13 ปี เมื่อ พ.ศ. 2484 อายุปัจจุบัน 75 ปี

ขณะเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 พักอยู่ที่ ถนนสงขลา-นาทวี หมู่ 4 ต.เขารูปช้าง อ.เมือง

จ.สงขลา

ปัจจุบันพักอยู่ ณ บ้านเลขที่ 31 ถนนสงขลา-นาทวี ม.4 ต.เขารูปช้าง อ.เมือง จ.สงขลา

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2546

บทสัมภาษณ์ นายคล้าย บุญสร้าง

ถาม น้ำคล้ายช่วยเล่าเหตุการณ์ที่ญี่ปุ่นบุกสงขลาให้ฟังตั้งแต่เริ่มต้นชึคะ

ตอบ โอ้เราก็สงสัยว่าอะไร เต็มเมืองแล้ว ถึงตอนนั้นที่ขึ้นมาขึ้น มาที่นางเงือก ปะทะกับทหารเสียก่อนที่สำโรง

ถาม บริเวณสำโรงที่อยู่วิทยาลัยครูปัจจุบันรีเปล่าคะ

ตอบ นั่นแหละ ที่สมรภูมิตามแยกนั้นแหละ

ถาม ที่บ้านมีหลุมหลบภัยรีเปล่าคะ

ตอบ ก็มี ช่วยกันขุดกับชาวบ้าน

ถาม ใครเป็นคนบอกให้ขุด เราขุดเองไหมคะ หรือว่าทางการสั่ง

ตอบ ก็หมายความว่าไม่ใช่ทางการเค้าสั่ง เราคิดเอง เอาไม้กระดานเทียบนอกชานมาปูอีกที

ถาม กว้างเท่าไรคะ

ตอบ ยาว 6 เมตร กว้างราว 6 เมตรกว่า เอี้ย ไม่ใช่ กว้างราว 4 เมตร ถึงยาว 5 – 6 เมตร

ถาม แล้วมีอะไรกันข้างบนบ้างหรือเปล่าคะ

ตอบ มีไม้กระดาน เค้าเรียกไม้เทียบนอกชาน อาจารย์เคยเห็นไหม

ถาม พอวางไม้กระดานแล้วต้องตั้งอะไรบนไม้หรือเปล่าคะ

ตอบ ก็มีดินแหละครับ

ถาม เอาดินกลบบนนะคะ

ตอบ มันเป็นอุโมงค์ครับ เวลาระเบิดมันไม่ระเบิด

ถาม แล้วเวลาลงลงง่ายไหม ต้องกระโดดหรือเปล่า

ตอบ ไม่ครับ บันไดครับ เราทำบันไดดิน

ถาม บ้านใดเป็นคันดินใช้ใหม่คะ

ตอบ คันดินครับ ลงไปซัก 2 เมตร กะว่าไม่ให้ชนหัว

ถาม ลึกเท่าไรคะน้ำคล้าย

ตอบ นั้นแหละ คือ ความลึกอย่าให้ชนหัว ดีซะว่าประมาณ 2 เมตร 20 ได้

ถาม จุคนได้กี่คน หลุมหนึ่ง

ตอบ ประมาณ 30 กว่าคน ชาวบ้านนะ ทั้งเด็กทั้งอะไรด้วย

ถาม โอ้โฮ น้ำคล้ายตกใจกับสภาวะสงครามรีเปล่า

ตอบ ก็ไม่ตกใจ ตอนแรกก็ไม่ตกใจหรอก เพราะว่าเราว่าสนุกไปเสีย แต่ว่าหลังจากนั้น พอว่า ที่ว่าสามแยกนั้นเมื่อก่อนไม่ใช่ของ ว.ค. ทีนะอาจารย์ บ้านหลวงสันต์แหละอาจารย์ อยู่ที่นี่

ถาม บ้านใครนะ

ตอบ หลวงสันต์ เจ้าเรียกหลวงสันต์

ถาม เป็นบ้านคนหรือคะ

ตอบ นั้นแหละ เป็นบ้าน 2 ชั้น

ถาม เป็นตำแหน่งกำนันใช้ไหม

ตอบ นั้นแหละ เจ้าว่าเป็นหลวงสันต์

ถาม ตำแหน่งอะไรหรือคะลูกคล้าย เจ้าเป็นใคร

ตอบ ถึงที่นี่ตอนปะทะตอนนั้น ญี่ปุ่นยิงเมียแก่ตาย

ถาม ที่สามแยกหรือ

ตอบ ครับ สามแยกพอดี

ถาม วันที่ 8 ธันวาคม ที่ญี่ปุ่นมารบกันที่ลำโรง น้ำคล้ายไม่ได้ออกมาเลยใช้ไหม กลัว

ตอบ ก็กลัวครับ เพราะว่าต่างคนต่างหลบ เจ้ายิงกัน ได้ยินเสียงเพี้ยว เพี้ยว

ถาม ได้ยินเสียงชัดเจนรีเปล่าคะ

ตอบ ลูกกระสุนได้ยินเสียงครับ เราก็พอดี ไม่รู้ แต่ถ้าเราไปอยู่บนเขาเจดีย์ ยิ่งอย่างแรงเลย

ถาม เขาอะไรคะ เขาเจดีย์

ตอบ เขารูปช้าง ยอดเจดีย์นั้นยิ่งครับ มันยิ่งซ้ำ มันเข้าใจว่าภูมิลำเนาของเราอยู่นั้น ของทหาร นั้น เพราะทหารอยู่สวนตุล

ถาม อ้อ มันยังตรงมาที่เขารูปช้างเลย มันยังมาจากไหนน้ำคล้าย

ตอบ ยิ่งจากเรือปืนใหญ่ ยิ่งเรือ ยิ่งปืนกล

ถาม ญี่ปุ่นยิงจากเรือหรือคะ

- ตอบ** ใช่ครับ มีอีกแห่งหนึ่งนะ ไม่ใช่เท่านั้นที่ยิง ยิ่งมาก
- ถาม** ที่ไหนอีกคะ
- ตอบ** ภูเขานายแรง เก้าแสนนั้น
- ถาม** เก้าแสนใช่ไหม
- ตอบ** ใช่ครับ คำเรียก เก้าแสน ที่นี้ เก้าแสน ชาวบ้านเรียก “หัวหน้านายแรง” ญี่ปุ่นอยู่ที่นั่นแหละ ที่เกาะหนู เกาะแมว ยิ่งปืนใหญ่มา
- ถาม** น้ำคล้ายรูลวงหน้าใหม่ว่าจะสงครามจะเกิด
- ตอบ** ไม่ครับ ไม่เคยรู้
- ถาม** ไม่เคยระแคะระคายเลย ที่นี้พอเกิด น้ำคล้ายชุดหุ้มเลยหรือช่วงนั้น
- ตอบ** หมายความว่า พอเกิดปืน ก็ลงมือชุกกันวันนั้นเลย ไม่รู้จะอยู่ไหนแล้ว เพราะว่าจะหนีไปบนเขาก็ไม่ได้ เพราะว่าเค้ายิงกันบนเขา ยิ่งกันมากเลย ที่นี้ทหารไทยเรานี้ตั้งป้อมเข้าสามแยกนั้นแหละ หมายความว่าก็ยิงปะทะกันตรงนั้น ญี่ปุ่นก็ตายตรงนั้น ทหารเราก็ตายตรงนั้น ที่ต้นมะม่วงใหญ่ นั้นแหละ
- ถาม** น้ำคล้าย ความเป็นอยู่แล้วความเป็นอยู่ชุกนิก ว่าความเป็นอยู่ของเราลำบากไหม การเลี้ยงชีพ อาหารการกิน
- ตอบ** “ช่วงสงครามลำบากจริง ๆ ข้าวปลาอาหารขาดแคลน ต้องไปเข้าแถวรออาหารปันส่วน จากทางราชการ พอระเบิดลงก็ต้องหนีไปอยู่ที่อื่น หลายครัวเรือนที่หลบภัยสงครามไปอยู่กับญาติที่หาดใหญ่ สะเดา เกาะยอ สะทิงพระ ระโนด พอเจ้าของทั้งบ้านช่อง ญี่ปุ่นก็เข้ามาอยู่แทนใช้เป็นที่พักอาศัย ที่ถนนนครในมีสำนักงานใหญ่ของทหารญี่ปุ่นเรียกว่า ตึกโจฮัก”
- ถาม** นี้พูดถึงก่อนสงครามจะเกิด ทำมาหากินก็อุดมสมบูรณ์ ทำนาเป็นอาชีพหลัก
- ตอบ** กินน้ำบ่อ อาจารย์ ผมก็กินน้ำบ่อ
- ถาม** การตกปลา อาชีพประมงก็ยังมีนะ น้ำคล้าย
- ตอบ** มีครับ แล้วแต่ใครจะทำอาชีพอะไร คลองโหมรงนี่สะอาด แล้วอาจารย์คิดดู ข้าวสารดังลือกว่าบาทก็อยู่ได้ พวกทำนาก็ไม่ซื้อข้าว เขาทำนากินกัน
- ตอบ** ผักสวนครัวก็ปลูกกินกันเอง นำอยู่นะเมื่อก่อน
- ถาม** พอสงครามเกิด เปลี่ยนแปลงใหม่ น้ำคล้าย
- ตอบ** เดียวก่อนนะ อาจารย์จะเอาอะไรนะ
- ถาม** ความเป็นอยู่ก่อนเกิดสงครามสบายดีใช่ไหม น้ำคล้าย มีกินมีใช้เรียบร้อย พอสงครามเกิด
- ตอบ** ก็มาช่วงสงครามเกิด มันลำบากอาจารย์

ถาม มันแตกต่างกับก่อนหน้านี้อย่างไร แต่ก่อนอุดมสมบูรณ์ การกิน นาก็ได้ทำ

ตอบ ตอนนี้ไอ้ญี่ปุ่นมันเข้ามา เราก็เดือดร้อนนะ เพราะว่ามันอยู่เต็มไปหมด อาจารย์รู้ไหม ญี่ปุ่นแขวนพระที่กิน ไว้ข้างหลัง

ถาม มันมีพระเหมือนกันหรือ แขวงที่กินหรือ

ตอบ ใช่ครับ ก็ไม่รู้มัน แต่ว่าเครื่องรางอะไรนั่นแหละ แต่เราแขวนคอ คนญี่ปุ่นมันถ้าตบหัวไม่เป็นไร ถ้าตบสะโพกมัน โกรธ มันใส่สายรัด รัดพุงเอาไว้ เครื่องรางของขลังแล้ว น่าเวทนา อาจารย์ ญี่ปุ่นมันมา มันแก้ผ้าทั้งนั้น อาบน้ำแก้ผ้าทั้งนั้น แต่มันมีศีลธรรมอย่างหนึ่ง

ถาม แสดงว่าทหารญี่ปุ่นไม่รังแกคนไทยใช่หรือเปล่าคะ

ตอบ ครับ ไม่รังแก

ถาม มีเหตุการณ์ที่ทหารญี่ปุ่นรักกับหญิงไทยบ้างหรือเปล่าคะ

ตอบ ก็ได้กันเหมือนกัน แต่ได้กันด้วยว่าความเสนาหา

ถาม แบบคู่กรรม คล้าย ๆ หนึ่งคู่กรรมนั่นแหละ คำเอามาเป็นนิยาย คำเอารื่องจริงมาเป็นนิยาย ที่นี้หลังจากญี่ปุ่นผ่านไปพอเราให้ยกกองทัพผ่านไป ไปมลายู ช่วงนี้เห็นความเปลี่ยนแปลง ทหารญี่ปุ่นยังอยู่ในบ้านเมืองเราอยู่

ตอบ อยู่ ครับอยู่

ถาม พอต่อมาสัมพันธมิตรขึ้นแล้ว ตอนนี้เริ่มบอมบ์ใช้ใหม่น้ำคล้าย มันแตกต่างกับตอนที่ญี่ปุ่นบอมบ์มัยน้ำคล้าย

ตอบ หมายความว่า ตอนนั้นอังกฤษมาบอมบ์แล้ว

ถาม นั่นแหละตอนอังกฤษเข้ากับตอนญี่ปุ่นเข้ามาเห็นความแตกต่างของสงครามใหม่น้ำคล้าย

ตอบ กลัวนะอาจารย์ สงครามนี้กลัว ไอ้โน่นเราไม่เห็นตัว ที่เราได้ยินแต่เสียง เราขูดูโมงค์อยู่ แต่เครื่องบินมาบอมบ์นี้มาบอมบ์เห็น ผมปีนขึ้นไปดูบนปลายพรวด ตอนมันบอมบ์บอมบ์โรงเหล้า

ถาม มันบอมบ์ เวลาทำไรคะ

ตอบ ครับ ตอนเช้า ราว ๆ ใกล้เคียง 11

ถาม โรงเหล้าที่ไหน น้ำคล้าย

ตอบ โรงเหล้ามันอยู่แถว 8 ห้อง ตรงหัวมุมเหลี่ยม หมายความว่า เครื่องบินมาบอมบ์ อาจารย์ที่ตึกนั้นเค้าเรียกตึกโจฮัก

ถาม พอจะลำดับเวลาการบอมบ์ของทหารสัมพันธมิตรได้หรือเปล่าคะ

ตอบ จุดที่ 1 ตึกก่อน จุดที่ 2 โรงเหล้า จุดที่ 3 สวนหมาก

ถาม มีคนตายไหมน้ำคล้าย

ตอบ ก็มีบ้าง ตอนนั้นหมายความว่า ต่างคนต่างกลัวกันทั้งนั้น เพราะว่ามีหลุม เข้าหลุม หลบภัยกันอีก

ถาม วัดแหลมทรายด้วยไหมน้ำคล้าย

ตอบ วัดแหลมทรายบอมบ์ แต่ไม่ระเบิด มันบอมบ์หลายวัน ยิ่งกราดปืนกลทั่ว ปืนกลนะ รัย หลายวัน มันมายาม 11 นี้แหละ

ถาม เครื่องบินนี้ ขึ้นมาจากไหน สิงคโปร์รีเปล่าคะ

ตอบ ครับ สิงคโปร์

ถาม ทิ้งไปเรื่อย ๆ จนถึงคิกเลยหรือน้ำคล้าย

ตอบ ไม่ครับ ชั่วโมง สองชั่วโมงเท่านั้น ก็บินกลับ

ถาม มีคำถามอีกข้อ คือ เวลาเหตุการณ์ทางฝ่ายบ้านเมืองเราได้พบเค้บบ้างไหม

ตอบ ส่วนมากหมู่บ้านแบบนี้มันขึ้นกับกำนัน เค้บแจ่งกำนันเป็นส่วนมาก สมัยก่อนนะ เค้บแจ่งกำนัน เพราะกำนันเป็นใหญ่ คือทางการเค้บสั่งกำนันมาคนเดียว

ถาม เค้บเอาใจใส่ประชาชนดีไหมน้ำคล้าย

ตอบ ก็มันไม่ดีเท่าไหร่นะ ส่วนมากทำเอาเองมาก

ถาม แล้วพวกของขาดแคลน เช่น น้ำมันก๊าด ยา ต้องไปปีนส่วนไหม

ตอบ ซื้อตามร้าน

ถาม คนในอำเภอเมืองได้หนีสงครามมาอยู่แถวบ้านน้ำคล้ายบ้างหรือเปล่าคะ

ตอบ มีคนในเมืองมาอยู่แถวเกาะถ้ำบ้าง ทุ่งบ้านอพยพไปอยู่ที่อื่น พอคนไทยอพยพออกไปก็ เข้าทางไอยู่มันจัดการยึดบ้านและสำนักงานและที่พักแทน

ถาม คุณลุงมีโอกาสได้พบปะกับทหารญี่ปุ่น และมีความรู้สึกกับทหารญี่ปุ่นอย่างไร

ตอบ “คนญี่ปุ่นเป็นคนซื่อ คนไทยพูดอะไร หลอกอะไรก็เชื่อหมด จะมีเรื่องจำเกี่ยวกับทหารญี่ปุ่นที่ไปจ่ายตลาด เห็นคนไทยซื้อหมากซื้อพลูก็ซื้อตามบ้าง เข้าใจว่าเอาไปต้มหรือแกงจืดเพื่อทำเป็นกับข้าว สุดท้ายก็ต้องเททิ้ง”

เอกสารหมายเลข 3

คำถามและคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ นางเครือวัลย์ ศรีพจนารถ

อายุ 24 ปี เมื่อ พ.ศ. 2484 ปัจจุบันอายุ 86 ปี

ขณะเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ประกอบอาชีพเป็นช่างเสริมสวย พักอยู่บ้านเลขที่ 84 ถ.นครใน ต.บ่อทราย อ.เมือง จ.สงขลา

ปัจจุบันพักอยู่ ณ บ้านเลขที่ 84 ถนนนครใน ต.บ่อทราย อ.เมือง จ.สงขลา เบอร์โทร

074 - 312470

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2546

บทสัมภาษณ์ นางเครือวัลย์ ศรีพจนารถ

ถาม ก่อนที่จะเกิดสงครามปี 84 ป้ารู้ไหมคะว่าจะเกิดสงคราม

ตอบ รู้ แต่พูดกันว่าญี่ปุ่นจะขึ้น แต่ไม่รู้ว่าจะขึ้นเมื่อไหร่

ถาม ฟังแต่คำพูดกันใช่ไหม ไม่ใช่ทราบจากวิทยุนะคะ

ตอบ เมื่อก่อนไม่มีวิทยุ เขาลือกันว่าญี่ปุ่นจะขึ้น แต่ไม่รู้ขึ้นตอนไหน

ถาม อยากให้ป้าเล่าเหตุการณ์ก่อนญี่ปุ่นจะขึ้น มันมีอะไรเกิดขึ้นที่ถนนนครใน

ตอบ “คนเมืองสงขลา รู้กันภายหลังว่า พวกญี่ปุ่นมันเตรียมแผนการรบล่วงหน้าหลายปี ทั้งเรื่องการส่งคนเข้ามาเป็นสายลับ การเตรียมปัจจัยต่าง ๆ ไว้สำหรับทำสงคราม มันเตรียมเพียบพร้อมหมดไม่ว่าจะเป็นยานพาหนะ อาวุธ เครื่องมือเครื่องใช้ เสื้อผ้า อาหาร ยา ตลอดจนแผนที่เกี่ยวกับเส้นทางต่าง ๆ ทำให้กองทัพญี่ปุ่นยกพลขึ้นบกเมืองสำคัญต่าง ๆ ของภาคใต้และสงขลาได้สำเร็จง่าย ๆ ”

ถาม เป็นบ้านหรือคะ

ตอบ เป็นสวน เตี้ยซื้อไว้ สมัยนั้น 108 ไร่ 250 บาท แล้วขายไป 18 ล้าน

ถาม นี่เป็นการหนีครั้งที่ 1 นะคะ

ตอบ หนีครั้งที่ 1 ค่ะ ตอนนั้นท้อง 7 เดือน พอมาดูหมอมัจฉา แกหนีไปอยู่ทุ่งหวังเสียแล้ว ก็เลยขึ้นรถไปพัทลุง ไปนอนหาดใหญ่ บ้านน้ำสาวอยู่กินหนึ่ง ไปคลอดพัทลุง

ถาม พ.ศ.เท่าไรคะไปคลอดพัทลุง

ตอบ 84 85 ตรงนั้นแหละ 2485

ถาม ตอนที่ญี่ปุ่นขึ้น ได้เปิดประตูคุ้มมั้ยคะว่าเป็นทหารญี่ปุ่น

ตอบ พอบอกแม่ก็ไปเรียก... สักเดี๋ยวก็ก็นเปิดประตูไปบอก ก็เห็นเดินเต็มถนน แกนี่ก็ว่าทหารไทย แกก็ขอทางข้ามถนนไปบอกเค้า แล้วแกก็กลับมา เราก็บอกว่า แม่นั่นพวกญี่ปุ่น แม่ก็บอกว่า แกนี่ก็ว่าทหารไทย

ถาม ตอนนั้นแม่ของน้ำอายุเท่าไรคะ

ตอบ ประมาณ 40 ปี ได้ แล้วพ่อก็บอกว่าหนีเถอะ อยู่ไม่ได้ ก็หนีมาอยู่หลังโรงเรียนกลับเพชร

ถาม ตรงนั้นปลอดภัยกว่าตรงนี้หรือคะ

ตอบ ตอนนั้นตกใจ ก็หนีให้พ้นถนนไปซ่อน แล้วก็ไปแหลมสน พ่อก็ให้แม่ไป แต่พ่อไม่ไป เพราะพ่อเป็นอาสาสมัครไปไม่ได้ พวกเราไป พ่อก็เฝ้าบ้าน ไม่ทราบว่าจะมาซักคืน สองคืนพ่อนอนอยู่บนบ้านญี่ปุ่นเกาะประตู พ่อไม่รู้สิ๊ก มันเดินเกาะทุกด้าน บ้านไหนเปิดประตู มันเอาผู้ชายไป มันเอาไปทำงานอะไรไม่รู้

ถาม เค้าบังคับหรือคะ ทหารญี่ปุ่นมีนิสัยใจคออย่างไร

ตอบ “ทหารญี่ปุ่นมีน้ำใจดีกับคนไทย เป็นคนที่เชื่อง่าย มีความซื่อตรง ไม่ฉวยโอกาส ตอนที่ญี่ปุ่นยึดบ้านเรือนของคนไทยแถวถนนนครในหลายหลังเพื่อพักอาศัย บ้านของป้า ตอนนั้นทำอาชีพรับของจ่านำด้วย พ่อญี่ปุ่นเข้ายึดเมือง คนไทยก็รีบหนีไปอยู่ที่อื่น ครอบครัวยุ่ก็หนี ความที่รีบก็เลยลืมของที่จ่านำไว้ พอนึกได้ก็กลับมาที่บ้านเพื่อขอของคืนจากทหารญี่ปุ่น ทหารญี่ปุ่นก็ใจดีจริง ๆ ส่งห่อผ้าชิ้นหลังจากที่ได้เปิดดูก่อนแล้วว่า เป็นอะไร แล้วยังยื่นปลาเค็มให้ป้าอีกด้วย พร้อมกับเขียนหนังสือให้ความคุ้มครองเป็นภาษาญี่ปุ่น เป็นการรับรองความปลอดภัยหรือให้ความสะดวกในการเดินทาง ถ้าไปเจอกับทหารญี่ปุ่นกรมกองอื่น ๆ ก็จะได้รับความสะดวกเช่นกัน ”

ถาม ห้ามคั้นนี้คือว่าให้ผ่านไปได้เลยหรือเปล่าคะ

ตอบ ค่ะ ลงเรือไปได้เลย ยังให้ปลาเค็มไปกินด้วย

ถาม เวลาพูดกันพูดภาษาอะไรคะ

ตอบ ไม่ทราบ

ถาม อยากให้น้ำเล่าว่าช่วงก่อนเกิดสงครามการทำมาหากินเป็นอย่างไร สะดวกไหม

ตอบ ก็อยู่กันไปเรื่อย ๆ ไม่มีอะไร เหมือนตัดผม เดือนหนึ่งได้ 5 หัวก็รวบแล้ว หัวหนึ่ง 5 บาท ตอนที่หนีไปแล้วมีคนให้มาตัดที่นี้ก็ไม่เอาแล้วเงิน

ถาม อาหารการกินอุดมสมบูรณ์ดีมีัยคะ ก่อนสงครามเกิด

ตอบ ค่ะ ตอนนั้นอยู่สมบูรณ์ กุ้งกิโลละบาทห้าสิบ ปัจจุบันนี้โล 150 แล้ว กุ้ง ปลา ถูกสมัยก่อน ตอนไปเรียนตัดผมมีเงินติดตัวไป 400 บาท จากบ้านที่พักไปที่เรียนค่ารถ 4 สตางค์ แต่น้ำเสียขายสตางค์เดินเอา จากบ้านหม้อมาราชวงศ์

ถาม ทหารญี่ปุ่นมีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนไทยหรือเปล่า

ตอบ “พวกทหารญี่ปุ่นไม่ร้ายกับคนไทย มีอะไรก็มักเอามาให้ เช่น ปลาเค็ม เหล้าสาเก ใครไม่มียา ก็เอามาให้ ใครขาดข้าวของที่จำเป็น ถ้าเขามีเขาก็จะเอามาให้ ที่จำได้แม่นก็คือ เขาจะมีการออกหนังสือคุ้มครองความปลอดภัยระหว่างเดินทางให้ บางบ้านก็จะได้รับการคุ้มครองความปลอดภัย เช่น มีอยู่บ้านหนึ่งเป็นร้านตัดเสื้อ ทหารญี่ปุ่นเข้าออกเป็นประจำ เพราะสนิทสนมดีกับเจ้าของบ้าน ทหารญี่ปุ่นเลยเขียนภาษาญี่ปุ่นติดไว้หน้าบ้าน ห้ามไม่ให้ใครมาสร้างความสะดวกอื่นให้”

ถาม พอสงครามเกิดแล้ว มีอะไรอีกคะที่เป็นความลำบากของคนไทย

ตอบ ไม่ทราบค่ะ

ถาม สิ่งของอะไรหาซื้อได้ตามต้องการไหม เช่น ผ้า

ตอบ ก็ไม่ทราบค่ะ แต่มีค่ะ ตอนก่อนญี่ปุ่นขึ้น น้ำไปเรียนเย็บผ้า นำซื้อหลอด 4 สดางค์

ถาม ที่ถามหมายความว่า ระหว่างสงครามไม่เดือดร้อนหรือคะ

ตอบ ก็ไม่เดือดร้อน

ถาม หลังสงครามที่น้ำกลับมานั้นปีเท่าไรได้คะ

ตอบ ก็ไม่ทราบ ไปคลอคลุก พอเห็นเงียบ ๆ ก็กลับมา

ถาม ประมาณปี 85 ได้ไหมคะ

ตอบ ค่ะ ก็ไปอยู่สวนจันทร์ พอเค้าว่าญี่ปุ่นกลับหมด ก็กลับมาตัดผม

ถาม ที่น้ำเล่าว่า น้ำหนีอีกรอบตอนช่วงไหน

ตอบ รอบสองที่มันบอมบ์ค่ะ ตอนแรกที่ญี่ปุ่นขึ้น มันไม่บอมบ์ มันแค่ผ่าน เค้าว่ามันผ่านไปลำโรง ทหารไทยเราอยู่ที่สวนตุล ก็ไม่รู้กัน ออกมายังกันตายกันเยอะ

ถาม นี่พูดถึงตอนญี่ปุ่นขึ้นนะคะ

ตอบ ตอนญี่ปุ่นขึ้น

ถาม เค้าพูดกันใช่ไหม น้ำเล่าให้ฟังได้ไหมว่า รายละเอียดเค้าว่าอย่างไร

ตอบ เค้าก็ไม่ได้พูดอะไร เค้าว่ายิงกันตาย เอาศพไปฝังไว้ที่โรงเรียนเทคโนโลยี

ถาม น้ำช่วยเล่าตอนหนีสงครามช่วงที่ 2 ให้ฟังหน่อย

ตอบ รอบที่ 2 พอกลับมาถึงมาตัดผม อยู่ ๆ หวอขึ้น ตกใจ วิ่งพาคันตัดผมหนีเข้าห้องน้ำ

ถาม กลางวันนะคะ

ตอบ กลางคืน ตอนนั้นกลางคืน

ถาม ได้ยินเสียงระเบิดลงบ้างไหมคะ

ตอบ ลง ลงที่วัดยางทอง หน้าโรงไฟฟ้า ลงหลุมตั้งใหญ่ เค้าฝังถม

ถาม แล้วไม่โดนใครหรือคะ

ตอบ ก็ไม่ทราบ

ถาม หลุมขนาดไหนคะ มีคนตายไหม เป็นลูกแรกใช้ไหม

ตอบ ก็ไม่ทราบ เป็นลูกที่เท่าไรก็ไม่ทราบ แล้วก็ไปลงที่ตลาดทรัพย์สินอีกลูก แต่ก่อนหลัง ตลาดมันเป็นโรงฆ่าสัตว์ พวกจีน พวกค้าขายอยู่ตรงนั้น เคี้ยวน้ำมันหมูอยู่ ลูกบอมบ์ลง กระเด็นไฟลุกติดไปหมดเป็นแถบ ๆ

ถาม ใกล้เคียงกับคลองขวางใช้ไหมคะ

ตอบ คลองขวางนั้นแหละ ที่แยกขายผ้าอยู่ทุกวัน

ถาม น้ำอยู่แถวนี้ตอนสงครามเกิดมีการทำหลุมหลบภัยในบ้านไหม

ตอบ ไม่มีค่ะ ที่นี้พอใช้ต้นมะพร้าวมาบั่น แล้วเอาทรายถม ถมในห้องน้ำ พอกลางดึกหิวขึ้น แม่เรียกไม่ได้ยิน แยกวิ่งลงหลุม เราตื่นมาไม่เห็นใครก็วิ่ง

ถาม เมื่อกี้ที่ป่าบอกว่า เอาห้องน้ำเป็นหลุมหลบภัยหรือคะ

ตอบ ค่ะ ถมดิน แล้วเอาต้นมะพร้าวถม ๆ

ถาม ตอนที่เค้าทิ้งที่ตึกสูงนี้ น้ำพักอยู่ที่นี้หรือเปล่าคะ

ตอบ ตอนนั้นน้ำอยู่สวนจันทร์ แต่แฟนน้ำเค้าพาแม่ไปอยู่บางกล้า พอเรือไปถึงหน้าแหลมสน เค้าก็โดดลงจากเรือเกาะแคมเรือ ยวบเลยตึก 5 ชั้น นั้นแหละที่ทำงานของญี่ปุ่น

ถาม ตึกนั้น 5 ชั้น สูงที่สุดในสงขลาแล้ว

ตอบ สูงที่สุดแล้วค่ะ

ถาม มีคนตายไหมคะ

ตอบ ไม่ทราบค่ะ รู้แต่ว่ายุบลงมาใกล้ ๆ ตรงนั้น ลูกสาวขุนประศาสน์ทั้ง 2 คน สวย ๆ พอลูกบอมบ์ลง วิ่งหนีไปในวัดกลาง แล้ววิ่งกลับมา แอบข้างบ่อ ลูกบอมบ์ลงตายทั้งสองคน

ถาม ส่วนใหญ่ที่กลางวันหรือกลางคืน

ตอบ ทั้งวัน ทั้งคืน ถ้าหิวขึ้นก็วิ่ง ตอนรอบสองหนีไปพักที่หัวเขา ไปเข้าบ้านแขกเดือนละ 15 บาท ขูดหลุมหลบภัยบนเขา

ถาม อาหารการกินลำบากไหมคะ

ตอบ ก็มาซื้อที่หัวเขา มีขายปกติ แต่มาซื้อหมูที่สงขลา เพราะอยู่บ้านแขก

ถาม มีการห้ามไม่ให้เปิดไฟกลางคืนไหม

ตอบ กลางคืนห้ามเปิดค่ะ

ถาม เตือคร้อนไหม

ตอบ กลางคืนเราไม่ทำอะไร ไม่ได้เปิดไฟ เกือบหิบบยาผิด เอายาแดงให้ลูกกิน มันมองไม่เห็น

ถาม ที่เค้าสั่งไม่ให้เปิดไฟอะไร

ตอบ ไฟตะเกียง โดยมาก

ถาม ไฟฟ้าเค้าให้ใช้ตอนไหน

ตอบ แต่ก่อนก็มีตอนกลางคืน 6 โมงเย็น ทีหลังเค้าดับไฟหมด เอาสีดำทาบ้านหมด เหลือทางเข้าทางเดียวไม่ให้สว่าง

ถาม น้ำมันก๊าดหายากไหมตอนนั้น

ตอบ ซื่อได้ ซื่อเป็นปีบมาตั้งไว้

ถาม แล้วใช้เงินอะไรคะ ใช้เงินญี่ปุ่นบ้างไหม

ตอบ ใช้เงินเขาอยู่พักหนึ่ง

ถาม นานแค่ไหนคะ เป็นธนบัตรหรือเหรียญคะ

ตอบ ไม่ได้สังเกต เงินมันเป็นแบงค์ เงินเราด้วย เงินเขาด้วยใช้ปนกัน

ถาม เวลาเขามาซื้อของเรา เขาใช้เงินญี่ปุ่นหรือเปล่าคะ

ตอบ มีเงินเขาก็ใช้เงินเขาก่อน

ถาม พูดถึงทหารญี่ปุ่นที่มาจับจ่ายใช้สอย

ตอบ ก็ไม่ทราบ ไม่ได้อยู่ในตลาด

ถาม ในช่วงนั้นได้เห็นข้าราชการบ้างไหม

ตอบ ไม่ทราบค่ะ รู้แต่ว่าข้าหลวงยุติธรรมไปซ่อนในศาล

ถาม พอหนีไปอยู่หัวเขา ครั้งที่ 2 อยู่นานเท่าไรคะ

ตอบ ไม่สังเกต อยู่จนสงครามเสร็จ

ถาม ถึงปีใหม่คะ แล้วไปหัวเขาทางไหน

ตอบ เกือบปี ไปทางเรือ เรือแจว

ถาม เทียนี่ไปนี่เอาสมบัติไปไหมคะ

ตอบ รอบสองนี่ขนค่ะ ขนเครื่องตัดผมไปฝากบ้านน้ำ

ถาม เมื่อทุกอย่างสงบแล้วกลับมาบ้าน บ้านเสียหายบ้างไหม

ตอบ มารอบแรก พ่อเลี้ยงไก่ไว้คอกหนึ่ง เขากินหมด ญี่ปุ่นกิน เขาทิ้งหัวไก่ ตีนไก่ไว้ในคู ไก่ 7-8 ตัว เขาเอาถ้วยชามมาใช้แล้วไม่ล้าง เขาโยนทิ้ง เขาเอาเตียงไป... ตอนเขามาอยู่เขาทำส้วมในวัด เขาฝังโองลงดินครึ่งลูก แล้วเอาไม้พาดปากโองทำส้วม แล้วใช้ปูนขาวโรยในโถส้วมกันเหม็น ที่วัดยางทอง เขามาก่อไฟอาบน้ำ เอากระทะใบบัวต้มน้ำ ใส

ผ้าเตี่ยวอาบน้ำกันในวัด ใต้ต้นสาเก

ถาม โดยภาพรวมน้ำชอบญี่ปุ่นไหมคะ

ตอบ ไม่ชอบ

ถาม ระหว่างญี่ปุ่นกับอังกฤษชอบใครมากกว่า

ตอบ เฉย ๆ มันไม่น่าจะรบกัน มันทิ้งระเบิด มันกราดปืนกล ตอนไปอยู่สวนจันทร์ ตอนมันจะบอมบ์ เรืออเมริกาเอาพลูมาจุดในสวนจันทร์ มันจะวางระเบิดสว่างไปหมดเลย

ถาม ช่วงสงครามยาหายากไหม

ตอบ ไม่เคยซื้อไม่เคยใช้

ถาม ช่วงสงครามโจรสลัดมีไหม

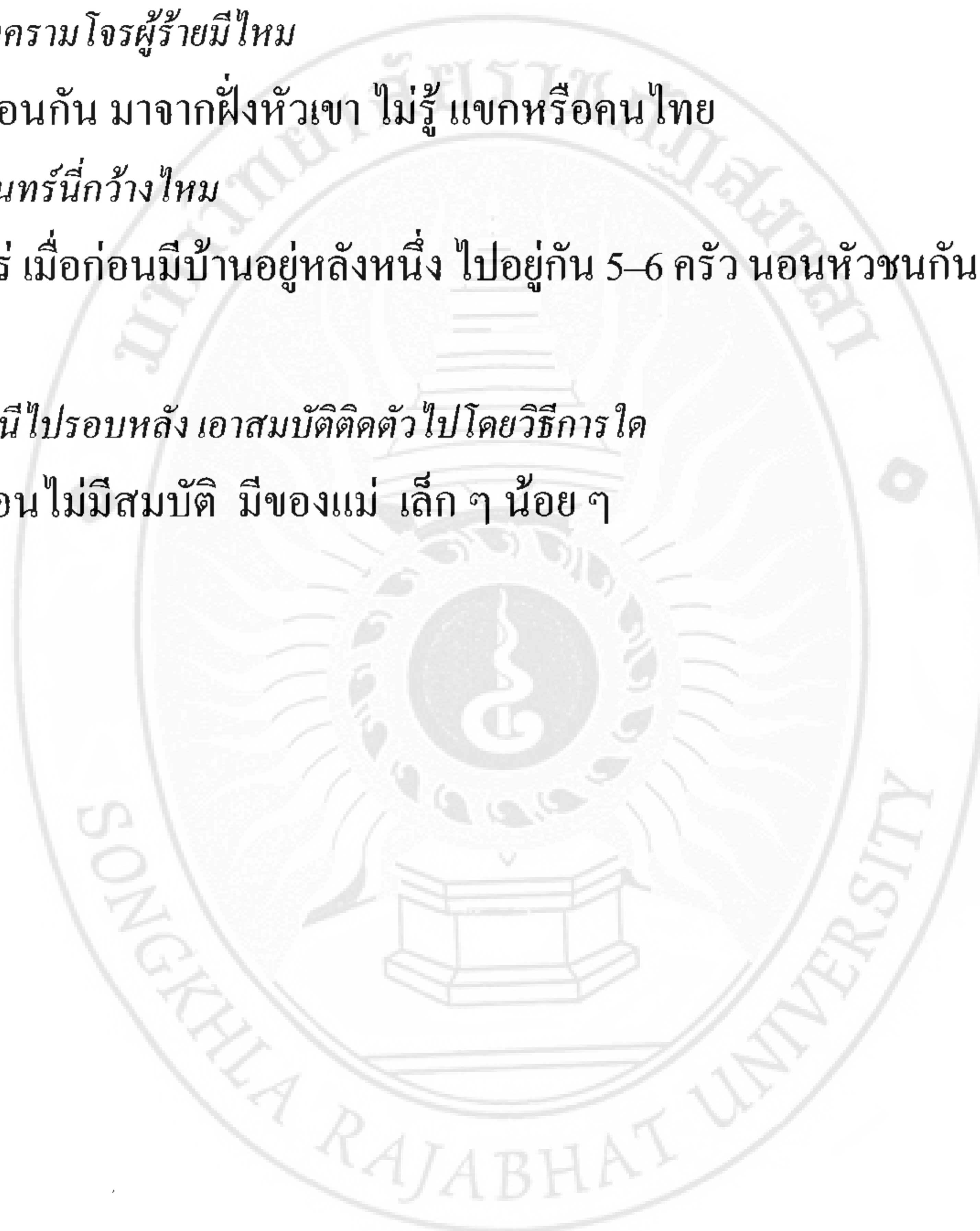
ตอบ มีเหมือนกัน มาจากฝั่งหัวเขา ไม่รู้ แจกหรือคนไทย

ถาม สวนจันทร์นี้กว้างไหม

ตอบ 108 ไร่ เมื่อก่อนมีบ้านอยู่หลังหนึ่ง ไปอยู่กัน 5-6 ครั้ว นอนหัวชนกันแล้วให้พวกผู้ชายอยู่
เวร

ถาม ตอนหนีไปรอบหลัง เาสมบัติติดตัวไปโดยวิธีการใด

ตอบ เมื่อก่อนไม่มีสมบัติ มีของแม่ เล็ก ๆ น้อย ๆ

เอกสารหมายเลข 4

คำถามและคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ นายเกล้า รัตนสำเนียง

อายุ 23 ปี เมื่อ พ.ศ.2484 ปัจจุบันอายุ 85 ปี

ขณะเกิดสงคราม ประกอบอาชีพ ทำนา พักอยู่ที่ บ้านเลขที่ 68 หมู่ 4 ต.สทิงพระ อ.สทิงพระ

จ.สงขลา

ปัจจุบัน พักอยู่ที่บ้านเลขที่ 68 หมู่ 4 ต.สทิงพระ อ.สทิงพระ จ.สงขลา

ข้อมูลเพิ่มเติม รศ. ดร.วิจิต สังขรัตน์ ผู้ร่วมในการให้สัมภาษณ์

อายุ 8 ปี เมื่อ พ.ศ. 2484 . อายุปัจจุบัน 69 ปี

ขณะเกิดสงคราม เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พักอยู่ที่ บ้านหัวถนน ต.สทิงพระ

อ.สทิงพระ จ.สงขลา

ปัจจุบัน พักอยู่ที่ บ้านเลขที่ 75/6 ม.4 ต.จะทิ้งพระ อ.สทิงพระ จ.สงขลา

โทร. 09-9750825, 074-397187

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2546

บทสัมภาษณ์ นายเกล้า รัตนสำเนียง และ รศ. ดร.วิจิต สังขรัตน์

ถาม คุณลุงกรุณาเล่าเหตุการณ์ตอนญี่ปุ่นบุกสงขลา วันนั้นวันที่เท่าไร เจอญี่ปุ่นตอนไหน

ตอบ ได้คุยกับญี่ปุ่นแต่ไม่รู้เรื่อง ไปทำงานไปช่วยแบกของ ญี่ปุ่นเกณฑ์ไป ทางอำเภอเกณฑ์ไป ญี่ปุ่นบังคับให้ไป จ่ายค่าตอบแทนวันละ 75 สตางค์

ถาม ทำงานอยู่กับญี่ปุ่นนานไหมคะ

ตอบ 7 วัน ทุกคนไปทำคนละ 7 วัน

ถาม งานที่ทำมีอะไรบ้างคะ

ตอบ ไปช่วยขนน้ำมัน พอเลิกแล้วก็ให้เข้าแถว แจกเบี้ย

ถาม เก็บให้เป็นเงินไทยหรือเงินญี่ปุ่น

ตอบ เงินญี่ปุ่นแต่เอาไปแลกได้กับเจ้าหน้าที่

ถาม ตอนรับมาจากญี่ปุ่นเป็นมูลค่าเท่าไร เป็นธนบัตรหรือเหรียญ

ตอบ คิดแล้วเป็น 75 สตางค์ เป็นกระดาษ

ถาม แลกได้ทันทีในวันนั้นเลยใช่ไหม

ตอบ ทำเสร็จตอนเย็นก็จ่ายให้เลย จ่ายเป็นรายวัน

ถาม ทำงานแบบนี้พอใจไหมคะกับงานที่ทำ

ตอบ พอใจ ค่าเกณฑ์ไปแล้วก็ต้องไป

ถาม อาหารเที่ยงเค้าดูแลเราไหม

ตอบ ไม่ของเราหุงกินเอง ไปพักที่วัด วัดอะไรจำไม่ได้ในสงขลา

ถาม สถานที่ที่ลุงไปทำงานที่ไหน

ตอบ สงขลา เดินไปวันนึง แถว ๆ แหลมทราย ตามใจเค้าพาไปทำอะไร พอตอนเช้าไปประชุมรายงานว่าทำอะไร เเขานำเอง

ถาม เวลาทำงานต้องมีทหารญี่ปุ่นมาคุมไหม ทหารมากำกับไหมว่าต้องทำสิ่งนั้นสิ่งนี้

ตอบ คนไทยเราเป็นคนคุม

ถาม พอทำงานเสร็จต้องกลับมาอนบ้านหรือคะ

ตอบ นอนวัด วัดแหลมทราย

ถาม จำนวนคนที่ไปทำงานเยอะไหม เท่าไหร่

ตอบ ไปเป็นชุด ๆ ชุดละ 30 คน เดินไปทางทะเล

ถาม เดินตอนกลางคืนหรือกลางวัน

ตอบ ไปกลางวัน ร้อนก็ต้องไป

ถาม ลุงอยู่ไปเกณฑ์แรงงานให้ญี่ปุ่น 17 วัน หลังจากนั้นเกิดอะไรขึ้นบ้าง

ตอบ ไม่ พอลุงไปแล้ว กลับมาชุดอื่นก็ไปต่อ

ถาม กรุณาเล่าความเป็นอยู่ของลุงในขณะนั้นเป็นอย่างไรคะ

ตอบ ไม่ขาดแคลน ข้าวปลาอาหารหาซื้อได้ ผ้าขาดแคลน ทอกันเอง น้ำมันไม่ขาดแคลน คนสมัยก่อนใช้ได้จุดไฟ

ถาม ลุงเคยเจอทหารญี่ปุ่นแล้วชอบใจอะไรบ้าง หรือไม่ชอบใจ

ตอบ ไม่มี อยู่เฉย ๆ สบาย ๆ ทำงานให้เค้าแล้วถึงเวลาก็เลิก

ถาม ช่วงปี 2484 ญี่ปุ่นบุก หลังจากนั้นแพ้ ตอนนั้นมีเครื่องบินบินผ่านมา ลุงเห็นบ้างไหม กลัวไหม

ตอบ กลัว ไปซุกหลุมอพยพลงไปอยู่ในหลุม

ถาม ใครสอนลุงซุกหลุม

ตอบ เจ้าหน้าที่ทางอำเภอ

ถาม ส่วนใหญ่เวลาลงไปอยู่ในหลุมจะเป็นกลางวันหรือกลางคืน

ตอบ กลางคืนก็ลงหลุม กลางวันก็ลงหลุม

ถาม มันจะบอกล่วงหน้าไหมว่าเครื่องบินจะมาเปิดหอก่อนไหม

ตอบ เปิดหอก่อน แล้วลงเลย

ถาม หลุมเคঁทำลึกลึใหม่

ตอบ สมัยก่อน เขาเรียงอิฐนอกบ้าน ในสมัยก่อนนอกบริเวณจะสร้างอิฐล้อมรอบ

ถาม ลุงจำได้ไหมว่าลุงหลุมหลบภัยทั้งหมดกี่ครั้ง

ตอบ หลายครั้ง บางครั้งนานเป็นเวลา 15 – 30 นาที กว่าที่จะออกมาจากหลุมพอเครื่องบินไป ก็ออกมาอยู่บ้านนั่งนอน พอหวอดังก็วิ่งกันอีก

ถาม มีโจรผู้ร้ายไหมคะช่วงสงคราม

ตอบ ไม่มี

ถาม ได้ข่าวว่า ตอนสงครามคนในเมืองมาอยู่สทิงพระ อยากทราบว่าพักที่ใดบ้าง

ตอบ พักตามบ้านญาติ ๆ

ถาม หลุมหลบภัยที่ทางการให้ทำมาป่าวประกาศหรือเคาะประตูบ้านบอกให้ทำ หรือบอกแบบต่อ ๆ

ตอบ มีหนังสือมาให้ขุดหลุมหลบภัย

ถาม ทางกรกับประชาชนใกล้ชิดกันดีไหมคะ

ตอบ ใกล้ชิดกันดี โดยเฉพาะก้านั้นจะใกล้ชิดเป็นคนมาบอกเรื่องต่าง ๆ

ถาม ลุงเคยเห็นเงินญี่ปุ่นบ้างไหม นอกจากที่ไปทำงานรับเป็นค่าแรง

ตอบ ไม่เห็น เพราะญี่ปุ่นไม่รู้อะไร เค้าขายอะไรก็ซื้อกิน คิดว่าของกิน เห็นคนไทยซื้อก็ซื้อ ด้วย ตามคนไทย

ถาม สมัยก่อนมีวิทยุฟังไหม

ตอบ ไม่มี อาศัยว่าทางการให้ก้านั้นหรือผู้ช่วยมาบอกให้ขุดหลุมหลบภัย

ถาม เคยมีไหมที่ทางการสั่งว่าอย่าเปิดไฟกลางคืน

ตอบ เค้าไม่ให้ตามไฟ กินข้าวแล้วพอคำก็นอน

ถาม พอสงครามสงบ ปี พ.ศ.2488 ลุงเห็นความแตกต่างใหม่ว่า ความเป็นอยู่ของเราเศรษฐกิจดีขึ้นบ้างไหม หรือว่าแย่เหมือนกัน ตอนสงครามจบใหม่ ๆ

ตอบ มันดีขึ้นกว่าช่วงสงคราม

ถาม สังเกตจากอะไรคะที่คิดว่ามันดีขึ้น

ตอบ เรื่องของสิ่งที่เราทำขาย เช่น ขึ้นตาล โตนด ขายข้าว ขายสาร ของราคาสูง เมื่อก่อนน้ำผึ้ง ปอด (ปีบ) 25 สตางค์

ถาม การค้าคงจะคล่องตัว แล้วยางราคาเท่าไรคะ

ตอบ จำไม่ได้

ถาม แล้วข้าวสาร

ตอบ ข้าวสารเมื่อก่อนถูก

ถาม ตอนนั้นเวลาลงไปไหนในเมืองไปกับอะไร ถ้าพูดถึงช่วงที่สงครามยังไม่เกิด การคมนาคมเดินทางไปทางรถหรือทางเรือคะ

ตอบ ไปกับเรือ เดินไป เขาหาบไก่อไปขายสงขลา หาบพลูไปขายสงขลาเดินไป ไปรษณีย์เดินเอาแต่แรก (สมัยก่อน)

ดร.วิจิต คนแก่ชราที่ประมาณ 3 ชั่วโมง อย่างเราก็ครึ่งวันเกือบวัน

ถาม คุณลุงอยากเล่าอะไรนอกเหนือจากนี้ที่ประทับใจ ที่ชอบ

ตอบ ไม่มีอะไร ครั้งแรกลุงยังเด็กพอจำความได้ สมุห์บัญชี นายอำเภอไปเบิกเงินเดือนเดินทางโดยทางเรือ คนงานหาเก่งครอบเรือให้นายนั่ง แล้วแจวเรือจนถึงสงขลา สมัยนั้นข้าราชการมีความคุ้นเคยกับชาวบ้าน ข้าราชการ นายอำเภอไม่ที่ไปไหน (ความหมายคือไม่ทราบไปที่ใด คือมีเวลามากนั่นเอง)

ถาม กับประชาชนเค้าคุ้นเคยกัน ไหมเหมือนกับเพื่อนร่วมงาน ใหมเวลาประสานมีเรื่องเดือดร้อน เค้าไปพบกับทางการสะดวกไหม

ตอบ สะดวก

ดร.วิจิต กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เมื่อก่อนตัดสินใจด้วยกัน กำนันเป็นผู้พิพากษาเอง เรื่องไม่ต้องถึงตำรวจ

ถาม ช่วงสงคราม ถ้าเกิดเจ็บไข้ไม่สบายไปหาหมอที่ไหน

ตอบ ไม่มีโรงพยาบาล

ถาม แล้วหยุดยาคาที่ไหนคะ

ตอบ ใช้ยาสมุนไพร รากไม้มีหมอบ้าน หมอประจำหมู่บ้านมีของดีหายเหมือนกัน คนแต่แรกไม่จืดตาย (หมายความว่าอายุยืน) กินน้ำในสระ ในนา ในสระอาบ แล้วหาบไปบ้านหุงข้าว

ถาม ตอนที่คนในเมืองหนีสงครามมา เค้ามีอะไรติดตัวมาบ้าง หรือมาแต่ตัว มีเสบียงของมีค่าติดตัวมาบ้างไหม

ตอบ มี ในอยู่ (ทุกวันนี้) น้ำก็ยาก อะไรก็ยาก แต่แรก (เมื่อก่อน) เค้ากินกันไม่เจ็บไข้ไม่สบาย ไม่มีใครไปโรงพยาบาล ใส่น้ำมันต์ ทำน้ำมันต์ เย็บแผลกับด้าย เย็บเอาเอง เมื่อก่อนไม่มีเครื่องมืออะไร

ดร.วิจิต ตอนนั้นเค้าบอกว่าญี่ปุ่นบุกสทิงพระ เราเด็ก ๆ วิ่งเล่นก็ไปดูเรือญี่ปุ่น ที่ทะเลเป็นเรือท้องแบน ญี่ปุ่นขึ้นมาเต็มประมาณ 200 – 300 คน

ถาม เรือกี่ลำ

ดร.วิจิต สัก 4 – 5 ลำได้ที่เห็น มาพักอยู่ที่ศาลาติด เราเด็ก ๆ ก็อยากรู้ นั่งดูเราก็รู้เรื่องนิดหน่อยที่เค้าคุยด้วย ชอบดูเค้าทำอาหาร ไล่ผักหลายรูปแบบ ต้มกล้วยข้าวต้ม บ้านเราเค้าใจดี ชวนพวกเรากินด้วย เราไม่กล้าเข้าใกล้ กลัวเค้าจะเอาไปอยู่ด้วย

ถาม ผักเอามาจากไหน

ดร.วิจิต ซื้อมาจากตลาด บางคนเอาพลูไปขายก็ซื้อ กินไม่ได้ นำมาส่งสาร ตอนที่ขึ้นทะเล เค้าบอกว่าญี่ปุ่นบุกสหิงพระ

ถาม บอกโดยวิธีไหน

ดร.วิจิต ไม่ทราบเหมือนกัน อาจจะส่งจดหมายมา แต่กำนันผู้ใหญ่บ้านเค้าจะบอกให้เราตีเสียงดัง ๆ ให้เราได้รู้กัน เอาไม้ไผ่ตีด้วยให้คนรู้กัน บ้านเราเรียก ปรี๊ด เพาะาะ ที่นี้ทางการ ตำรวจ ชาวบ้าน ครู ไปชุมนุมที่ริมทะเล ตอนเด็ก ๆ เพราะมันเป็นป่าก็แอบ ๆ ดู เค้าก็เตรียมปืนไปต่อสู้ แต่พอขึ้นมาก็ไม่มีอะไร เพียงแต่ว่าเป็นทางผ่านไปนครฯ มาอยู่จะนะหลายเดือน เตรียมเสบียง ซื้ออาหารจากตลาด ข้าวปลาอาหารไปเก็บไว้ อยู่นานประมาณ 3 เดือน เมื่อมาอยู่ก็ไม่ทำอะไรพวกเราก็ดี บังคับอย่างหนึ่ง คือให้เราเอาเงินมาจับจ่ายซื้อของ นำเงินญี่ปุ่นมาใช้กับคนไทย เป็นใบเล็ก ๆ เป็นกระดาษ เราเลยใช้เงินญี่ปุ่นกันสบายตอนนั้นเราไม่ได้เก็บตังค์ พ่อแม่เค้าใช้กัน เวลาเราจะใช้ก็นำเงินญี่ปุ่นไปขาย ตอนนั้นที่ญี่ปุ่นขึ้นมาแล้ว กำนันผู้ใหญ่บ้านจับคนผู้ชายรุ่น 30 – 40 ปี มาเตรียมหัดยิงปืน นำเอาทางมะพร้าวทำเป็นลูกปืน หัดยิงกันเข้าแถว เลือกเอาชาวบ้านแถวนี้ ตำรวจเป็นคนมาสอนให้ ยืนกันเป็นแถว เลือกเฉพาะผู้ชาย ประมาณ 20 กว่าคน ตามประสงค์เพื่อจะให้ใช้ปืนให้เป็นก่อนญี่ปุ่นขึ้น พอญี่ปุ่นขึ้นก็ไม่มี การ ต่อสู้ พอบุกสงขลาแล้วเครื่องบินญี่ปุ่นก็มาเยอะ แล้ววางทุ่นระเบิดไว้เยอะในทะเลหลวง ทะเลอ่าวไทยป้องกันเรือรบเตรียมรับศึกกับสัมพันธมิตร พอตอนหลังเลิกแล้ว ก็ขึ้นมาเต็ม ลอยขึ้นมาเป็นเหล็กลูกเบอเรือ คลื่นซัดขึ้นมาเต็ม ชายหาด เรือรบวิ่ง ไม่ได้ เรือประมงก็วิ่งไม่ได้เลย เป็นวิธีการของฝ่ายญี่ปุ่นที่จะเตรียมรับกับอังกฤษ ไม่ให้สะดวกในการมาจอดเรือรบมาต่อสู้อ

ถาม สภาพจิตใจของคนเป็นยังไงในตอนนั้น

ดร.วิจิต จิตใจรู้สึกพวา ตกใจกลัว

ตอบ เวลายังมายังกลางวัน ราว ๆ 3 โมงเช้า จะมายิงเพื่อไม่ให้เรือส่งข่าวสารญี่ปุ่น โดยพวกฝรั่งเป็นผู้ยิงเพื่อมาทำลายญี่ปุ่น ไม่ให้ไทยส่งข่าวสาร เข้า ๆ เข้าไปในวัดกันบ้าง

ดร.วิจิต เรือทุกลำ เรือสำเภา เรือใบต้องเอาใบไม้คลุมให้หมดเพื่อไม่ให้รู้ว่าเป็นเรือ เพราะกลัวอเมริกาทิ้งระเบิด ให้คิดว่าเป็นต้นไม้ลอยมา ตอนเด็ก ๆ ไม่กลัว สนุกสนานตามประสาเด็ก แต่ผู้ใหญ่ทางการสั่งให้ขุดหลุมหลบภัย “ความเป็นอยู่ลำบากมาก ข้าวปลาอาหารขาดแคลน ต้องเข้าแถวรออาหารปันส่วนจากทางราชการ เสื้อผ้าก็ขาดแคลน ต้องใช้กระสอบป่านนุ่งแทนก็มี บางบ้านอัดคัตจนถึงขนาดต้องผลัดกันนุ่งไม้ขีดก็หายาก เค็บคร้อจริง ๆ”

ถาม ที่เห็นชัดเจนที่หายาก คือ ไม้ขีด ไขรีเป่าคะ

ตอบ น้ำมัน น้ำตาล เสื้อผ้า ทุกอย่าง น้ำหมึกปากกาที่ไม่มี

ดร.วิจิต พอค่าเช่าห้ามเปิดไฟ จุดได้ต้องพรางแสงไม่ให้สว่างมาก

ตอบ พอ 2 ทุ่มมันก็มา ฝ่ายสัมพันธมิตร

ถาม ได้ยินเสียงทิ้งระเบิดไหม

ตอบ ที่ที่สงขลา ได้ยิน

ถาม พอจะทราบไหมว่าสงขลาทิ้งตรงไหนบ้าง

ตอบ ที่แหลมก็มี แต่จุดไหนไม่รู้

ดร.วิจิต กลางวันเห็นที่จะนะบินเวียนไปเวียนมาอยู่ 2 - 3 วัน ไม่น่าเชื่อ เห็นเลยว่าหย่อนระเบิดลงมาจะทิ้งระเบิด

ถาม เคยเล่าให้ฟังไหมว่าหลังราชภัฏเป็นสนามรบที่ปะทะกัน

ดร.วิจิต สวนตุลจะเป็นที่พักของทหารไทย ทหาร ชาวบ้านก็กันไว้เพื่อไม่ให้ขึ้นไปได้ ก็เลยตายกันเต็มไปหมด ที่หลังโรงพยาบาลจะตายกันเต็มไปหมดกลายเป็นหลุมฝังศพ ตอนมาใหม่ ๆ เวลาคนขุดสร้างบ้านพบกระดูก ส่วนใหญ่ก็เป็นทหารญี่ปุ่น เวลาตายก็น่าเอ็นดู (น่าสงสาร) แก้วฝิ่งรวมกัน คงจะเป็นพวกที่ฝิ่งรวก ๆ ลงหลุม เครื่องบินมาน่ากลัวตอนหัวค่ำ คนแก่มีอาชีพทำตาลโตนด แล้วเคี้ยวน้ำตาล พอกลางคืนยังมีถ่านไฟสว่างอยู่เราก็แกล้งเอาทางตาลโตนดใส่เข้าไปไฟก็ลุกวาวขึ้น ไม่รู้ว่าอันตรายแล้วช่วงนั้นก็มีคนร้ายขึ้น เพราะว่า พวกสงขลาอพยพไปเกาะยอ สทิงพระ และเอาแต่ของจำเป็นไป ส่วนของอย่างอื่น ก็ทิ้งไว้ที่บ้าน พวกขโมย พวกคนไทยที่มีความกล้าจะเข้าไปในบ้านหาสมบัติ ที่ถนนนครใน นครนอก ก็เลยกลายเป็นเศษขี้ แก้วไม่กลัวตาย เป็นเศษขี้หลังสงคราม จะว่าขโมยก็ไม่รู้ขโมยหรือเปล่าแต่ไปเอาของเขา มาโดยไม่ขออนุญาต เพราะเจ้าของทิ้งแล้ว เขาสละแล้ว เอาไปไม่ได้แล้ว แล้วก็มาพักที่บ้าน ตอนนั้นที่ร้านสมัยไทย มีร้านหนึ่งเป็นร้านหม้อทำฟัน ท่านมาพักที่บ้าน

สนิทสนมกับพวกเรา มาพักบ้านครูใหญ่ โรงเรียนบ้านจะทิ้งพระ เจ้าเดินมาน่าเอ็นดู (น่าสงสาร) มาตอนกลางวัน พวกนี้ก็จะรู้ว่าทิ้งระเบิด ตอนเย็น ๆ

ถาม พวกที่มาจะรอบเดียวหรือมาหลายรอบเพราะเท่าที่ทราบช่วงที่ญี่ปุ่นบุกคนไทยจากอำเภอเมืองสงขลา มาพึ่งพิงญาติมิตรที่อยู่ตรงสทิงพระกับที่เกาะยอ บางครั้งพอเหตุการณ์สงบก็กลับไปอยู่ที่บ้านเดิม พอต่อมาอีกสัมพันธมิตรบุกก็หนีอีกรอบ

ดร.วิจิต ลูกต้องเลย จำได้ตอนนั้นร้านสมัยไทยมา ตอนแรกญี่ปุ่นขึ้นหนีมานี้เลย ช่วงนั้นเค้าได้เป็นเศรษฐีกันเยอะแยะ เสร็จแล้วพอเค้าว่าสงบหน่อยก็ไป จากนั้นอเมริกา อังกฤษก็อพยพมาอีกครั้งสองครั้ง มันไม่แน่นอนแต่ครั้งใหญ่ ๆ 2 ครั้ง บางคนเป็นห่วงสมบัติของตัวเองก็แอบไปเอาข้าวของพอกลับไปก็หมดแล้ว

ตอบ กลางวันพอ 2 – 3 โมงเข้าม้นก็มา มีหอมมาก็ขึ้น

ดร.วิจิต เค้าเตือน เราก็วิ่งกัน แต่ก็ได้วิ่งอะไร เข้าป่ากันตอนนั้น เข้าวัดยึดเป็นที่พึ่ง

ถาม อาจารย์เคยลงหลุมหลบภัยไหม

ดร.วิจิต ก็ลงที่บ้านก็มีกว้างเท่าไร่ กว้าง 5 เมตร ยาว 5 เมตร จุคนประมาณ 10 คนได้ แต่จะเป็นบ้านก็จะมีหลุมต่างคนต่างขุดเอาไว้

ถาม จุดเริ่มต้นของการขุดเกิดจากอะไร

ดร.วิจิต ไม่ทราบเหมือนกัน เค้าบอกให้ขุดก็ขุด เราก็ขุดไปไม่รู้ว่าขุดทำไม ตอนนั้นเล็กๆ อยู่ราว ๆ 8 ปี พอตอนสงครามสงบ เค้าก็จุดไฟ โห่ร้องชัยชนะกันดีใจกันใหญ่ แต่ญี่ปุ่นดีไม่ทำอะไรเรา เค้าดี

ถาม ถ้าเค้าถามว่าระหว่างทหารญี่ปุ่นกับทหารสัมพันธมิตร อาจารย์มีความรู้สึกต่อ 2 กลุ่มนี้อย่างไร อาจารย์คิดยังไงในฐานะเป็นคนไทย

ดร.วิจิต ตอนนั้นเด็ก ๆ เราไม่เคยสัมผัสกับพันธมิตร แต่ว่าญี่ปุ่นน่ารัก ทำไมต้องมาฆ่าเขาพอเค้าถูกฆ่าเราก็คิด เค้าโอบอ้อมอารีกับเรา แต่สัมพันธมิตร เราไม่เคยเห็นเลย แต่รู้ว่าเค้ามาทิ้งระเบิดฆ่ากันทำไม

ตอบ ฝ่ายสัมพันธมิตร เข้ามาปลอมตัวเป็นคนขายผ้า มาสืบราชการลับ โดยเฉพาะนายพัน นายร้อย มาเป็นแนวที่ห้าของสัมพันธมิตร

ถาม ทราบได้อย่างไรว่าเค้าเป็นแนวที่ห้า

ตอบ พวกญี่ปุ่นมาอยู่มาขายยาบ้าง ญี่ปุ่นขึ้นมาตอน 2484 พอ 2488 สงครามจบญี่ปุ่นแพ้

ถาม แล้วถึงแนวที่ห้าที่เข้ามาของฝ่ายสัมพันธมิตร ให้ฟังบ้างซิคะ

ตอบ มันมีปืนพาป็นมา มาขายผ้า มาได้เมียที่นี้ที่วัดกลาง อำเภอสทิงพระ

ถาม มากี่คน

- ตอบ** คนเดียว
- ถาม** แล้วเค้าทำอะไรบ้างคะที่ทำให้เราเห็นว่าเป็นแนวที่ 5
- ตอบ** ไม่รู้เหมือนกัน มากันหลายคน แต่ได้เมียอยู่คนเดียว
- ถาม** แล้วพวกชวามาจากไหนคะ
- ตอบ** ชวาเป็นเชลยของญี่ปุ่น อินเดียด้วยมี 2 พวก
- ดร.วิจิต** ขณะนี้ก็ยังมียกค้างอยู่ที่พัทลุง
- ถาม** เข้ามาทำอะไร
- ตอบ** เป็นเชลยเค้าเกณฑ์มา มาแล้วไปไหนไม่ได้ มากันมากประมาณ 40 – 50 คน
- ถาม** อินเดียกี่คน
- ตอบ** น่าจะ 30 – 40 คนได้ แต่ที่มาที่บ้าน 10 คนได้
- ถาม** ที่พักเค้าอยู่ไหน พวกญี่ปุ่นกับพวกเชลย
- ตอบ** ญี่ปุ่นไม่ได้มาอยู่ในเมือง พวกเชลยมาอยู่ที่นี่ ไม่มีใครดูแล
- ดร.วิจิต** ตอนหลังพอญี่ปุ่นเลิกสงครามแล้วก็เที่ยวขอข่าวสาร ขอความช่วยเหลือคนไทย
ไม่ได้ทำความเดือดร้อนให้กับคนไทย
- ถาม** ตอนหลังไปไหนหมด
- ตอบ** โคนส่งกลับ
- ถาม** ใครเป็นคนส่งไป
- ตอบ** ทางการ รัฐบาลไทยเป็นฝ่ายส่งกลับไป พวกที่ไม่ได้เมียก็กลับ

เอกสารหมายเลข 5

คำถามและคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ สิบเอกจ้านงค์ สนธิสุทธิ

อายุ 24 ปี เมื่อ พ.ศ.2484 อายุปัจจุบัน 86 ปี

ขณะเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 รับราชการทหารสังกัดกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 13 ค่าย สวนตุล

ปัจจุบันพักอยู่ ณ บ้านเลขที่ 16 ถนนสงขลา – นาทวี ต.เขารูปช้าง อ.เมือง จ.สงขลา

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2546

บทสัมภาษณ์ของ สิบเอกจ้านงค์ สนธิสุทธิ

ถาม คุณลุงกรุณาแนะนำงานในหน้าที่ ๆ ประจำการในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ให้ทราบด้วยค่ะ

ตอบ ผมอยู่หน่วยปืนใหญ่ นายทหารต่าง ๆ ก่อนหน้าญี่ปุ่นขึ้นราวสัก 4 – 5 เดือน ก็ออกไปสำรวจพื้นที่ต่าง ๆ สำหรับติดตั้งปืนใหญ่ เตรียมตัวไว้แล้วเหมือนกันไม่ใช่ว่าจะไม่รู้

ถาม ทหารไทยก็มีการเตรียมพร้อมเหมือนกันนะคะ

ตอบ ครับ

ถาม ก่อน 4 เดือนใช้มั้ยะเตรียมพร้อมกัน

ตอบ ครับ

ถาม ก็แสดงว่ารู้จากการรับราชการทหาร รู้ในกลุ่มในของวงการทหาร

ตอบ ครับ

ถาม ถ้าเป็นชาวบ้านทั่วไป คุณลุงคิดว่าเค้าจะรู้มั้ยะ

ตอบ ไม่รู้ครับ

ถาม คุณลุงเล่าเหตุการณ์ตามที่คุณลุงทราบ ว่าเหตุการณ์เป็นมาอย่างไร

ตอบ ก่อนคืนวันที่ 7 ธันวาคม คืนวันอาทิตย์นะ ญี่ปุ่นเค้าออกอุบาย เค้าเชิญนายทหารทั้งกองพัน ทั่วเลย เค้าเชิญไปดูหนัง คือ แผนการณ์เค้าต้องการที่จะรวบนายทหาร นายสิบ พวกผมก็ไม่ไป

ถาม คุณที่ไหนคะ ที่เค้าเชิญไป

ตอบ ที่วิกสหะนั้นแหละ เค้าเชิญไปดูหนัง ใต้ต่อนั้นก่อนที่พวกผมจะมาอยู่ที่นี่ ญี่ปุ่นมันส่งแนวที่ห้ามาตรวจเต็มหมดแล้ว ที่หน้าสถานี ร้านนิรมลตรงนั้นมีบ้านนายแดง วงศ์สุวรรณ หรืออะไรนี่แหละ บ้านเค้าเป็นบ้านไม้สองชั้น ญี่ปุ่นมันมาเช่าไว้เลย ๆ ทางฝ่ายเราไม่ได้สงสัย มันมาเช่าเอาเครื่องมือสื่อสารติดต่อบริเวณสงครามตั้งไว้เต็มหมด

ถาม บ้านที่ทหารญี่ปุ่นเข้าเพื่อเก็บอะไรคะ

ตอบ เก็บเครื่องมือสื่อสาร การติดต่อ

ถาม ญี่ปุ่นมีการเตรียมการล่วงหน้าก่อนบุกสงขลาอย่างไร

ตอบ “ก่อนเกิดสงคราม ในเมืองสงขลามีพวกญี่ปุ่นเข้ามาอยู่เยอะพวกนี้เป็นสายลับกันทั้งนั้น คอยสอดแนมเรื่องต่าง ๆ บ้านไหนมีรถอะไร มีบ่อน้ำไหมมันรู้หมด มันรู้จนกระทั่งสภาพพื้นที่ ดินฟ้าอากาศเป็นอย่างไร น้ำในทะเลสาบหรือทะเลเล็กแค่นี้มันรู้หมด มันเก่งจริง ๆ ที่ทำให้ชาวบ้านชาวเมืองไว้วางใจและรักใคร่ คนหนึ่งที่จำได้แม่นก็คือ หมอไคเซ เจ้าคนนี่มันเปิดร้านหมออยู่แถว ๆ วัดคอนรัก ใครเจ็บป่วยไปหากรักษาให้อย่างดี แล้วไม่ค่อยเอาเงินเอาทอง”

ถาม ที่นี้คืนวันนั้นนะคุณลุง คุณลุงช่วยเล่าให้หนูฟังหน่อย เหตุการณ์ตอนที่ญี่ปุ่นมานี้ มันมีอะไรเกิดขึ้น ตอนตีเท่าไร ตอนนั้นคุณลุงอยู่ที่ไหนคะ

ตอบ ตอนนั้นผมอยู่ที่บ้านพัก

ถาม บ้านพักไว้ตรงที่สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน

ตอบ ครับ ตรงนั้นแหละบ้านพัก ทหารนายสิบ

ถาม อ้อ แล้วที่นี้พอช่วงตอนกลางคืนได้รับคำสั่งว่ายังไงคะ

ตอบ ตอนนั้นพวกเราก็ไม่ได้รับคำสั่งอะไรทั้งนั้น ไม่นึกว่าเหตุการณ์มันจะเกิดขึ้น มาส่วนตัว ตอนตีสี่

ถาม เป็นยังไงคะ เกิดอะไรขึ้นคะคุณลุง ที่รู้ตัวมันมีเหตุการณ์อะไร

ตอบ “ที่ค่ายสวนตุลได้ถูกกองกำลังญี่ปุ่นโจมตีด้วยระเบิด ทั้ง ๆ ที่เรายุติการรบกับมันแล้วแต่เสียหายไม่มากนัก เพราะตั้งอยู่ในพื้นที่เหมาะสมปกคลุมหนาแน่นด้วยต้นมะพร้าว ญี่ปุ่นใช้เวลาครึ่งชั่วโมงในการทิ้งระเบิด ต้นมะพร้าวหัก โคนไปหลายต้น ห้องแถวทหารนายสิบ ร.พัน 41 ถูกทำลายไปหนึ่งหลัง โรงคลัง ป.พัน 41 หลังคาพังไปหนึ่งแถบ... ทหารญี่ปุ่นมันขึ้นจากเรือรบโดยใช้เรือท้องแบนติดเครื่องยนต์ประมาณ 15 – 20 ลำ ลำเลียงพลขึ้นบกตั้งแต่แหลมสนจนถึงเก้าเส้ง มันใช้หน่วยปฏิบัติการเคลื่อนที่เร็วด้วยจักรยานพับได้ ปะทะกันครั้งแรกกับตำรวจไทยประมาณตีหนึ่งครึ่งเห็นจะได้ เราสู้ไม่ได้ต้องถอย แต่ญี่ปุ่นยังรุกต่อ มันยิงระเบิดใส่บ้านพักแล้วจับตำรวจไปเป็นเชลยด้วย... อาจตั้งข้อสังเกตได้ว่า ญี่ปุ่นมิได้มีเป้าหมายที่จะคุกคามไทยให้ได้รับความเสียหาย เพียงแต่ต้องการบีบให้รัฐบาลไทยรับข้อเสนอของรัฐบาลญี่ปุ่นให้ยอมต่อกองทัพญี่ปุ่น ใช้ดินแดนไทยเป็นเส้นทางเดินทัพไปสู่มลายูและมสุมาตราต่อไป จะเห็นได้จากลูกระเบิดที่ไซ้ทิ้งก็มีได้มีอำนาจในการทำลายล้างที่รุนแรงอย่างที่คิด”

ถาม คุณลุงทราบได้ยังไงคะว่าสงครามเกิด

ตอบ ก็นั่นแหละประมาณดีสิ

ถาม คุณลุงรู้จากอะไรคะ ใครมาบอก มีคนตะโกนบอกว่าสงครามเกิดแล้วหรือว่ามีอะไรเสียงดังให้ได้ยิน

ตอบ ไม่ครับ เสียงปืนอะไรไม่ได้ยิน แต่ว่ามีคนส่งข่าวว่า ญี่ปุ่นขึ้น

ถาม มีคนส่งข่าวไข่ม้อยคะ แสดงว่า

ตอบ ส่งข่าวให้กับหน่วย

ถาม หน่วยของคุณลุงนี้เค้าเรียกว่าหน่วยทหารปืนใหญ่หรือคะ

ตอบ ครับ

ถาม แต่ว่าเป็นนายสิบทั้งนั้นที่พักร่วมกันเป็นบ้านพักนายสิบซึ่งพักอยู่ที่สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานในปัจจุบัน

ตอบ บ้านพักนายสิบ นายทหาร

ถาม อ้อคะ แล้วที่นี่พอรู้ว่าสงครามเกิด พวกคุณลุงทำอะไรกันบ้างคะ

ตอบ ก็มากองร้อย มาที่กองร้อยก็ต่างคนต่างเตรียมเอาปืนใหญ่ลากออกกันมา

ถาม ประจําการเลยนะคะ

ตอบ ครับ

ถาม ลากปืนใหญ่ไปไหนคะ

ตอบ ลากมาหาที่ตั้งยิง

ถาม บริเวณนี้เลยไข่ม้อยคะคุณลุง

ตอบ หา

ถาม ลากปืนใหญ่มาบริเวณนี้เลยไข่ม้อยคะ

ตอบ หลังตลาดนัด

ถาม หลังตลาดนัด แต่ว่ายังไม่มีการปะทะเตรียมพร้อมจากเราเท่านั้น

ตอบ ไม่ ปะทะ

ถาม ปะทะหรือคะ

ตอบ ครับ คือญี่ปุ่นเค้า ตอนนั้นเสียงว่า (ได้ข่าวว่า) เค้าขอทางผ่านแต่ว่าทางฝ่ายพวกเรา ฝ่ายผู้ใหญ่ทางกรุงเทพฯ ไม่สั่งอะไรที่ เราก็อำหน้าที่ของเราไป เราก็ไม่ยอมให้ผ่าน ก็เกิดปะทะกัน

ถาม ปะทะกันนานมั๊ยคะ

ตอบ นานจนราว ๆ โน่น เกือบตี 11 ก็ได้รับคำสั่งจากทางกรุงเทพฯ ว่าให้ทหารทุกหน่วยให้หยุดทำการรบ ให้ทหารญี่ปุ่นผ่านไป

- ถาม ตอนที่คุณลุงปะทะกันที่บริเวณตรงนี้ ทางลำโรงเค้าก็มีจุดหนึ่งใช้มัยคะ คุณลุง
- ตอบ ทางลำโรงนั้นเป็นทหารราบ กองพัน 41 เค้าส่งไปปะทะกันที่ลำโรงแล้ว
- ถาม อ้อ พร้อม ๆ กันเลยใช้มัยคะ
- ตอบ ผมตั้งยังอยู่ที่นี่ เค้าทหารราบปกติทหารราบมันต้องอยู่หน้าปืนใหญ่มันอยู่หลัง
- ถาม อ้อ อยู่แนวหลังนะคะ
- ตอบ ครับ
- ถาม หมายความว่าต้องให้ทหารราบรับหน้าก่อน พันจากทหารราบก็มาเจอกับเรา ทหารปืนใหญ่เป็นจุดที่ 2
- ตอบ ครับ
- ถาม ที่นี้การปะทะกันตรงบริเวณนี้ ที่คุณลุงเป็นทหารปืนใหญ่นี่นะ คุณลุงทำหน้าที่อะไรคะ
- ตอบ ผมทำหน้าที่พลเล็ง
- ถาม หมายความว่าเล็งจุดจะยิงแล้วเราก็จัดการเลยใช้มัยคะ
- ตอบ คือเล็งนะเรา พูดยิงที่หมายเราไม่เห็นนะ ได้รับคำสั่งจากหน่วยตรวจการณ์ หน่วยตรวจการณ์ขึ้นอยู่บนยอดเขารูปช้าง
- ถาม อ้อประจำอยู่ที่เขารูปช้างนะคะ
- ตอบ ครับ
- ถาม การออกคำสั่งให้เราทำอะไรนี่ คุณลุงรอสัญญาณจากอะไรคะ
- ตอบ ต้องรับสัญญาณจากหน่วยตรวจการณ์
- ถาม สัญญาณ เค้าใช้อะไรเป็นสัญญาณ
- ตอบ เครื่องสื่อสาร การสื่อสารสมัยก่อนใช้สายแล้วก็ใช้ทหารวิ่งไปติดต่อ
- ถาม เป็นเสียงหรือคะ เค้าเรียกว่าเป็นอะไรคะ
- ตอบ พุดได้ครับ พุดได้ยิน
- ถาม อ้อ แสดงว่า พุดเสียงไมโครโฟนใช้มัยคะ แต่มันได้ยินระยะจากบนเขารูปช้างส่งมาหาเรา ให้ทางนี้เป็นฝ่ายยิง
- ตอบ นั่นแหละ เค้าส่งมาพุด
- ถาม คล้าย ๆ กับโทรโข่งมัยคะคุณลุง ประเภทนั้นมัยคะ
- ตอบ ไม่ใช่พุดธรรมดาแบบนี้
- ถาม แสดงว่าสัญญาณ โดยเครื่องบินสื่อสารสมัยโน้นนะคะ
- ตอบ มันมาตามสายเหมือนแบบโทรเลขนั่นแหละ
- ถาม เราเรียกอะไรคะคุณลุง ถ้าจะเรียกเครื่องมือชนิดนี้เค้าเรียกอะไร

ตอบ คำเรียกนี้

ถาม โทรศัพท์ก็ไม่ใช้

ตอบ วิทยู

ถาม วิทยูสื่อสารมัยคะ

ตอบ โทรศัพท์สื่อสารมากกว่า เพราะถ้าวิทยูมันต้องไม่มีสาย

ถาม ใช่ว่าแบบดัดแปลงใช้กันสมัยนั้น

ตอบ แบบดัดแปลงใช้กันสมัยนั้น

ถาม พอส่งไป คุณลุงก็ถึงเลยใช่มัยคะ จุดปะทะนี้มีการเสียชีวิตเกิดขึ้นหรือเปล่าคะ

ตอบ ที่ในนี้ไม่มีเลย

ถาม อ้อ ของคุณลุงไม่มีนะคุณลุงได้เจอกับทหารญี่ปุ่นมัยคะ

ตอบ เจอ จุดที่ตั้งรับ

ถาม จำนวนทหารญี่ปุ่นมากมัยคะ

ตอบ มาก ๆ

ถาม ประมาณคะ เท่าที่กำหนดด้วยสายตา ที่เค้าเข้านี้ประมาณกี่พันคน

ตอบ วันที่ 8 นี้เค้ายังไม่เข้า หลังจากนั้นอีกสักอาทิตย์หนึ่งเค้าถึงเข้า

ถาม แสดงว่าวันที่คุณลุงปะทะไม่เจอทหารญี่ปุ่น เพียงแต่เราเตรียมพร้อมเท่านั้นเอง

ตอบ ครับ แต่ทหารราบ 41 นั้นเค้าเจอแล้ว

ถาม คุณลุงเตรียมรับสถานการณ์เท่านั้นเอง แต่ว่าไม่ได้เจอทหารญี่ปุ่น แต่ว่าทหารราบเจอ

ตอบ ไม่ได้เจอแต่ว่าได้ยิง

ถาม ยิงโดยไม่เห็นตัวใช่มัยคะ

ตอบ ไม่เห็นครับ ยิงตามคำสั่ง

ถาม อ้อ ยิงตามคำสั่ง ทั้ง ๆ ที่ไม่เจอไม่เห็นนะคะ

ตอบ คำสั่งมาเท่าไร มุมยิงเท่าไร ระยะยิงเท่าไร

ถาม อ้อ เค้าจะต้องบอกเราด้วย ตั้งมุมเท่าไร

ตอบ เค้ามีมุมยิง เค้าใช้ระบบมีเดียม เค้าไม่ใช้ไอ้แบบของสามันกว้าง เค้าใช้แบบมีเดียม

ถาม แบบมีเดียมนะคะ ใช้ระบบมีเดียมเล็งนะคะ ไม่ใช่องศา

ตอบ ไม่ใช่

ถาม นี่คือวันที่ 7 นะคะ

ตอบ วันที่ 8

ถาม 8 แล้วนะคะวันที่ 8 เพราะว่าตี 2 อย่างเข้ามาถึง 11 โมงก็เป็นวันที่ 8 ถูกมัยคะ หลังจากนั้นละคะคุณลุง

พอทางผู้บังคับบัญชาบอกว่าให้ทหารญี่ปุ่นผ่านไปได้ ทุกอย่างก็สงบใช้มั๊ยคะ

ตอบ สงบ

ถาม แล้วที่นี้การปฏิบัติหน้าที่ของทหารปืนใหญ่ ในช่วงที่เมื่อเราให้กองทัพญี่ปุ่นยกผ่านไป แล้ว เราก็อังปกติไม่มีอะไร

ตอบ ครับ

ถาม แล้วหลังจากนั้นความสัมพันธ์ระหว่างทหารไทยกับทหารญี่ปุ่น ในช่วงที่อยู่ ญี่ปุ่นเป็นฝ่ายบุกสงครามนั้นเป็นอย่างไร บ้างคะ

ตอบ มันขอร้องให้ฝ่ายเราไปทำงานร่วมกับมัน สนามบินนั้น ที่ค่าย ต.ช.ค. ตรงนี้ ฐานทัพเรือ ตรงนี้ คล้าย ๆ มันต้องการคุมเราไม่ให้ทำอะไรนะ เอาไว้กับมันที่นั่น

ถาม ให้เราอยู่ในสายตามันว่านั่นเถอะ

ตอบ ครับ ตามใจมันจะสั่งให้เราทำอะไร เราก็ต้องทำว่างั้นเถอะ

ถาม แต่เค้าไม่ได้รังแกเราใช้มั๊ยคะ

ตอบ ไม่ ไม่

ถาม ก็ดีกับทหารไทยปกติ เพียงแต่เค้าอยากจะให้เราอยู่ในสายตาเค้า เค้าก็เลยเรียกเราไปทำงานกับเค้าที่ฐานทัพเรือซึ่งอยู่ตรงวังเจียวมั๊ยคะ

ตอบ จากวังเจียวมาที่สำโรง

ถาม อ้อ แต่คุณลุงเรียกฐานทัพเรือด้วยใช้มั๊ยคะ สองอย่างเลยหรือเปล่าคะ เป็นสนามบิน

ตอบ ตอนนั้นฐานทัพเรือไม่มีเป็นสนามบิน

ถาม เรียกเป็นสนามบิน แต่เดี๋ยวนี้เป็นฐานทัพเรือปัจจุบัน

ตอบ เป็นฐานทัพเรือปัจจุบัน ค่าย ต.ช.ค. รามคำแหง

ถาม คุณลุงอยู่กับทหารญี่ปุ่นนี้นานมั๊ยคะ

ตอบ เกือบปี

ถาม ในขณะที่คุณลุงอยู่ที่นี้คุณลุงเคยสังเกตทหารญี่ปุ่นมั๊ยคะ เค้ามีความเป็นอยู่อย่างไร วินัยทหารอะไรนี้เค้าดีมั๊ยคะ

ตอบ เค้าดีครับ

ถาม แล้วการแต่งกายอะไรเค้าก็เรียบร้อย

ตอบ ครับเค้ามีความเป็นอยู่ กินง่ายอยู่ง่าย เท่าที่ผมสังเกตคุณนะ เสบียงเค้า มะระเค้าต้มเป็นถึง ๆ เลย ไม่มีอะไรครับ มีหัวผักกาด มีหมูไม่ก็ชิ้น มันก็ตักกินกัน แหม พรวด ๆ อาบน้ำก็เหมือนกัน ถึง 200 ลิตร ใส่น้ำเข้าไปเต็ม ผมอาบ ผมขึ้น คุณลุง

ถาม อ้อ ลงไปในถังเลยหรือ

ตอบ ครับ

ถาม อดอยากมั้ยะคุณลุงในช่วงของสงคราม ความเป็นอยู่ การกินอยู่เป็นอย่างไร

ตอบ ไม่อดอยาก

ถาม ไม่อดอยากเพราะมีคนเลี้ยงดู

ตอบ แต่ราษฎรอดอยาก

ถาม ความเป็นอยู่ของราษฎร คุณลุงคบหากับใครถึงได้เห็นคะ ว่าความเป็นอยู่ของราษฎรเป็นอย่างไร

ตอบ ก็ ปี 2485 ญี่ปุ่นก็เปลี่ยนแปลงไปนะ ฝ่ายทางเราก็เริ่มขยายตัวเตรียมที่จะตั้งรับกับญี่ปุ่น ซึ่งผมก็ย้ายออกจากค่ายนี้ไปอยู่ตามหน่วยต่าง ๆ ข้างนอกหมด ผมไปอยู่โน้น กองบังคับ การกองพันอยู่ตรงนั้น กองร้อย 4 อยู่วัดอ่างทอง กองร้อยหนึ่งอยู่โน้น พันบ้าน ตรีไปโน้น เจ้าเรียกจะโหนงนะ ปีนใหญ่ไปตั้งอยู่นั้น

ถาม แล้วที่นี้คุณลุงก็ได้เจอเป็นไงคะที่คุณลุงเล่าว่าความอดอยากของราษฎร เป็นอย่างไรคะ

ตอบ คือไอ้เครื่องอุปโภค บริโภค เครื่องมือหมอ เวชภัณฑ์

ถาม ขาดแคลนหรือคะ มีเงินก็หาซื้อไม่ได้

ตอบ ใช่ หาซื้อไม่ได้

ถาม สภาวะอย่างนี้ที่คุณลุงอยู่ประมาณกี่ปีที่คน ไทยต้องอดอยากในความรู้สึกของคุณลุง

ตอบ อยู่จนกว่าสงครามเลิก

ถาม อ้อ

ตอบ แม้แต่นี้ไม้ขีดจะ ใช้ก็ไม่มีนะชาวบ้าน น้ำมันจะใช้จุดตะเกียงก็ไม่มี เครื่องนุ่งห่ม ก็แหม อัดคักขัดสนนะ

ถาม คะ ที่นี้อันนี้คือความเป็นอยู่พอพูดถึงในช่วงที่ญี่ปุ่นเริ่มเปลี่ยนแปลง สัมพันธมิตรเริ่มบุกมันจะมีการทิ้งระเบิดใช้มั้ยะคุณลุง เหตุการณ์นี้คุณลุงได้เจอบ้างมั้ยะคะว่า เสียงดังสนั่นอะ ไรอย่างนี้ได้เจอมั้ยะ

ตอบ วันปะทะกัน วันที่ 8 ตอนนั้น ตอนสายมันทิ้งระเบิดแล้วนะ

ถาม ใครทิ้งคะ

ตอบ ญี่ปุ่น คือพวกเราปะทะกัน

ถาม มันลงตรงไหนคะระเบิดลูกแรกของคุณลุง

ตอบ ลูกแรกผมไม่ทราบเหมือนกัน แต่ข้างบ้านพักนายสิบนายทหาร โคนหนึ่งลูก

ถาม ลูกนี้ลูกที่เท่าไร คุณลุงก็ไม่ทราบ แต่หนึ่งลูกลงที่บ้านพักนายสิบทหารที่ คุณลุงอยู่หรือคะ

ตอบ ครับ แต่ว่าไม่ถูกบ้านพักมันพลาดไปนิดหนึ่ง

ถาม คุณลุงว่ามันตั้งใจมั้ยะ จะให้ลงใกล้ ๆ เพราะมันรู้ว่าเป็นเขตทหารมั้ยะคุณลุง

ตอบ ผมว่าไม่ตั้งใจ ถ้ามันตั้งใจมันต้องโดน

ถาม เพราะมันรู้อยู่แล้วว่าเราอยู่ตรงนั้นใช่มั๊ยคะ

ตอบ ครับ แล้วมันมากันไม่ใช่ลำเดียว มันมากันเต็มไปหมด

ถาม เต็มท้องฟ้าเลยรีเปล่าคะ

ตอบ ครับ

ถาม คุณลุงเห็นเลยใช่มั๊ยคะ

ตอบ เห็นเลย

ถาม โฉบไป โฉบมาบนหัวเรา

ตอบ ครับ ที่ตั้งปืนที่ลู่อยู่ที่นี่ะมันก็หย่อน หย่อน แต่ว่าลงใกล้ ๆ จากที่ถนนมานี้ได้ ใกล้กัน
ไม่ถูก

ถาม อ้อ

ตอบ ผมว่าถ้ามันใส่จริง ๆ ต้องถูก

ถาม ใช่ ๆ มันคงประเทยผ่านไปผ่านมา ชูเรว่าเค้าจะบุกนะเตรียมตัว

ตอบ มันลงหลายลูกเหมือนกันนะครับ แต่ว่าไม่ถูกอะไรมันทิ้งสะเปะสะปะคล้าย ๆ มันชู้
มากกว่า แต่ว่าที่สำโรงกับที่น้ำน้อยนั้นปะทะกัน เสียชีวิตไปมาก ร. พัน 5 ปะทะที่น้ำ
น้อยนั้นบริเวณเขาบันไดนาง

ถาม คุณลุงว่าเขาบันไดนางกับที่สำโรงนี้การเสียชีวิตตรงไหนจะมากกว่าคะ

ตอบ ที่นี้เท่าที่ผมรู้มีอยู่คนหนึ่ง

ถาม พุดถึงฝ่ายเรา นะคะฝ่ายไทยนะคะ

ตอบ นั่นแหละฝ่ายเรา แต่มันทั้งหมดเสียชีวิตห้าหกคน แต่ว่า ผมไม่ทราบเสียชีวิต
ตรงไหน แถวที่หน้าโรงเรียน (หมายถึงบริเวณสามแยกสำโรงปัจจุบัน) ตรงนั้นนะเป็น
จุดปะทะกัน

ถาม อ้อ คล้าย ๆ กับว่าหน้าด่านรับศึกตรงนั้นก่อน แล้วที่นี้อีกส่วนหนึ่งก็เตรียมจะไปหาคใหญ่ ก็ไปเจอ
กันที่เขาบันไดนาง น้ำน้อยตรงนั้น

ตอบ ทางนี้เตรียมรับทางนี้ด้วย กลัวมันจะขึ้นทางนี้ด้วย

ถาม ทางนี้คือ แถวจะโหนดนี้ใช่มั๊ยคะ

ตอบ ญี่ปุ่นมันก็ ... เตรียมรับที่สำโรงบ้าง หน้า ม.ศ.ว บ้าง เตรียมทางตะวันออก เขาสำโรงนี้
บ้าง

ถาม แต่จุดทางนี้คุณลุงไม่เจอ เค้าไม่ได้มา

ตอบ ไม่ครับ ไม่ได้เข้ามาเลย เค้าไปทางโน้นมากกว่า เค้ามุ่งไปสะเดา ที่นี้เมื่อไปไม่ได้ ร. พัน
5 ปะทะอยู่ณะที่เขาบันไดนาง

- ถาม คุณลุงพอจะเห็นว่าประชาชนเค้าหนีสงครามอย่างไรบ้างมั้คะ ภาพอย่างนี้เคยเห็นบ้างมั้คะ
- ตอบ ตอนเช้า ๆ ก็มา มาดูบ้านช่อง เค้าขายกันตามปกติ ขายของกินบ้างอะไรบ้าง พอตอนเย็น ก็อพยพไปอยู่ตามที่หลบภัยอะไรต่าง ๆ บางคนก็ย้ายไปอยู่บริเวณหัวเขาแดงหลายที่
- ถาม แล้วแต่ญาติใครจะอยู่ตรงไหน
- ตอบ ครับ แล้วแต่ญาติใครจะอยู่ตรงไหน ก็ไปพึ่งพาอาศัยกัน เช้าก็มา เย็นไป
- ถาม ไม่เป็นสุขเลยนะตอนนี้ แล้วผู้ร้ายมีบ้างมั้คะช่วงนี้
- ตอบ ไม่มีครับผู้ร้าย โจรผู้ร้ายก็ไม่มี
- ถาม ถามความรู้สึกที่ว่า ในช่วงสงครามอย่างนี้ ฝ่ายบ้านเมืองอย่างเช่น นายอำเภอ ข้าหลวง ผู้ว่าราชการจังหวัด คุณลุงได้พบได้เห็นบ้างมั้ว่า เค้ามาดูแลประชาชนบ้างหรือเปล่า
- ตอบ ไม่ ไม่ทราบ
- ถาม สมัยโน้น หนอยากทราบเหมือนกัน คงไม่เหมือนสมัยนี้ ไม่เข้าถึงประชาชนเท่าไร ทีนี้อีกเรื่องหนึ่ง คุณลุง การสื่อสารนะถ้าสมมุติว่าคุณลุงเป็นประชาชน คุณลุงพอจะทราบมั้ว่า ข่าวสารจากเบื้องบน เช่น เกิดสงคราม ญี่ปุ่นกำลังมานะ เราให้กองทัพญี่ปุ่นผ่านนะ เรามีโอกาสจะรู้ตัวนี้บ้างมั้คะ
- ตอบ รู้ข่าวแต่เพียงว่าญี่ปุ่นต้องการจะผ่านต้องการทำสงคราม
- ถาม ทีนี้สิ่งที่รู้ รู้จากอะไรอย่างเช่น วิทยุ มีมั้คะคุณลุง
- ตอบ ไม่มี
- ถาม ไม่ได้ฟังเลยนะ ฝ่ายทหารก็ไม่มีวิทยุเปิดให้ทหารฟัง
- ตอบ ฟังจากผู้บังคับบัญชา
- ถาม อ้อ ฟังจากการเล่าเหตุการณ์ อยู่ใกล้กันมากเลย ทีนี้คุณลุงขา ตอนที่ญี่ปุ่นพลีขงพล้ำ ตอนนั้นสัมพันธมิตรมากันเยอะแล้วนะ คุณลุงได้เจอกับทหารพวกนี้บ้างมั้คะ ในฐานะที่เราก็เป็นทหารเหมือนกัน
- ตอบ เจอแต่ว่าราว ๆ 4 โมง 5 โมง เค้าก็มาทิ้งระเบิด
- ถาม อ้อ เห็นจากการทิ้งนะ ไม่ได้เห็นเป็นตัวเป็นตนว่ามาแล้วนะ
- ตอบ ใช่ครับ

เอกสารหมายเลข 6

คำถามและคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ นางเชาวนี เงรัมย์

อายุ 17 ปี เมื่อ พ.ศ. 2484   อายุปัจจุบัน 79 ปี

ขณะเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 พักอาศัยอยู่กับคุณยายที่บ้านเลขที่ 61 ถ.นครนอก ต.บ่อทราย

อ.เมือง จ.สงขลา

ปัจจุบันพักอยู่ ณ บ้านเลขที่ 166 ถนนพัทลุง ต.บ่อทราย อ.เมือง จ.สงขลา โทร. 074-321943

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2546

บทสัมภาษณ์ นางเชาวนี เงรัมย์

เชาวนี ก็มีคนมันเคาะประตู ตอนหัวรุ่ง ปัง ปัง

ถาม แล้วเป็นอย่างไรคะ

ตอบ แล้วก็พูดภาษาศัพท์ที่เราไม่รู้ฟังนะ แล้วแม่ก็ตะโกนบอกว่า มาส่งสินค้าผิดบ้าน เพราะบ้านเพิ่งสร้างใหม่ มันเหมือนกันกับบ้านใกล้ ๆ บ้านโน้นเขาค้าขาย แต่ที่บ้านไม่ได้ขายก็บอกไปว่ามาส่งสินค้าผิดบ้าน บ้านนี้ไม่ใช่ เขาก็พูด แต่เราฟังไม่รู้เรื่องเลย จะเป็นจีนก็ไม่ใช่ ไม่รู้อะไร

ถาม แล้วเราก็คงไม่รู้ว่าเป็นใครด้วย

ตอบ ไม่รู้เป็นใคร แล้วเราก็ตื่นไปข้างบน ไปเปิดหน้าต่างดู โอ้โฮ เต็มถนนหมดเลยคะ มีรถมีผู้คนเต็มถนน

ถาม เป็นทหารญี่ปุ่นหมดเลยใช่ไหมคะ

ตอบ ค่ะ ก็เลยตกใจ

ถาม หลังจากนั้นเป็นไงบ้าง

ตอบ ก็เลยเรียกพี่ ๆ น้อง ๆ ที่อยู่ในบ้านคุณยายว่าตื่นเถอะ คุณเถอะ

ถาม ประมาณเวลาทำไหว้ได้คะ

ตอบ ก็ประมาณ เพียงแต่ประมาณนะ ประมาณตีสาม ตีสี่ ตีห้า ตรงนี้แหละคะ เพราะว่าตอนนั้นก็ยังเป็นเด็ก ไม่ค่อยรู้เรื่อง

ถาม ค่ะ ประมาณตีสาม ตีสี่นะคะ

ตอบ นั่นแหละ ก็พอชะโงกหน้าไปเห็นก็ตกใจ คุณยายก็บอกว่าเตรียมตัวเถอะลูก เราอยู่ไม่ได้แล้ว มันต้องมีอะไรเกิดขึ้นกับบ้านเมืองแล้ว แล้วก็เปิดประตูหลังบ้านไปดูในทะเลสาบนี้

เต็มไปหมด ไร่เรือท้องแบนสี่เหลี่ยมมะเต็มทะเลสาบ

ถาม เป็นเรือที่มีลักษณะอย่างไร

ตอบ คล้าย ๆ หัวคัตตะ

ถาม ประมาณซักกี่ลำได้

ตอบ มากจนนับไม่ถูกค่ะ

ถาม ประมาณ 30 ได้ไหม

ตอบ มากค่ะ บอกว่าเต็มทะเลสาบไปแล้ว ตกใจมาก หลังจากนั้นที่บ้านแปะเค้าก็มา เค้าก็มาบอกว่าให้เตรียมตัว แปะเป็นลุง พี่ของแม่ มาบอกว่าให้เตรียมตัว จะอพยพไปฝั่งแหลมสน ไปทางเรือ

ถาม ลำหนึ่งจุกี่คนได้คะ

ตอบ จุไม่มากค่ะ ลำหนึ่งจุไม่เกิน 10 คนค่ะ เป็นเรือเล็กธรรมดา เป็นเรือข้ามฝั่งจะไปแหลมสนเพราะว่ามีญาติอยู่ที่นั่น ญาติของป้าสะใภ้

ถาม ไปพักกับญาติป้าสะใภ้ พุดง่าย ๆ ก็คือว่าเตรียมที่จะไปอยู่ที่นั่น เพื่อหลบภัยจากทางนี้

ตอบ ค่ะ ไซ้คะ ไปอยู่ทางโน้น พอไปอยู่ทางโน้น ก็เห็นทหารญี่ปุ่นมันไม่ใช่ทุ่งกางเกง มันนุ่งผ้าเตี่ยว

ถาม เห็นตอนวันนั้นเลยหรือคะ

ตอบ เห็นวันนั้นแหละ นุ่งผ้าเตี่ยวทั้งนั้นเลย แล้วมันก็จับพวกเชลยมา ทั้งญี่ปุ่นแล้วก็พวกเชลยปนกันเลย แต่เค้าไม่ได้ทำร้ายเรานะคะ

ถาม หลังจากนั้นก็ไปอยู่ที่แหลมสนนานเท่าไรคะ

ตอบ ก็เป็นเดือน ๆ เหมือนกัน คือว่าจะมีเครื่องบินมาบอมบ์กลางคืนนะคะ มาแล้วก็เค้าใช้พลู ใช้พลูหรือใช้อะไรนะ สว่างไปหมดเลย ถึงแหลมสน แล้วก็ได้ยินเสียงบอมบ์ ท้องฟ้าสว่างทั้งที่เป็นเวลากลางคืน

ถาม เป็นเวลากลางคืน

ตอบ เป็นเวลากลางคืนค่ะ ประมาณว่าซักจะเต็มแล้วเหมือนกัน ประมาณไม่เป็นเดือน ซัก 10 กว่าวันได้ ก็มาบอมบ์ที่โรงเรียนการช่าง แต่ก็ไม่ใช่ลูกเดียว นะคะ ตอนบอมบ์ แต่ก็จำไม่แม่นว่าซักกี่ลูก แต่ครั้งแรกนี่คือบอมบ์ที่การช่าง แล้วบอมบ์กลางคืน แล้วบ้านก็ญี่ปุ่นเข้าไปอยู่

ถาม บ้านที่นครนอกนี้หรือคะ

ตอบ ค่ะ ข้าวงของเสียบหายหมดเลยคะ

ถาม เค้าเข้าไปยึดบ้านเลขนะคะ

ตอบ ค่ะ เข้าไปยึดบ้านเลย มันเลือกเอาที่บ้านสบาย ๆ

ถาม แล้วบ้านของที่เป็นคุณยายนี้ ทำอาชีพอะไรคะ

ตอบ คุณยายค้าเครื่องเพชร เครื่องทอง เล็ก ๆ น้อย ๆ รับจําหน่ายบ้าง นี่พูดตามความจริง ไม่ได้
อวดอ้างนะ

ถาม อันนี้แหละสบาย ไม่ต้องเหนื่อย ฝนตกแดดออกก็ได้ คนสมัยก่อนแบบนี้คือสบายนะ คุณแม่

ตอบ คือ สมัยก่อน ตำนานที่พูดว่า คนหาคใหญ่มากู้เงินคนสงขลาที่นั่งรถเก๋ง คนสงขลาไป
เก็บดอกเบี๋ยนั่งรถ 2 แถวไป นี่เรื่องจริงนะ

ถาม ใช่ คนสงขลาี่เหนียวกว่าคนหาคใหญ่

ตอบ ี่เหนียว สะสมมรดกไว้ให้ลูกหลาน ก็คุณนี่ พี่ ๆ น้อง ๆ ของยายนะ ได้เก็บค่าเช่าแถวร้าน
หมอจามนะ ได้กินจนเดี๋ยวนี้ เจ้าทำมรดกไว้ให้ลูกหลาน แต่คุณแม่นี้ ขายเสียส่วนแบ่ง
ขายแต่ไปซื้อที่กรุงเทพฯ

ถาม หลังจากนั้นคุณแม่ไปอยู่ที่แหลมสนซักประมาณกี่เดือนได้คะ

ตอบ ก็อพยพกลับมาอยู่บ้านประมาณ 2 – 3 เดือน

ถาม แหลมสนนี่มันอยู่ในเขตอำเภออะไรคะ

ตอบ ไม่ทราบว่าจะอะไร

ถาม ประมาณ 3 เดือนก็ย้ายกลับมานครนอกเลยหรือคะ

ตอบ ย้ายกลับมาบ้านเดิม ก็จัดข้าวของที่เสียหาย ตอนเย็นนะคะ นั่งกินข้าวอะไรกันนี้ ก็มี
เครื่องบิน บินผ่านหลังบ้าน ก็นั่งบอก โอ้โฮ เครื่องบินลำนี้ลำใหญ่จังเลย แล้วก็บินมา
เห็นเครื่องบินลำขาวนำไปนะคะ ประเดี๋ยวมิลำดำมาแล้ว สีดำมาเลย ตอนนี้ระเบิดมาเลย

ถาม ตอนนั้นเวลาซักเท่าไรได้คะ กลางวัน หรือกลางคืน

ตอบ กลางวันค่ะ ตอนบ่าย พอลำขาวนำ ลำดำตามเลย นั่งไม่ทันจิตใจได้ยินเสียงบอมบ์เลย
ได้ยินเสียงบอมบ์ตึกของญี่ปุ่น

ถาม ที่เค้ามายึดของคนไทยอยู่ใช่ไหมคะ

ตอบ ไม่ใช่ ตึกของญี่ปุ่น ที่ถนนนครใน ชื่อตึกจุก

ถาม ตึกจุก เป็นตึกของญี่ปุ่น เค้ามาทำอะไรคะ

ตอบ บริษัทญี่ปุ่นเค้ามาปลูก

ถาม อ้อ บริษัทของญี่ปุ่นมาปลูก เค้ามาทำอะไรคะคุณแม่

ตอบ เป็นบริษัทมาทำอะไรก็ไม่ทราบ ตอนนั้นเรายังเด็กก็ไม่ได้สนใจ เราเป็นเด็ก

ถาม มีคนไทยตายไหมคะ

ตอบ ก็ตาย คนไทยก็ต้องตาย ที่ชื่อท่านขุนประศาสน์ ลูกสาวขุนประศาสน์ 2 คน บ้านที่อยู่ใกล้ ๆ กับตึกจุก๊ก มีทหารญี่ปุ่นตายจำนวนมาก

ถาม จุก๊กนี้เค้าเขียนยังไง

ตอบ ก็จำไม่ได้เหมือนกัน

ถาม ทำไม ขุนประศาสน์ไปอยู่ที่นั่น

ตอบ อ้าว ก็เป็นคนสงขลาค่ะ บ้านเค้าอยู่ติดกับตึกจุก๊ก ใกล้กัน แถวเดียวใกล้กันเลย ห่างไป 2 หลังเท่านั้น ที่ตึกร้างอยู่เดี๋ยวนี้ แถวเดียวกัน

ถาม พุดง่าย ๆ คือ ตึกร้างแหไปด้วย

ตอบ ตึกร้างแห

ถาม หลังจากนั้น พอระเบิดลงแล้วเหตุการณ์เป็นอย่างไร

ตอบ เหตุการณ์หลังจากนั้นก็ดูเหมือนมาบอมบ์ตอนกลางคืน บอมบ์ที่วัดคอนรัก

ถาม อ้อ แล้วที่วัดแหลมทราย เค้าก็บอมบ์เหมือนกัน

ตอบ แม่ก็จำไม่ได้

ถาม วัดคอนรัก ไม่ใช่วัดแหลมทรายหรือคะ

ตอบ ไม่ใช่ค่ะ หน้าวัดคอนรักนี่คะ ข้างวัดคอนรักค่ะ

ถาม มีคนตายไหมคะ ช่วงกลางวันไหมคะ

ตอบ ดูเหมือนกลางวัน คือว่า อังกฤษมาบอมบ์ เพราะว่าญี่ปุ่นขึ้นตอนอพยพมาครั้งหลังที่มาอยู่ก็เป็นเดือน ๆ

ถาม แสดงว่าที่บอมบ์ครั้งแรก ที่ตึกจุก๊กนี่ฝรั่งมาบอมบ์

ตอบ ค่ะ ฝรั่งมาบอมบ์

ถาม ญี่ปุ่นไม่ได้บอมบ์เลย

ตอบ ญี่ปุ่นไม่ได้บอมบ์ ก็แม่ยังพูดกับทหารญี่ปุ่น รู้สึกว่าเค้าไม่ได้ทำอะไรเราเลย เค้าเตรียมชื่อมาเลยนะ เค้าเตรียมว่าเมื่อเค้ายึดได้เค้าจะไปเอาสิงคโปร์

ถาม อ้อ เค้าเตรียมมาเรียบร้อยแล้ว

ตอบ ค่ะ เค้าจะไปเอาสิงคโปร์ เขาเรียกว่า โซนัน เค้าเรียกตัวเองว่านิปปอนเค้าจะบอมบ์อังกฤษ

ถาม เค้าพูดอย่างนั้นเลย

ตอบ ค่ะ บีม บีม บีม

ถาม เพราะว่าตอนนั้นอังกฤษ ยึดสิงคโปร์ แล้วเค้าบอกว่าโซนัน เค้าเปลี่ยนชื่อมาแล้วว่า โซนัน โซนันนี่ชื่อใคร

ตอบ ชื่อญี่ปุ่นค่ะ เค้าเปลี่ยนชื่อมา จะเอาสิงคโปร์ เตรียมชื่อมาว่าโซนัน

ถาม โชนันแปลว่าอะไร

ตอบ ฉู้ปุ่นนะ ภาษาฉู้ปุ่นไม่ทราบ คำเปลี่ยนชื่อเมืองนะ คำเตรียมมาเลย คำเล่าให้ฟัง คำก็บอกว่านิปปอนนะ บีม บีม โชนัน

ถาม ที่นี้ตอนนั้นนะคะคุณแม่ เราได้ฟังข่าวคราวบ้านเมืองบ้างไหมว่ามีอะไรบ้าง รู้อะไรบ้าง

ตอบ ไม่มีเลย

ถาม ไม่มีโอกาสรู้เลย

ตอบ ไม่มีโอกาสรู้เรื่องเลย มีแต่วิทยุเท่านั้น แต่ตอนนั้นก็ยังเป็นเด็ก

ถาม ไม่มีวิทยุประกาศหรือคะ

ตอบ ค่ะ มีก็กลางคืน พวกผู้ใหญ่เค้าฟังกันเท่านั้น เราไม่ค่อยได้ฟัง แต่รุ่นแม่เองก็ตายไปเยอะแล้ว เพื่อน ๆ ก็ตายไปเยอะแล้ว แต่ว่าฉู้ปุ่นนี่ตามที่ทราบนะคะ ก่อนที่ฉู้ปุ่นจะขึ้นนี้ ก็มีทหารฉู้ปุ่นมาเปิดร้าน ปลอมตัวมาเป็นพ่อค้า มาเปิดร้านหลายแห่ง มาเปิดร้านรักษาคนไข้ ชื่อ หมอโคเซ มาเปิดร้านขายถ้วยชาม มาสำรวจหมดนะคะ ตั้งแต่ที่บางคาน น้ำกระจาย ควนหิน น้ำน้อย นี่มาสำรวจหมดว่ามีหมู่บ้านเท่าไร มีบ่อน้ำเท่าไร มาสำรวจหมดตามที่เค้าเล่าให้ฟังนะคะ แสดงว่าเค้าเตรียมพร้อม แต่เราไม่รู้ เค้ามาพูดตอนที่เหตุการณ์เกิดขึ้นแล้ว เราก็เลยอ้อ ที่ผ่านมาน่าสงสัย

ถาม เค้าสอดแนมไปด้วย

ตอบ ก็นั่นแหละ ตัวจริงเค้าเป็นหมอ แต่ว่าตัวจริงเค้ามาสอดแนม เค้าเก่งนะคะ เก่ง

ถาม แล้วที่นี้ที่โรงไฟฟ้า สถานที่ราชการ ถูกเค้ายึดบ้างไหมคะ

ตอบ มันยึดหมดแหละ มันทันกระจายไปหมด

ถาม หนูอยากจะทราบอีกเรื่องหนึ่ง คุณแม่ เกี่ยวกับเรื่องของการดำรงชีวิต อย่างเช่น เราไปตลาดยังไ้ ตลาดอยู่ที่ไหนตอนช่วงสงคราม เปรียบเทียบกับช่วงก่อนสงคราม คุณแม่ลองเล่าว่าก่อนสงคราม คุณแม่อยู่อย่างนี้ ช่วงสงครามคุณแม่อยู่ยังไ้

ตอบ ค่ะ ก็คือว่าตลาดก็ไปจ่ายเหมือนเดิม

ถาม ก็ยังมีคนมาขายเหมือนเดิม

ตอบ ค่ะ แต่มันก็น้อย คือว่าเอาแบบตามสบายกัน มันไม่เป็นระบบระเบียบแล้วนะ

ถาม แพงไหมคะ

ตอบ อาหารก็ราคาพอได้ เพราะคุณยายเป็นคนไปจ่ายตลาด

ถาม อยู่ไกลจากบ้านเยอะไหม

ตอบ ตลาดก็อยู่ที่เดิม

ถาม ค่ะ เหมือนเดิม

ตอบ แบบนี้คือว่า คนนี้จะอะไรก็ป็นส่วนกัน

ถาม อ้อ ในช่วงสงครามนี้หรือคะ

ตอบ ค่ะ

ถาม แล้วตอนก่อนละคะ

ตอบ ตอนก่อนก็ตามสบาย

ถาม มีอะไรบ้างคะที่ต้องมีการป็นส่วน

ตอบ ก็มีบุหรี ข้าว

ถาม ความรู้สึกทางด้านจิตใจละคะ คุณแม่รู้สึกอย่างไร

ตอบ จิตใจก็พะวงสิคะ พะวงว่าเมื่อไหร่จะสงบซักที

ถาม พูดถึงการพว แบบว่าไม่เป็นสุข อะไรแบบนี้

ตอบ คิดสิคะ เพราะว่ามันกระเทือนเวลาเค้าบอมบ์ลง

ถาม แล้วช่วงที่ว่า เวลาเค้าบอมบ์ลง เราต้องหนีลงหลุมหลบภัยไหม

ตอบ ไม่มีค่ะ ในบ้านนะ แม่ไม่รู้จะเอาหัวไปซุกไว้ตรงไหน ต้องจับกลุ่มกันเลยในบ้าน
บรรดาพี่น้อง

ถาม มีการเตรียมหลุมหลบภัยกันไหมคะ บางบ้านเค้ามี

ตอบ ไม่มีใครเตรียมเลย ไม่จริง แม้ว่าไม่จริง ไม่มีใครรู้ตัวเลย

ถาม แล้วทางราชการ ไม่มีการบอกให้เตรียมพร้อม

ตอบ ก็ทุกคนไม่รู้ ไม่จริง แต่ถ้าเผื่อไว้ช่วงหลังไม่ทราบ แต่ว่าช่วงก่อนไม่มี เชื่อแน่ไม่มี
เพราะว่าทุกคนไม่รู้ แต่ว่าทหารญี่ปุ่นเข้าไปอยู่เต็มหมดตามวัดตามวา ในบ้านคนนี่
ชีวิตช่วงกลางคืนนี้ไฟฟ้าเปิดไม่ได้ อยู่กันอย่างลำบาก แต่มันไม่รุนแรง

ถาม เค้ามีหออไหมคะ พอจะถึงระเบิดเค้ามีหออไหมคะ

ตอบ ระยะเวลาหลังนะมี แต่ระยะแรกไม่มี เป็นเสียงหออจากโรงไฟฟ้า พอหออเตือนไม่นาน
ระเบิดก็ตามมานะคะ

ถาม คุณแม่เคยเห็นไหมคะ ว่าทหารญี่ปุ่นมาผูกพัน เกี่ยวข้องกับคนไทยในชีวิตความเป็นอยู่อย่างไร

ตอบ “คนไทยกับทหารญี่ปุ่นส่วนใหญ่ก็ดีกัน ต่างฝ่ายต่างมีน้ำใจให้กัน พวกญี่ปุ่นชอบเอา
อาหารบ้าง ขนมบ้าง หูกยาบ้าง มาแจกให้คนไทย ส่วนเด็ก ๆ เขาก็แจกขนมให้ บาง
คนก็อุ้มเด็กด้วยความรักใคร่ บอกว่าคิดถึงลูกตัวเองที่บ้าน ถึงเขาจะเข้ามาครองเมือง แต่
ก็ช่วยดูแลโจรผู้ร้ายและความปลอดภัยให้ ส่วนคนไทยก็ไม่เคยเกลียดชังพวกญี่ปุ่นนัก
ขายของให้ก็คิดถูก ๆ บางทีก็ให้ฟรี บางทีก็ขายบ้างแถมบ้าง ก็ไม่ค่อยมีปัญหาอะไรนัก
ระหว่างคนไทยกับญี่ปุ่น”

ถาม แล้วเวลาคุณขายไปจ่ายกับเจ้า เห็นทหารญี่ปุ่นไหม

ตอบ เห็นค่ะ แต่เค้าไม่ได้ทำอะไรเรา รู้สึกว่าระเบียบเค้าดี เค้าไม่ได้ก้าวร้าว เค้าไม่ได้ทำอะไรเลย แล้วบางที บางคนมันก็นั่งหน้าเศร้า

ถาม คิดถึงบ้านหรือคะ

ตอบ เค้าก็บอกว่า เค้ามีลูก เค้าเห็นเด็กเค้าก็เอ็นดู เห็นน้องอะไรแบบนี้ เค้าก็เอ็นดู เค้าบอกว่า เค้ามีลูก มีหลานขนาดนี้แหละค่ะ แต่พวกมันไม่รู้เรื่อง ไม่รู้ฟัง (ความหมายคือไม่เข้าใจ)

ถาม ทหารญี่ปุ่นเค้ายังพูดภาษาญี่ปุ่นใช่ไหมคะ

ตอบ ฟังไม่เข้าใจ เค้าพูดไทยไม่ได้ บางคำก็ใช้ภาษาใบ้ น่าสงสารเค้าเหมือนกัน ทหารเกณฑ์ทั้งนั้นที่มี แต่ว่าญี่ปุ่นอยู่เต็มหมด นครใน นครนอก อยู่เต็มหมด อยู่นาน

ถาม เป็นไปได้ไหมว่าอาจมีคนไทยไปชอบทหารญี่ปุ่น อาจมีบ้างอย่างละครเรื่องคู่กรรม

ตอบ กลัวจริง ๆ เลยสงคราม นี่สมัยนี้อย่างอเมริกากับอิรัก ไม่รู้ไปถึงไหน ทหารญี่ปุ่น ตอนเย็นมันก็ร้องเพลง ฟีกแถว ตามถนน ถนนรามวิถีนะ ร้องเพลงเดินแถว แต่พวกทหารอยู่ในวัดโรงวาส

ถาม ส่วนใหญ่จะไปอยู่วัดหรือคะ

ตอบ อยู่ตามบ้านก็อยู่ ตามวัดก็อยู่

ถาม สมมติว่าเกิดมีคนตายในช่วงสงคราม เคยเห็นบ้างไหมคะ ตายเค้าทำยังไง

ตอบ ไม่เคยเห็น สมัยก่อนเค้าเผาวัดอะไรอยู่นอก ๆ

ถาม ทีนี้ตอนช่วงที่เค้าว่าทหารญี่ปุ่นปะทะกับทหารไทย คุณแม่เคยรู้เรื่องบ้างไหม

ตอบ ไม่เคยรู้ค่ะ

เอกสารหมายเลข 7

คำถามและคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ นายธนิต กุลประโยชน์ เดิมชื่อ ธนิตย์ อุณินทะโร
อายุ 16 ปี เมื่อ พ.ศ. 2484 อายุปัจจุบัน 79 ปี
ขณะเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พักอยู่ที่บ้านเลขที่ 87
ถนนนครนอก ตำบลบ่อยาง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
ปัจจุบันพักอยู่ ณ บ้านเลขที่ 386/11 ซอยเฉลิมสุข ถนนพลโยธิน 28 เขตจตุจักร กรุงเทพฯ
10900

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2546

บทสัมภาษณ์ นายธนิต กุลประโยชน์

ถาม ช่วงก่อนสงคราม ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอะไร

ตอบ อาชีพค้าขายของเบ็ดเตล็ดในตัวเมือง มีทั้งของกินและของใช้ บ้างก็ออกไปค้าขายต่าง
ตำบล โดยเดินทาง ๆ รถยนต์และทางเรือใช้เรือบรรทุก ส่วนตลาดสดตั้งอยู่ที่ตลาด
ทรัพย์สินในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีตลาดบ้านบน ตั้งอยู่ปลายถนนนครนอกติดริม
ทะเลสาบจะมีการค้าขายอาหารทะเลและของใช้ ส่วนผู้ที่ประกอบธุรกิจการค้าที่เป็น
พ่อค้ารายใหญ่มีจำนวนน้อย มีการค้าขายติดต่อกับ ปีนังและเมืองอื่น ๆ ของประเทศ
มาเลเซีย

ถาม การทำมาหากินในช่วงสงครามมีสภาพอย่างไร

ตอบ ขาดสภาพคล่อง ทำมาหากินไปตามมีตามเกิด

ถาม ระหว่างเกิดสงคราม อาหารการกินอัดคัตฝืดเคืองหรือเปล่าคะ

ตอบ ในช่วงสงครามอาหารการกินก็ไม่ได้ฝืดเคืองเท่าไร เพราะปกติชาวเมืองสงขลาที่อาศัย
อาหารจากทะเลสาบสงขลา ก็ยังคงมีหอย กุ้ง ปลา มาจำหน่าย ที่จะขาดก็คือเครื่อง
อุปโภค ได้แก่ เสื้อผ้า ยารักษาโรค เข็ม ไม้ขีดไฟ น้ำมันเชื้อเพลิง แต่พอสงครามสิ้นสุด
ลงใหม่ ๆ ผู้คนก็หาซื้อผ้าเวสปอยส์ของทหารอเมริกันนำมาตัดแปลงใช้กัน เป็นที่นิยม
กันมาก

ถาม แล้วปัญหาเรื่องโจรผู้ร้ายในช่วงสงครามมีรีเปล่าคะ

ตอบ ก็มีบ้าง แต่ไม่ร้ายแรง ส่วนใหญ่เป็นการลักเล็กขโมยน้อย

ถาม มีการอพยพหนีภัยสงครามกันบ้างรีเปล่าคะ ถ้าหนีส่วนใหญ่จะไปอยู่ที่ไหนบ้าง

ตอบ การอพยพหนีภัยสงคราม ส่วนใหญ่จะอพยพหนีไปอาศัยญาติ ๆ ที่อยู่ต่างตำบล เป็นฝั่งทะเลอีกฟาก ได้แก่ ตำบลจะทิ้งหม้อ (สทิงหม้อ) ตำบลจะทิ้งพระ (สทิงพระ) ตำบลใดที่อยู่ใกล้เคียงจะใช้เป็นที่อาศัยหลบภัยตอนกลางคืน พอเช้าก็จะกลับเข้ามาดูแลบ้านช่องในตัวเมืองสงขลา

ถาม แล้วการคมนาคมระหว่างสงขลากับหาดใหญ่ ส่วนใหญ่จะใช้พาหนะใด

ตอบ พาหนะที่ใช้ก็มีทั้งทางรถยนต์ รถบรรทุก และรถไฟ

ถาม ทราบมาว่าคนสงขลานิยมโดยสารรถไฟไปหาดใหญ่ เพราะเหตุใดคะ

ตอบ ที่ใช้รถไฟมากเป็นเพราะว่า สมัยก่อนรถยนต์โดยสารมีน้อย ที่จะมีรถยนต์ส่วนตัวแทบจะไม่ค่อยมี ยกเว้นผู้มีฐานะดีก็มีรถยนต์ใช้ส่วนตัว

ถาม การที่ประชาชนประสบกับภาวะการขาดแคลนเครื่องอุปโภคบริโภคมีการแก้ปัญหากันอย่างไร

ตอบ เท่าที่เป็นอยู่ในระยะนั้น โดยปกติชาวบ้านต่างช่วยกันประหยัด ใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น ไม่ฟุ่มเฟือยเหมือนทุกวันนี้ ในสมัยนั้นร้านขายยามีเพียง 2 ร้าน แต่ก็อยู่กันได้

ถาม การเดินทางจากสงขลาไปยังกรุงเทพฯ ใช้เวลากี่วันคะ

ตอบ ในสมัยนั้น ใครจะเดินทางไปกรุงเทพฯ จะต้องไปต่อรถไฟที่สุราษฎร์ธานี ใช้เวลา 2 วันกับ 1 คืน ส่วนการเดินทางโดยทางเรือก็มีไปกับเรือสินค้า “ภานุรังษี” มาจอดที่ทะเลนอก ผู้โดยสารจะต้องนั่งเรือเล็กไปขึ้นเรือใหญ่

ถาม ทหารญี่ปุ่นได้อาศัยแรงงานจากที่ใดบ้าง มีการเกณฑ์คนไทยไปเป็นแรงงานบ้างรึเปล่า

ตอบ ทหารญี่ปุ่นจะได้เชลยศึกจากอินโดนีเซียและประเทศอื่นที่เป็นคู่สงคราม การจ้างแรงงานไทยก็มีบ้าง แต่ไม่มากนัก

ถาม การรับรู้ข่าวสารจากทางราชการเป็นอย่างไร ได้รับการเอาใจใส่ดูแลจากเจ้าหน้าที่ของรัฐบ้างหรือเปล่านั้น

ตอบ มีน้อย ข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ก็ไม่แพร่หลาย โทรทัศน์ก็ไม่มี การรับรู้ข่าวสารก็เป็นเพียงเล่าสู่กันฟัง ปากต่อปากเท่านั้น

ถาม แล้วคนไทยมีทัศนคติต่อทหารญี่ปุ่นอย่างไร ชอบหรือไม่ชอบคะ

ตอบ ก็ไม่ได้เป็นศัตรูกัน ทหารญี่ปุ่นที่เข้ามาอาศัยตามบ้านเรือนและสถานที่สาธารณะ เช่น วัด โรงเรียน สำหรับตัวผมพักอยู่ที่ถนนนครนอก จะมีทหารญี่ปุ่นมาพักอาศัยห่างจากบ้านผมไป 2 หลังคาเรือน ก็ไม่ได้รบกวนรังแกคนไทยแต่อย่างใด มีหัวหน้าเป็นยศพันโท เขาเอาประกาศมาปิดที่หน้าบ้านเป็นภาษาญี่ปุ่น ความหมายคือ ห้ามทหารญี่ปุ่นเข้ามารบกวนบ้านหลังนี้ทหารญี่ปุ่นก็ปฏิบัติตามคำสั่งเป็นอย่างดี เท่าที่พบเห็นที่อื่นเช่นโรงเรียนหรือตามวัดจะเห็นทหารญี่ปุ่นนั่งผ้าเตี่ยวเดินเป็นแถว ๆ อ้อ มีอีกเรื่องหนึ่งจะ

เล่าให้ฟัง ก่อนหน้าที่จะเกิดสงครามจะมีชาวญี่ปุ่นเข้ามาประกอบอาชีพเป็นนายแพทย์ บ้าง ทันตแพทย์บ้าง คนสงขลารู้จักดีในชื่อ หมอโคเซ เป็นคนมีจิตใจดี ผมเองยังเคยไป รักษาที่หมอ

ถาม อยากทราบรายละเอียดของการทิ้งระเบิดเมืองสงขลา โดยทหารฝ่ายสัมพันธมิตรในการโจมตีญี่ปุ่น

ตอบ เท่าที่เห็นก็มีการทิ้งระเบิดตึก 5 ชั้น ที่ถนนนครใน จดกับถนนนครนอก อยู่ตรงข้ามกับ ร้านชิงเกอร์ปัจจุบัน มีคนไทยเสียชีวิต 2 คน ส่วนหลังจากนั้นก็ไม่มีใครรบ เพราะช่วงปี 2486 ได้ย้ายไปอยู่กรุงเทพฯ แล้ว

ถาม ทหารญี่ปุ่นที่ยกพลขึ้นบกที่เมืองสงขลา มีการปะทะกับฝ่ายไทยเป็นครั้งแรกที่ใด

ตอบ “จุดแรกที่ญี่ปุ่นยกพลขึ้นบก คือปลายแหลมบริเวณปากน้ำสงขลา มีสถานีตำรวจภูธร ตั้งอยู่ สมัยนั้นเขาเรียกโรงพักใหญ่ ทุกวันนี้ก็คือกองกำกับการตำรวจภูธรสงขลา เกิด การยิงกันระหว่างตำรวจไทยกับทหารญี่ปุ่น เวลาประมาณตีหนึ่งครึ่งฝ่ายเราแพ้ เพราะ คนน้อยกว่าจึงต้องถอย ญี่ปุ่นมันขว้างระเบิดใส่บ้านพักจนพังไปหลายหลัง สำหรับ เรือใหญ่เขาจะจอดอยู่บริเวณทะเลนอก แล้วใช้เรือท้องแบนติดเครื่องยนต์ ถ้าเลี้ยวทหาร เข้ามาตั้งแต่ทะเลสาบจนถึงเก้าเส้ง ฝ่ายไทยมีหน่วยทหารปืนใหญ่ที่ 13 และกองทหาร ราบประจำการอยู่ที่กองพันทหารราบที่ 41 ค่ายสวนตุล กำลังจากค่ายสวนตุลนี้เองที่ได้ ปะทะกับญี่ปุ่นบริเวณแยกสำโรง แต่ก่อนเรียกว่า “โหมรุง” เมื่อประมาณ 5.00 น. แต่เรา สู้อาไม่ไหวเพราะกำลังเรามีน้อยกว่า แต่ก็สู้เต็มที่แหละ จากนั้นพวกญี่ปุ่นก็ได้เดินทัพ ต่อไปตามถนนไปหาดใหญ่เพื่อไปยังสะเดา ต้องผ่านเขาบันไคราย เป็นจุดปะทะอีก แห่ง ที่จุดนี้ทหารญี่ปุ่นเสียกำลังรบเป็นจำนวนมาก...”

ถาม ตอนที่ญี่ปุ่นบุกสงขลา คุณลุงอยู่ที่ไหนคะ

ตอบ ผมพักอยู่ที่บ้านที่ถนนนครนอก วันที่ 8 ธันวาคม 2484 ประมาณยามสาม ได้ยินเสียง กล้าย ๆ คนพังประตูบ้านตรงข้าม จึงลุกขึ้นเปิดหน้าต่าง มองเห็นทหารญี่ปุ่นกำลังทุบ ประตู บ้านไหนมีรถจักรยาน รถยนต์ เรือยนต์ เขาจะยึดหมด ที่บ้านผมถูกยึดจักรยาน ไป วันหลังผมไปขอกคืนเขาก็ให้ เหตุการณ์ทั้งหมดที่เล่านี้เป็นช่วงที่ผมอยู่สงขลา ปี 84-86 หลังจากนั้นก็ไปเรียนต่อที่กรุงเทพฯ ตอนที่ผมเรียนอยู่ชั้น ม.6 ผมเป็นยุวชนทหาร ปีที่ 3 แต่ไม่ได้รับคำสั่งให้ไปสู้รบ

เอกสารหมายเลข 8

คำถามและคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ น.ส.นพณา รัตนปราการ

อายุ 10 ขวบ เมื่อ พ.ศ. 2484 อายุปัจจุบัน 72 ปี

ขณะเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมปีที่ 4 ณ บ้านเลขที่ 63 ถนนนครใน

ต.บ่อ่าง อ.เมือง จ.สงขลา

ปัจจุบันพักอยู่ ณ บ้านเลขที่ 63 ถนน นครใน ต.บ่อ่าง อ.เมือง จ.สงขลา

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2546

บทสัมภาษณ์ น.ส. นพณา รัตนปราการ

ถาม ชีวิตความเป็นอยู่สมัยสงครามเป็นอย่างไรคะ

ตอบ อยู่เป็นแบบหัวเมือง คนต่างจังหวัดอยู่กันอย่างปกติสุข

ถาม ทำมาหากินง่าย สะดวกไหมคะ

ตอบ พอสมควร ไม่ถึงกับลำบากมากนัก ไม่มีใครลำบาก ที่ว่ายากจนมากไม่มี

ถาม อาชีพหลักทำอะไรคะ

ตอบ อาชีพค้าขายเป็นหลัก

ถาม อาชีพประมงมีบ้างไหม ใครทำอะไรคะ

ตอบ ไม่มี อาชีพประมงไม่มีใครนิยมทำกัน

ถาม แล้วปลาที่เอามากิน ใครเอามาขายคะ

ตอบ พวกแขกทางฝั่งหัวเขา ในตัวเมืองนี้จะไม่มีการทำกัน เพราะจะกลัวบาปกัน ถือว่าไปจับเอาสัตว์มากิน คนบ้านเราสงขลาอยู่บนทะเลจริง แต่ไม่มีใครทำ เพราะเป็นคนแขก ส่วนคนที่ทำจะมาจากมหาชัย สมุทรสาคร สมุทรสงคราม ภาคตะวันออก

ถาม แล้วการทำนามีไหม

ตอบ บางคนก็มีสวนยางทำ ทำไร่ ทำโรงน้ำแข็ง

ถาม พอเกิดสงครามแล้วสภาพเหตุการณ์เป็นอย่างไร

ตอบ “สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อญี่ปุ่นบุกเมืองสงขลา คุณพ่อเป็นเจ้าของโรงสีไฟหับโห้ หิ้น ที่อยู่บริเวณถนนนครนอก คุณพ่อเล่าว่าพวกญี่ปุ่นจะสืบเสาะหาข้อมูลจนรู้หมดว่า บ้านหลังใดมีรถยนต์ รถจักรยานยนต์ และรถจักรยานสองล้อใช้ และบ้านหลังใดมีบ่อน้ำอยู่ภายในบริเวณบ้าน พอถึงวันที่ญี่ปุ่นบุกยึดสงขลา ก็จะตรงไปจู่โจมและยึดครอง

บ้านหลังนั้นทันทีเพื่อใช้เป็นสำนักงานของญี่ปุ่น บ้านของคุณพ่อก็ถูกยึดด้วยเช่นกัน”

ถาม อาหาร ข้าวสวย น้ำตาล น้ำปลา ผงซักฟอก ขาดแคลนไหม

ตอบ ไม่ถึงกับลำบากขนาดนั้น ไม่มีอะไร สมัยก่อนผงซักฟอกไม่มี ใช้สบู่ชันไลต์ น้ำตาลทรายก็มีใช้ แต่บางช่วงต้องไปเข้าคิวเอา มีปันส่วนกัน

ถาม ไฟฟ้ามีใช้หรือยังตอนนั้น

ตอบ ต้องตามแสงตอนกลางคืน

ถาม ความรู้สึกของคนไทยในช่วงสงครามเป็นยังไงบ้าง สภาพจิตใจ

ตอบ สภาพจิตใจ ใหม่ ๆ รู้สึกสับสนเหมือนกัน ไม่รู้ว่าเราจะเป็นกับญี่ปุ่น หรือว่าจะเป็นกับฝ่ายพันธมิตร เพราะไม่รู้ว่าเราจะอยู่กันยังไง ตอนหลังก็เค้านบอกว่าต้องเปลี่ยนเป็นพันธมิตร เป็นญี่ปุ่นบ้าง แต่เราก็มีพวกใต้ดิน

ถาม จริง ๆ แล้วคุณนพณาเอียงไปทางไหน พอได้ฟังข่าวจากวิทยุอะไรบ้าง

ตอบ วิทยุช่วงนั้นไม่มี ไฟฟ้าต้องใช้หม้อปั่นไฟ หม้อแบตเตอรี่เสียบเอา เพราะไม่อย่างนั้นก็ไม่มีเรื่องข่าวคราวอะไร และเราอพยพไปต้องฟังวิทยุกันแบบนั้น

ถาม ฟังสถานีอะไร ที่เปิดเป็นเสียงภาษาไทยหรือว่าเป็นภาษาอังกฤษของสิงคโปร์

ตอบ จำไม่ได้ เป็นของไทยเรา เป็นเสียงภาษาไทย ของกรมประชาสัมพันธ์

ถาม ฟังบ่อยไหม ตอนนั้นสนใจฟังไหม

ตอบ ฟังบ่อย แต่ตัวเองไม่ค่อยสนใจ เพราะตอนนั้นยังเด็ก ๆ อยู่

ถาม ช่วงสงครามโจรผู้ร้ายเป็นยังไงบ้าง

ตอบ ก็ไม่ค่อยจะมี ที่เข้ามาในบ้านก็เห็นว่าบ้านเราเปิด ไม่มีคน ไม่มีเจ้าของบ้าน ก็ถือโอกาสเข้ามาเก็บของนั้นมี แต่ว่าที่ไปจี้ปล้นทำให้เราเดือดร้อนไม่มี

ถาม เคยมีเศรษฐกิจใหม่เกิดขึ้นบ้างไหม ที่ว่าไปเอาของคนอื่นมาแล้วรวย เคยได้ยินไหม

ตอบ ที่นี้คงไม่ถึงขนาดนั้น เพราะบ้านอื่น ๆ เค้านมีโอกาสเก็บของที่ไม่เสียหาย แต่ที่บ้านเราเกือบหมดตัว แต่โชคดีที่บ้านเราไม่โดนระเบิด ชีวิตเราปลอดภัย บ้านไม่พัง เรายังกลับมาอยู่ที่อยู่ แล้วคุณพ่อก็ตั้งต้นทำงานใหม่ แต่ว่าเราหมดตัวจริง ๆ คุณแม่เสียใจมาก เค้าน่าบอกว่าคุณพ่อโดนญี่ปุ่นจับไปแล้ว อายุยังน้อยเสียกำลังใจ อะไร ๆ ก็เอาไปหมด เอาไปเฉย ๆ ไม่ได้เตรียมเนื้อเตรียมตัว จะไม่ไป จะไม่อพยพ ไม่หนีไปไหน คุณย่าไม่ยอม คุณย่าบอกต้องไป ถึงเวลาต้องไปก็ไปกันเลย พอคุณพ่อกลับมานอนบ้านใต้คันทัน หนึ่ง รู้ว่าเราไปแหลมสน ก็ตามไปแหลมสน ครอบครัวเราออกไปเกาะยอก็ตามไป เกาะยอ 2 คืน 3 วัน ช่วงนั้นที่ยังไม่มีใคร พวกแขกที่หัวเขาก็อถือโอกาสเอาของเราไปหมด ของมีค่า

เอาไปหมด เราก็ถือว่าหมดตัว แต่โชคดีที่บ้านไม่โดนระเบิด กลับมายังมีที่อยู่

ถาม ที่ว่าทรัพย์สินสมบัติของเราพวกแขกเข้ามาเอาส่วนหนึ่ง ญี่ปุ่นก็มาด้วย อยากให้เล่าในรายละเอียดค่ะ

ตอบ ญี่ปุ่นเค้าจะเอาของที่เป็นเครื่องใช้ใหญ่ ๆ ตู้เย็น วิทยุ เครื่องเล่นงานเสียงเพราะเราขึ้นบ้านใหม่ก็มีของใช้ใหม่ ๆ แต่มีคนบอกว่าญี่ปุ่นเอาไป เอาไปใช้ที่ไหนเราก็ไม่รู้ แต่รถยนต์ของคุณพ่อ เค้าก็ขับไปเลย ไม่รู้เอาไปทิ้งที่ไหน หาซากก็ไม่เจอ ทรัพย์สินใหญ่ ๆ ที่สูญเสียบ้างก็คือ รถยนต์ ใช้รถ Hilman รถเก๋งสีดำ สมัยนั้นรถบรรทุกข้าวสาร เค้าก็ขับไป ข้าวสารเราก็หมด คงจะเอาไปที่โรงครัวเสียบึงทัพ เพื่อจะเตรียมเสียบึงเดินทัพต่อไปมาเลเซีย ตู้เย็นก็เอาไป พอกลับมาตู้เย็นไม่มีแล้ว ชาวบ้านเราไม่มีปัญญา ไม่มีกำลังที่จะยก แต่เค้าบอกว่าญี่ปุ่นเอาของ แต่เงินทองของใช้ก็ขนไปโดยชาวบ้านแถวนี้

ถาม แล้วไม่คิดว่าจะเก็บของเอาไว้ โดยไม่ให้คนอื่นรู้บ้างหรือ

ตอบ ไม่รู้ ตอนนั้นเป็นเด็ก ประถม 4 เค้าอบรมเลี้ยงดูเราให้เป็นเด็กมาก ๆ ไม่รู้ประสีประสา ไม่รู้ว่าจะไปยังไงมายังไง แล้วพอดีเค้าบอกคุณพ่อโดนญี่ปุ่นจับไปแม่ก็เลยทำอะไรไม่ถูก ไม่ได้เอาอะไรไปเลย เงินทองก็ไม่ได้มีมากสมัยก่อนนั้น

ถาม กรุณาเล่าถึงเหตุการณ์ตอนที่ไปติดอยู่ที่บ่อเตยชิคะ

ตอบ ตอนเข้าไปด้วยเรือไปอยู่แหลมสนได้ 1 วัน พอตกเย็น 5 โมงเย็นได้ คุณย่าก็เกิดไม่กล้าอยู่ขึ้นมา แยกจะไปต่อ ไปไกลกว่าแหลมสนไปเกาะยอ เดินทางไปเกาะยอว่าจะไปถึงก็ติดแล้ว เรายังเด็ก ๆ กระจงอแง แล้วเรือลำเดียวก็ไปกันหมด เรือแจวมันต้องไป 2 ลำ

ถาม เรือที่ไปลำหนึ่งจุกี่คน เรือที่ไปเต็มทีที่สุด 10 คนถึงไหม

ตอบ จุกได้ 10 คน เราตัวเล็ก ๆ แล้วน้องคุณย่าด้วย มีลูกมีหลานหลายคน ประมาณ 15 คน ไปเรือ 2 ลำ แล้วเค้าบอกอย่าร้อง เวลาเรือจะยิ่งหนักไปอีก หลาน ๆ ของอา มีลูกหลายคน อยู่เรือคนละลำกัน ก็ร้องหาแม่กันใหญ่ มีคด้วย พอร้อง น้ำก็เข้าเรือ

ถาม ใช้เวลาที่ชั่วโมง ในการเดินทาง

ตอบ ไปตอน 5 – 6 โมงเย็น ไปถึงประมาณ 3 ทุ่ม ไปเกาะอยู่ด้วยเรือแจว อยู่ท้ายเสาไปท้าย ยอ ไปอาศัยที่บ้านคนรู้จักกัน อยู่ใกล้วัดท้ายยอ ปัจจุบันนี้ยังมีอยู่เรียกท้ายยอ อยู่ปลายเกาะ อยู่ไกล

ถาม ไปอยู่กี่วัน

ตอบ ไปอยู่ 2 – 3 วัน แล้วคุณพ่อก็ไปรับกลับมา ครั้งแรกเข้าใจว่าญี่ปุ่นตามหาตัว เค้าบอกให้หนีก็เลยหนี แล้วคุณพ่อก็ไปซื้อเรือมาลำหนึ่ง ไม่ใหญ่เท่าไร ขนาดกลาง แล้วเอาครอบครัวทั้งบ้านคุณย่า ขึ้นเรือไปไม่ถึงไหน เพราะไม่มีลม ต้องใช้เรือใบ แจวไม่ไหว

ต้องใช้ใบ จึงไป ลอยอยู่ที่สทิงพระใกล้ ๆ สทิงหม้อ ไปเจอนายอำเภอแล้วก็บอกว่าเค้าตามตัวอยู่ ไม่มีข่าวสารจะกิน คุณพ่อจึงกลับมา ข่าวสารที่มีอยู่เท่าไรก็เปิดแจกข่าวสารแต่ยังสีไม่ได้ เพราะยังไม่มีคนงาน ก็แจกข่าวสาร ใครมาเอาก็แจกหมด แล้วค่อยลงสีใหม่ ข่าวสารและข่าวเปลือกที่อยู่ในยั้ง

ถาม นายอำเภอชื่ออะไร

ตอบ นายอาภรณ์ มุตตามร คู่กันเคยกับครอบครัวที่บ้านเป็นอย่างดี ตอนหลังไปเป็นปลัดจังหวัด คุณพ่อไม่ได้เป็นข้าราชการ แต่สนิทกับข้าราชการ เพราะทางราชการมาขอความช่วยเหลือ จึงรู้จัก

ถาม ตอนกลับมาถึงบ้าน เจรจากับญี่ปุ่นอย่างไร

ตอบ คุณพ่อคุย สามารถเขียนภาษาจีนและญี่ปุ่น ก็อ่านได้ ตัวหนังสือญี่ปุ่นคล้าย ๆ กับภาษาจีน ส่งภาษากันด้วยการเขียนหนังสือรู้เรื่องกัน คุยกันไปคุยกันมา ก็ขอเข้าไปอยู่ในบ้าน ตอนนั้นให้คุณย่ากับครอบครัว ลูกสาวกับหลานสาวคุณยายที่อพยพตอนยังเล็ก ๆ อยู่ พวกเราโตหน่อยก็เอามาอยู่ที่นี้ ก็มาทำงาน พวกเราอนอนกันอยู่บนโรงสี ในออฟฟิศ โต๊ะทำงาน ตอนเช้าเป็นโต๊ะทำงาน ตอนกลางคืนก็ต่อเอาไม้กระดานมาเป็นที่นั่งนอน

ถาม สมาชิกทั้งหมดที่กลับมาอยู่บ้านมีจำนวนกี่คนคะ

ตอบ ทั้งหมดประมาณ 15 คน

ถาม พวกทหารญี่ปุ่นที่เข้ามาอยู่ในบ้านประมาณเท่าไร

ตอบ เป็นพวกระดับนายร้อย นายพัน ส่วนใหญ่เป็นหมอ เค้าเอายามาเต็มบ้าน แล้วก็ทำเป็นออฟฟิศ เมื่อเราเจ้าของมา เรายังไม่ได้เดือดร้อนอะไร เค้าก็อยู่กับเราด้วยแต่ไม่ก็คน เค้าไม่ได้ทำอะไร ทำโรงอาหาร และมีถังน้ำมัน ต้มน้ำแช่น้ำร้อนแบบญี่ปุ่น น้ำถังหนึ่งเค้าก็แช่กันทุกคน ถือน้ำร้อนจัด เชื้อโรคไม่มี ร้อนมาก

ถาม ความผูกพันระหว่างทหารญี่ปุ่นกับคนไทยเป็นยังไงคะ

ตอบ เค้าก็ไม่ได้ทำร้ายพวกเรา ไม่ได้รุนแรงกับพวกเรานัก แต่ตอนที่มาปะทะกันใหม่ ๆ ระหว่างทหารไทยกับทหารญี่ปุ่น ก็มีเสียชีวิตกันบ้างในขณะนั้น ตอนนั้นรัฐบาลเค้ายังติดต่อกันไม่ได้ ไม่ประกาศให้รู้ว่าญี่ปุ่นจะมาเป็นมิตรหรือจะมาเป็นศัตรู ทหารไทยที่สำโรงก็เสียชีวิตไปบ้าง คุณอาที่เป็นทหารอยู่ตอนนั้น คุณย่าเดือดร้อนมาก นั่งไม่คิด ไม่รู้ว่าอาปรีชาจะมาโดนกับที่ปะทะกับทหารญี่ปุ่นด้วยหรือเปล่า

ถาม นอกจากจุดที่สำโรงแล้วยังมีที่อื่นอีกไหมที่ทหารญี่ปุ่นกับทหารไทยปะทะกันอย่างที่เข่าบัน ไคนางพอจะทราบไหม

- ตอบ** ได้ข่าวเหมือนกันว่าไปปะทะกันที่เขาบันไดนางอีกจุดหนึ่งเหมือนกัน ที่ทราบคือทหารไทยอยู่ตรงสวนตุล แล้วมาปะทะกันที่สำโรง และเขาบันไดนางจะเสียหายเท่าไรก็ยังไม่ทราบได้ ตอนนั้นอาปรีชาเป็นทหารอยู่
- ถาม** การใช้จ่ายเงินทอง ใช้เงินอะไร เคยใช้เงินญี่ปุ่นไหม
- ตอบ** ใช้เงินไทย ก็เคยเห็นเงินญี่ปุ่น เคยจับเหมือนกันแต่ไม่เคยใช้จ่าย ใช้เงินไทย
- ถาม** เวลาไปหาคนใหญ่ไปยังไง
- ตอบ** ไปกับรถยนต์ แล้วก็มีการไฟหาคใหญ่ - สงขลา ส่วนใหญ่ใช้รถไฟ เพราะรถยนต์รถแท็กซี่ยังไม่ค่อยจะมี
- ถาม** ราคารถไฟไปสงขลาราคาเท่าไร แล้วรถยนต์ทราบไหม
- ตอบ** ก็ไม่ทราบเหมือนกัน ไม่ค่อยได้ไปเอง ส่วนมากถ้าไปก็ไปรถที่บ้าน พอหลังสงครามไม่มีรถแล้ว เราก็ไม่มีธุรกิจอะไรจะต้องไปหาคนใหญ่
- ถาม** เหตุการณ์ตอนสัมพันธมิตรทิ้งระเบิดตึกสูง บริเวณนี้เป็นยังไง
- ตอบ** ช่วงใหม่ ๆ เค้าก็มาทิ้งตอนกลางคืน จะโยนพลุลงมาก่อนให้สว่างแล้วทิ้งระเบิด แต่ช่วงหลังเค้าเปลี่ยนเป็นทิ้งช่วงกลางวัน มาตอนเที่ยงพอดีที่พระอาทิตย์อยู่ตรงหัวแล้วถึงจุดยุทธศาสตร์ได้ชัดเจน
- ถาม** การที่เค้าจุดพลุลงมาเพื่อต้องการความสว่างและจะให้เราว่าจุดเป้าหมายคืออะไรใช้ไหม
- ตอบ** ก็เข้าใจอย่างนั้น เพราะช่วงใหม่ ๆ มาตอนกลางคืน และจุดพลุ แต่ต่อมาก็กลางวันไม่ต้องจุดพลุ และมาตอนเที่ยง แต่ถ้าเกิดตอนเที่ยงไม่มาแสดงว่าวันนั้นปลอดภัยแล้ว ไม่มีเครื่องบินมาทิ้งบอมบ์แน่แล้ว เค้าโยนมาจากเครื่องบิน
- ถาม** แล้วมีเสียงไหม มีลำอื่นที่จะมาทีหลังไหม
- ตอบ** พอจุดพลุแล้วไฟสว่างก็จะมีลำอื่นมา ไม่ทราบว่ามีการล่า เพราะไม่กล้าออกมาดู เราก็ไม่เห็น ว่าจากลำไหน มีดเราก็มองไม่เห็น
- ถาม** พลุจะมีเสียงดังมาก่อนไหม
- ตอบ** มีเสียงดัง แต่ไม่ดังมาก แล้วก็มีการส่งสัญญาณมากกว่า เราก็ไม่เห็นว่าเป็นเรือสีอะไร เราก็ไม่กล้าออกมาดู มันมืดแล้ว เราก็เก็บตัวเงียบกันอยู่ ช่วงหลังก็อยู่ในเรืออพยพหนีกัน ไม่กล้าอยู่แล้ว
- ถาม** ทั้งหมดหนีภัยที่รอบ
- ตอบ** หนี 2 รอบ หนีครั้งแรกตอนที่ญี่ปุ่นบุก และกลับมาหลังจากนั้น 2 วัน มาอนในโรงสี อยู่เป็นเดือน แล้วเจรจากับญี่ปุ่น ก็ขอเข้ามาอยู่ในบ้านได้แล้ว ครั้งที่ 2 หนีเพราะกลัวระเบิดในบ้านมีญี่ปุ่นอยู่ก็เลยไม่กล้าอยู่ อพยพไปอีกรอบ

ถาม ที่หนีตอนไหน

ตอบ ปี 2485 เพราะปี 2484 ญี่ปุ่นขึ้นมาตอนเดือนธันวาคมแล้ว ในวันที่ 8 ธันวาคม

ถาม ครั้งที่ 2 หนีไปอยู่ที่ไหนคะ ไปโดยอะไรคะ

ตอบ อพยพไปอยู่ปากพะยูน ไปเกาะยอดด้วย ไปด้วยเรือยนต์ คุณพ่อมีเรือเมล์เป็นของตัวเอง

ถาม เดินทางใช้เวลากี่ชั่วโมงคะ

ตอบ นาน ก่อนวันกว่าจะถึง ออกเช้าถึงบ่ายโมง บ่ายสองโมง

ถาม พอไปแล้วไปทำอะไรที่ปากพะยูน

ตอบ ไปอาศัยเค้าอยู่ ไปอาศัยบ้านอาจารย์ใหญ่ ที่แรกไปอยู่บ้านป่าเพียร เป็นบ้านหลังใหญ่ มีลูกเขยเป็นหมอดำแย

ถาม ไปอยู่นานแค่ไหนคะ

ตอบ ไปอยู่ได้ระยะหนึ่ง ก็ยังไปเรียนอยู่ เพราะที่นั่นมีโรงเรียนด้วย ไปเรียนได้ไม่กี่วัน ทางราชการก็ประกาศว่าโรงเรียนปิดทั่วราชอาณาจักร ก็เลยไม่ต้องไปเรียน

ถาม โรงเรียนปิดนานแค่ไหนคะ

ตอบ ปิดนานมาก ปิดไม่มีกำหนด จำไม่ค่อยได้ว่านานแค่ไหน

ถาม พอ निकออกใหม่ว่าตอนเริ่มเรียนใหม่ ปี พ.ศ. เท่าไหร่คะ

ตอบ ไม่นานเท่าไร ก็ไปเรียนโรงเรียนวนรารีเฉลิม ขึ้น ม.1 เลย แค่อนุบาล ป.1-ป.4 ในสมัยก่อนแล้วขึ้น ม.1 ไม่เหมือนสมัยนี้ ราว ๆ ปี 2485 “สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อญี่ปุ่นบุกเมืองสงขลา คุณพ่อเป็นเจ้าของโรงสีไฟหับให้หิ้น ที่อยู่บริเวณถนนนครนอก คุณพ่อเล่าว่าพวกญี่ปุ่นจะสืบเสาะหาข้อมูลจนรู้หมดว่า บ้านหลังใดมีรถยนต์ รถจักรยานยนต์ และรถจักรยานสองล้อใช้ และบ้านหลังใดมีบ่อน้ำอยู่ภายในบริเวณบ้าน พอถึงวันที่ญี่ปุ่นบุกยึดสงขลา ก็จะตรงไปจู่โจมและยึดครองบ้านหลังนั้นทันทีเพื่อใช้เป็นสำนักงานของญี่ปุ่น บ้านของคุณพ่อก็ถูกยึดด้วยเช่นกัน”

ถาม แล้วช่วงที่อยู่โรงเรียน ม.1 มีอะไรเกิดขึ้นบ้าง ที่เกี่ยวข้องกับสงคราม

ตอบ ยังเกี่ยว แต่ ม.1 ไม่มีเหตุการณ์ แต่ ม.2 กำลังเรียน ๆ อยู่ก็มีเครื่องบิน มาทิ้งระเบิดแล้วเราก็หนีอุตุลุดกัน ลงหลุมหลบภัยที่โรงเรียน ทหารญี่ปุ่นอยู่ที่ตรงหน้าโรงเรียน มหาวิทยาลัย เครื่องบินก็ไปกรดยิงคนบริเวณนั้น เราอยู่ใกล้กับที่เกิดเหตุก็หนีกัน ครูบอกให้ไปหลบในห้องอาหาร สมัยก่อนมาจาก มีโต๊ะ เก้าอี้ยาว ๆ เราเข้าไปนั่งอยู่ใต้โต๊ะกลัวว่าจะโดนปืนกล ที่หน้าโรงเรียนมหาวิทยาลัยเป็นที่รักษาดินแดนที่นักเรียน ร.ด. ของโรงเรียนมหาฯ เค้าเรียนกัน ตอนนั้นน้องก็ไปโรงเรียนวังหินกัน คนงานบอกว่าอุ้มพาไปที่หาดทราย ตอนนั้นคุณแม่ทำอาหารไปส่ง ช่วงนั้นตกใจแต่พอเสร็จแล้วก็รู้สึก

สนุก มีรถหิวมา แสดงว่าเครื่องบินทิ้งระเบิดแล้ว พอเครื่องบินกลับก็มีหิวอีกที ว่าสงบแล้ว พอได้ยินหิวสุดท้าย ดีใจว่าเครื่องบินไปแล้วก็รีบกลับบ้านเลย แล้วก็อพยพอีกรอบ โรงเรียนปิดอีก เป็นการอพยพ ครั้งที่ 3 ไป ๆ มา ๆ ไม่เหมือนบ้านอื่น เข้าไปตั้งหลักอยู่ แต่ของเราคุณพ่อมาทำธุรกิจเลยไป ๆ มา ๆ ไม่เหมือนครอบครัวอื่น

ถาม ตอนอพยพรอบที่ 3 ไปที่ไหน นานแค่ไหน

ตอบ ไปบางกล้า ไปไม่นานเท่าไร ประมาณเดือนกว่า ๆ ก็กลับ เพราะสงครามเลิกแล้ว ประมาณปี 2488

ถาม ทำไมถึงอยู่ไม่ซ้ำกันในแต่ละที่

ตอบ คือคุณพ่อมีเหตุผลว่า ไปอยู่บางกล้าดี คนที่นั่นเป็นนักเลง เป็นกำนัน รู้สึกดี บางทีไปอยู่ในที่ที่มีอิทธิพลอาจจะดี ที่จริงก็มีลูกค้าอยู่ที่ระโนดเยอะ ที่มาขายข้าวให้คุณพ่อ แต่เหตุผลที่ไม่ไปที่ปากพะยูนเพราะที่ระโนดอึดคัต ขาดแคลนน้ำ เดียวไปบ้านคนโน้นคนนี่เสียใจ ลูกค้าเยอะ เลยตัดสินใจไม่ไประโนด เพราะที่นั่นขาดแคลนน้ำ ต้องไปใช้น้ำเค็มมาก เค็มต้องเก็บน้ำเอาไว้ ไม่มีน้ำที่นั่น น้ำบ่อไม่มี จึงเลือกสถานที่ที่น้ำดี ๆ ที่ปากพะยูนน้ำดี น้ำอุดมสมบูรณ์ มีบ่อทุกบ้าน

ถาม ตอนที่ญี่ปุ่นเข้ามาเอาข้าวในโรงสีเป็นยังไงคะ

ตอบ ตอนกลางคืน คุณพ่อออกไปดูแล้ว แต่ตอนสว่างมีพวกทหารแนวหน้า หนองครารุงรัง นากลัวมาก แล้วเอาดาบปลายปืนพังประตู แล้วขนข้าวสาร ขึ้นรถขับออกไปแล้วมาขนใหม่อีกไปหมดเท่าที่เค้าจะขนไปได้ ข้าวสารเราหมดที่สีแล้วก็ขนไป ของอะไรที่มีอยู่ในโรงสีที่เค้าพอจะใช้ได้ก็เอาไปหมด

ถาม ตอนที่ศึกถูกทิ้งระเบิด ที่ว่าเป็นญาติกันที่โดนระเบิดเป็นยังไง

ตอบ ตอนนั้นนั่งอยู่ในเรือที่บ่อเตย มันตรงกับบ้านคุณระวี ประศาสน์สุวรรณกิจ พ่อของคุณระวี บ้านอยู่ติดกับบ้านที่ญี่ปุ่นอยู่ แกมีลูกสาว 2 คน พี่หุ่ย กับพี่พจณี เสียชีวิต และอีกคน เป็นผู้ชาย ถูกแรงระเบิดอัดเฉียวไปทั้งตัว เอาผ้าพันตัวไว้ ปัจจุบันรับราชการเพิ่งจะเกษียณ มีชีวิตอยู่ ตอนนั้นเค้าอายุรุ่นราวน้องชาย อายุ 6 ขวบ คุณแม่เค้าก็โดนระเบิด ตาเสียไป 1 ข้าง หลังจากที่ไม่ได้อยู่ติดกันแล้วก็ไปอยู่ที่ถนนนางงาม

ถาม แล้วศึกทำไมเค้าไม่รื้อทิ้ง หรืออยากจะเก็บไว้เป็นอนุสรณ์

ตอบ ไม่อยากจะเก็บหรอก แต่คนไม่กล้ารื้อ กลัวจะหล่นทับ ก็เลยปล่อยให้เลยปล่อยไว้และปรับปรุงใหม่ ตอนนี้ ไม่มีรอยแล้ว ถ้าวรื้อก็เสียค่ารื้อถอน

ถาม ตอนนี่เปลี่ยนเจ้าของหรือยัง

ตอบ ก็ไม่ทราบเหมือนกัน

ถาม อยากจะเล่าอะไรที่เกี่ยวกับสงครามบ้างที่ประทับใจ

ตอบ เฉย ๆ กับทหารญี่ปุ่น เราเองชีวิตครอบครัวลำบาก คุณพ่อไปทำอะไรต่อมิอะไรเกือบจะเอาชีวิตกลับมาไม่รอด ขวัญเสียมาก ไม่ได้เกลียดอะไร เป็นเรื่องของรัฐบาล ทุกคนทำตามหน้าที่ แต่เรามาประสบกับสงครามก็หมดตัว เพราะคนมาเอาของเราไปหมด แต่ยังโชคดีที่บ้านไม่โดนระเบิดยังกลับมาอยู่ได้

ถาม ลำดับเหตุการณ์ที่อังกฤษมาทิ้งระเบิดทำลายญี่ปุ่นที่จุดไหนบ้าง

ตอบ มาทิ้งระเบิดที่โรงไฟฟ้าแต่พลาดไปลงหน้าวัดยางทอง ตอนนั้นคิดว่าที่โรงสีโดนระเบิด เพราะว่าคืนเต็มบ้าน หลุมระเบิดหลุมใหญ่

ถาม ตอนที่ทิ้งระเบิดโรงไฟฟ้าประมาณ พ.ศ. เท่าไหร่

ตอบ ประมาณ 2485 – 2486 ที่โคนหนัก หลังจากนั้นจะโดนที่บ้านที่ญี่ปุ่นอยู่บ้านตึกสูงและวัดคอนรัก

เอกสารหมายเลข 9

คำถามและคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ นายบรรยงค์ เลขะกุล

อายุ 15 ปี เมื่อ พ.ศ. 2484 อายุปัจจุบัน 77 ปี

ขณะเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นยุวชนทหาร กำลังศึกษาชั้นมัธยมปีที่ 4

พักอยู่ บ้านเลขที่ 20 ถนนสายบุรี อ.เมือง จ.สงขลา

ปัจจุบันพักอยู่ ณ บ้านเลขที่ 287 ซอยแสนสุข ถนนกาญจนวนิช โทร. 074 - 333175

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2546

บทสัมภาษณ์ นายบรรยงค์ เลขะกุล

ถาม คุณลุงช่วยเล่าหน่อยว่าช่วงสงครามพักอยู่ที่ไหน

ตอบ ตอนสงครามอยู่ที่บ้านที่หน้าธนาคารอมสิน แต่ก่อนธนาคารอมสินเป็นที่ว่าการอำเภอ

ถาม วันที่ญี่ปุ่นเข้ามา มีเหตุการณ์อะไรบ้าง

ตอบ วันที่ญี่ปุ่นขึ้น จำได้ตอนนั้นหัวรุ่ง ประมาณตีสอง ลูกขึ้น บ้านเราอยู่ข้างใน ข้างนอกเราก็ไม่รู้ญี่ปุ่นขึ้นเต็มหมด

ถาม พอทหารญี่ปุ่นขึ้นมาแล้ว เปิดประตู คุณลุงเห็นทหารญี่ปุ่นเยอะ ๆ คุณลุงไม่หนีหรือคะ

ตอบ ตอนนั้นไม่หนี เฉย ๆ

ถาม แล้วเพื่อนบ้านไม่หนีหรือคะ

ตอบ เพื่อนบ้านไม่หนี แลวนั้นธรรมดาหมด ตอนนั้นไม่รู้เรื่อง ทหารญี่ปุ่นขึ้น มารู้เอาตอนกลางวันว่าเป็นทหารญี่ปุ่น ทีนี้พอตอนสายก็ไปที่แหลม ไปเห็นเรือรบในทะเลเต็มไปหมด

ถาม รู้สึกยังไงบ้างตอนนั้นพอเห็นเรือรบเยอะ ๆ

ตอบ ยังไม่กลัว ขึ้นมาก็ไม่ได้ทำอะไร หลังจากนั้นทหารญี่ปุ่นก็ไปต่อสู้อันเขาบันไดนาง ในเมืองนี้ไม่มีอะไร ตอนนั้นเงียบสงบ

ถาม นอกเหนือจากไปต่อสู้อันเขาบันไดนาง คุณลุงพอจะทราบไหมคะ ว่ามีจุดอื่นที่ปะทะกันอีกไหมคะ เช่น ที่ ว.ค. เขารูปช้าง

ตอบ ที่เขารูปช้างทหารมีมาก

ถาม พอคุณลุงไปเห็นเรือก็กลับบ้านมาอีก ไม่ได้ไปไหน มาอยู่ปกติ

ตอบ อยู่บ้าน หลังจากนั้น 2 เดือนได้ “...อเมริกามาบอมบ์สงขลา ส่วนมากบอมบ์ที่โรงไฟฟ้า รวมทั้งโรงเก็บถ่านน้ำมันของญี่ปุ่น โรงเรียนการช่างสตรีก็โดนด้วย ญี่ปุ่นเสียหายเยอะ มีทหารตายนับร้อย ถึงขนาดต้องเผาศพให้เกรียมก่อน เพื่อกันเหม็น จากนั้นจึงเอาไปฝังตามวัดต่าง ๆ ในเมืองสงขลา...”

ถาม มีคนตายใหม่ที่โรงไฟฟ้า

ตอบ คราวหลังมีคนตาย ชุดหลุมหลบภัยที่หลังโรงไฟฟ้านั้นมาบอมบ์ลงในหลุมเลย ตาย 20 กว่าคน

ถาม ที่คุณลุงพูดว่าครั้งหลังแสดงว่าเค้าทิ้ง 2 ครั้งหรือคะ

ตอบ 2 – 3 ครั้ง ที่ตอน พฤศจิกายน จำไม่ได้ ตอนนั้นอยู่ในบ้าน ฝ้าบ้าน ตอนกลางวันไปกันหมด ผมอยู่กับเพื่อน แล้วก็มาชุดหลุมหลบภัยอยู่ข้างวัด เรือบินมาทิ้งระเบิด แล้วก็อยู่ในหลุม ตอนนั้นมาลงที่โรงไฟฟ้าและมาลงที่วัดยางทองด้วย

ถาม แล้วที่ตึกสูง หลังจากนั้นนานไหม

ตอบ ที่ตึกสูง 5 ชั้น ตรงนั้นลงก่อนจากที่โรงไฟฟ้าลงที่วัดชายน้ำ โรงเรียนเทศบาล ที่เรือนจำ แต่ไม่ถูกเรือนจำ มาลงที่ถนน เรือนจำที่ติดกับวัดคอนรัก ตกที่หน้าวัดและในวัดคอนรัก ระเบิด

ถาม มีวัดแหลมทรายไม่ระเบิดที่ได้ข่าวมา แสดงว่าอเมริกาทิ้งหลายครั้ง เกิน 5 ครั้งไหมคะ

ตอบ 5 – 6 ครั้ง ที่ตึก 5 ชั้น แล้วที่หลังก็เรือนจำ ไฟฟ้า วัดชายน้ำ ครั้งที่ 2 – 3 ที่วัดใต้ หลังจากนั้นแล้วก็มาลงที่โรงไฟฟ้า

ถาม ถ้าคุณลุงจะลำดับการเกิดระเบิด 1.ตึกสูงเป็นครั้งแรก 2.วัดชายน้ำ 3.เรือนจำ 4.วัดใต้ (วัดคอนรัก) 5.โรงไฟฟ้าหลังจากวัดใต้ และวัดยางทองอยู่ใกล้กัน โรงไฟฟ้า ญี่ปุ่นอ่อนกำลัง

ตอบ ตั้งแต่ธันวาคม มกราคม ที่ตายมากที่สุดที่โรงไฟฟ้าลงในหลุมหมด หลังจากนั้นหลายเดือน มันมากันหลายลำ เครื่องบิน 4 เครื่องยนต์

ถาม คุณลุงบอกว่าเริ่มหนีตอนสัมพันธมิตรทิ้งระเบิด ครอบครัวคุณลุงอยู่กับกี่คนตอนนั้น ที่ไปหนีสงครามไปอยู่ที่ไหน

ตอบ ตอนแรกหนีสงครามไปอยู่ที่ อ.ทุ่งหวังก่อน แล้วครั้งหลังไปอยู่สทิงหม้อ

ถาม ไปหาญาติหรือคะคุณลุง

ตอบ ที่ทุ่งหวังมีญาติ แต่ว่าที่สทิงหม้อ ไปอาศัยอยู่บ้านเพื่อน

ถาม ตอนที่คุณลุงอยู่ทุ่งหวังแล้วย้ายกลับมาอยู่ทุ่งหวังระยะเวลาานเท่าใด

ตอบ ลัก 6 เดือน ได้ก็กลับมาทำมาหากินอยู่ตามปกติ

ถาม หลังระเบิดลงอีกครั้งรอบ 2 ตอนนั้นหนีไปสทิงหม้อ ไปอยู่กับเพื่อน นานแค่ไหนในช่วงหลัง

- ตอบ** หลายเดือน กว่า 6 เดือน ตอนนั้นอยู่สทิงหม้อ แล้วมาทำงานที่วัดสุวรรณคีรี วัดบ่อทรัพย์ เดินกลับ เข้า – เย็น
- ถาม** ทำงานอะไรคะ
- ตอบ** ทำงานเทศบาลบ่อทรัพย์ ปี พ.ศ. 2486 – 2487
- ถาม** เริ่มทำงานเมื่อ 2486
- ถาม** แล้วก่อนที่มาอยู่บ่อทรัพย์ เทศบาลตั้งอยู่ที่ไหนคะ
- ตอบ** อยู่ที่หน้าบ้าน แล้วย้ายไปที่วัดบ่อทรัพย์ ข้าราชการหนี ตอนนั้นมันบอมบ์หนัก
- ถาม** เทศบาลที่อยู่หน้าบ้านคุณลุง ถ้ามองในปัจจุบัน มันอยู่บริเวณธนาคารออมสิน หรือธนาคารนครหลวง
- ตอบ** ถนนสายบุรี ที่ราชพัสดุหมดเลย อยู่ที่บริเวณธนาคารออมสินปัจจุบัน
- ถาม** พอคุณลุงทำงานอยู่ที่เทศบาลวัดบ่อทรัพย์ ทำอยู่จนสิ้นสงครามเลย ใช่ไหม แล้วถึงจะย้ายกลับมาอยู่ที่ไหน
- ตอบ** พอย้ายกลับ ตอนนั้น พ.ศ. 2500 ไปสร้างใหม่ที่ข้างศาลากลาง จนปัจจุบัน
- ถาม** คุณลุงเล่าเหตุการณ์ให้ฟังตอนช่วงสงครามอยู่กันลำบากไหม
- ตอบ** ก็ลำบาก แต่ลำบากกันไม่มาก มันอุดมสมบูรณ์ระหว่างสงคราม
- ถาม** ระหว่างทุ่งหวัง กับสทิงหม้อ คุณลุงชอบที่ไหนมากกว่า
- ตอบ** ชอบที่ทุ่งหวังมากกว่า เพราะเราขี่รถจักรยานไปได้ 12 ก.ม. แต่สทิงหม้อต้องนั่งเรือแล้วก็ต้องเดินไปตั้งเป็นกิโลลัดทางป่า จากนั้นเดินไปถึงหัวเขา แล้วฟันไปสิงหนคร ไปทำเสา
- ถาม** ใช้เวลาเดินทางกี่ชั่วโมง
- ตอบ** หลายชั่วโมง ตอนเช้าเดินทางถึงตอนเย็นบ่าย ๆ
- ถาม** ตอนคุณลุงไปสทิงหม้อทางเรือ ไปเรือแจวใช่ไหมคะ
- ตอบ** ไปเรือแจว เรือใบ
- ถาม** ต้องจ้างไปไหม คิดค่าจ้างเท่าไร
- ตอบ** ต้องจ้างไป ค่าเก็บตังค์
- ถาม** อยากทราบว่าพอเสร็จสิ้นสงคราม กลับมาบ้าน บ้านช่องคุณลุงมีอะไรเกิดขึ้นบ้าง
- ตอบ** ก็ไม่มีอะไร เหมือนเดิมทุกอย่าง ที่บ้านมีอยู่ ที่โรงพิมพ์ที่ญี่ปุ่นมาอยู่ก็อาบน้ำอยู่หน้าบ้าน
- ถาม** ทหารญี่ปุ่นใจดีไหม มีความผูกพันกันไหมคะ
- ตอบ** ก็ไม่ค่อยใจดี ต่างคนต่างอยู่
- ถาม** ทหารญี่ปุ่นสนิทสนมคุ้นเคยกับคนไทยมากน้อยแค่ไหนคะ

ตอบ ส่วนใหญ่แล้ว คนสงขลากับพวกญี่ปุ่นก็อยู่อย่างเพื่อน มีน้ำใจต่อกัน มีอะไรให้กันก็ได้ก็ให้ แต่ก็มีบ้างเหมือนกันที่ชาตินิยมจัด เกลียดชังหน้าพวกญี่ปุ่น คอยแอบทำร้ายหรือกลั่นแกล้งถ้ามีโอกาส แต่ก็ไม่ได้ทำให้ถูกจับได้ เพราะพวกญี่ปุ่นมันลงโทษรุนแรง เวลาดีก็ดีใจหาย แต่เวลาร้ายก็น่ากลัวทีเดียว

ถาม บ้านคุณลุงมีหุบหลบภัยใหม่ ใครเป็นคนให้ชุด

ตอบ มี ชุดกันเอง

ถาม กว้าง ยาวเท่าไร? จุคนประมาณกี่คน

ตอบ จุราว ๆ 7 – 8 คน ยาว 10 เมตร กว้าง 5 เมตร

ถาม ด้านบนของหลุมเราใช้อะไร

ตอบ ใช้ดินกลบ เอาไม้กระดานปิด

ถาม คุณลุงจำได้ไหม ชีวิตตอนสงครามคุณลุงลงหลุมกี่ครั้ง

ตอบ 2 ครั้ง ตอนลงหลุมเรือบินมาสาดป็นกล ตอนที่ยังอยู่ที่สงขลา มาสาดป็นกลที่สะพานเหล็ก กลางคืนด้วย เป้าหมายอย่างเดียวคือ โรงไฟฟ้า

ถาม ของหายากในช่วงสงครามมีอะไรบ้าง เค็ดร่อนไหม

ตอบ จำไม่ค่อยได้ แต่อาหารการกินมีพร้อม

ถาม โดยภาพรวมคุณลุงกลัวไหมกับสงคราม

ตอบ กลัว กลัวถูกบอมบ์

ถาม คุณลุงว่าคุณลุงเป็นยุวชนทหารด้วยเป็นเมื่อไหร่ เมื่อ พ.ศ. เท่าใด

ตอบ พ.ศ. 2484 อยู่ ม.3

ถาม คุณลุงมาเป็นเพราะเขาเกณฑ์

ตอบ ไม่เกณฑ์ มันเป็นภาคปฏิบัติ อยู่ ม.3 ต้องไปช่วย

ถาม อยู่ที่ปี

ตอบ อยู่ 3 ปี จบ ม.3

ถาม คุณลุงออกจากยุวชนทหาร ก่อนสงครามจะเกิดหรือพร้อมกับสงครามมีขึ้น

ตอบ กำลังสงคราม ปี พ.ศ. 2486 แล้วมารับราชการอยู่เทศบาล

ถาม คุณลุงพอจะทราบไหมว่าคนสงขลาเวลาเค้าหนีสงครามเค้าหนีไปที่ไหน

ตอบ กระจัดกระจาย ฝั่งโน้นทางเกาะยอ แหลมสน เยอะ จากแหลมสนเดินไปนิดก็ถึงวัด 500 เมตร

ถาม คุณลุงพบทหารญี่ปุ่นบ้างไหมคะ ตอนที่เป็นยุวชนทหารได้เจอไหม

ตอบ เจอกับญี่ปุ่น ไปทางโน้นไม่มีแล้ว เรียนจับปืน ฝึกกันที่สถานีตำรวจ เป็นที่เก็บปืน

ถาม ทหารญี่ปุ่นมาสร้างป้อมบังไหม

ตอบ ไม่มี เนื่องจากมาอาศัยอยู่ตามบ้าน ออกจากบ้านก็ไปมาเลย ไปกับรถไฟ รถยนต์ แต่พวกฝรั่งมาสร้างสนามบินคนไทยเป็นลูกจ้าง มีคนชาวอินโดนีเซียด้วย

เอกสารหมายเลข 10

คำถามและคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ นายปิ่น เพชรมณี
อายุ 15 ปี เมื่อ พ.ศ.2484 อายุปัจจุบัน 77 ปี อาชีพทำสวน ค้าขายกับเรือใบ
ขณะเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 พักอยู่ที่ หมู่ 9 ต.เกาะยอ อ.เมือง จ.สงขลา
ปัจจุบันพักอยู่ ณ บ้านเลขที่ 43 หมู่ 5 ต.เกาะยอ อ.เมือง จ.สงขลา
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2546

บทสัมภาษณ์ นายปิ่น เพชรมณี

- ถาม การติดต่อสื่อสารตอนนั้นไม่มีไหม
- ตอบ ตอนนั้นการคมนาคมไม่ค่อยสะดวก สงขลาที่เกาะยอมาต้องใช้เรือพาย ไม่มีโอกาสรู้
เลยว่าจะเกิดสงคราม การติดต่อสื่อสารไม่มี ทำให้การสื่อสารระหว่างทางการกับ
ประชาชนไม่ถึงกันลำบากมาก
- ถาม ก่อนสงครามจะเกิด ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน การทำมาหากินเป็นอย่างไร
- ตอบ ธรรมดาไม่มีปัญหาสบาย ๆ
- ถาม อาชีพหลักของประชาชน
- ตอบ ทอผ้า หากุ้ง หาปลาทะเล ทำกระเบื้องดินเผา
- ถาม พอสงครามเกิดความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร การดำรงชีวิต การทำมาหากินมีอะไรที่เป็นข้อ
แตกต่าง
- ตอบ เดือดร้อน ขาดแคลนเกือบทุกอย่าง เสื้อผ้าก็ไม่มี อาหารการกินก็ลำบาก ราคาแพงหากิน
ลำบาก ซื้อกินก็ไม่ได้ ไปไหนมาไหนก็ลำบาก ญี่ปุ่นเต็มไปหมด จะกินกุ้งก็จับกินเอา
กุ้งมีเยอะ ไม่มีการซื้อการขายกัน เสื้อผ้าต้องปันส่วนกัน น้ำมันไม่มีต้องใช้เศษยาง ถ่าน
เอาเศษยางมาต่อกับกาบหมากแล้วใช้ชี้ได้ มีพ่อค้าคนกลางมาขายน้ำมันยาง
- ถาม เอาน้ำมันยางมาทำอะไร
- ตอบ เอามาคลุกกับ “ไม้เหม็ด” แล้วห่อจุดไฟทำเป็นเชื้อเพลิง เทียนไขไม่มี ในสมัยก่อนไม่มี
ไม้ขีด ต้องจุดไฟไว้ทั้งวันทั้งคืน แล้วมาจุดต่อกัน ตอนนั้นเค้าห้ามตามไฟ (จุดตะเกียง)
ไม่กล้าตามไฟกัน เครื่องบินมาทิ้งที่สงขลา
- ถาม เค้าบอกโดยวิธีไหน ว่าไม่ให้ใช้ไฟ
- ตอบ บอกผ่านผู้ใหญ่บ้าน
- ถาม สภาพจิตใจของคนไทยในตอนสงครามรู้สึกอย่างไร

ตอบ ธรรมดาวันแรกเจอลำบากมาก ผู้ใหญ่เค้าตกใจ แต่เด็ก ๆ สนุก เรือบินมาเป็นฝูงเลย ขึ้นไปบนยอดเขาเห็นชัดเลย ทะเลที่เกาะหนู – เกาะแมว เห็นเครื่องบินขึ้นลง ๆ บนเรือเป็นฝูง เป็นขบวน นับไม่ถ้วน เครื่องบินเล็กไม่ใช่ใหญ่ เครื่องยนต์เดี่ยวนั่งประมาณ 2 – 3 คน

ถาม คนไทยกับความรู้สึกที่มีต่อทหารญี่ปุ่นในภาพรวมเป็นยังไง

ตอบ ธรรมดาไม่รู้สึกระไรญี่ปุ่นดี ทหารญี่ปุ่นใจดี เห็นอยู่กับทหารชาวบ้านคนไทย เค้าบอกว่า ส่วนมากเชลยของญี่ปุ่น พวกเกาหลีที่คุมแล้วบุกมาเองเป็นเชลย โดยเฉพาะญี่ปุ่นแท้ ๆ พูคิตี นิสสัยดี เอาทหารเกาหลีมา แต่ถ้าเป็นทหารญี่ปุ่นโดยตรงก็จะเป็นคนดี จะเอาพวกเกาหลี ใต้หวัน พวกแขกชาวที่เป็นเชลย มาเป็นแรงงานเชลยมาคุมพวกเรา พวกนี้จะคุร้าย ใจร้ายนิสสัยไม่ดี หยาบคาย

ถาม เวลาที่สงครามเกิดขึ้นทางการใช้วิธีประกาศให้ประชาชนรู้เรื่องยังไง

ตอบ ผ่านผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เครื่องขยายเสียงก็ไม่มี วิทยูไม่มี

ถาม พอเกิดสงคราม ญี่ปุ่นเข้ามาแล้ว สัมพันธมิตรเข้ามา เรานี่ยังไง ไปที่ไหน เวลาเค้าทิ้งระเบิด

ตอบ พวกเกาะขอมจะหนีไปที่อื่น แล้วพวกสงขลาจะเข้ามาอยู่ที่เกาะขอมแทน เพราะสงขลาถูกทิ้งระเบิด ส่วนชาวเกาะขอมหนีไปไกลถึงระโนด วันแรกตกลงกันลงเรือแล้วสงขลามานี้ เกาะขอมไปโน่น แล้วเมื่อเข้าใจกันดีก็มาอยู่รวมกัน ต่างคนต่างกลัวไปให้ไกลจากที่อยู่ แต่ก็ไม่เคยมาทิ้งระเบิดที่เกาะขอม เตรียมจะหนีไปบ้านญาติสิงหนคร ปากรอ ป่าขาด แต่ไม่ได้ไปเพราะมีต้นไม้ ป่ารก ถนนก็ไม่มีป่าเถื่อนมาก

ถาม พอสงครามจบแล้วสภาพความเป็นอยู่ต่างกันยังไงกับตอนสงคราม เศรษฐกิจเป็นยังไง

ตอบ เตื่อร้อนมากกว่าเดิม ของหาไม่ได้เลย ของกินของใช้ ข้าวปลาอาหารไม่สมบูรณ์ ข้าวสารก็แพง ไม่มีที่ทำนา เครื่องไม้เครื่องมือขัดข้องทุกอย่างเลย

ถาม นานแค่ไหน หลังจากสงครามยุติปี 2484

ตอบ พอหยุดสงคราม ปี 2488 หลายปีมีปัญหาเศรษฐกิจทั่วประเทศ การครองชีพลำบากมาก

ถาม ในระหว่างสงครามมีโจรผู้ร้าย เห็นได้จากอะไร

ตอบ มี เห็นได้จากคนอดอยากไม่ค่อยมีอะไรกิน ปล้น นากลัว ใช้ปืนสงครามมากันอย่างน้อย 7 คน – 10 คน

ถาม แล้วทางการไม่ได้แก้ปัญหาส่วนนี้เลยหรือ

ตอบ ไม่เลยทางการมัวแต่ยุ่งอยู่กับสงคราม ทำไม่ไหว ก็เลยไม่ได้แก้ปัญหา เกาะขอม โคนปล้น เป็นพวกอพยพมาจากสงขลา 2 – 3 ราย

ถาม พอดีทราบมั๊ย ตอนที่คนจากในเมืองหนีมาพึ่งคนเกาะยอ หนีสงครามมาอยู่กับเรานี่ มาอยู่กับใคร เป็นญาติกันเป็นเพื่อนกัน มาขออาศัยแบ่งพื้นที่ให้อยู่ แล้วเอาข้าวของเงินทองมาใช้ใช้มั๊ย

ตอบ เอามา แต่เราไม่ได้รู้เค้าหรอก

ถาม สรุปเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากสงครามโลกที่เราพบเห็น

ตอบ วันนั้น วันที่ 8 ธันวาคม ผมอายุประมาณ 16 ปี ได้ยินเสียงปืนจากสงขลามายังเกาะยอ บางคนว่าเค้ามีงานฉลองรัฐธรรมนูญ 10 ธันวาคม เป็นคืนวันอาทิตย์ เข้าใจวันจันทร์ก็ว่า ทำไมเรือบินเยอะมาเป็นฝูงเลย 5 – 6 ลำ พอสว่าง ๆ ประเดี๋ยวกำนันผู้ใหญ่บ้านบอก เข้าศึกษา ญาติ ๆ ที่มีเรือต่างคนต่างก็เข็นเรือลงน้ำ อยู่พอคนสงขลามารู้อีกว่า แล้วคนเกาะยอจะไปอยู่ที่ไหน ก็ต้องอยู่ด้วยกัน อยู่ ๆ ก็ไม่มีอะไร เค้าบอกว่าญี่ปุ่นมาแล้วผ่านไป ผู้ใหญ่บอกว่าไม่เป็นไรแล้ว ญี่ปุ่นร่วมรบขอทางผ่านไปมาเลเซีย แล้วทำสัญญาความร่วมมือจอมพล ป. พวกเราก็อยุไป คนสงขลาที่มาอยู่ที่บ้านด้วย อยู่มาเป็นเดือนก็สงสารไม่รู้จะกินอะไร บางคนก็ฆ่าหมูที่เลี้ยงแล้วมาขาย กิโล 6 บาท วันละตัวสองตัว ตอนนั้นเด็ก ๆ ไม่รู้เรื่องอะไรสนุกกันใหญ่ 16 – 17 ปี กำลังศึกษาคะนอง ไปไหนก็ไปไม่ได้ ไม่รู้สึกกลัวแล้ว เวลาเรือบินมาก็ต้องขึ้นไปดูบนเขา บางคนก็ไปบางคนก็ไม่ไป หลังจากนั้นชาวสงขลาที่มาอยู่ เกาะยอก็กลับไปสงขลา พอวันที่อเมริกามาทิ้งระเบิดที่สงขลา ผม รับรองเลยว่าผมเห็นคนแรก ออกจากเรือบินมา 4 ลูก ผมอยู่กลางทะเล ไปช่วยร้านโชติพันธ์แจวเรือ ไปเอาของจากร้านที่นครนอกขนมาเกาะยอ ตอนกลับประมาณบ่ายโมง วันที่เท่าไรจำไม่ได้ วันแรกเลยอเมริกาซื้อเครื่องบินรบมาจากหัวเขาแดงตรงมาสงขลา ก่อนเรือบินมาก็มีเครื่องบินที่โรงสีได้บินมาถึงเกาะยอ เดือนประชาชนให้หลบภัย ผมมองดูตรงที่แหลมสนอ่อนเห็นออกมา 4 ก้อนเท่ากำมือ แล้วผมบอกแปะว่า เค้าทิ้งใบปลิว สักพักเสียงดังตึง ๆ ๆ ริงกันใหญ่เลย ประมาณปี 2488 สงบศึก ที่นี้เค้าแก่ก็ลงเรือมาจากหัวเขาลากเรือในทะเลมาเกาะยอ มีร่องระหว่างคอนกับแหลมสนมีร่องน้ำมาขึ้นคอนแล้วลากเรือกลับเกาะยอ น้ำไม่ลึก ไม่กล้านั่งเรือกลัวปั่นกลที่กราดกลัวว่าจะโดนลูกหลง พอดีกับลมแรงเลยมายาก ลมจากตะวันตกแรงมาจากสงขลามีสวนทางกันมากยากเลย ลากมาดีกว่า น้ำทวนลมแจวไม่ไหว ตอนนั้นญี่ปุ่นมาจ้างคนทั่วไปไปขนลูกระเบิดโดยผ่านทางผู้ใหญ่ ให้ไปขนระเบิดเท่า ๆ โคนต้นมะพร้าวไปไว้ที่สะพานเหล็ก (สวนเค้าแก่) สมัยนี้ทางรถไฟสะพานเหล็ก ถังน้ำมันกลิ้งกัน พวกเราไปรับจ้างวัน 6 สตางค์ มันพิมพ์เอาใบ 5 สตางค์ และ 1 สตางค์ ในกระดาษ พิมพ์ในเรือที่

เกาะหนู ขอมให้เป็นเบงคี่ญี่ปุ่นเรียก “โรมัส” เป็นต้นกล้วยอยู่ เค้าฟิมพ์ของเค้าเองเป็นกระดาศใช้กันทั่ว พวกทหารญี่ปุ่นก็ใช้เงินนี้ รัฐบาลก็ใช้แลกเปลี่ยนกันได้ ทีนี้เค้าให้ชุดหลุมหลบภัยก็ช่วยกันชุดตามชายเขา มีเรือสินค้าใหญ่ลำหนึ่งมาจอดระหว่างหัวเขากับ เกาะขอม โคนบอมบ์จันตะแคงอยู่ไม่กี่วันก็จม เดียวนี้ก็ยังมิซากอยู่ตรงนั้น ไม่มีคนตาย เป็นเรือสินค้าเรือใบ มีอยู่คี่หนึ่งอยู่บนเขาแล้วก็มีมาปล่อยพลูเหมือนกลางวันแจ้ง (สว่าง) ในสวนในป่าเห็นชัดเลย ไม่ทราบว่าเป็นอะไร พักหลังมาบอมบ์เรือแล้วเราก็ออกันธรรมดาไปมาหาสู่กับชาวสงขลาเขาชวนไปจนของบางบ้านถูกจัด นครนอกนครใน ไม่มีคนเฝ้า เคยมีญี่ปุ่นยิงคนตายไปขโมยของคนไทย ญี่ปุ่นดูแลรักษาอยู่ ตึก 5 ชั้น ถนนนครในสูงที่สุด โคนบอมบ์ ทิ้งระเบิดลงในเลย หลายครั้งที่อเมริกามาทิ้งระเบิดสงขลาจนกว่าญี่ปุ่นจะยอมแพ้ ตามที่เค้าว่ามีญี่ปุ่นอยู่คนหนึ่งมาเป็นแนวที่ห้า หมอไคเซ เป็นหมอรักษา ตอนนั้นสงขลามีน้อย มาทำที่ตันโพธิ์ วันหนึ่งเค้าเห็นว่าเป็นทหารเป็นนายพัน หลังจากนั้นก็ไม่เห็นแล้ว ได้ยินแต่เสียง 2 - 3 วัน บีม จนกลายเป็นเรื่องธรรมดา

ถาม เกาะขอมไปสงขลาใช้เวลากี่ชั่วโมง

ตอบ ประมาณ 3 - 4 ชั่วโมง แล้วแต่ ลม ฟ้า อากาศ ถ้าทวนลมใช้เวลา 4 ชั่วโมง ถ้าตามลมก็ 2 ชั่วโมง

ถาม แล้วมีเหตุการณ์อะไรอีก

ตอบ ก็ทหารญี่ปุ่นมาเที่ยวเกาะขอมแต่งชุดทหารมาเที่ยวเฉย ๆ ใช้คำ อาริกาโตะ ญี่ปุ่นเก่งมากมีคนเห็นในคืนที่ญี่ปุ่นขึ้น หมอไคเซลงนอนในคู เพื่อว่าข่าวสารที่ทำไว้จะรั่วก็เลยเตรียมตัวไว้ก่อน พอขึ้นญี่ปุ่นเต็มแล้วก็แต่งตัวนายพันเลย “ก่อนที่ญี่ปุ่นบุกสงขลาผมอายุ 15 ปี ชอบนั่งเรือออกทะเลสาบสงขลาประจำ มีอยู่วันหนึ่งพบผู้ชายคนหนึ่ง ตัวเล็ก ๆ ผิวขาวหน้าตาดี นั่งเรือตกปลาอยู่ในทะเลสาบ ตอนหลังจึงทราบว่า ผู้ชายคนนี้เป็นหมอญี่ปุ่นชื่อ “หมอไคเซ” ต่อมาจึงรู้ว่า เจ้าหมอนี้เป็นแนวที่ห้าของญี่ปุ่น เข้ามาลอบแอบยิงความลึกของทะเลสาบและน้ำบริเวณรอบเกาะหนู เกาะแมว”

ถาม ทราบไหมว่าทหารไทยกับญี่ปุ่นพบกันตรงไหน

ตอบ ตามที่เค้าว่า เจอกันอย่างแรงที่ลำโรง สวนตุล ทหารไทยตายเยอะ ทหารญี่ปุ่นก็ตายเยอะ ทหารญี่ปุ่นไม่มีบทบาท ไม่มีวิธีการอะไร ชื้อ ๆ มีทหารเกาหลีเป็นแนวหน้า ยิ่งกันตายเป็นร้อย ทหารไทยตายหลายคนที่ลำโรง เป็นทหารสวนตุล

เอกสารหมายเลข 11

คำถามและคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ นายพิชัย ศิริรักษ์

อายุ 16 ปี เมื่อ พ.ศ.2484 อายุปัจจุบัน 82 ปี

ขณะเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 สมัครเป็นยุวชนทหาร

ปัจจุบันพักอยู่ ณ บ้านเลขที่ 42 หมู่ 4 ต.จะทิ้งพระ อ.สทิงพระ จ.สงขลา โทร. 074 - 397030

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2546

คำถามและคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ นางถนอม ศิริรักษ์ (ภรรยา)

อายุ 14 ปี เมื่อ พ.ศ.2484 อายุปัจจุบัน 76 ปี

ปัจจุบันพักอยู่ ณ บ้านเลขที่ 42 หมู่ 4 ต.จะทิ้งพระ อ.สทิงพระ จ.สงขลา โทร. 09 - 7329114

บทสัมภาษณ์ นายพิชัย ศิริรักษ์ และ นางถนอม ศิริรักษ์ (ภรรยา)

นายพิชัย ญี่ปุ่นขึ้นสงขลาในคืนวันที่ 7 ธันวาคม เข้าวันที่ 8 หัวรุ่ง ตอนนั้นจะไปเดินโชวี สมรรถภาพยุวชนทหาร พอวันที่ 10 ธันวาคม จะไปเดิน แต่ญี่ปุ่นขึ้นมาก่อน ที่ถนน นางงาม หมอไคเซ ตัวเล็ก ๆ เป็นหมอรักษาคนป่วย พวกนี้มาอยู่ไม่รู้กี่สิบปีแล้ว มาอยู่นานแล้ว (หมอไคเซ) อยู่ที่สี่แยกตลาดใหม่ ที่ตึกเก่า ตอนนั้นทหารในสวนตุลจะเข้ามาอนในเมืองหมด เพราะวันเสาร์รุ่งขึ้นอาทิตย์ พวกทหารลาพักผ่อนเสาร์ – อาทิตย์เข้ามาอยู่กับครอบครัว พอว่าเที่ยงคืนมีทหารออกจากกองขีม้ามา 2 คน มาเป่าแตรเรียกคนละสายให้ทหารกลับกอง ผมรู้สึกเห็นเค้าวิ่งกัน ตอนนั้นอยู่ที่ถนน นางงามอยู่กลางเมือง พวกทหารวิ่งกันเสียงดัง นายพันทหารขอยืมรถจักรยานยนต์ที่บ้าน ตอนนั้นอยู่ที่ถนนนางงาม หน้าวัดมัชฌิมมาวาส บ้านศิริรักษ์ มาขีจักรยาน 2 ล้อ วิ่งเข้าสวนตุล เพื่อไปเข้ากอง

ถาม เหตุการณ์ที่ต่อจากนั้น ไปประจำกองแล้วต้องเข้าประจำเพื่อตั้งรับทหารญี่ปุ่น ลุงพอจะรู้ไหมว่าเค้ารับกันตรงไหน

ตอบ รับนั้นรู้ แต่ตอนที่พิจารณาเรือญี่ปุ่นนั้นไม่รู้ เพียงแต่เค้าเล่ามาว่าข้าหลวงกองทหาร ข้าหลวงอัง วิ่งไปกองทหารสวนตุล แล้วเอาทหารให้มาแลเรือ (คูเรือ) ที่ฝั่งสมิหลาไป ถึงเค้าสั่งว่าเรืออะไรที่เข้ามา รู้ก่อนหลายชั่วโมง สงขลาถ้าข้าหลวงไม่ชี้ขาด ข้าหลวงสู้

ถาม ที่ลุงบอกว่ารู้ก่อน 2 – 3 ชั่วโมงนั้น ก่อนอะไร

ตอบ ก่อนที่ญี่ปุ่นยกพลบุกนั้นผู้ใหญ่เค้ารู้ก่อน

ถาม แล้วเค้าไม่ต่อต้านอะไรบ้างหรือ

ตอบ ว่าข้าหลวงจี๊ฉลาดแล้วทหารก็ไม่ชำนาญ ไม่รู้ว่าเรือใคร รู้ว่าเรือรบแต่ไม่รู้ว่าเป็นของใคร พอทหารญี่ปุ่นบุก ทหารกลับกองเข้ากองทหารตั้งแต่คืนนั้น ไม่ออกมาเลย เข้าไปกองทหารญี่ปุ่นบุก ไม่มีการต่อสู้ มาถึงกันที่โหมรง แต่ว่าพวกแนวห้า ในเมือง 3 - 4 คน พวกญี่ปุ่นที่มาทำการค้าขายรู้หมดว่าตั้งแต่บ้านไหนมีรถจักรยาน มีรถยนต์ จีน เค้าแกก็มหยงก็ถูกจับ คืนนั้นอยู่บ้านติดกัน

ถาม เค้าจับไปทำอะไร

ตอบ ไม่ทราบ หมายความว่า จะจับคนสำคัญ ๆ ไว้หมด

ถาม หลวงประธานราษฎรนิกร ถูกจับด้วยไหม

ตอบ ไม่ หลวงประธานฯ แกฝรั่ง สายฝรั่ง

ถาม ทำไมลุงถึงได้ทราบ

ตอบ บ้านใกล้กัน

ถาม สงครามเกิดลงหนักไหมคะ

ตอบ ผมก็กลับบ้านเอาเรือไปรับน้ำบ่าว เรือใบสมัยก่อน

ถาม ตอนที่เค้ายังที่โหมรง (ลำโรง) ที่ ว.ค. แล้วเราแพ้เค้าหรือเปล่า

ตอบ ไม่ใช่ที่เราแพ้ แต่ถึงกันจนว่าเค้าบอกให้หยุดยิง รัฐบาลสั่งให้หยุดยิงไม่ใช่เราแพ้

ถาม มีทหารไทยมีบาดเจ็บและตายไหม

ตอบ มีลุย (มาก) ทหารญี่ปุ่นก็ตาย

ถาม เค้าเอาศพไปไว้ที่ไหน

ตอบ ไม่ทราบ

ถาม ลุงเคยไปแถวนั้น ผ่านบ้างไหมคะ เห็นว่าต้นมะพร้าวเต็มไปหมดจริงไหมคะ

ตอบ ผ่าน สวนตุลเต็มไปด้วยต้นมะพร้าว เป็นดงเหมาะแก่เป็นยุทธศาสตร์

ถาม ตอนที่ว่าญี่ปุ่นขึ้นสงขลาแล้วมาขึ้นที่สทิงพระกันและตอนนั้น

ตอบ มันมาเที่ยว มาออกสำรวจ มาขึ้นสทิงพระสำรวจเส้นทาง สทิงพระไม่ใช่ทางผ่านไปไหน ไปพม่าก็ไม่ได้ ไปลาวก็ไม่ได้ ไปญวนก็ไม่ได้ มันมาสำรวจทางว่าจะเข้าตีทางไหนได้บ้างเท่านั้น คนสทิงพระได้เห็นญี่ปุ่นนั่นแหละก็ว่าญี่ปุ่นบุก ญี่ปุ่นขึ้น

ถาม เพียงแต่มาพักชั่วคราวเพื่อสำรวจเส้นทางไปลาว เขมร พม่า

ตอบ มาสำรวจทางผ่าน

ถาม พอเหตุการณ์ผันช่วงที่ทางการบอกให้หยุดยิง เหตุการณ์ต่อจากนี้เป็นยังไง พอ निकออกใหม่หลังจากที่ว่าเราให้ญี่ปุ่นเดินทัพผ่านแล้ว เพราะว่าทางการบอกว่าอย่าไปต่อสู้

- ตอบ** เค้ายาเรือไปรับมาหมด มาอยู่ที่วัดกลาง 4 – 5 ครั้ง
- ถาม** ที่นั่นก็จะมีกัณฑ์ระเบิด พอจะจำได้ไหมว่ามีกัณฑ์ระเบิดตรงไหนบ้างตอนที่อังกฤษมา
- ตอบ** กัณฑ์ระเบิดลูกแรกที่เรือจ้ำ วัดคอนรัก มีคนตาย 1 คน ชื่อ นายเปียง เป็นนักเรียน ลูกที่ 2 ก็ไม่ทราบ ตอนหลังทางการเกณฑ์คนสทิงพระไปรับจ้างญี่ปุ่น ถ้าคนไหนไปไม่ได้ อยู่ไม่ได้ที่บ้าน
- ถาม** เค้ายาไปทำไม ญี่ปุ่นบังคับไหม
- ตอบ** เกณฑ์ให้ไปทำงานญี่ปุ่น มันให้เบียดแต่มันบังคับ
- ถาม** งานประเภทไหน
- ตอบ** แยกหามขนของขึ้นลงจากเรือ ขึ้นจากเรือมันมีเรือเปิด
- ถาม** ทำอยู่นานไหม
- ตอบ** ทำอยู่ราวคนละ 5 วัน ต่อผลัด ทำจนเลิก จนญี่ปุ่นยอมแพ้ ทำอยู่เป็นปีทุกอำเภอเลยที่เอาคนไป ระโนด สทิงพระ และสิงหนครก็เอาไป
- ถาม** ไปโดยทางไหน
- ตอบ** เดินไปเป็นขบวนเหมือนลูกทาส เดินตามหลังกัน นอนวัด
- ถาม** ลุงไปด้วยไหมคะ ลุงโดนไหมคะ
- ตอบ** ไม่ ผมยังเด็กอยู่ ยังเด็กนักเรียนอยู่
- ถาม** ลุงรู้ได้ไงว่าเค้าไปแบบนั้น
- ตอบ** เค้ายาเกณฑ์ถึงที่นี่ ลุงเห็น
- ถาม** ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวสทิงพระเป็นยังไง
- ตอบ** หากินได้เพราะคนที่นี่ ปลุกข้าว นาทำเอง ปลาหากินเอง ผักก็ปลุกกินเอง ไม่เดือดร้อนเท่าไร แต่ว่าปีนี้ข้าวจะขาด 3 ปีซ้อน ข้าวไม่พอกิน 3 ปีซ้อน ข้าวสารถังละ 10 บาท แพงจิงहुแล้ว (แพงมาก)
- ถาม** แต่ก่อนเท่าไร ก่อน 10 บาทนี้ ก็บาทที่ลุงว่าแพง
- ตอบ** 10 บาท แพงแล้ว ตอนญี่ปุ่นขึ้น ก่อนขึ้น 2 – 3 บาท คนเป็นครูเมื่อก่อน 8 บาท
- ถาม** เวลาพวกญี่ปุ่นเค้ายาในเมือง เค้ายาจับจ่ายใช้สอย ลุงเห็นความเป็นอยู่ของเขาไหม ของทหารญี่ปุ่น ลุงพอจะเล่าได้ไหม
- ตอบ** ทหารญี่ปุ่นผมไม่เคยไปเข้าแค้ (เข้าใกล้) เค้ายาห้าม
- ถาม** ตอนนั้นลุงไม่ไปโรงเรียนหรือคะตอนสงครามเกิด โรงเรียนหยุด
- ตอบ** เค้ายาหยุดเพราะเดือนธันวาคมจะสอบแล้วจะสอบ ม.4
- ถาม** ถึงลุงได้เลื่อนชั้นใหม่ ไม่ได้สอบ

ตอบ “ตอนเกิดสงครามโรงเรียนสั่งปิด จำได้ว่าเป็นเดือนธันวาคม ใกล้เคียงใกล้สอบไล่ แต่ผมก็ได้เลื่อนชั้นโดยไม่ต้องสอบ ได้เลื่อนชั้นก็เพราะญี่ปุ่นนี่แหละ ทุกคนได้เลื่อนชั้นหมดเลย มักเรียกว่าเป็นนักเรียนรุ่นโตโจ เรียกตามชื่อของนายญี่ปุ่นตอนเกิดสงคราม”

ถาม ตอนนั้นเสื้อผ้าบ้านเราไม่ค่อยมีใช้ไหม

ตอบ ตอนที่ญี่ปุ่นเข้ามาอยู่ในเมืองสงขลา มันเข้ามายึดบ้านของคนไทย ทำตัวเป็นเจ้าของ เจ้าของ เวลาอาบน้ำบางคนก็นุ่งผ้าเตี่ยว บางคนก็ไม่นุ่งผ้า ที่ร้ายที่สุด บ้านหลังไหนไม่มีส้วมสำหรับถ่าย มันจะใช้วิธีถ่ายใส่คุ่มน้ำแล้วเอาไปฝังดิน

ถาม ทหารญี่ปุ่นใช้ชีวิตอย่างไร

นางอนอม “ปี 2486-2488 ความเป็นอยู่ของผู้คนลำบาก แร้นแค้น ฝ่านุ่งหาซื้อไม่ได้ ข้าวสารก็ขาดแคลน เข็มเย็บผ้าก็หายาก ด้ายเย็บผ้าก็ไม่มีต้องใช้เส้นใยสับปะรดเย็บแทน ยังมีอีกเรื่องเกี่ยวกับความขาดแคลนหยูกยาเพื่อนของป้าพักอยู่หาดใหญ่ เขามีฐานะดีทีเดียว แต่ในช่วงสงครามลูกชาย 2 คน บ่วยเป็นไข้มาเลเรียพร้อมกัน จะหาซื้อยามารักษา ก็ไม่มีที่จะซื้อ สุดท้ายต้องนอนรอความตาย สมัยโน้นยาต้องวิ่งไปซื้อถึงปีนัง สิงคโปร์ ”

ถาม ตอนที่สงครามครั้งที่ 2 ตอนที่อังกฤษเข้ามา ลุงพอจะเล่าอะไรได้บ้าง ที่ลุงบอกว่า ความเป็นอยู่ลำบาก มีอะไรบ้าง คำที่ระเบิดที่ลุงจำได้ทีครั้งหนึ่งที่วัดคอนรัก

ตอบ มาที่ระเบิดวัดแรก พอตอนหลังญี่ปุ่นขึ้นนั้น มาที่จังหวัด (มากมาย)

ถาม วัดแหลมทรายลุงจำได้ไหมคะ

ตอบ วัดแหลมทรายทั้งเหมือนกัน แต่ระเบิดบ้าง ไม่ระเบิดบ้าง วัดโรงวาส ศพญี่ปุ่นกองญี่ปุ่น ทั้งเพที่มานอนวัดสุวรรณคีรี วัดบ่อทรัพย์ และวัดแหลมทราย คนไทยหนีภัยสงครามอยู่ที่สิงหนคร

ถาม สหิงพระมีวัดอะไรบ้างที่คนไทยมาพัก

ตอบ ไม่มีคนอพยพมาอยู่วัด มาอยู่บ้านเพ

ถาม ตอนนั้นเรียน ม.6 โรงเรียนวรนารีเฉลิม สงครามรอบนั้นมาอยู่บ้านน้ำสาว ดาวโรทัย ไปอาศัยเค้าอยู่

ตอบ ตอนนั้น พ.ศ. เท่าไหร่

ถาม พ.ศ.2486

ตอบ ตอนนั้นลุงเห็นเค้าใช้เงินบ้างไหม

ถาม ใช้เงินญี่ปุ่นทำเอง ไบยี่สิบ ไบห้าสิบ แล้วประทศตราเป็น 20 พิมพ์เองที่โรงเรียนวรนารีเฉลิม

ถาม ใครบอกลุงว่าพิมพ์ที่โรงเรียนวรนารีเฉลิม

ตอบ ข้าวทหาร ข้าวลือเคี้ยวบอกร คนเอามาจ่ายคิบบเอาเองเป็นแผ่นยาว ๆ มาคิบบเอง (คิบบหมายถึง ตัด)

ถาม มีคนเล่าว่าพิมพ์ในเรือ

ตอบ พิมพ์ในเรือก็ได้ พอเสร็จแล้วก็เอามาโรงเรียนวรนาภิเฉลิม เอาขึ้นมาฝัง

ถาม แต่ก่อนเป็นโรงเรียนเลขหรือ

ตอบ เป็นโรงเรียนวรนาภิเฉลิมมีโรงเรียนเกิดขึ้นแล้ว พ.ศ.2480

ถาม ความเป็นอยู่ของทหารญี่ปุ่นมีอะไรที่มันแปลก ๆ สนุก ๆ ที่พบเห็น

ตอบ ญี่ปุ่นไปตลาดเห็นคนซื้อพลู แต่ก่อนหมากพลูเคี้ยวกัน เคี้ยวพลูมันถามว่าเอาไปไหน ก็บอกว่าเอาไปกิน มันก็ซื้อยกแข่งพาไปถึงต้มน้ำกินไม่ได้ก็เทหมด มันเผ็ด มันไม่เข้าใจ ถึงที่เห็นเคี้ยวพร้าวก็จะกินบ้าง พอเคี้ยวมันจู้จี้ไม่ได้ พอจู้จี้ไปถึง ใบก็หลุด ปลัดต้นมะพร้าวตาย

ถาม ลุงเคยได้ข่าวใหม่ว่านอกจากทหารไทยจะปะทะกับทหารญี่ปุ่นที่โหมรงแล้ว มีอีกจุดหนึ่งที่เขายันโดนทางไปหาดใหญ่

ตอบ ที่นี้ตายกันมาก ลงจากรถไฟ ทหารของเราถึงตายมาก ทหารไทยดีไม้กระดานหมด ปิดรางรถไฟเพื่อไม่ให้รถไฟไป พอรถไฟพ่วงกัน ตอนลง ลงไม่ได้ หัวรถพลิกก็ยิ่งอีก ตายมาก ญี่ปุ่นตายเมืองไทยเป็นแสน รถสองล้อก็ตายเมื่อถึง โศกโคนยิ่งอีก คือว่าเป็นกลของเราเป็นแบบนี้

ถาม ตอนช่วงถนนนางงามมีตึกสูงถูกอังกฤษทิ้งระเบิดช่วยเล่าให้ฟังหน่อย

ตอบ ลูกระเบิดลงลุย (จำนวนมาก) คนไทยตายหลายคน ตึก 5 ชั้น ทำคล้าย ๆ โลงศพเป็น ห้องเดียว

ถาม เคี้ยวมาทั้งตอนกลางวันหรือกลางคืน

ตอบ ตอนหลังมาทั้งกลางวันเพราะกลัวเหมือนกัน ทหารญี่ปุ่นจู้จี้มากจนคนไทยเดินไม่ได้ มันมากเกิน คนที่แล (มอง) ว่าเรือท้องแบนเข้าไปจอดเทียบท่าที่เมืองสงขลา

ถาม ลุงเห็นเรือท้องแบนที่สงขลา ประมาณกี่ลำได้คะ

ตอบ นับไม่ไหววัน ๆ หนึ่ง ตอนหลังมันจุ่ม มันไม่จู้จี้ขึ้น ที่ขบวนวัดคูม้นเข้าออกทุกชั่วโมง ทหารญี่ปุ่นไม่อายอะไร มันขนพลางอาบน้ำไปพลาง แก้วผ้าไปพลาง นั่งอยู่ท้ายเรืออาบน้ำแก้วผ้า

ถาม ทำไมมันชอบทั้งกลางวัน

ตอบ เพราะมันปลอดภัย และก็อาจจะมิแนวที่ 5 ก็ได้ของพวกฝรั่ง ไม่อย่างนั้นจะทิ้งถูกวัด โรงวาส คีนหนึ่งตั้ง 5 ลูก ต้องมีสัญญาณ พวกญี่ปุ่นพักที่วัดนั้น

ถาม หลุมหลบภัยดูเห็นบ้างไหมสมัยนั้น

ตอบ หลุมหลบภัยนี้สงขลาไม่ทันได้ขุด ขุดไม่ทัน

เอกสารหมายเลข 12

คำถามและคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ นายไพจิตร บุญมโน

อายุ 12 ปี เมื่อ พ.ศ. 2484

อายุปัจจุบัน 74 ปี

ขณะเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2

กำลังศึกษาชั้นมัธยมปีที่ 1 พักอยู่ที่บ้านเลขที่ 67 ถนน

นครนอก ต.บ่อ่าง อ.เมือง จ.สงขลา

ปัจจุบันเป็นข้าราชการบำนาญ

พักอยู่ ณ บ้านเลขที่ 42 ซอย 7 ถ. ไทรบุรี ต.บ่อ่าง อ.เมือง

จ.สงขลา โทร. 074 - 311968

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2546

บทสัมภาษณ์ นายไพจิตร บุญมโน

ถาม อาจารย์ช่วยเล่าเหตุการณ์ของคืนที่ญี่ปุ่นบุกสงขลาซิคะ

ตอบ ได้ครับ ในกลางดึก ประมาณตี 2 ก็ถูกปลุก

ถาม คนที่มาปลุกคือใครคะ

ตอบ แม่ พ่อ ที่นี้พอปลุกแล้วก็ได้ยินเสียง เสียงตามถนน เสียงทหารเดินแถว แล้วในทะเล
เค้าอยู่ในทะเลสาบ เสียงเรือ เรือเครื่องยนต์เต็มไปหมดเลย นอกจากนั้นเครื่องบินก็ยัง
บินอีก บินวน บินไม่หยุด

ถาม บินวนตลอดเวลาหรือคะ

ตอบ ครับ ก็แอบอยู่ในบ้าน ไม่กล้าเปิดประตู ที่นี้ได้ข่าวญี่ปุ่นขึ้นนี้ เค้าก็พูดกันมาก่อนแล้ว
แต่ไม่ทราบวันไหน พอมีเรื่องนี้ ก็รู้เลยว่าทหารญี่ปุ่น

ถาม ทราบจากข่าวลือหรือคะ

ตอบ ก็คนเค้าพูดกัน พอสว่างก็ดูทางช่องประตู เพราะประตูไม้ก็เห็นคนเดิน ทหารญี่ปุ่นนั้น
ยังเดินอยู่นะ แต่คนไทยก็เดินด้วย แล้วคนไทยก็พูดอะไรต่าง ๆ ว่าญี่ปุ่นมาตีไม่ได้
ทำร้าย ที่นี้ก็กล้าเปิดประตู พอเปิดประตูไปแล้ว แม่ ผมอยู่กับแม่ กับยายกับพี่สาว ก็คิด
กันว่าไปตลาดก่อนไปซื้อกับข้าวเพื่อจะเอามาตุนไว้กิน แม่ก็ไปตลาดคนเดียว

ถาม เดินไปตลาดหรือคะอาจารย์ตอนนั้น

ตอบ ครับ ส่วนมากเดิน

ถาม ตลาดก็ยังอยู่ที่เดิมไหมอาจารย์

ตอบ ครับ ที่เดิมครับ แต่ว่าชาวบ้านเมื่อก่อนค้านับกันเหมือนกับญาติ คำมีญาติอยู่ที่ฝั่งโน้น
เขาชวนกันอพยพ

ถาม ฝั่งเขาแดงหรือคะอาจารย์

ตอบ ไม่ใช่ อยู่แถวคอนคันอะไรแถวโน้น ถ้าสมัยนี้ก็สิงหนคร คำเอาเรือเอาข้าวเปลือกกะ
ครับไปขายโรงสี โรงสีก็อยู่ใกล้ ๆ ขายเสร็จยังไม่ทันได้รับเงินสด แต่คำเอาข้าวขึ้นแล้ว
คำก็รีบกลับ บอกเงินค่อยมาเอาทีหลัง คำกลัวญี่ปุ่นจะยึดเรือ ทีนี้ข้างบ้านติดกันคำเป็น
ญาติ คำก็มารับ พาหนีไป คำก็มาชวนยาย

ถาม ชวนครอบครัวอาจารย์ไปด้วย ทั้งสามคนไปหมดไหม

ตอบ ทีนี้มาชวน แม่ไปตลาด ยายก็บอกว่าชนของลงเรือก่อนเท่าที่เอาได้ ไม่ทราบว่ามี
อะไรบ้าง แล้วให้ผมไปตามแม่ที่ตลาด ผมก็ไปตามจนเจอ นะครับ แม่ก็บอกว่าเอา
ตะกร้าไปก่อน แม่จะไปซื้อหมากพลู เพราะยายถ้าไม่กินหมากพลูจะเป็นลมเอา

ถาม ยายตอนนั้นอายุเท่าไรได้คะอาจารย์

ตอบ ประมาณ 50 กว่า ได้ พอลงเรือแล้ว แต่เจ้าของเรือไม่คอยแม่ คำกลัวทหารญี่ปุ่น ขนาด
เงินขายข้าวคำยังไม่รอ คำออกเรือไปก่อน แม่มาทีหลังก็ลงเรือไม่ได้ เห็นอยู่แต่ว่าเรือ
ออกไปแล้วจึงบอกกันว่าให้ตามไปที่คอนคันให้เดินไป ผมก็ไปที่นั่น

ถาม นั่นคือเช้าวันนั้นเลย

ตอบ ครับ เช้าวันนั้นเลย ญาติพี่น้องยังไม่รู้เลย

ถาม แล้วทีนี้สมบัติในบ้านอาจารย์ พวกของมีค่า อาจารย์ก็เก็บไปหมดเลย

ตอบ อันนั้นไม่ทราบ แต่มีไอ้พวกที่เป็นกล่อง ๆ เอาไปด้วย ชนเท่าที่ชนได้

ถาม สภาพความเป็นอยู่ของชาวเมืองสงขลาช่วงสงครามเป็นอย่างไร

ตอบ “ช่วงสงครามลำบากมาก อดคัดขาดสนไปเสียหมด แล้วยังต้องหนีระเบิดกันอีก บางคน
ก็อพยพไปอยู่กับญาติ ๆ ไม่มีญาติก็ไปขออาศัยเพื่อนฝูง ที่ไปทางบกก็มีน้ำน้อย
หาดใหญ่ สะเดา นาทวี ที่จะไปทางทะเลก็จะไปหัวเขา เกาะยอ สทิงหม้อ บ้านพร้าว
ระโนด ครอบครัวผมมีทั้งยาย แม่ และผม หนีไปอยู่กับคนข้างบ้าน ที่บ้านคอนคัน
ตำบลคูขุด อำเภอสทิงพระ คนสงขลาหลายครัวเรือนต้องทิ้งบ้านช่อง ไปอยู่อำเภอ
ใกล้เคียง พอเจ้าของบ้านออกไปก็เสร็จมัน ญี่ปุ่นจัดการยึดบ้านคนไทย ตั้งเป็น
สำนักงานและที่พักอาศัย แม้แต่สถานที่ราชการ ยังไม่เว้น ตั้งแต่ศาลากลาง ที่ว่าการ
อำเภอ สถานีรถไฟ สนามบิน วัด โรงเรียน”

ถาม ทีนี้หลังจากนั้นแล้วการดำเนินชีวิตเป็นอย่างไรบ้างคะ

ตอบ แม่บอกว่า ตอนที่แม่เดินไปนี่ ไม่มีปัญหา แต่ว่าหลังจากนั้นถูกปล้นกันทุกราย เรื่องปล้นนี้เป็นประจำวัน

ถาม แสดงว่าคนที่หนีหลังจากวันนั้นถูกปล้นตลอด

ตอบ ครับ คล้าย ๆ ว่าวันแรก ๆ ยังไม่ทันตั้งตัว ไอ้พวกผู้ร้ายตอนหลังเข้าปล้นกันนี่บ่อยมาก

ถาม เป็นการปล้นที่เกิดจากคนไทยใช้ไหมอาจารย์

ตอบ ครับ เชื่อว่าคนที่ไปนี่ต้องติดตัวไปบ้าง น่ากลัว แล้วที่นี้พอไป แต่จำไม่ได้ว่ากี่วันก็เห็นเหตุการณ์ในนี้มันสงบ ก็กลับมา พอกลับมา หหมดแล้วที่บ้าน ทุกหลังเลยที่คนไม่อยู่ ถูกงัดถูกแงะหมด ขโมยหมด เพราะไปหลายวัน ผมก็กลับไปอยู่นครในกับญาติ ช่วงหลังสัมพันธมิตรมันก็มาทิ้งระเบิด ก็หนีอพยพไปอยู่ทางโน้น

ถาม เท่ากับหนีเป็นครั้งที่ 2 ครั้งแรกหนีเพราะญี่ปุ่นขึ้น ครั้งที่ 2 หนีอะไรคะ

ตอบ หนีเพราะสัมพันธมิตรบุก ตอนญี่ปุ่นขึ้นบ้านไหนที่ไม่มีคนอยู่ ทหารญี่ปุ่นก็อยู่บ้านที่ติดกัน คนไทยกลัวพากันอพยพหลบหนีญี่ปุ่น

ถาม ก็เลยกลายเป็นได้หลายหลังไปเลย

ตอบ ครับ ก็ส่วนมากนครในก็ญี่ปุ่นอยู่กันมากครับ หลายหลัง ในตอนนั้นก็เรียน โรงเรียนก็ไปเรียนนะเพราะว่าไม่มีอะไร

ถาม อาจารย์คิดว่าระหว่างสงครามมีการประเมินผลการเรียนอย่างไร

ตอบ ไม่มีการประเมิน

ถาม ก็เท่ากับว่า ทุกคนผ่านหมด ทุกคนได้หมด

ตอบ ครับ ทุกคนผ่านหมด ตอนนั้นขึ้น ม.2 ไม่ต้องสอบ ม.1 ที่นี้ช่วงหลังที่สัมพันธมิตรมาทิ้งระเบิด... แต่ตอนนั้นนะกลางคืน คนอพยพกันมากเลย หนีกัน กลางคืน

ถาม ตอนแรกเดือน ตอนหลังไม่เดือนเลยหรืออาจารย์

ตอบ ครับ ตอนหลังมากลางวันญี่ปุ่นเริ่มเป็นฝ่ายถอยแล้ว แล้วตอนมาช่วงกลางคืน ทิ้งระเบิดนะครับ ตอนนั้นผมอยู่นครใน

ถาม อาจารย์คะ ตอนที่ทิ้งระเบิดนี้ เราหนีไปอยู่กันที่ไหนคะ หลุมหลบภัยหรือเปล่าคะ

ตอบ อยู่ได้เดียว ปลอดภัย แล้วในช่วงหลังไปหลบภัยในหลุมหลบภัย

ถาม หลุมหลบภัยใครทำให้หรือคะอาจารย์

ตอบ แก้วคุณหลุมให้

ถาม ขณะนี้มันยังมีหลักฐานเหลืออยู่ไหมอาจารย์

ตอบ ครับ พอตอนกลางคืน มีค มองไม่เห็นทางเลย

ถาม มีดินข้างบนนี้หมายความว่าเค้าทำเป็นคันดิน

ตอบ ใช่ครับ แต่ว่าหลายแห่งเค้าชูดแต่ชั่วโมง

ถาม พอหิวเดือน ก็ลงหลุมกันหมดเลย

ตอบ ครับ

ถาม หน่วยราชการกับประชาชนเค้าติดต่อกันยังไงคะในช่วงสงครามนี้

ตอบ ไม่มีเลย

เอกสารหมายเลข 13

คำถามและคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ นายไพบูลย์ พิชัยวงศ์

อายุ 11 ปี เมื่อ พ.ศ.2484 ปัจจุบันอายุ 73 ปี

ขณะเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พักอยู่ ณ บ้านเลขที่ 2616

ถนนนครนอก

ปัจจุบันพักอยู่ ณ บ้านเลขที่ 176/5 ถนนนครนอก ต.บ่อ่าง อ.เมือง จ.สงขลา

โทร. 074-312334

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2546

บทสัมภาษณ์ นายไพบูลย์ พิชัยวงศ์

ถาม อาจารย์เคยเห็นทหารญี่ปุ่นบ้างไหมคะ

ตอบ ผมเล่าให้ฟังก็ได้ในตอนนั้นคือว่า ตอนนั้นคุณพ่อเป็นทนาย ที่นี้เวลาว่าความ ลูกความบางคนไม่มีเงินค่าก็ให้วัวชนมาเป็นค่าทนาย พี่ชายซึ่งแม่เดียวกัน แต่คนละพ่อซึ่งเค้าชอบเลี้ยงวัว เลี้ยงไก่ เวลาลูกความให้มา คุณพ่อก็เอาวัวให้สองคนนี่ที่ชอบเลี้ยง เหตุผลคือว่า พ่อเค้าเลี้ยงตอนหัวรุ่งเค้าต้องเอาวัวออกไป เรียกว่าไปเดิน ๆ เพื่อออกกำลังกาย เตรียมไว้เป็นวัวชน พอทั้งสองคนจูงวัวออกไป ในเช้าวันเกิดเหตุ

ถาม พี่ชาย 2 คนอาจารย์ตอนนั้นอายุเท่าไรได้

ตอบ ผมเข้าใจว่าอยู่ในวัยฉกรรจ์ 20 กว่าปี (ประมาณ 26 – 28 ปี)

ถาม จูงวัวออกไปหรือคะ

ตอบ ครับ ออกไปเดินชายทะเล พอไปเจอเหตุการณ์ก็ตกใจ ก็วิ่งกลับมาบ้านมาบอกแม่ ผมเด็ก ๆ ก็มายืนฟังกัน แต่ที่มาบอกก็บอกไม่ได้ว่าเป็นใคร รู้แต่ว่ามีเหตุการณ์อย่างนี้เกิดขึ้น แล้วก็วิ่งกลับมาบ้าน ที่นี้ 2 คนนี้ คนหนึ่งเอาวัวออกไปเดินชายทะเล แต่ว่าอีกคนไปตัดหญ้าเพื่อมาเป็นอาหารวัว ที่ไปหาหญ้า คือ บริเวณที่เป็นราชภัฏเดี๋ยวนี้ แต่เดิมเค้าเรียกหนองเป็ดน้ำ ผมเคยไปหาปลากัดที่นั่น คนหนึ่งพาวัวไปเดิน อีกคนหนึ่งก็ไปตัดหญ้า ที่นี้พอทางฝ่าย พี่ชายคนโตที่เอาวัวออกไปกลับมาถึงบ้านก็มาเล่าให้ฟัง ก็ต่างคน ต่างก็กังวลกันว่าพี่อีกคนที่ไปตัดหญ้าผิดเวลาแล้วยังไม่กลับ ก็กังวลแต่พวกเราเด็ก ๆ ก็สนุกกันไปเรื่อยไม่ได้ทุกข์ ไม่ได้ร้อนอะไร พอสายหน่อย ทหารญี่ปุ่นก็เดินเป็นแถว ๆ ซึ่งตรงนี้ ถนนนครนอกทั้งสายแต่เดิมเป็นถนนลูกรังญี่ปุ่นก็เต็มไปหมด ดูเหมือนว่า

เค้า

จะรู้ด้วยว่าบ้านไหนดมีรถจักรยาน เค้าก็เกาะประตูเอารถจักรยานไปเกือบจะทุกบ้าน มา
รู้จักชื่อเอาตอนหลังตอนที่โตแล้วว่ามีหมอชื่อหมอโคเช เป็นนายทหารญี่ปุ่นซึ่งมาเป็น
หมอ เข้ามารักษาวันจันทร์-ศุกร์ วันเสาร์ วันอาทิตย์ก็ไปหยั่งน้ำ ไปวัดความลึกของ
ทะเล ทั้งด้านทะเลสาบและทะเลด้านอ่าวไทย หมอคนนี้เป็นคนเชื่อว่าบ้านไหนดมี
รถจักรยาน บ้านไหนดมีรถยนต์ ตอนนั้นรถยนต์รู้สึกมีน้อยมาก มีซักคันสองคันตอนนั้น
พวกเราเด็ก ๆ ก็พบทหารญี่ปุ่นเต็มไปหมด แม้ก็ห้ามไม่ให้ออกไปเล่นเล่น แต่ว่าความ
ซน ผมก็ผู้ชายทั้งนั้น ทโมนทั้งนั้น พอเพลอ ๆ ก็วิ่งออกมาตรงหน้าวัดหัวป้อม ซึ่งถนน
สายนี้ทั้งสายแต่ก่อนนี้จะมีต้นประดู่ ต้นประดู่ครึ้มไปหมด แล้วทหารญี่ปุ่นก็จะเคลื่อน
ผ่านทางนี้ ตอนนั้นเป็นครั้งแรกที่เห็นรถเกราะ โอ้โฮ ไม่ต้องพูดแล้วครับแต่ละคันก็
ใหญ่ ซึ่งเข้าใจว่าสมัยนี้ก็คงจะเท่ากับ 10 คัน 12 คัน เค้าก็ไปแอบดูกัน

ถาม อาจารย์เห็นรถเกราะก็คันได้คะตอนนั้น

ตอบ ก็เยอะครับ ดูกันจนสาย

ถาม อาจารย์คิดว่าเป็นสิบมั้คะ

ตอบ ครับ ก็ผ่านไปทางหาดใหญ่ คือไปทางสำโรง มุ่งไปทางนั้น พอสายหน่อยพี่ชายคนที่ตัด
หญ้าแกก็กลับมา พอกลับมาแกก็บอกว่าไปติดอยู่ตรงนั้น เพราะว่าทหารเค้ากักเอาไว้
ไม่ให้แกกลับ ทหารที่กักเอาไว้ก็ต้องย้อนกลับไปเมื่อปี 82 นี้ สงครามอินโดจีน พอ
เสร็จจากสงครามอินโดจีนเค้าก็ย้ายกองทหารกองหนึ่ง มีเพลงที่พวกผมยังร้องกันได้
คือ เพลงปืนใหญ่ ร.พันสิบสาม เป็นกองทหารปืนใหญ่ ร.พันสิบสาม เอามาไว้ที่
สวนตุล ซึ่งเดี๋ยวนีก็เป็นที่ตั้ง ๒ หน่วยการศึกษาโรงเรียน พี่ชายที่แกไปตัดหญ้าแกก็
กลับมาแกบอกว่า ทหาร ร.พันสิบสามนี่นะครับ จับตัวไว้ไม่ให้กลับเกรงว่าจะได้รับ
อันตราย แล้วแกก็เล่าให้ฟังแกบอกว่า ถ้าอาจารย์นั่งรถไปตรงนั้นระหว่างราชภัฏกับค่าย
ลูกเสือรัตนสาร ซึ่งทั้งสองฟากมันจะเป็นสวนซุ้ยของคนจีน เค้าเรียกโคกปลักแรด คือที่
แรดมันปลักในหนอง ปราบกว่า เมื่อโตแล้วมานั่งย้อนอดีตนี้ กองทัพจากปัตตานี
กองทัพจากเมืองแกลงมาตีเมืองสงขลาเนี่ย โลกปลักแรดจะเป็นจุดปะทะระหว่างกองทัพ
สงขลา กับกองทัพเมืองแกลง ที่ผมตั้งข้อสังเกตที่ตรงนี้มันแปลก ถ้าเราไม่พูดถึงเรื่อง
สงครามที่ตรงนี้มันก็เป็นที่ฝังศพ แล้วพอตอนสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ตรงนั้นก็
เป็นจุดปะทะด้านตะวันตก ปลักแรดมันมีนา ที่นี้พอในเดือนธันวาคม น้ำมันกำลังนอง ต้น
ข้าวมันกำลังงาม ของที่คู่กับนาข้าวคือ ไร่ปลูกดอกนก หุ่นไล่กา ในตอนหัวรุ่งญี่ปุ่น

มันมาถึงตรงนั้น มันก็หันหน้าลงไปในนา คิดว่าทหารไทยอยู่ที่นั่น เพราะชวานาเอา

หม้อดินทำเป็นหุ่นครอบไว้บนไม้หลัก มันก็มองดูราง ๆ คล้ายทหารสวมหมวกเหล็ก ก็
ยิงลงไปตรงนั้น แต่ในขณะเดียวกัน ทหารไทยอยู่บนเชิงเขาด้านหลัง

ถาม เขาในที่นี้อาจารย์คิดว่าเป็นเขาอะไร

ตอบ ก็คือส่วนหนึ่งของเขารูปช้างที่ถนนผ่ากลาง เขารูปช้างที่ตรงข้ามกับราชภัฏ พี่ชายที่ไป
ตัดหญ้ากลับมาก็บอกว่า บูลย์เอ๊ย เลือดแดงฉานไปหมด ญี่ปุ่นตายเยอะ

ถาม พูดถึงคนที่เห็นนี่คือใครคะ

ตอบ ก็พี่ชายชื่อ ประมวล หิรัญฉาย ที่โดนทหารกักไว้ไง แยกก็มาเล่าให้ฟัง ที่นี้พอตกสาย
หลังจากนั้นมันก็เคลื่อนกันไป ที่ตรงนี้ หมายถึง บริเวณที่เป็นที่ตั้งโรงแรมวิวาปัจจุบัน
แต่เดิมเป็นที่ฝังศพของคนจีน มีบ่อน้ำอยู่บ่อหนึ่ง เจ้าเรียก บ่อหลา ชาวบ้านเขาเล่าว่า
เวลาหน้าแล้งก็มาใช้น้ำบ่อนี้ ที่ผมพูดตรงนี้เพราะว่ามีคนคนหนึ่ง ผมเรียกป้าห้อง เป็น
ภรรยาลุงแสง น้องชายแก่ไปเล่นมโนราห์ในวัยที่กำลังฉกรรจ์นะครับ แล้วต่อมา
ภายหลังก็ได้รับการเกณฑ์ทหารในช่วงสงคราม เสร็จแล้วญี่ปุ่นเค้ามีรถบรรทุก พอ
ขึ้นมาที่เค้าังคเอายางออก เหลือแต่กระดิ่งล้อซึ่งกระดิ่งล้อนี้เค้าวัดขนาดเอาไว้ พอถอด
เอายางออกเอากระดิ่งล้อวางลงบนรางรถไฟจะพอดีรางรถไฟ เพราะฉะนั้นรถเค้าจะวิ่ง
ไปบนรถไฟไปได้เลย กองทหารของสงขลานั้นมันก็มีอยู่ 2 แห่ง ที่คองหงส์กับที่สวนตุล
ทหารที่คองหงส์ก็มาตั้งรับอยู่ที่เขaban ไคนาง ตอนนั้นไม่ทราบอาจารย์มาทันหรือเปล่าที่
เขaban ไคนางยังใช้การอยู่

ถาม ไม่ทันค่ะ

ตอบ ไม่ทันใช้ไหมครับ มันเป็นช่องเขาเล็กลงไป เป็นที่วางรางรถไฟจากสงขลาไปหาดใหญ่
เป็นชอกแคบ ๆ ก็ปรากฏว่าทหารจากคองหงส์ เค้าก็มาังครางที่ตรงนั้นแหละออก เพื่อ
กักการเดินทางของทหารญี่ปุ่น พอทหารญี่ปุ่นขับรถเข้ามา (ปกติที่สงขลาพอ 6 โมง
เช้าจะมีรถขบวนหนึ่ง รถสงขลาคันตั้ง ผมจำได้เพราะว่าแม่อาศัยรถขบวนนี้เอาของไป
ขาย แล้วกว่าจะกลับก็ 2 ทุ่ม) รถขบวนนี้พอ 6 โมงก็จะออก (ก็แสดงว่าวันนั้นผมก็ไม่
กล้ายืนยันนะครับว่า รถไฟนี้ออกไปทันญี่ปุ่นยึดหรือว่าญี่ปุ่นยึดไว้ได้ผมก็ไม่แน่ใจ ผม
ไม่กล้ายืนยัน แต่ว่าปกติรถขบวนนี้จะออกจากสงขลา) เค้าก็ไปังครางรถไฟไว้ที่ตรงนั้น
ไว้ รถยนต์ของญี่ปุ่นเอง รวมทั้งรถไฟด้วย ก็ไปติดอัดกันอยู่ตรงนั้น

ถาม ที่อาจารย์ทราบนี้เพราะเค้ามาเล่ากันหรือคะ

ตอบ ก็นี่แหละครับ พี่แกชื่อห้องเป็นภรรยาของลุงแสง ที่เป็นเจ้าของศาลาที่ตรงนี้หลาลุงแสง
นะผมเรียกแก ป้าห้อง ๆ แกเป็นแฟนลุงแสง แล้วคนที่เอาเหตุการณ์มาเล่าให้ฟังนี่คือ

เพื่อนทหารของน้องชายของป้าห้อง ซึ่งผมนึกชื่อแกไม่ออก เดิมแกเป็นมโนราห์ ตอนอายุ 16 – 17 พออายุ 20 แกก็ได้เลือกเป็นทหารเกณฑ์ คนแต่เดิมเค้าเชื่อไสยศาสตร์ เค้ามีมนต์ มีพระ มีอะไรต่ออะไรช่วยให้คงกระพัน จะบอกว่าเพื่อนที่มาส่งข่าวกับพี่สาวเค้า นะก็บอกว่า น้องชายก็ร่วมมาต่อสู้กับญี่ปุ่น ในขณะที่ยิงปะทะกัน เพื่อนของน้องชายแก โคนยิง พอเพื่อน โคนยิงน้องชายของป้าห้องแกก็เกิดอารมณ์มูทะลุ ก็ร้องคำแม่ พอคำแม่ ป้าก็ถูกยิง โป่งจ่อหน้าผากเลย เชื่อกันว่าการคำทำให้ของขลังเสื่อม ซึ่งเค้าบอกว่าปกติแล้ว แกเป็นคนที่มีอะไรดี

ถาม คนที่โป่ง คือใครโป่ง

ตอบ ก็ขณะที่กำลังยิงปะทะกัน คนที่คำแม่เชื่อกันว่าทำให้ความขลังเสื่อมจึง โคนยิง คือคำ ขึ้นมาด้วยอาการโมโห แต่ว่าในความเชื่อที่เค้ามาบอกกันตอนนั้นว่า น้องชายเสียไปแล้ว แล้วก็เหตุการณ์ตอนที่น้องชายเสียมันเป็นอย่างนี้ ในความคิดผมนะผมว่าคนเรา พอโมโหสุดขีด มันก็ทะเล้งขึ้น พอทะเล้งขึ้นมันก็พ้นจากไอ้ที่กำบังอยู่ ก็ โคนยิง แต่เค้าก็บอกว่าเพราะแกตะโกนคำ บ้านแกก็อยู่ข้างหลังตรงนี้ ตรงนี้ก็ เป็นบ่อหลา นี้พวกเรา เด็ก ๆ เทียววิ่งไปวิ่งมาอยู่ตรงนี้ พอรู้ข่าวว่าเกิดมีอะไรที่ตรงไหน ก็วิ่งไปที่ตรงนั้น ไปแหงนหน้าฟังเค้า เค้าก็เล่าให้ฟังว่ามันเป็นอย่างไร

ถาม เมื่อกี้ที่อาจารย์พูดถึงเขานั่นโดนาง หนูดามมาหลายคนแล้ว ไม่มีใครตอบหนูได้เลยว่ามันเป็นอย่างไร

ตอบ ครับ ก็มันเป็นชอกเขาแคบ ๆ ที่เขาวางรางรถไฟผ่านไปนั่น ผมว่ามันเป็นชื่อเดิม ๆ เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน ฟังแล้วมีความหมาย น่าสืบค้น

ถาม มันคล้าย ๆ อุโมงค์ไหมอาจารย์

ตอบ ไม่ เปิดแต่เป็นช่องแคบ ๆ แล้วมันโค้งด้วยนะตรงนั้น โค้งอ้อมเขา รถมันก็วิ่งเร็วไม่ได้ พอไปโดนงัดออก มันก็ตกวาง พอตกลงมันก็อัดอยู่ตรงนั้น แล้วฝ่ายตั้งรับก็เลยได้เปรียบไป

ถาม อาจารย์ถามหน่อยนะคะว่าปัจจุบันนี้ที่เป็นศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 11 ไร่หรือเปล่าคะ

ตอบ ตรงนั้นแหละครับทางรถไฟอยู่ซ้ายมือของถนนตรงข้ามอาคารศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรม

ฯ

ถาม อาจารย์พอจะจำหลักกิโลเมตรที่ 17 ก็ตรงนั้นอีกเหมือนกัน เค้าก็ว่ามีการรบกันอีก

ตอบ ครับผม ก็น้ำน้อยบริเวณน้ำน้อยก็ที่น้ำน้อยมันมีสะพาน

ถาม อาจารย์ขอโทษนะคะ พี่ชายอาจารย์ที่ทหาร ร.พัน 13 กักตัวไว้ ขณะนี้ยังมีชีวิตอยู่ไหมคะ

ตอบ เสียแล้วทั้งสองคนครับ ผมคิดว่ารุ่นพี่ที่อาวุโสกว่าผมที่เรียนมหาวิทยาลัยราชวูชนี่ ผมเข้าไปเรียนตอนนั้น ปี 86 พี่เค้าก็จบพอดี มีตัวมีตนอยู่ แล้วก็ป็นยุวชนทหารด้วย ตอนนั้นบ้าน

เค้าอยู่ตรงข้ามกับป่าไม้ ตรงสยามกลการ

ถาม อาจารย์คะตอนอาจารย์เด็ก ๆ อาจารย์เคยเจอทหารญี่ปุ่น อาจารย์มีอะไรจะเล่าให้ฟังไหมคะ

ตอบ ก็อย่างที่ผมบอกแล้ว ผมเป็นเด็กชนนะ ที่นี้ฐานที่ตั้งของเขาแห่งหนึ่งจากหลาย ๆ สาเหตุ ก็คือ ตั้งอยู่ที่วัดชายน้ำ วัดชายน้ำก็คือบริเวณที่เป็น โรงเรียนเทศบาล 1 ถนนนครนอก อาจารย์เคยเห็นหม้อสนามของทหารไหม

ถาม หม้ออะไรคะอาจารย์

ตอบ เป็นหม้อสังกะสีของทหาร มันใช้หุงข้าว มันสูงขึ้นมาแล้วมีฝาครอบ แล้วก็มียุ้ยคล้าย ๆ ถาด ไว้ใส่กับจะได้อุ่นจะได้แกงอะไรก็ได้ ที่ผมพูดอย่างนี้เพราะเหตุว่า เพราะความซน คือ เข้า ๆ เราเด็ก ๆ อยู่บ้านก็กินข้าวต้ม บางทีก็กินข้าวต้ม แทนที่จะนั่งกินก็เดินไปปลางวิ่งไปปลาง กินไปปลางก็ไปหยุดที่ทหารญี่ปุ่น เค้าก็อยากจะลองกิน ที่นี้คนที่ขายอยู่ตรงโน้นผมจำชื่อเค้าได้ ป้าเนียน ก็เรียนตรงนั้น พอเลยโรงเรียนมาซัก 50 – 100 เมตร ตรงซอยวาง ตรงนั้นเค้าเรียกบ้านเตาปูน เดิมเป็นที่เก็บปูนขาว เค้าก็เอาปูนขาวมาเก็บไว้ตรงนั้น ที่นี้คนก็กินหมากกันเยอะ แล้วก็ยังใช้ในการก่อสร้างด้วย ที่นี้ป้าเนียนบ้านแกก็อยู่ตรงนั้น แกก็ขายข้าวต้ม พอทหารญี่ปุ่นมันทำท่าทำทางบอกว่ามันอยากจะลองกิน ก็วานให้พวกผมไปซื้อ ที่นี้ไปซื้อก็ตามวิสัยเด็กครับ ไปกันสามสี่คน น้องชายผมด้วย ไปซื้อก็มันก็ให้หม้อพวกนี้ไป 2 – 3 ใบ เราก็หิ้วกันไปเสร็จแล้วก็ไปให้เค้าทำ ให้ ถามเค้าว่าเท่าไร เค้าบอกให้ ใ้เงินไทยแต่ว่าญี่ปุ่นพิมพ์ที่ให้เราไปก็ให้เค้า แล้วก็บอกว่ามันก็เหมือนกับไปหมาซื้อเค้า ตามวิสัยของเด็ก ๆ ก็ไม่ได้จะแกงอะไรหรอก เมื่อเราจ่ายเงินแล้วเราก็น่าจะเอาให้หม้อก็ซื้อแล้วนี่ เพราะฉะนั้นของที่ญี่ปุ่นไม่เคยก็คือพริกป่นนะครับ ถือว่าซื้อแล้วเราก็อิ่มหมด เามาเค้าก็ถามวิธีกิน ก็บอกว่าคลุก เสร็จแล้วแกเอาฝามาแกคนละฝาคคนละฝา ในหมู่พรรคพวกเขา เขี่ยแบ่งกันไปแล้วก็ใช้ตะเกียบ ที่นี้ไอ้ของเผ็ดใช้ตะเกียบมันก็ถูกริมฝีปาก มันก็เผ็ดน่าดู พอเผ็ดมันก็โกรธ มันก็ไล่ทุบ ก็วิ่งกันไปคนละทิศละทาง ก็ไปขลุกอยู่ในนั้น สาเกก็ไปหัดกินที่นั่น

ถาม ค่ายทหารญี่ปุ่นหรืออาจารย์

ตอบ ครับผม ที่เค้าเก็บสัมภาระครับ ส่วนที่เค้าเก็บบุหรีไว้สำหรับให้บริการทหารญี่ปุ่น อยู่ที่ตรงข้ามกับหอสมุดประชาชนปัจจุบันมันเป็นวิกหนัง (โรงภาพยนตร์) แต่เดิมเดี๋ยวนีเป็นโรงน้ำแข็ง ก็เอาบุหรีมาจากที่นั่นนะครับ ญี่ปุ่นบรรทุกเรือมา เอามาเก็บไว้ที่นั่น ที่

วัดอุทัยและวิทยาลัยอาชีวะและที่วัดชายน้ำก็มีญี่ปุ่นอยู่ เพราะฉะนั้นแต่ละหน่วยก็ไป เบิกสัมภาระเหล่านี้ไปแจกจ่ายทหาร ที่นี้เวลาเค้าไปเบิกบางที่เค้าก็พาพวกผมขึ้นรถไป

ด้วยไปช่วยงาน พอเค้าเอาบุหรี่ปูใส่รถ เรายกเอาบุหรี่ปูเค้ามาสูบ แต่ตอนบุหรี่ปูหายากที่สุด ชาวบ้านต้องใช้ใบตองมวนสูบกันบ้าง เอากาบหมากห่อด้วยใบตอง สูบกันแก้ขัด โดยเฉพาะชาวบ้าน ที่นี้พอเราไปเห็นบุหรี่ปูเป็นห่อ เป็นห่อ เรายกอยากจะเอื้อเพื่อตาม ประสาเด็กชน ผ่านมาพอเห็นคนเดินพวกเราก็ก๊อบเหวี่ยงบุหรี่ปูไปให้

ถาม เค้าไม่ว่าหรือคะ

ตอบ เค้าไม่รู้ครับ ถ้ารู้ก็โดนว่า โดนตี โดนตีบแล้ว ตามประสาเด็กชน เค้าอยู่ข้างหน้ารถ เราก็ก้อยู่ข้างหลังรถ ชาวบ้านที่ได้ไปเค้าก็ดีใจ ตรงสวนเค้าแก่ตรงนี้ เค้าเรียกสวนเค้าแก่ ที่ กลางคีนขายของกันเต็มตรงนี้แต่เดิมเป็นสวน พื้นที่มันผมว่าประมาณซัก 15 - 20 ไร่ เรายกสวนเค้าแก่ชื่อเต็มก็คือ เค้าแก่ยกสั้น แกเป็นชาวดัชท์ชื่อจริง ๆ ก็คือ แจ็คสัน

ถาม อ้อหรือคะเข้าใจผิดว่าเป็นจีน

ตอบ คือเป็นพวกที่มารับเหมารช่วงสร้างทางรถไฟ ที่นี้ก็มาอ่านหนังสือเอาตอนหลัง ๆ

ถาม พุดถึงรถไฟที่นี้หรือเปล่าคะอาจารย์

ตอบ ใช่ครับ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานที่ดินสองข้างทางรถไฟให้ กับพวกที่มาสร้างทางและวางรางรถไฟ เพราะฉะนั้นสวนเค้าแก่นี้ ข้างนอกก็มีไผ่ตรงที่เป็นถนนราษฎรอุทิศอะไรแถวนั้น เค้าก็เรียกสวนเค้าแก่ คือ ยกสั้น ใจ ที่สวน เค้าแก่เป็นที่เก็บน้ำมันเชื้อเพลิง ซึ่งน้ำมันก็เป็นของหายากในจังหวัดสงขลาระหว่างสงคราม แล้ว ก็ต้องปรับเครื่องใช้ถ่านกันแทน

ถาม เป็นที่เก็บน้ำมันของฝ่ายไทยหรือคะ

ตอบ ไม่ครับของญี่ปุ่น เป็นร้อยเป็นพันถังเลย ก็มีดินประคูนมันบังอยู่พอดี ญี่ปุ่นก็ขอความร่วมมือจากฝ่ายไทยเอาคนไปเฝ้า ทางกรมไทยก็ไม่ยอมเอาตำรวจไปให้เพราะตำรวจมี จำนวนน้อย ทหารเค้าก็ไม่ยอมมาเพราะเสียศักดิ์ศรีเค้า เค้าก็เอาชุมชนทหารมาเฝ้า ก็พวก ชุมชนทหารก็ลอบล้าเลียงน้ำมันออกมา เอาไปซ่อนก็ยาก จะเอาไปซ่อนตามบ้านก็เป็น อันตรายกับเจ้าของบ้าน วิธีซ่อนของเค้าก็เอาลงทะเล ที่นี้น้ำมันพอเอาลงทะเลมันลอย วิธีของเค้าก็เอาไม้ปักขนานเอาไว้

ถาม แล้วภานะที่ใส่ตะกะอาจารย์

ตอบ ก็อยู่ในถังอยู่แล้ว ก็เป็นการลิดรอนกำลังญี่ปุ่นไปโดยปริยาย ไผ่ที่จับได้มันก็เอาไปที่วัด อุทัย กรอกน้ำสบู่

ถาม แล้วพวกผู้ร้ายมีไหมคะช่วงสงครามนี้ หมายถึงคนไทยที่ถือ โอกาสปล้นพวกเรากันเอง

ตอบ น้อย ต่างคนต่างคิดจะเอาตัวรอดกันอยู่ ถ้าเพื่อจะลักจะขโมยก็ของญี่ปุ่น

ถาม ในช่วงสงครามอาจารย์หนีบ้างไหมคะ

ตอบ ผมเป็นคนที่ว่า พ่อถึงแก่กรรมก่อนเกิดสงคราม ก่อนปี 82 เหลือแต่แม่ ฐานะก็ไม่ได้ ร่ำรวยอะไรนักหนา เวลาจะอพยพไป มันก็ต้องมีเงินมีทองพกพาเป็นเสบียงไป ใ้เรา ไม่มีเงินมีทองก็ต้องอยู่ที่นี้ แต่ว่าพ่อที่เป็นทนายมีลูกความอยู่ที่ตำบลปากกรอ ชื่อนายชู แกก็เอาเรือมา ก่อนเอาเรือมามันก็เริ่มต้นที่ญี่ปุ่นถูกบอมบ์ ถูกบอมบ์เป็นครั้งแรก ตอน กลางวัน

ถาม บอมบ์ครั้งแรกที่ไหนคะอาจารย์

ตอบ ที่ตลาดใหม่ครับ แล้วก็โรงไฟฟ้า

ถาม ในวันเดียวกันไหมคะอาจารย์

ตอบ วันเดียวกัน ตอนนั้นพวกผมก็ไม่รู้จะไปไหน พอเครื่องบินเข้ามาบอมบ์ก็เที่ยววิ่งเวียน ต้นมะขามกันอยู่ เรื่องสงขลาถูกบอมบ์นี้เป็น 2 ช่วง ช่วงแรกประมาณปี 2485-86 มีการ ทิ้งระเบิดตึก 5 ชั้น คือ ตึกโจฮัก เวลากลางคืน พันมิตรส่งเครื่องบินมาบอมบ์ตอน กลางคืน บอมบ์แต่ละครั้งทิ้งช่วงประมาณ 1 เดือน ช่วงแรกผมและครอบครัวอยู่กัน ตลอด กลางวันจะอยู่บ้าน กลางคืนก็อาศัยเรือไปจอดบริเวณท่าสะพานบ้าน คลองบาง ดานบ้าง ตอนนั้นเป็นป่าโกงกาง และอยู่ห่างจากตัวเมืองน่าจะปลอดภัยกว่า ช่วงที่ 2 ประมาณ พ.ศ.2487 ตอนปลาย “สัมพันธมิตรส่งเครื่องบิน 4 เครื่องยนต์ที่เรียกว่า B 29 มาบอมบ์สงขลา วันที่ 16 กรกฎาคม ก่อนส่งเครื่องบินมาโจมตีประมาณ 2-3 วัน มีการ ร่อนใบปลิวให้ชาวบ้านอพยพหลบภัยออกจากตัวเมือง ชาวบ้านที่เชื่อก็หนีไปอยู่ที่เกาะ ยอบ้าง แหลมสนบ้าง ที่ไม่เชื่อก็ยังอยู่ต่อไปรวมทั้งครอบครัวของผมด้วย พอถึงวันที่ 16 สัมพันธมิตรก็ส่งเครื่องบินมาบอมบ์ จุดที่เสียหายมากที่สุดในการโจมตีครั้งนี้ก็คือตลาด ใหม่ (ปัจจุบันคือตลาดทรัพย์สิน) และโรงไฟฟ้าสงขลา...ผมวิ่งไปดูเหตุการณ์ที่คลอง ขวาง อยู่หลังโรงไฟฟ้าใกล้กับธนาคารกรุงเทพฯ มีบ้านใต้ถุนสูงอยู่หลังโรงไฟฟ้า ได้ เห็นศพคนจีนนอนตาย มีหนังสือกระดาษที่ต้นมะละกอห้อยต่อแถว เลือดกองเต็มพื้น ผมจึงชวนน้อง ๆ ที่ไปด้วยกันให้กลับบ้าน บอกให้แม่เตรียมตัวหนีไปอยู่ปากกรอ” พอ ระเบิดมันลงเสร็จ ก็เข้าไปแล้วสัญญาณปลอดภัยแล้ว เราก็อยู่ที่บ้าน ก็มีคนเข้ามาบอกว่า ตายกันเยอะแยะ ใ้ความชนก็อยากรู้ก็ไปดูก็ ปรากฏว่าตรงด้านหลังโรงไฟฟ้า ตอนนี้อาจารย์ไปดูจะเห็นมีธนาคารกรุงเทพฯ อยู่ แล้วก็ชอยเลียบคลอง ซึ่งแต่เดิม

เป็นทางเดินแคบ ๆ

ถาม *เค้าเรียกคลองขวาง*

ตอบ ครับ คลองขวางมันจะมีบ้าน เป็นบ้านใต้ถุนสูงอยู่หลังโรงไฟฟ้าอีกที่ ผมเข้าใจว่าเค้าคงเจตนาจะบอมบ์โรงไฟฟ้า แต่มันไปลงบ้าน แล้วที่บ้านตรงนั้นเค้ามีหลุมหลบภัย ตอนเย็นพอสัญญาณปลอดภัยแล้ว พวกเราเด็ก ๆ ก็จูงมือกันไป จะได้ยินเสียงตอกตะปูทำหีบศพ พวกเราก็เดินไปอย่างไม่รู้สึกอะไร ตามประสาเด็ก ก็ไปที่บ้านนั้น อาจารย์เคยเห็นเวลาอาจารย์ทำปลาหมึก อาจารย์เอาปลาใส่ในซามอ่าล้างเสร็จแล้วน้ำในซามอ่ามันจะแดงเลือดปลา ที่โน่นก็เหมือนกัน มันลงไปหลุมหลบภัย พอไปนี่เค้าก็รื้อหาศพลงไปรื้อในน้ำแล้วน้ำก็แดง พวกเราที่แรกก็ไปยืนดูเค้าอุ้มขึ้นมาที่สะพาน

ถาม *ศพนั้นเป็นศพใครคะ*

ตอบ ก็ศพคนไทย เจ้าของบ้านแถวนั้น ก็ถอยหลังออกมาด้วยความกลัว หลุมมันก็ค่อย ๆ ลาดขึ้นมีต้นมะละกอพาดอยู่ ยังจำได้ ต้นมะละกอมันล้มพาดอยู่ ไร่เราก็หนีจากศพตรงโน้น ถอยหลังมาโดยไม่รู้ว่าข้างหลังมันมีอะไร ก็ปรากฏว่าคนจีนครับ ตอนนั้นตัวแกเข็ดนอนคู้อยู่ พวกเราเห็นก็ตกใจ ก็กระเถิบหนี พอกระเถิบหนีไ้ตรงที่ต้นมะละกอมันล้มอยู่นะ หนังสือพิมพ์มันแขวนอยู่ที่ต้นมะละกอห้อยต่องต่าง ๆ ก็กระโดดอีก ลงท้ายที่สุดก็ชวนน้อง ๆ ที่ไปด้วยก็บอกว่ากลับบ้านดีกว่า พอกลับมาถึงบ้าน ก็บอกแม่ว่า แม่ ๆ ไปดีกว่าจะไปไหนก็ไปน่ากลัวจัง คิดจะหนีแล้วตอนนี้ ทีนี้จะหนีไปไหนเงินทองก็ไม่มี ข้าวปลาอาหารเสบียงก็ไม่มี จะหนีกันยังไง ก็พอดีลูกความพ่อที่ชื่อชู เอาเรือมาจากปากกรอ เข้าก็มาถึงพอดี มาถึงก็ถามมาจากชายฝั่งหาพวกผม ก็ไปเจอแม่ผมบอกว่า น้ำ ๆ ไปอยู่กับผมดีกว่าที่ปากกรอ โน่น แม่ผมจะบอกตรง ๆ ว่า เงินทองอะไรก็ไม่มีก็ไม่ได้ ก็บอกว่าจะไม่ไป ทางโน้นก็ให้ไป ก็เลยเชิญ ลงท้ายก็ไปกันทั้งครอบครัว ก็ลงเรือไปวันที่ 17 ที่จำได้คือมันวันที่ 15, 17, และ 21 ที่เค้ามาบอมบ์นะ ผมจำไม่ได้ว่าเดือนอะไร แต่นี่หลายปีหลังจากนั้นไม่ใช่ตอนญี่ปุ่นขึ้นนะช่วงระหว่างสงคราม พอไปถึงสติงหม้อเรือมันจอดชายฝั่งพวกเราความกลัวก็กระโดดลงน้ำ

ถาม *แล้วตอนนั้นอาจารย์คิดว่าใครบอมบ์*

ตอบ อเมริกาเค้ามา ฝ่ายสัมพันธมิตรอยู่แล้ว กลางวันครับ ทีนี้ผมมันเวอร์กรรมอยู่อย่างหนึ่ง ปากกรอไปอยู่ซักเดือนหนึ่งรู้สึกเกรงใจเจ้าของบ้านอะไรบ้าง ก็กลับ กลับมาวันนั้นก็โดนวันนั้น ตอนที่สัมพันธมิตรมาบอมบ์ครั้งแรกมาบอมบ์กลางคืนนะครับที่ผมเล่าเมื่อ

ก็ ที่นี้มากกลางวัน ช่วงหลังมากกลางวัน

ถาม อาจารย์ช่วยเล่าช่วงเวลาของการทิ้งระเบิดชึคะ

ตอบ มันมีอยู่ 2 ช่วง ช่วงแรก ประมาณ ปี 84 ขึ้น

ถาม ช่วงแรกที่อาจารย์บอกว่ามีคนตายใช้ไหมคะ

ตอบ นั้นช่วงหลัง ช่วงแรกบอมบ์กลางคืน ที่บอมบ์กลางคืนนี้ ลงที่วิทยาลัยอาชีวะ

ถาม มีคนตายไหมอาจารย์ที่นั่น

ตอบ ญี่ปุ่นตายครับที่นั่น ลงบนที่ปักเค้าเลย จนกันตอนเช้านี้พวกผมยังเห็นเลย แต่ไม่รู้ว่าชน
ไปไหน

ถาม แสดงว่าช่วงแรกญี่ปุ่นบอมบ์ที่โรงเรียนสงขลาอาชีวะ

ตอบ ญี่ปุ่นไม่เคยบอมบ์เลยครับ เคยแต่ถูกบอมบ์ นอกจากวันแรกที่ขึ้นเท่านั้นเอง หลังจาก
นั้นก็ไม่ได้บอมบ์อีกเลย

ถาม อาจารย์คิดว่าช่วงแรกกับช่วงหลังที่มาบอมบ์นี้ห่างกันนานไหมคะ ระยะเวลาประมาณ

ตอบ ปีหนึ่ง ถึง สองปี

ถาม พออาจารย์ออกจากป่ากรอไปพักอยู่ 1 เดือนแล้วก็กลับ ก็เกิดการบอมบ์อีกหรือเปล่าคะ

ตอบ บอมบ์ตอนช่วงแรก ตอนกลางคืน ที่อาชีวะนี้ผมว่าญี่ปุ่นตายเป็นร้อย เค้ารีบเก็บศพ
ไม่ให้คนเห็น แต่ว่าเช้าแล้วเค้าก็ยังเก็บไม่หมด วิธีทำของเค้าที่ปรากฏเป็นหลักฐานและ
พวกเราพบเห็นในตอนหลัง ก็คือว่า มันไม่รู้ว่าจะเอาศพไปเก็บไว้ที่ไหนทัน ก็เอาน้ำมัน
ราดเผาให้พอเกรียมไว้ก่อน จะได้ไม่ขึ้นอืด แล้วเอามาฝังแถววัด โรงวาส ข้างหลังแถว
หลังป่าไม้ตรงนั้น แล้วก็ที่เชิงเขาน้อยหลังโรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพิ่งจะมาขนไปตอน
เสร็จสงครามแล้ว

ถาม มีการมาขุดกลับไปอีก

ตอบ ก็พอเสร็จสงครามเค้าก็มาขุดกลับ

ถาม อาจารย์คะ ในเรื่องของหลุมหลบภัยนี้ อาจารย์พอจะเล่าได้ไหมว่าเค้าขุดกันอย่างไร เค้าชวนกันขุด
เองหรือใครมาขุดให้อย่างไร

ตอบ รัฐบาลประกาศเชิญชวนครับ ที่โรงเรียนก็ขุดสลัฟีนปลาอย่างนี้แหละครับ คล้าย ๆ
กับถ้ำลงตรงนี้ ตรงนี้ก็ปลอดภัย

ถาม อาจารย์คะ ความจุก็คนได้

ตอบ ความกว้าง ผมว่าประมาณเมตรกว่า ๆ ครับ พอเดินสวนกันได้

ถาม ความสูงละคะ

ตอบ ความสูงก็ ผมว่าเวลาเดินก็ โผล่แต่หัว

ถาม อาจารย์เคยลงไหมคะ

ตอบ เคยครับ ที่โรงเรียนนะ เพราะว่าวันแรกมีเครื่องบินมา เครื่องหนึ่ง คล้าย ๆ ว่าจะเจตนาอะไรก็ไม่ทราบ มาแล้วที่โรงเรียนนี้เค้าจะมีสัญญาณไว้ บอกว่าถ้ารัวระฆังให้ทุกคนวิ่งมาที่หลุมหลบภัย ลงหลุมหลบภัยที่โรงเรียนมหานีครับ โรงเรียนจะรัวระฆังได้นี้ โรงเรียนเค้าจะคูขึ้นไปบนเขาตั้งกวน เค้าจะชักธงแดง เพราะฉะนั้นพอเห็นธงแดงบนเขาตั้งกวนนี้มันก็มีอยู่ 2 อย่าง มีไซเรน มันก็ดังหวิวขึ้น บางที่เราอยู่ข้างนอกก็ไม่ได้ยินก็อาศัยธงแดง พอธงแดงขึ้น อาจารย์ก็รัวระฆัง พอรัวระฆังนักเรียนก็จะวิ่งมาลงหลุมหลบภัย บังเอิญที่โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ถนนสะเดานี้ ฝั่งตรงกันข้ามมันก็เป็นที่อยู่ของทหารญี่ปุ่น ที่เป็นสมิทธาเดียนี่ตรงหัวเลี้ยวตรงนั้น ญี่ปุ่นเข้าไปตั้งกองอยู่ตรงนั้น เข้าขึ้นมา ก็มีทหารที่ไม่ปฏิบัติตามวินัย โคนนายทหารเค้าตบซ้าย ตบขวา บางทีมันตบเจ็บมือมันไปเอาไม้ลังนมมาตบ พวกเราเด็ก ๆ ต่างก็ไปยื่นดู แล้วบอกว่า ไม่ถูกต้องกับกฎนะ คือตามวินัยของเค้านะ ตบจะยังไง ก็ลุกขึ้นมายื่นให้ตบต่อ ทีนี้พวกเรารู้พี่ผมว่า “ไม่ถูกต้องกับกฎนะ ถูกกับกฎพบกันแหละ”

ถาม มือตัวเองเจ็บเลยเอาไม้ตบ

ตอบ ครับ ไม้ฉำฉา ทีนี้พอวิ่งไปตรงหลุมหลบภัย ใต้ทหารญี่ปุ่นที่มันอยู่ฝั่งตรงกันข้าม มันก็วิ่งแล้วเอาปืนกลหนัก ปืนกลชนิดที่มีขา ก็ไปวางข้างนอกแล้ว ตอนนี้เป็นถนนราชดำเนิน ก่อนนี้เป็นถนนลูกรังธรรมดาเท่านั้นเอง แล้วก็มันตะเคียนอยู่ตรงนี้ มีคนเอาไฟไปสูมแล้ว โคนมันก็ก๊ว พอลมพัดมันก็ลึ้ม ญี่ปุ่นมันก็ห้ามปืนกลมาวางไว้ตรงนี้ มายิงเครื่องบิน พอยิงขึ้นไป เครื่องบินก็ยิงกลับลงมา อาจารย์ที่ควบคุมพวกเราก็บอกว่าอยู่ตรงนี้ไม่ได้แล้ว ต้องออกไปที่ชายทะเล ก็เลยมุดหัวกันวิ่งออกไปชายทะเล ที่มันเป็นสนามกอล์ฟ สนามกีฬาปัจจุบัน เมื่อก่อนนี้มันเป็นป่าเสม็ด เป็นป่าละเมาะเตี้ย ๆ ก็วิ่งออกไปข้างนอก แล้วตรงนี้ก็มีการให้เล่ากันอีก ครูเกล้า แกก็ตกใจมากกว่าเพื่อน แกก็วิ่งไป ทีนี้มันมีเรือครับ เป็นเรือประมง ก็มาจอดทอดสมออยู่ที่ริมฝั่งตรงนี้ แกก็ลงไป ในน้ำแล้วก็ไปจับ เกาะเชือกลอยคออยู่ ทีนี้พวกเราก็แอบกันอยู่ที่ริมฝั่ง โคนต้นเสม็ด บ้างอะไรบ้าง แดคมันเผาทราย ร้อนก็ร้อน แต่เราก็ต้องทน พอเค้าให้สัญญาณปลอดภัยทุกคนก็คลายจากความเครียด ก็ลงไปหาน้ำ ไปที่ริมฝั่งก็ไปเห็น ครูเกล้าจับเรืออยู่ พรรคพวกเพื่อนครูก็ล้อท่าน บอกว่า ครูกลัวเอาจิ้งนะ วิ่งมาไกลกว่าเพื่อน มาลอยคออยู่ใน

ทะเลด้วย แกบอกว่ ไม่ใช่ พวกเธอไม่รู้อะไร เรากลัวเรือเค้าจะลอยไปเลยมาจับไว้ให้
เค้า

ถาม ทางการให้เราทำหลุมหลบภัยนี้ เค้าใช้วิธีเป็นแจกใบปลิว หรือเค้ามาบอกเราที่บ้าน

ตอบ ไม่ครับ เชิญชวนครับ ประกาศ

ถาม ประกาศวิทยุหรือคะ

ตอบ ไม่ครับ เค้าก็ใช้ข้าราชการนี้ช่วยกันประกาศ โฆษณา ประชาสัมพันธ์ ผมแน่ใจว่าตอน
นั้นข้าราชการจะไม่รู้จักไมโครโฟนด้วยซ้ำไป เช้า ๆ ก็ฟังวิทยุ นายมัน นายคง เท่า
นั่นเอง

ถาม หนูเคยไปอ่านที่หอจดหมายเหตุว่า เค้ามีแผนผังแจกให้

ตอบ คงไม่ทั่วถึงหรอกครับ เพราะว่าการขุดนี้ คนที่ไม่ได้ขุดไม่สะดวกอะไรก็ไม่ขุด แล้ว
ตอนนั้นพอญี่ปุ่นมันขึ้นมาแล้วนี้ มันก็พิมพ์ชนบัตรของมันออกมา

ถาม แล้วเค้าพิมพ์ที่ไหนคะอาจารย์

ตอบ ผมเข้าใจว่าต้องมีรถพิมพ์ชนบัตรของเค้าเอง

ถาม แต่หนูแปลกใจอยู่อย่างหนึ่งว่า ทำไมญี่ปุ่นเค้ามาพิมพ์ชนบัตรไทย

ตอบ เค้าบอกว่าเค้ากู๊ เค้าขอกู๊

ถาม แล้วเค้ามีเครื่องพิมพ์มาพร้อม

ตอบ เข้าใจว่า มีครับ ที่นี้พอพิมพ์ขึ้นมาแล้วนี้ กลัวว่าคนไทยจะไม่รับ ก็มาเอาพวกครุนี้ ซึ่งครุ
ของหมอก็เล่าให้ผมฟังอีกทีนะ ก็เอาพวกครุซึ่งเป็นครุอาสานี้ออกไปชี้แจงชาวบ้าน แล้วก็
ให้เงินตัวออกไป บอกว่านี่ ถ้าทหารญี่ปุ่นเอาเงินประเภทนี้มาจ่าย ก็ให้รับ เพราะ
รัฐบาลไทยรับรองแล้ว อะไรแบบนี้ เป็นต้น

ถาม อาจารย์เคยเห็นบ้างไหมคะ

ตอบ เคยเห็นครับ

อ.ไพพรรณ มีรูปในหลวงอะไรไหมคะ

ตอบ ไม่มี เป็นต้นมะพร้าว ที่ว่าอย่างนี้ อย่างที่ผมเล่าให้ฟังว่าที่บ้านลำบาก เสร็จแล้วเค้าทำ
สนามบิน ไร่ครับ แต่เดิมเราก็ทำแคบ ๆ แล้วเวลาญี่ปุ่นจะเอาเครื่องบินลง เค้าก็มีการกรุย
สนาม ก็เกณฑ์ชาวบ้านไปวันละ 35 สตางค์ ผมจำได้ ผมก็ไปกับน้องไปทีแรกเค้าก็จะ
ไม่ให้ทำ เค้าบอกว่าเด็กเกินไป แต่ว่าพอท้ายที่สุดก็เห็นว่าเราไปแล้ว ก็ให้ทำ พอทำตอน
เย็นก็จ่ายคนละ 35 สตางค์

ถาม แล้วพอเอามาแล้วเราไปจ่ายของได้ไหมคะ

ตอบ ได้ครับ แต่ว่าก่อนที่จะเป็นอย่างนั้นเค้าก็เอาครุบ้าง อะไรบ้าง ข้าราชการชั้นผู้น้อย

ทั้งหลายไปชี้แจงชาวบ้าน ที่นี้ครูผมคนนี้นี่ก็เป็นหัวหน้าคณะ คล้าย ๆ กับไปกันสายละ 2 คน 3 คน ไปชี้แจง ที่นี้สายอื่นไปชี้แจงเสร็จแล้วก็เอาเงินมาคืน ที่นี้ครูเกล้านี้เอาเงินไปแล้วก็ไม่มีเงินคืน เขาก็ถามว่าเงินไปไหนเสียล่ะ แยกบอกว่า เมื่อผมชี้แจงชาวบ้านเค้า แล้วนี่อยากจะประเมินผลว่า คำชี้แจงนั้นได้ผลหรือเปล่า ผมก็ทดลองจ่ายดู เมื่อจ่ายแล้ว เค้ารับ ก็หมด

ถาม ตอนที่หนูฟังจากอาจารย์สุชน เค้าบอกว่า แบนค์นี้เค้าพิมพ์กันบนเรือ

ตอบ ผมไม่ทราบแหล่งที่มาอะไรครับ แต่ว่ามาพิมพ์ในเมืองไทย อย่างธนบัตรทำฉางที่พิมพ์จาก ส่วนกลางจะเอาลงมาทางใต้ พอมาถึงทำฉางที่สุราษฎร์ธานี พวกที่ได้ชื่อว่าพวกไทยกึ่ง ที่เค้าเรียกว่า ธนบัตรทำฉางนั้นแหละ

ถาม อาจารย์คะ เค้าบอกว่าทหารญี่ปุ่นรักคนไทย ตอนนั้นอาจารย์เป็นเด็ก เวลาเจอทหารญี่ปุ่น มีอะไรที่เค้าแสดงออกว่าเค้ามีความเมตตาต่อเรา

ตอบ อันนี้จริงครับ แต่ผมไม่แน่ใจว่าเป็นทหารญี่ปุ่นนะ เพราะว่าหน่วยหน้าของทหาร ญี่ปุ่นที่มานี้ มีแต่ตัวนายเท่านั้นที่เป็นทหารญี่ปุ่น ส่วนพวกทหารนี้เป็นได้หวั่น เป็นทหารเกณฑ์ จากได้หวั่นมากกว่า แล้วพวกนี้จากบ้านจากเมืองมา คิดถึงลูก บางคนพอเห็นเด็ก ๆ ก็วิ่งเข้าไปโอบไปกอด ที่นี้พ่อแม่เค้ากลัว ที่แรกก็ไม่กล้าปล่อยให้เค้าเข้ามา จับมาอุ้ม แล้วตอนหลังแกก็ควักกระเป๋าสตางค์มา บางทีก็มีพวกกระเป๋าสตางค์แอบเอา รูปถ่ายมาให้ดูว่านี่ลูกแคะนะ เอามาให้ดู

ถาม แล้วการดำเนินชีวิตของทหารญี่ปุ่นที่เคยได้ยินเค้าเล่าว่าทหารญี่ปุ่นมาอาบน้ำอะไรแบบนี้

ตอบ ก็อย่างที่ผมเล่าว่าก็มีเรือเปิดหัว เป็นเรือลำเลียงคน นำประปาบ้านเราก็ไม่ต้องใช้น้ำบ่อ เวลาเค้าอาบน้ำเค้าก็อาบน้ำทะเล เค้าก็ใช้ผ้าเตี๋ยนุง แล้วก็อาบน้ำ

ถาม แล้วเค้าต้องผูกเชือกตรงที่เอวก่อนไหมคะ อาจารย์

ตอบ รู้สึกจะมีเชือกนะครับ แต่ญี่ปุ่นนี่สะโพกเค้าสำคัญ เป็นส่วนที่เค้านับถือ ในขณะที่เรานี้ ศีรษะเป็นส่วนสำคัญ

ถาม จากที่หนูเคยไปสัมภาษณ์นะอาจารย์เค้าบอกว่า ทหารญี่ปุ่นแขวนพระที่สะโพก แต่อาจารย์สวัสดิ์ บอกว่าไม่ใช่ เป็นเครื่องราง

ครับ เป็นเครื่องราง เพราะว่าเวลาเราเอามือไปตบสะโพกเค้านี้ เค้าไม่ยอมหยอก เค้าจะถลึงตาใส่เราเลย พวกเราเด็ก ๆ

ถาม เวลาเจ็บป่วยในช่วงสงคราม เค้าไปหาหมอกันที่ไหนคะ ไปยังไง

ตอบ ยายหายากที่สุดครับ ตอนนั้น ไข่จับสั้นนะครับ ยาควินินขึ้นชื่อ ยาควินินนี้มีประสิทธิภาพ สูงสุดสำหรับคนไทย โดยเฉพาะที่สงขลานั้น ยาควินินน้ำ แต่ถึงกระนั้นก็หาไม่ค่อยได้

ทีนี้ผมก็เป็นใช้จับสั้น แล้วก็ก็มีเพื่อนอยู่คนหนึ่ง ตอนหลังแกไปเรียนที่โรงเรียนนายเรือ สกกล เมฆวัฒน์ แกนั่งอยู่ข้างหน้าผม ใช้จับสั้นนี้เราเรียกใช้เว้น ใช้อะไร คือวันนี้มันสั้น มันป่วยขึ้นมา พรุ่งนี้สบายดี แล้วมะรินนี่เอาอีก ผมจับใช้ก่อน ผมจึงเอามือไปแตะไหล่

คนข้างหน้า พอสักพัก คนข้างหน้าก็สั้นขึ้นมา พอครูที่สอนเห็นพวกผมสั้นขึ้นมาก็จัดการพาไป บางทีก็มียาให้กิน บางทีก็เอาไปนอนไว้เฉย ๆ ที่โรงเรียน สุดท้ายมีครูคนหนึ่งชื่อ ยอด สอนพลศึกษา แกเคยเป็นทหารเกณฑ์ ไปรบอินโดจีน เสร็จแล้วก็มาเป็นครูสอนพลอยู่ที่โรงเรียน พอเรียนพละพวกเราก็สั้นขึ้นมา แกบอกว่าใช้จับสั้นใช้ใหม่ ก็บอกใช้ครับแกบอกว่าให้ไปเอาใบมะขามแกมาตำแล้วเอาเหล้าขาว (สุราโรง) ใสลงไป มันก็จะแฉะ ๆ แล้วก็เอาผ้าขาวมาห่อ แล้วก็คั้น น้ำมันมีสีเขียว แล้วกิน ผมจำได้ว่าไม่กินสามครั้งหาย

ถาม อาจารย์คะ ตอนที่อาจารย์มาจากป่ากรอ หลังจากนั้นอาจารย์ไม่อพยพหนีไปไหนอีกแล้วใช้ไหมคะ

ตอบ ก็เดือนละครั้ง ทั้งหมด 4 – 5 ครั้ง

ถาม คล้าย ๆ พอมีบอมบ์มาอีกก็ไปอีก

ตอบ ครับ คล้าย ๆ รู้กันครับ พอมีบอมบ์มา ก็แจวเรือมารับ

ถาม อาจารย์คะอยากจะทราบอีกเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจของประชาชน อย่างเช่น ความเดือดร้อนในการจับจ่ายใช้สอย อาจารย์เคยพบเห็นไหมว่าอย่างเช่น จะไปซื้ออะไรมันไม่มี แล้วทำอย่างไรจึงจะได้มา เท่าที่อาจารย์บอกว่ายานี้หายากแล้วอย่างอื่นมีอะไรบ้างคะ

ตอบ เสื้อผ้าก็เหมือนกันครับ ปะแล้วปะอีก

ถาม ใช้อะไรคะ บางคนบอกว่าใช้ยางพารา

ตอบ ผ้าอะไรก็ได้ครับ ยางพาราก็ใช้

ถาม อาจารย์ทราบไหม คำทำอย่างไร

ตอบ ก็เอาขางมาทา แล้วเอาเศษผ้าแปะเข้าไป ใช้แทนกาง แล้วตอนหลังก็ดีขึ้นหน่อย คือทหารญี่ปุ่นเค้าใช้ผ้าพันแข้ง ใช้ผ้าพันนะ ไม่ได้นุ่งกางเกงขาวยาว เค้ามีวิธีพันของเค้าใช้ ผ้าพันนี้ บางคนก็ผ้าธรรมดาเนาะ บางคนก็ผ้าสักหลาด แล้วใครก็ตามแต่ที่ไปญาติดีกับแกนี่แกก็ให้มา ถ้าเราได้มาสักคู่สองคู่ ตัดกางเกงขาสั้นได้ตัวหนึ่ง ลักษณะผ้าเป็นสามเหลี่ยม กางเกงทหารญี่ปุ่นเหมือนกางเกงขี้ม้า ยาวลงมาถึงเป้าแล้วเค้าก็รวบเข้า พอได้ผ้ามานี้กางเกงของบางคนก็ข้างหน้าสี ข้างหลังสี เพราะเป็นผ้าพันแข้งคนละคู่กัน นั่นเริ่มจะดีขึ้น แล้วพอสงครามจบก็ได้กางเกงเวสพ้อยส์เป็นกางเกงของทหารอเมริกัน ที่เค้าเหลือใช้จากสงคราม

ถาม คำแจกหรือคะอาจารย์

ตอบ เค้ายายถูก ๆ ครับ ข้าราชการก็ไปซื้อกางเกงพวกนี้มาใส่

ถาม อาจารย์คะในเรื่องของการประเมินผลในช่วงสงครามนี้เด็กไม่ได้ไปโรงเรียนใช้ไหมคะ อาจารย์พอจะเล่าได้ไหมคะว่าเค้าทำกันอย่างไร

ตอบ ผมไม่ต้องสอบ เลื่อนชั้นไปเลย แต่พอเข้าไปเรียน ม.1 แล้วไม่มีปัญหาเรื่องนี้

ถาม ทุกคนได้ขึ้นชั้นหมดเลย

ตอบ ครับผม

ถาม แล้วพอในช่วงปลายสงคราม เราไม่มีการจัดการเรียนการสอนหรือคะ

ตอบ ไม่ครับ มีการเรียนการสอนตามปกติ

ถาม อาจารย์คะ เวลาอยู่สงขลา ไปหาดใหญ่ เค้าไปรถยนต์กับรถไฟนี่อะไรมากกว่ากันคะ

ตอบ น่าจะไปรถไฟ

ถาม อาจารย์ทราบราคาไหมคะ

ตอบ จำไม่ได้แล้ว

ถาม แล้ววันหนึ่งมีกี่เที่ยว

ตอบ น่าจะเที่ยวเดียว ไปเช้า กลับเย็น

ถาม ที่หนูทราบมา เค้าว่าทหารญี่ปุ่นนี่เก่ง ของอะไรที่เสียนี่เค้าเอามาซ่อมได้ใช้ได้

ตอบ ครับเก่ง โดยเฉพาะการตัดแปลง ปรับใช้ เขาเป็นช่าง เค้ามีความพร้อมมาก ๆ พร้อมเข้าสู่สงคราม เอารยนต์มาจัดขางออก แล้วมันก็เหลือแต่กระดิ่งล้อ ก็วางกรอบทางรถไฟได้ ก็วิ่งไปบนรางรถไฟได้ ไปแบบรถไฟ

ถาม ตอนช่วงสมัยเด็ก ๆ อาจารย์เคยผ่านไปที่สำโรงไหมคะ ไปเที่ยว ไปเล่น อาจารย์เห็นสภาพภูมิศาสตร์ช่วงนั้นเป็นอย่างไรคะ เท่าที่หนูรู้มันมันเป็นป่ามะพร้าวเต็มไปหมดใช้ไหมคะ

ตอบ ถ้าเป็นหนองเปิดน้ำนี้ไม่ใช่ สวนมะพร้าว เป็นทุ่งนาครับ

ถาม ที่ ป.พันห้านี้ ที่ค่ายสวนตุล

ตอบ ถ้าที่สวนตุลเป็นป่ามะพร้าวแน่นอน ตรงปลักแรด ตรงที่หนองเปิดน้ำ ที่เป็นที่ตั้งของราชภัฏเดี๋ยวนี้ เป็นท้องทุ่ง คนละแห่ง ไอ้โน่นลึกขึ้นไปครับ

ถาม อาจารย์พักอยู่ที่บ้านเลขที่ 2616 ในตอนนั้นมีบ้านเลขที่

ตอบ ครับ มีแล้ว

ถาม แล้วปัจจุบันอยู่บ้านหลังเดิม เรียก บ่อพลับ

ตอบ ครับ ตำบลบ่อพลับ ก็คือ สงขลानี้แต่เดิมแบ่งเป็น 2 ตำบล ตำบลบ่ออย่าง กับตำบลบ่อพลับ มีกำนันเป็นคนดูแล เค้าเรียก ชุนบ่อพลับ กับ ชุนบ่ออย่าง

เอกสารหมายเลข 14

คำถามและคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ พ.ต.เกร์ หาญชนบท

อายุ 21 ปี เมื่อ พ.ศ. 2484 อายุปัจจุบัน 83 ปี

ขณะเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 รับราชการทหารยศ สิบตรี ประจำกองพันทหารปืนใหญ่
ที่ 13 สวนตุล สงขลา

ปัจจุบันพักอยู่ ณ บ้านเลขที่ 64-66 ถ.รามัญ ต.บ่อหย่าง อ.เมือง จ.สงขลา

โทร. 074 - 312334

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2545

บทสัมภาษณ์ พ.ต.เกร์ หาญชนบท

ถาม ท่านทราบก่อนหรือเปล่าว่าจะเกิดสงคราม

ตอบ “ตอนที่ญี่ปุ่นบุกสงขลา ผมเป็นทหารติดยศสิบตรี มีหน้าที่เป็นผู้บังคับหมู่ปืนประจำ
กองร้อย 2 ที่ตั้งอยู่ในค่ายสวนตุล ตอนนั้น ร.อ.เดช ตูลวรรธนะ เป็นผู้บังคับบัญชา
ประจำกองทหารราบที่ 41 ซึ่งขณะนั้น ร.อ.โชติ โกมลวัต เป็นรองผู้บังคับกองพัน ทำ
หน้าที่แทน พันโทเชษฐ สิริวัฒนกุล ผู้บังคับกองพันที่กำลังลาป่วยอยู่ กองทหารราบที่
41 มีกองบัญชาการอยู่บนเขารูปช้าง เป็นจุดตรวจการณ์ที่มีทำเลที่ได้เปรียบเข้าศึก เข้ามีด
วันที่ 8 เวลาประมาณตี 4 ครึ่งเห็นจะได้ ก็เกิดการปะทะกันระหว่างหน่วยลาดตระเวน
ของกองพันทหารราบที่ 41 กับทหารญี่ปุ่นที่บริเวณสามแยกลำโรง จนประมาณ 06.30
น. ก็มีการปะทะใหญ่ระหว่างกองพันทหารราบที่ 41 กับญี่ปุ่น เราสู้เต็มที่แต่ก็สู้เขา
ไม่ได้ ร.อ.โชติ โกมลวัต จึงขอกำลังสนับสนุนจากจังหวัดทหารบกสงขลา เขาก็ส่ง
ทหารปืนใหญ่ที่ 13 มาช่วย ก็สู้กันต่อไปจนถึงเที่ยงก็หยุด เพราะหน่วยเหนือสั่งให้ยุติ
การเราเลิกรบแล้วแต่ญี่ปุ่นมันยังทิ้งระเบิดหลายลูกลงบริเวณบ้านพักของกองพัน
อาคารเสียหายหายไปเยอะ”

ถาม ตอนนั้นสวนตุลเป็นป่าไผ่มีเยอะ ?

ตอบ ครับ สภาพในสมัยนั้นเป็นถนนลูกรัง แล้วยังมีคลองลำโรง มีสะพานในสามแยก
ลำโรงที่นั่นมีเต้าเหลียงเปิด เปิดคอกเป็ดอยู่ ไร่ตรงที่บ้านพักครุมีเต้าเปิดทั้งซ้ายขวาเลย

แล้วตรงที่ต่อไปก็จะมีศาลาอยู่ซ้ายมือ แล้วต่อไปก็มีต้นมะม่วงใหญ่ 3 ต้น ขนาด 2 คนโอบเลยครับ มีอยู่ตรงนั้น ตรงหัวโค้งมันจะมีต้นไม้ แล้วมีศาลาเก่าอยู่ แต่ที่ไม่มีคนใช้

แล้ว เพราะเค้าใช้ศาลาก่อนที่จะถึง ตรงข้ามบ้านพักครู บ้านพักอาจารย์นั้นแหละ อยู่ตรงนั้น มีศาลาอยู่ ศาลาหนึ่งตรงนั้น ผมก็ผ่านไปเที่ยวเหมือนกัน อยากไปก็ไปก็ผ่านตรงนั้นด้วย แล้วต้นไม้ครึ้มไปหมดครับ

ถาม แสดงว่า 2 ข้างทางเป็นต้นไม้ที่ไปหมดใช้มั๊ยคะ ?

ตอบ ต้นไม้ที่ครับ แถบมองบ้านผู้บังคับกองพันและทหารนายสิบไม่เห็นแหละครับ มีดเลยจนถึงสวนตุลก็มีบ้านพักของทหาร ที่นั่นเขามีกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 13 กับกองพันทหารราบที่ 41 อยู่ที่นี่ในตอนนั้น มีมาก่อนนั้นแล้วครับ คือ พ.ศ. 2483 นะครับ ซึ่งผมย้ายมาจากกรุงเทพฯ เค้ามาตั้งกองพันใหม่นะ ที่อยู่มาตั้งใหม่มีหนึ่งกองพันทหารราบที่ 38 , 39 , 40, 42 และกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 13 อีก 1 กองพัน โดยเฉพาะกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 13 และทหารราบที่ 41 อยู่ที่สวนตุล และมีกองพันทหารราบที่ 5 ตั้งอยู่ที่ต.คอหงส์ ซึ่งตั้งมาก่อนนี้แล้ว ที่ผมจำได้ว่าก็มีหนึ่ง ที่ชุมพร ที่ตรัง ที่นคร ที่สงขลา ที่ปัตตานี ห้ากองพันด้วยกัน แล้วก็กองพันทหารปืนใหญ่ที่ 13

ถาม ที่ 13 นี้คือแห่งใหม่ใช้มั๊ยคะ ?

ตอบ ครับใหม่ครับ

ถาม อยู่ที่สวนตุล ไร่หรือเปล่าคะ ?

ตอบ อยู่ที่สวนตุลครับ กองพันทหารปืนใหญ่ที่ 13 กับกองพันทหารราบที่ 41 ส่วน 42 นั้นอยู่ที่ปัตตานี

ถาม ยังอยู่จนถึงปัจจุบันใช้มั๊ยคะ ?

ตอบ ครับตอนนี้กองพันทหารปืนใหญ่ เค้าเปลี่ยนหมดแล้วครับ ตอนนี้ผมไม่รู้แล้ว เพราะออกจากราชการแล้ว

ถาม ขอโทษค่ะ ช่วง พ.ศ. 2483 คุณลุงเพิ่งมาอยู่สงขลา หรือคะ ?

ตอบ มาใหม่ ๆ เลย ตั้งแต่เดือนกันยายน 2483 เริ่มย้ายมาอยู่ พอปี 2484 ปีบ เราก็รบกับญี่ปุ่น เมื่อวันที่ 8 ธ.ค. “พวกทหารญี่ปุ่น มันยกพลขึ้นบกเมืองสงขลาของเราจำนวนมากกว่าเมืองอื่น ๆ เพราะมันกะจะยึดให้ได้ ถ้ายึดได้มันก็จะคืบหน้าไป ลงไปสู่ตอนใต้ของประเทศไทยคือมลายูและสุมาตราได้สะดวก” มันตัดสายโทรศัพท์หมดเลย ติดต่อกไม่ได้ แต่รู้จากปากพวกที่ไปเที่ยวมันบอกไปบอกแล้วก็เป่าแตรเหตุสำคัญ ทหารรู้หมดเตรียมพร้อมออกมาจากบ้าน มาอยู่ที่กองร้อยหมด มาเตรียมตัวหมด ทำตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาว่าจะทำอย่างไร

ถาม มีจุดเดียวหรือคะ ที่เตรียมกันที่กองร้อย ?

ตอบ อ้อ มันมีอยู่ 2 กองพันครับ กองพันทหารราบที่ 41 กับกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 13

ถาม มีที่สวนตุล แล้วมีที่อื่นอีกมั้คะ ?

ตอบ ที่สวนตุลมี 2 กองพัน กองพันทหารปืนใหญ่ที่ 13 กับกองพันทหารราบที่ 41 แล้วมีอีก กองพันที่อยู่ที่คอหงส์เนาะ

ถาม ที่คอหงส์นี่ชื่อกองพันอะไรคะ ?

ตอบ กองพันทหารราบที่ 5

ถาม สรุปว่ามี 3 แห่งนะคะ ?

ตอบ ครับ 3 แห่ง แต่ว่าบริเวณสวนตุลมีบริเวณกว้างที่สุด มีเนื้อที่ประมาณ 600 ไร่ ไร่สักจะเป็นเนื้อที่ของราชพัสดุ แล้วก็กองพันทหารปืนใหญ่ก็อยู่บริเวณทิศตะวันตกของวัด เกาะถ้ำ ดิคนนสงขลา-นาทวี ทหารราบอยู่ถัดไป ดิคนก็มีบ้านพัก เขาก็จัดที่ให้ เรียบร้อย แต่ว่าเป็นโรงเรียนชั่วคราว มุงจากฝาจาก ไม่ได้ก่อสร้างอย่างถาวร ตอนนั้น เป็นมุงจาก ฝาทำแบบชั่วคราว แล้วตอนหลังในระหว่างที่เขาจะเป่าแตรครับ ทหารถ้ามี เหตุสำคัญ เขาจะเป่าแตรเรียก แตรนี้จะต้องว่า ถ้ามีเหตุสำคัญเกิดขึ้นนะครับจะต้องเป่า แตรเสียงนี้ (ทำเสียงแตร) โอ้อ้อ พวกเราเตรียมตัวกันหมดแล้วครับ แขนวพระกัน ผมก็ ตอนนั้นนะ พอได้ยินเสียงปี่ก็ออกไปเลย

ถาม แล้วไปตั้งรับที่ไหนคะ ?

ตอบ เดี่ยวครับ ยังไม่ได้เล่าถึงตอนนั้นเลยครับ ที่นี้เสร็จแล้วหลังจากนั้นแล้ว ก็ได้รับคำสั่ง พอได้ยินเสียงแตร ทุกคนก็มารวมพลที่กองร้อยทหารปืนใหญ่ มันมีสองกองร้อย กองร้อยที่ 1 กับกองร้อยที่ 2 นี่เป็นรายละเอียดนะครับ ส่วนผมจะอยู่กองร้อยที่ 2 มี กองร้อยที่ 1 อีกกองร้อยหนึ่งทหารปืนใหญ่เหมือนกัน ใช้ปืนใหม่เลยครับ กระสุนวิถี ราบ ไม่ใช่กระสุนวิถีโค้ง นี่เป็นข้อมูลที่ละเอียด

ถาม ไม่ใช่วิถีโค้งนะคะ ?

ตอบ ไม่ใช่วิถีโค้ง เป็นวิถีราบ

ถาม มันต่างกันยังไงคะ ?

ตอบ ตัววิถีโค้งหมายความว่า ปืนใหญ่นี้นะครับ วัดให้ยิงไปได้ เราจะใช้วิถีโค้ง แต่ว่าถ้าเป็น วิถีราบเนี่ย เราสามารถจะยิงตรงดิ่งไปเลยได้

ถาม แสดงว่าการที่เป็นวิถีราบ จะเล็งได้ชัดเจนกว่าใช่มั้คะ ?

ตอบ ครับ ชัดเจนกว่า แต่ในที่โล่งนะ เราสามารถจะยิงได้ ปืนนี้เป็นปืนใหม่ รับใหม่เลย

ถาม มีหลายกระบอกมั้คะ ?

ตอบ มีการบรรจุกระสุน 2 อย่าง คือ ส่วนบรรจุที่ 1 กับส่วนบรรจุที่ 2 ส่วนบรรจุที่ 1 นั้นสามารถจะเล็งได้ 6 กิโลเมตร ส่วนบรรจุที่ 2 สามารถเล็งได้ที่ 2 กิโลเมตร มันฝึกกัน มันสามารถจะเล็งได้ วิถีโค้งได้ทั้งนั้น แต่ว่ากระสุนมันฝึกกัน การบรรจุมันฝึกกัน

ถาม คำให้มาเยอะมั๊ยคะ ? จำนวนปืน

ตอบ ตามอัตราครับ อัตรากองร้อยหนึ่ง ร้อยหนึ่ง แล้วเขาก็มีอยู่ คือ ตามอัตราครับ อัตราที่เขาให้มา

ถาม ถ้าเป็นกองร้อยหนึ่ง ก็ให้มาจำนวนเท่าไร

ตอบ ให้จำนวนกองร้อยละ 4 กระบอก จริงนะครับ คือ เราก็มียู่ด้วย พอวันที่ 8 ธันวาคม นะครับ พวกเราก็เตรียมตัวแข่งกีฬา วันที่ 10 ธันวาคม วันรัฐธรรมนูญ พวกเราก็เตรียมตัวแข่งขันกีฬาจังหวัด พอวันที่ 8 ธันวาคม ญี่ปุ่นขึ้นเลย ญี่ปุ่นยกพลขึ้นบก เราต้องฟังคำสั่งผู้บังคับบัญชาอย่างเดียว ตอนนั้นเราไม่รู้เลยว่าข้าศึกเค้ามาจากใคร ชื่ออะไร ที่ไหน ไม่รู้เลย เพียงแต่ว่ามารวมกันก่อน เพื่อเตรียมตัวฟังคำสั่งผู้บังคับบัญชา คือ ฟังคำสั่ง ในส่วนหน้าที่ต่าง ๆ เราเตรียมตัวหมดแล้ว เช่น ในกองพันต่าง ๆ มันมีหน้าที่เยอะแยะไปหมดเลย แต่ละหน้าที่ก็จัดขึ้นหมด แล้วอย่างผลประจำปี ปืนก็มีทั้งหมดกองร้อยละ 4 กระบอก สองกองร้อยก็มี 8 กระบอก ผมอยู่กองร้อยที่ 2 เป็นผู้บังคับหมู่ปืน

ถาม ตอนนั้นคุณลุงยศอะไรคะ ?

ตอบ สิบัติครับ เรียนจบใหม่ ๆ ผมเรียนจนอายุ 19 ปี เรียนทหาร เป็นทหารอายุ 19 ปี ไม่ใช่ 21 ปี เพราะเป็นนักเรียนนายสิบอยู่ที่ลพบุรี ร้อยเอก สฤษดิ์ ษนะรัชต์ เป็นผู้บังคับบัญชาที่โรงเรียนนายสิบนะครับ แล้วก็ตอนที่ท่านเป็นจอมพลสฤษดิ์ท่านเป็นผู้บังคับบัญชาผมสายเก่าเลย เริ่มแรกเลย ต่อไปผมก็ไปเรียนที่ปืนใหญ่ แยกจากทหารราบไปปืนใหญ่ ผมไปเรียนนายสิบพลรบ 1 ปี แล้วไปเรียนทหารปืนใหญ่ 6 เดือน พอจบแล้วก็กลับมาที่สงขลา ก็ได้มา ผมบอกว่าอยู่ไหนก็ได้ ผมอยากจะอยู่สงขลา เขาบอกของแพง เราก็บอกไม่เป็นไร อยู่ได้ทั้งนั้น พอเลยได้มาอยู่เดือนกันยา 2483 ย้ายมาจากกรุงเทพ เสร็จแล้วก็ติดต่อไปฝึกพวกอาสา พวกนักศึกษาวิชาทหารที่สวนตุล ฝึกได้ไม่กี่ครั้ง ฝึกให้กับฝ่ายพลเรือน

ถาม แสดงว่าเป็นลักษณะของการเตรียมพร้อมใช้มั๊ยคะ ?

ตอบ ครับ คล้าย ๆ กับว่าให้รู้จักวิชาทหาร ตอนนั้นยุวชนทหารก็มีอยู่แล้ว แต่ว่าเขาเอาพวกพลเรือนที่สมัครอาสามาฝึกในค่ายสวนตุล ผมก็เป็นครูฝึกด้วย ผมรู้จักเยอะแยะเลย พวกแขกพวกอะไร แต่เดี๋ยวนี้ตายหมดแล้ว ไปฝึกไม่เท่าไร วันที่ 8 ธันวาคม ญี่ปุ่นก็

ยกพลขึ้นบก ในระหว่างยกพลขึ้นบก เมื่อเราได้รับคำสั่งแล้วเราก็เตรียมพร้อม เกิดเหตุสำคัญแล้วโดยการได้ยินเสียงแตรบอกเหตุ เราก็มาเตรียมพร้อม เราฟังคำสั่งจากผู้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชาต้องฟังคำสั่งจากหน่วยเหนือ เช่น ผู้บังคับกองพัน ผู้บังคับกองร้อย ผู้บังคับหมวด ผู้หมู่ เค้ายกกันเป็นทอด ๆ ไป แล้วเขาก็เตรียมตัวหมดเลยครั้งที่ 2 กว่าเองครับ เขาตื่นขึ้นมาเตรียมตัวกันหมดเลย พอซักติ 5 ได้ครับ ได้ยินเสียงยิงกันแล้วครับ ยิงพวกทหารราบ ทหารราบเขาเคลื่อนไปอยู่ข้างหน้าแล้ว ผมอยู่ข้างหลัง เพราะทหารปืนใหญ่มันต้องตั้งอยู่ด้านหลัง อยู่ข้างหน้าไม่ได้

ถาม อยู่กันแถวไหนคะ ?

ตอบ ทหารราบตั้งแถวอยู่ที่ต้นมะม่วง 3 ต้น แถวนั้นบริเวณแถบนั้นทั้งนั้นแหละ เป็นที่ยิงกับญี่ปุ่น แล้วตรงบ้านอาจารย์ใหญ่ตรงนั้น

ถาม อาจารย์ใหญ่ของที่ไหนคะ ?

ตอบ วิทยาลัยครูนั้นแหละ เมื่อก่อนยังไม่เป็นวิทยาลัยครูนะ เป็นบ้านที่เขาขายของชำ แล้วก็มีการเปิด เล้าไก่ หลายอย่าง หลังจากนั้นไปนิดนึง ก็ตรงสว่างชัย ตรงนั้นทหารญี่ปุ่นสร้างแถวอยู่ที่นั่น

ถาม ญี่ปุ่นขึ้นบกจากทะเลแถวไหนคะ ?

ตอบ การขึ้นจากทะเลเราไม่รู้ครับ ว่าขึ้นแถวไหน

ถาม ขึ้นมาจากแหลมหรือเปล่าคะ ?

ตอบ ครับ ขึ้นที่แหลม แล้วก็ขึ้นที่ชายหาด เรือรบปืนของญี่ปุ่นนี่ 20-30 ลำ ได้มาจอดอยู่ที่หน้าเก้าเส้ง แล้วก็พอสาย ๆ ผู้บังคับบัญชาก็สั่งให้ตั้งยิง ตั้งแนวยิงเลย แนวยิงที่อยู่ในสวนตุลผมนะ อยู่ในแนวยิงสวนตุล มีการพรางตัวอย่างดีที่สุด คือพรางไม่ให้ข้าศึกเห็นนะ เพราะว่าพอตอนสายหน่อยมันทิ้งระเบิดเลย มันยิงทหารราบแล้ว ทหารราบยิงกัน (ทำเสียงปืน)

ถาม ช่วงห่างกันมากมัย จากท่านกับทหารราบ เพราะทหารราบอยู่หน้า ท่านอยู่หลัง ท่านเป็นปืนใหญ่ห่างกันซักกี่กิโลได้คะ ?

ตอบ ก็ประมาณ 1 กิโลเมตรกว่า ๆ ได้ จากต้นมะม่วงที่วิทยาลัยครู ถึงสวนตุลนะ เท่านั้นเอง นิดหน่อย แล้วด้านซ้ายก็เป็นแนวเขา

ถาม เขารูปข้างหรือคะ ?

ตอบ ครับ เขารูปข้างมันเป็นแนวหมดเลย เราอยู่ในระหว่างนั้น แล้วก็มีการเก้าเส้งอยู่ข้างหน้า เขาเก้าเส้งอยู่ที่คลองสำโรง

ถาม เขาสำโรงที่พูดนี่คือเขารูปข้างใช่ไหมคะ ?

ตอบ คนละแห่งครับ เขาสำโรงถ้าไปจากนี้อยู่ซ้ายมือ นะ เขารูปข้างนี้ ถ้าเราไปทางทุ่งหวังอยู่ทางขวามือ มันอยู่คนละทางกัน ข้างหน้า ถ้าเราพูดในปัจจุบันคือ สถาบันราชภัฏบริเวณนี้หมดเลย เพราะว่าในนั้นมันมีอยู่บ้านหนึ่งซึ่งเป็นบ้านยกสูง มีบ้านอยู่หลังหนึ่งในทุ่งนานั้นนะ มีอยู่บ้านหนึ่งผมจำได้ แล้วตรงสามแยกสำโรงมีต้นมะพร้าวเยอะแยะเลย เค้าปลูกไว้เยอะแยะเลย หลายต้น ชักประมาณ 30 - 40 ต้น ได้ตรงนั้น ตรงสามแยกเลย ตรงที่บ้านพักครู

ถาม แล้วตอนนั้นมันเป็นอะไรคะ ตอนนั้น ?

ตอบ มันเป็นที่ว่างครับ แล้วเขาก็ปลูกต้นมะพร้าว มีเล้าเปิด ผมจำได้หมดเลยครับ ทีนี้หลังจากที่เราได้รับคำสั่งอันนี้แล้วนี่ พอเช้า เราก็เตรียมตัว กระสุนตั้งเรียงเลยครับ รู้แล้วว่าเป็นทหารญี่ปุ่น เพราะผู้บังคับบัญชาสั่งมาแล้วว่าเป็นทหารญี่ปุ่น

ถาม ตอนนั้นรู้แล้วว่าศัตรูคือใคร ใช่มั้ยคะ ?

ตอบ ครับ รู้แล้ว แล้วก็ปืนใหญ่ขึ้นะครับ การยิงจะต้องมีผู้ตรวจการณ์ ผู้ตรวจการณ์ต้องอยู่ที่สูง สามารถจะมองเห็นได้หมดเลยว่าอยู่ที่ไหน ๆ และสามารถสั่งให้ปืนใหญ่ยิงได้เลย อันนี้เป็นวิธีการทหารปืนใหญ่ หลังจากนั้น เราก็คอยรับคำสั่งอยู่ตลอดเวลาเลยว่าจะให้ยิงเมื่อไหร่

ถาม ทราบมั้ยคะ ว่าตอนที่ปะทะกันนี้ มีทหารบาดเจ็บหรือว่าตายบ้างมั้ยคะ ?

ตอบ มีครับ มี

ถาม ประมาณเท่าไรได้คะ ?

ตอบ เดี่ยว เดี่ยว เอาอันนี้ก่อน เอาที่จำได้ก่อน หลังจากที่เราได้สั่งยิงแล้วเราก็เตรียมตัวพร้อมหมดเลยครับ เตรียมตัวพร้อมหมด เตรียมตัวที่จะยิง ต่อสู้กันจนถึงที่สุด แต่ตอนนั้นฝ่ายทหารราบยิงกันแล้วครับ ยิงทั้งปืนกล ทั้งปืนเล็ก ได้ยินเสียงยิงกันตลอด มีการทิ้งระเบิดทั้งที่ตั้งปืนใหญ่ ทีนี้พอสาย ๆ หน่อย เราก็คำสั่งให้ยิง ยิงปืนไม่รู้ว่าให้ยิงไปที่ไหนมั่ง เรารับคำสั่งอย่างเดียว คือให้ยิงอย่างเดียว แต่ยิงตรงไหน เราไม่รู้ แต่ว่าการที่จะสั่งให้ยิงได้นั้น อยู่ที่ผู้ตรวจการณ์ ซึ่งตั้งอยู่ที่บนเขารูปข้างเลย บนก้อนหินใหญ่ ๆ นั้น เขามีที่ตรวจการณ์ ที่ตรวจการณ์มองเห็นหมดครับว่าอยู่ตรงไหน เรืออยู่ตรงไหน

ถาม เค้าจะมองเห็นไกลมั้ยคะ ?

ตอบ ครับ เห็นหมดเลย แต่เราไม่เห็น มีหน้าที่รับคำสั่งอย่างเดียว ว่าเราจะยิงที่ไหน ยิงอย่างไร เค้าก็จะส่งตามวิธีการยิงของทหารปืนใหญ่เขานะ แล้วเราก็ได้รับคำสั่งให้ยิงพอยิงนะครับ ไม่รู้อย่างไร พอสาย ๆ ได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาที่ตรวจการบอกว่า

เรือที่ยกพลขึ้นบกจมไป 2 ลำ ที่ผู้บังคับบัญชาบอกนะ

ถาม เรืออะไรคะ ?

ตอบ เรือยกพลขึ้นบกครับ

ถาม ของญี่ปุ่นนะค่ะ นี่เป็นเรือของญี่ปุ่นนะค่ะ ?

ตอบ ครับ ของญี่ปุ่นครับ

ถาม จมสองลำหรือคะ ?

ตอบ ครับ จมสองลำครับ ที่ฐันะตอนนั้นนะ พอรู้ว่าพวกมันถูกจมใช้มัย เพราะเรามีปืนใหญ่ พอมันถูกยิงมันก็เลื่อนกองเรือจากที่เค้าเส็งถอยไปอยู่โน่น เกาะหนู ที่ฐันะจากผู้ตรวจการณ์ เสร็จแล้วเค้าก็ยิงจากโน่นมา เรือรบญี่ปุ่นก็ยิงจากเกาะหนูมา เขารูปข้างในระหว่างนั้นยิงกันตลอดเลย แล้วเราก็กินไปเหมือนกัน ยิงตลอดเลย มันยิ่งขนาดที่ว่ายิงเขา หินใหญ่มันยังยิงถูกเลยครับ มีระยะทางถึง 12 กิโลเมตร จากเกาะหนูถึงเขารูปข้าง

ถาม โคนมัยคะ ?

ตอบ โอ๊ย ! มันยิ่งจากปืนราบเหมือนกันนี่ ยิ่งดูมา เราเห็นแล้วนี่ โอ้โห แต่เราไม่เป็นอันตราย เพราะเราอยู่ที่กำบัง แต่ผมไม่รู้โอ้โหอะไรแล้ว ได้ยินอย่างเดียวว่า หนึ่งบรรจุสองยิง ตามวิธีทหารปืนใหญ่ว่าจะให้ยิงโอ้ปืนนี้ไปทางไหน

ถาม อ้อ จะวางแนวไปทางไหน ?

ตอบ ครับไปทางไหน อยู่ที่ผู้ตรวจการณ์เท่านั้นเอง ผู้ตรวจการณ์จะบอกเองครับว่าจะใช้เข็มทิศเท่าไร มุมเท่าไร ระยะเท่าไร เค้าจะบอกหมดเลยครับ แล้วก็สั่งให้ปืนยิง ยิงไปที่ไปยังเรือจมไปสองลำนะ ทีนี้ต่อไปตอนสาย ๆ โอ้โห มันทิ้งระเบิดครับ มีทิ้งระเบิดด้วย มันทิ้งระเบิดนะครับมันทิ้งระเบิดที่บ้านพักในค่ายสวนตุลนี้แหละ เสียงตุม ตุม มันทิ้งระเบิดครับ มันเอาระเบิดมาทิ้งเลย

ถาม นับลูกได้มัยคะ ?

ตอบ โอ้หลาย ไม่รู้ก็ลูก

ถาม คิด ๆ กันเลยหรือคะ ?

ตอบ ครับ หลายลูก ที่บ้านพักของข้าราชการทหารที่ในสวนตุล ที่ทหารราบนะ ราบเลยไม่รู้ก็หลัง มันทิ้งระเบิดนะ ส่วนทหารปืนใหญ่เรามีตั้งยิงกันอยู่ในค่าย เราก็เตรียมตัวพร้อมหมดเลยครับ ยิงตลอดเหมือนกัน ยิงไปเรื่อย ๆ แล้วแต่ว่าผู้ตรวจการณ์จะสั่งยังไง

ถาม คุณลุงทำหน้าที่ใส่กระสุนหรือคะ ?

ตอบ ไม่ ผมทำหน้าที่เป็นผู้ห่ม

ถาม ผู้ห่มนี้ ทำอะไรบ้างคะ ?

ตอบ ควบคุมการยิง ผมควบคุมการยิงครับ ควบคุมการยิงในหมู่ที่ 1 เราต้องรับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชากองร้อย ซึ่งอยู่ในที่ตรวจการณ์ ส่วนผู้หมวดอยู่ที่หลุมปืน ส่วนผู้หมู่นี้คอยดูแลการยิง

ถาม ผู้หมู่นี้เป็นยังไงคะ ?

ตอบ ผู้หมู่หรือครับ เป็นผู้หมู่ปืนไรเฟิล แล้วมีผู้หมวดเป็นผู้บังคับบัญชาอีกทีหนึ่ง เขามีเป็นคำสั่งคำสั่งมา

ถาม สั่งเป็นทอด ๆ ใช่มั้ยคะ ?

ตอบ อ้อ เป็นทอด ๆ ครับ ต้องสั่งมา คือผู้บังคับบัญชากองร้อย อยู่ที่ตรวจการณ์ ส่วนผู้หมวดอยู่ที่ศูนย์ปืน ผู้หมวดรับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชากองร้อย ให้ทำการว่ายิงที่ไหน ก็มีคำสั่งมา เสร็จแล้วก็ให้ผู้หมู่สั่งการใช้เครื่องมือให้ถูกต้อง เช่น มุม ทิศ ระยะ อะไรต่าง ๆ ทั้งหมด นี้วิธีการเค้าเสร็จแล้วก็จะคอยฟังคำสั่งตลอด

ถาม สงสัยอีกอย่างหนึ่ง ผู้ปืนนี้ใช้ทั้งเรือ ใช้ทั้งเครื่องบินใช่มั้ยคะ ?

ตอบ ครับ ใช่ มันยังอยู่ตลอดเลย

ถาม มองดูว่าเป็นกองทหารใช่มั้ยคะ ?

ตอบ ครับใช่ เสร็จแล้วมันทิ้งระเบิดที่กองพันทหารราบกองพัน 41 บ้านพักทั้งหมดเลย

ถาม แล้วชาวบ้านอยู่ยังไงคะ ?

ตอบ ชาวบ้านหรือ ? อยู่ข้างนอกครับ แถวในค่ายมีทหารอยู่ ทหารอยู่บ้านพัก ผมก็บ้านพักเหมือนกัน แต่ว่ามันอยู่ในที่หุบเขาหน่อยนึง ส่วนที่ตั้งปืนมันอยู่ข้างนอก นะครับ และสามารถมองเห็นได้ไม่เป็นที่อับกระสุน ที่อับกระสุน หมายถึงว่าหนึ่ง ถ้ายิงไปแล้วกระสุนไม่สามารถที่จะทำอันตรายได้ แต่ว่าถ้ามีเขาอยู่อย่างนี้ เราไม่สามารถยิงขึ้นไปอย่างนี้ อย่างนี้เป็นที่อับกระสุน ไม่สามารถจะทำลายเข้าศึกได้

ถาม มีการเตรียมหลุมหลบภัยบ้างมั้ยคะ ?

ตอบ ไม่ ไม่มีครับ ไม่รู้เลย

ถาม ไม่ทันหรือคะ ?

ตอบ ไม่ทันครับ ไม่ทัน

ถาม แล้วตอนที่รบกันนี้ ชาวบ้านหลบไปอยู่ที่ไหนคะ ?

ตอบ ต่างคนต่างไม่อยู่ หายเงิบไปเลย พุดง่าย ๆ ขอโทษเออะ สุนัขก็ไม่มีซักตัวหนึ่งไม่มีเลย ครับ ไม่มีเลย

ถาม กลัวตายกันทั้งนั้นเลยนะคะ ?

ตอบ หายหมด เพราะไอ้กระสุนปืนใหญ่ที่มันยิงนี้ มันดังตูม ตูม เสร็จแล้วพอดอนสาย ๆ มันก็ไปทิ้งระเบิด มันสามารถที่จะมองเห็นได้ว่า แนวที่เราตั้งปืนอยู่ที่ไหน มันก็มาทิ้ง

ระเบิดครับ โคนเข้าไปหนึ่งนัด หนึ่งลูก ห่างจากที่ตั้งปืน 100 เมตรเท่านั้น มองเห็นเลย
ครับมันทิ้งระเบิด ตูม ไอ้หลุมระเบิดกว้าง 6 เมตรครับ

ถาม คุณเหมือนว่า ยิงกันที่ลำโรงไหม้คะ ?

ตอบ ครับ

ถาม แล้วในเมืองนี้เป็นอย่างไร พอจะทราบมั้คะ ?

ตอบ ไม่รู้เลยครับ ไม่รู้เลย ยิงกันอยู่ตลอดเวลา แม้แต่ปืนยิงของเขาปืนใหญ่ ปืนเรือยิงมาที่
เขาลำโรง ก็ยิงกันมาได้ยินเสียง หวิด... ตูม

ถาม ก็วันได้คะลุง ที่เค้ารบกันอยู่อย่างนี้ ?

ตอบ ครั้งวันได้ ตั้งแต่ตี 2 ถึงเที่ยง ได้ยินแต่เสียงปืนใหญ่นี้เลย โอ้โฮ เราก็คอยฟัง แต่ว่าเรา
แล้วว่ามันยิงเราไม่ถูก เพราะว่ามันมีเขารูปช้าง เขาลำโรงอยู่ เราสบาย มากครับ ไม่ค่อย
เสียหาย แต่ว่าตอนมันทิ้งระเบิดซี ห่างกัน 100 เมตร 200 เมตรเท่านั้นเอง เห็นเลยครับ
เห็นไอ้ลูกระเบิดลงมานี้ พอมันไปเสร็จแล้ว เราก้เตรียมตัวอีก ยิงอีก แล้วแต่คำสั่งจะให้
ยิงยังไง ตอนนั้นผมนับได้ทั้งหมด 148 นัด ทั้งหมดเลยนะ แต่มันก็ยิงกันไปยิงกันมา

ถาม คือที่ยิงกันไปยิงกันมา 148 นัดหรือคะ ?

ตอบ ของเรารับของเรา 148 นัด ที่เรายังอยู่ อันนี้เสร็จแล้ว พอเค้ายิงมา เราก้ยิงไปมันก็ยิงมา
เราก้ยิงไป ยิงกันตลอดเวลา จนกระทั่งถึงเที่ยง

ถาม กระสุนที่มีอยู่ยิงจนหมดเลยไหม้คะ ?

ตอบ ไม่หมดครับ ยังมีอีก คือระหว่างนั้นเรารู้แล้วว่าญี่ปุ่นขึ้น มันจะต้องตลบหลังเรา เค้า
บอกทหารหมดเลยว่ คือ 1. ตีกลับไป ตายเพื่อชาติ เราตายเพื่อชาติ ตายเพื่อ
พระมหากษัตริย์เรา และผืนแผ่นดินของเรา เราต้องเสียสละเลือดเนื้อและชีวิตให้กับชาติ
ของเรา ผมเอาเลย เราก้บอกทหารในหมู่ของเราว่าอย่างนี้นะ เตรียมตัวเข้าไว้ ตอนนั้น
เราก้บอกพวกเราทุกคน เราต้องสู้ให้ถึงที่สุด แม้แต่ชีวิตเลือดเนื้อของเราก้ต้องยอม เรา
บอกอย่างนั้นเลย มันก็ยิงกันตลอดเวลา ทั้งทหารราบ ทหารปืนใหญ่ ยิงกันตลอดเลย
จนกระทั่งถึงเที่ยงครับ คำสั่งจากหน่วยเหนือ คือ จอมพล ป. พิบูลย์สงคราม สั่งให้หยุด
ยิงทั้งหมด ในการต่อสู้ทั้งหมดให้หยุด เปิดทางให้ญี่ปุ่นเดินทัพได้ตอนเที่ยง

ถาม รุ่งขึ้นหรือคะ ?

ตอบ วันที่ 8 ธันวาคม วันเดียวกันนั้น

ถาม วันเดียวกันนั้นหรือคะ ?

ตอบ ครั้บวันเดียวกัน เพราะเราเริ่มตั้งตั้งแต่ตี 2 ถึงเที่ยงเลยครั้บ ในระหว่างนั้นแหละครั้บ ข้าวก็ไม่ได้กิน เพราะหุงไม่ได้ หุงมันมีควันไฟ มีควันไฟถ้าหุงข้าว นี่มันต้องทิ้งระเบิดหมด

ถาม เหตุผลที่สั่งให้หยุดยิงละคะ ?

ตอบ ก็คำสั่งผู้บังคับบัญชา

ถาม ก็นั่นแหละคะ เรายอมแพ้ใช่มั้ยคะ ?

ตอบ ไม่ได้ยอมแพ้ ให้เขาผ่านได้

ถาม เท่ากับว่าเราเข้าข้างญี่ปุ่น ให้เดินทัพผ่านประเทศได้ ?

ตอบ ครั้บใช่ ก็เค้ามีการประชุมกันอะไรต่าง ๆ ทุกอย่าง ทั้งฝ่ายญี่ปุ่นกับฝ่ายไทยเรา คือจอมพล ป. พิบูลย์สงคราม แล้วก็สั่งว่าให้หยุด ให้ญี่ปุ่นเดินทัพได้ต่อไปอีก เข้าไปที่ไทรบุรี เป็นการยุติสงครามวันที่ 8 ตอนเที่ยง ประมาณตอนเที่ยง เราก็เตรียมตัวหาข้าวกิน โอ้โฮ หิวข้าว พอเสร็จแล้วก็กินข้าวครั้บ โอ้โฮ ข้าวก็ไม่มี เสร็จแล้วก็กินอะไรรู้มั้ครั้บ กินข้าวแดง เค้ามีหน่วยหุงข้าว พอหุงข้าวเสร็จสรรพเรียบร้อย แจกไอ้เนื้อกระป๋องคนละกระป๋อง กินข้าวแล้วต่อไปก็ทำความสะอาดป็น เก็บป็นเข้าที่

ถาม ทุกอย่างก็จบ ?

ตอบ จบกัน จบกันครั้บตอนนั้น ในด้านทหาร

ถาม ทีนี้ในสภาพโดยทั่วไปเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของคนไทยในช่วงนั้น เท่าที่คุณสังเกต ได้สังเกตอะไรบ้างมั้คะ ?

ตอบ “สภาพบ้านเมืองบ้านแตกสาแหรกขาด วันที่ 8 วันที่ 9 ธันวาคม ผมเข้าไปในเมืองนะ เจียบหมดเลย สุนัขชักตัวยังไม่เห็น ไม่มีร้านค้า อาหารก็ไม่มีกิน มีแต่ทหารญี่ปุ่นเต็มเมือง พอช่วงสัมพันธมิตรบุก มันก็เริ่มทิ้งระเบิด โอ้โฮ! ทหารญี่ปุ่นตายเป็นเบือ ตรงข้ามถนนรามันท์ บริเวณบ้านพักศึกษาธิการจังหวัด แม้แต่คลังน้ำมันของญี่ปุ่นก็ไม่เหลือ ถูกอังกฤษทิ้งระเบิดวอดวายหมด”

ถาม ทหารญี่ปุ่นยึดอะไรที่เป็นของคนไทยบ้างมั้คะ ?

ตอบ เค้ายึดหมดเลยครั้บ ตามบ้านสามชั้น ตามอะไรต่าง ๆ นี้อรถยนต์ จักรยานยนต์มันเอาหมดเลยครั้บเก็บหมด

ถาม ยึดหมดเลยนะคะ ?

ตอบ ครั้บ เอาหมด ใครมีรถยนต์ก็เอารถยนต์ ใครมีรถจักรยานก็เอารถจักรยาน เอาหมดครั้บ ไม่มีเหลือ นี่ในระหว่างนั้นผมออกมาเที่ยวนะ จะหาข้าวกินก็ไม่มีข้าว ไม่มีเลย หมดเลย

ถาม มีทำร้ายพวกผู้หญิงบ้างมั้คะ ?

ตอบ ไม่มีครั้บ แต่ทหารญี่ปุ่นเต็มเมืองเลย

ถาม มีทหารญี่ปุ่นมาชอบหญิงไทยบ้างมั๊ยคะคุณลุง ?

ตอบ ไม่รู้ครับ คือในระหว่างนั้นที่ผมรู้นะ พอหลังไม่เท่าไร พอญี่ปุ่นยึดสงขลาได้แล้ว ไซ้มั๊ยครับ มีการต่อต้าน คือ ฝ่ายอังกฤษ

ถาม สัมพันธมิตรไซ้มั๊ยคะ ?

ตอบ ครับ มันอยู่สิงคโปร์ มันก็ไปทิ้งระเบิดอีก โอ้โฮ ตายเป็นเบือเลย ตรงบ้านพักถนนรามันห์นี่ ทหารญี่ปุ่นอยู่แล้ว คลังน้ำมันก็อยู่ หมดไม่มีเหลือครับ มันทิ้งระเบิดเลย อังกฤษมันทิ้งระเบิด

ถาม ตอนนั้นเจ้าเมืองสงขลาชื่อใครนะคะ ?

ตอบ เจ้าเรียกข้าหลวง ชื่ออะไรไม่รู้ ผมจำไม่ได้

ถาม แล้วนายอำเภอละคะ ?

ตอบ นายอำเภอก็ไม่รู้จักครับ เพราะเราอยู่ที่นั่นเราเป็นผู้น้อย

ถาม เวลารับรู้ข่าวสารจากทางการ เมื่อสงครามสงบแล้วคุณลุงรับรู้ข่าวสารทางไหนคะ ?

ตอบ จากข่าว จากผู้บังคับบัญชา จากวิทยุ

ถาม วิทยุสถานีอะไรคะ ?

ตอบ ของฝ่ายประชาสัมพันธ์

ถาม อ้อ ของประชาสัมพันธ์ นายมัน นายคง โฆษก ?

ตอบ ไม่รู้ใครแหละ ทีนี้หลังจากนั้นแล้ว ผมได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาว่าไปรับมอบดินแดน 4 จังหวัดภาคใต้ นี้ได้รับนี้จากที่ 84 85 86 พ.ศ. 2486 เราก็ได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาให้ไปรับดินแดน 4 จังหวัดภาคใต้ที่ไทรบุรี เราเดินทางจากประเทศไทย

ถาม ที่ไทรบุรีไซ้มั๊ยคะ ?

ตอบ ครับ ที่ไทรบุรี ทหารปืนใหญ่จะไปไทรบุรีได้ปฏิบัติราชการสนามที่รัฐไทรบุรี เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2486 ถึง 21 ธันวาคม 2487 สองเดือน

ถาม วันที่เท่าไรคะคุณลุง ?

ตอบ วันที่ 19 ตุลาคม – 21 ธันวาคม สองเดือนครับ ตุลา – ธันวา สองเดือน ไปอยู่ไทรบุรีสองเดือน แล้วเราก็กลับมา พอ 88 ญี่ปุ่นก็ยอมแพ้

ถาม อ้อ

ตอบ ยอมแพ้ก็หมดกันเท่านั้น ตอนนั้นเราเอาปืนไปหมดเลย ทั้งกองร้อยหนึ่ง กองร้อยสองไปหมด เอาไปรับมอบดินแดนที่นั่น แล้วเค้าให้ทหารราบไปที่นั่น ก็มีไทรบุรี กลับตันตรังกานู ปะลิส มี 4 รัฐ ที่เรารับมอบดินแดน รับมอบดินแดนในส่วนที่เคยเป็นของเรา ญี่ปุ่นให้เรา

ถาม รับมอบจากญี่ปุ่น ?

ตอบ ครับ รับจากญี่ปุ่น เพราะญี่ปุ่นยึดได้

ถาม ยึดไว้ไม่นานนะคะ ?

ตอบ ไม่นานสิ เพราะว่าญี่ปุ่นพอมันเข้า ไซ้เมืองโซนันที่สิงคโปร์ได้แล้วก็รีบร้อยเลย

ถาม ก็ยึดประมาณ ยึดไว้ประมาณ 2 ปีมีัยคะ ?

ตอบ ไซ้ 3 ปีกว่า

เอกสารหมายเลข 15

คำและคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ นางจำเนียร หาญชนบท

อายุ 26 ปี เมื่อ พ.ศ.2484 ปัจจุบันอายุ 82 ปี

ขณะเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 อาชีพรับจ้าง เป็นช่างตัดเย็บเสื้อผ้า พักอยู่ที่ บ้านเลขที่ 64 – 66

ต.บ่อ่าง อ.เมือง จ.สงขลา

ปัจจุบันพักอยู่ที่ บ้านเลขที่ 64 – 66 ต.บ่อ่าง อ.เมือง จ.สงขลา โทร. 074-312334

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2546

บทสัมภาษณ์ นางจำเนียร หาญชนบท

ถาม หน้าศาลแขวงนี้ป้าว่าเขาฝั่งศพทหารญี่ปุ่นหรือคะ

ตอบ ศพทหารญี่ปุ่นทั้งนั้น พอมันฝังแล้วมันเอามาพรวัวอ่อนตั้งบนหัวศพ ศพละลูก เราอายุยังน้อยก็ไม่กลัว เพราะสงครามมันยังห่างไกล ญี่ปุ่นมันก็ติดกับเรา เราเป็นมิตรกัน มันดีหมดกับป้าเนียร พอดีป้าเป็นช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ช่วงสงครามมาเป็นลูกค้าหลายคนที่ประตูหน้าบ้านจะเขียนตัวหนังสือญี่ปุ่นติดหน้าบ้านเป็นการรับรองความปลอดภัยพ่อของป้าเป็นผู้รับเหมา หมอโคเซ ที่รักษาคณปวยเป็นชาวญี่ปุ่นได้ติดต่อให้ไปทำห้องใต้ดินที่บ้าน ทั้ง ๆ ที่สงครามยังไม่เกิดแสดงว่าหมอผู้นี้ต้องเป็นแนวที่ 5 เราก็ขอช่วยลุงเถรีให้ไปซื้อลูกค้าอะไรที่หาดใหญ่ ที่นี้ไม่มีลูกค้า ราคาถูกละ 25 บาท แพงจัง

ถาม แล้วเรื่องความเป็นอยู่ละคะ

ตอบ อะไรก็ไม่มี เขาปันส่วนกัน ที่นี้พวกป้าไม่ใช่ข้าราชการก็กินปลายข้าวเหมือนหมูกินเวลาไปรับที่โรงสีแดง โรงสีเก่าแก่สุชาตินั้นแหละ โรงสีหับโห้หิ้น คนอื่นไม่กล้าไป พี่สาวป้าเนียรก็ไม่กล้าไป ป้าเนียรคนเดียวไปนั่งขานซื้อคอยรับ

ถาม แล้วทหารญี่ปุ่นมีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนไทยหรือเปล่า

ตอบ “ป้าคุ้นเคยสนิทสนมกับทหารญี่ปุ่น พวกเขาส่วนใหญ่ใจดี ชอบหยอกล้อกับคนไทย และชอบพูดชอบเรียนภาษาไทย ตัวป้าและอีกหลาย ๆ คน ก็ได้เรียนพูดญี่ปุ่นจากทหารเหล่านี้”

ถาม ทหารญี่ปุ่นไม่ได้ทำตัวอย่างนี้เลยหรือคะ

- ตอบ** ไม่เลย เจ้าชอบมาคุยกับเรา แต่เราคนใต้ชอบหลอกเค้า เค้าถามว่าผู้หญิงนี้เรียกอะไร เราบอกว่าเรียกเมีย พอเค้าเห็นผู้หญิงผ่านมาเค้าก็เรียก เมีย ๆ พวกเราชอบแก๊งเค้า แต่ถ้าเราขโมยของเขา เขาจะทำโทษ
- ถาม** ช่วงสัมพันธมิตรทิ้งระเบิดสงขลา ป้าหนีไปอยู่ที่ไหนคะ
- ตอบ** พอถูกระเบิดลงอีก เราก็ก่อนหนีไปอยู่สิงหนคร ทหารญี่ปุ่นเอาโองน้ำทำเป็นส้วม โรงเรียนสงเคราะห์ประชาที่อยู่ใกล้บ้านทหารญี่ปุ่นทำเป็นห้องสัมภาระ คนแถวนี้เค้าว่า อังกฤษ แต่ป้าเนียร์ว่าสหรัฐฯ ทิ้งตึกจุก 5 ชั้น นั้นญี่ปุ่นอยู่กันทั้งนั้น ตายกันมาก
- ถาม** พวกข้าราชการพวกเจ้านายเค้ามาพบกับประชาชนบ้างไหมคะ
- ตอบ** ไม่ พอมันทิ้งระเบิดก็ต้องหนีอีก ลุงก็มาบอกว่าให้หนี วันที่ 15 นี้เค้าจะบอมบ์ใหญ่ แต่พวกญี่ปุ่นเค้าสู้ตาย พวกเราเอาเรือมารับ พอเรือออกมันทิ้งตรงสะพานเหล็ก พอมันทิ้ง คนไทยก็หนีรอด
- พ.ต.ภรี** (สามีของนางจำเนียรได้อธิบายเสริมข้อสัมภาษณ์ของนางจำเนียรผู้เป็นภรรยา) คือว่าอย่างนี้ ทหารนี่ออกสนามหมดเลย ประจําการหมดแล้วก็อยู่ต่อไปเรื่อย ๆ
- ตอบ** พอเราออกเรือไปนิดเดียว มันก็ทิ้งระเบิดเลย เวลามันทิ้งระเบิดมันมีลำสีขาวมาไปรยคว้นก่อน แล้วไอ้ที่ทิ้งระเบิดก็ตามมา
- พ.ต.ภรี** ก่อนมันทิ้งระเบิด มันจะส่ง B.29 มาวางพลุส่องแสงก่อน พอมันเห็นพื้นที่มันก็บอมบ์เลย
- ตอบ** มันก็มีบอมบ์พลาดเหมือนกันแต่ตึกจุกะนี้ไม่พลาด ตอนนี่ตึกยังร้างอยู่เลย
- ถาม** ตอนนี่ที่สงขลาลงมัยคะ
- พ.ต.ภรี** ลงครับ ผมอยู่ในสวนตุลนี้ได้ยินเสียง บีม บีม ไฟสว่างไปหมด
- ตอบ** หลังบ้านป้าเนียร์มันลงบนหลุมเลย
- พ.ต.ภรี** ในระหว่างที่ญี่ปุ่นยังยึดสงขลาอยู่นะ ผมอยู่ในสวนตุลนี่เห็นเลย
- ตอบ** พอมันทิ้งระเบิดแล้ว มันทิ้งระเบิดไฟเผาหมด ที่บ้านป้าเนียร์ก็มีหลุมหลบภัย
- ถาม** แล้วตอนนี่ยังมีอยู่รีเปล่าคะ
- ตอบ** ถมหมดแล้ว เมื่อก่อนมันอยู่หลังบ้าน
- ถาม** แสดงว่าหลุมหลบภัยมีทุกบ้าน
- พ.ต.ภรี** ครับ ๆ แล้วทุกบ้านนี่ห้ามตามไฟ (จุดตะเกียง)
- ถาม** แสดงว่าหลุมหลบภัยเค้าทำเป็นห้องใต้ดิน

- ตอบ คำทำอย่างนี้ คำพูดแล้วเขาเอาไม้กระดานตั้ง แล้วเขาเอาดินถมบนไม้กระดาน
- พ.ต.เกรี มันจะมีหอบบอกว่าเครื่องบินจะมา แล้วจากนั้นแป็บเดียวเครื่องบินก็มา
- ถาม คุณลุงเคยเห็นหลุมหลบภัยสาธารณะมั๊ยคะ
- พ.ต.เกรี ที่นี้ไม่มี มีกันตามบ้าน
- ถาม หลุมหลบภัยนี้เข้าไปอยู่กันได้ที่คน
- ตอบ หลายคน 5 คน 10 คนได้ กลบดินข้างหน้า
- พ.ต.เกรี ก่อนที่ระเบิดมันทิ้งพลูส่องแสง เห็นหมดเลยแล้วมันจึงทิ้งระเบิด
- ถาม ช่วงนี้หลังจากปี 2484 ก็ปีคะ
- พ.ต.เกรี ช่วงประมาณ 86 – 87 ตอนนั้นตอนที่อเมริกาจะบุกแล้ว วันดีเดย์นี้ พอปี 2488 ก็แพ้เลย โดยทิ้งระเบิด 2 ลูก ฮิโรชิมา
- ตอบ ก่อนแพ้มันยึดได้หลายที่นะสิงคโปร์ ยะโฮร์ ปีนังอะไรได้หมดแล้ว ลุงรีก็ไปรับดินแดน
- ถาม แสดงว่าไทรบุรี อะไรที่เป็นของอังกฤษมันยึดหมด
- ตอบ มันยึดแบบสายฟ้าแลบ มันยึดได้หมด พอตอนที่ว่าสหรัฐมาบอมบ์
- พ.ต.เกรี ตอนที่อังกฤษมันได้มันทิ้งระเบิดตายไปมาก
- ถาม ที่ตายก็คือทหารญี่ปุ่นหรือคะ
- พ.ต.เกรี ครับ พอปี 85 นี้เริ่มตีโต้ พอตีโต้อเมริกาเอา B. 29 ไปทิ้งเลย
- ตอบ ทหารที่รู้จักกับป่าเนียร์น่าจะตายหมด เพราะพวกมันต้องไปสิงคโปร์
- ถาม ป่าได้พบกับทหารฝ่ายตรงข้ามกับญี่ปุ่นมั๊ย
- ตอบ ไม่ได้พบ
- พ.ต.เกรี นั่นพอปี 85 ก็แพ้เลย โคนปรมาณูไปลง 2 ลูกเท่านั้นเรียบร้อยเลย
- ถาม ตอนช่วงสงครามป่าได้ฟังข่าวบ้างมั๊ย
- ตอบ ไม่ได้ฟังเลย วิทยุตามบ้านคนไม่มีเลย
- ถาม แล้วก่อนสงครามเราฟังบ้างมั๊ย
- ตอบ ฟัง
- พ.ต.เกรี ของกรมประชาสัมพันธ์
- ตอบ พ่อไปฟังที่หน้าเมืองเค้ามีวิทยุขึ้นเสาสูง
- ถาม ที่สวนเก้าแ่หรือคะ
- ตอบ ไม่ใช่ที่ป่ายเมืองสงขลาที่ถนนนางงาม เค้าเรียกหน้าเมือง
- พ.ต.เกรี ตรงถนนพัทลุง เค้ามาสร้างประตูเมืองทางเข้าสงขลา เค้าสร้างเอาวิทยุมาตั้งเอาไว้

- คนที่ชอบข่าวการเมืองก็ไปฟัง
- ถาม พอสงครามสงบบ้านเมืองเป็นอย่างไร
- ตอบ หลังสงครามคนลำบาก ไม่มีอะไรเลย ของในบ้านพวกขโมยเอาไปหมด
- พ.ต.เกรี ตอนนั้นเราใช้ธนบัตรของญี่ปุ่นที่มีด้นกล้วย
- พ.ต.เกรี ครับ ในระหว่างสงครามก็ปั่นส่วนน้ำตาล
- ถาม ช่วงระหว่างสงครามก็ปั่น หลังสงครามก็ปั่นหรือคะ
- พ.ต.เกรี ครับ
- ถาม ปั่นด้วยการซื้อหรือว่าปั่นด้วยการแจก
- ตอบ ปั่นด้วยการซื้อแบบว่าซื้อก็ไม่มีซื้อต้องไปนั่งคอย
- ถาม แล้วในช่วงสงคราม ราชการรับเงินญี่ปุ่นมั๊ย
- พ.ต.เกรี รับครับเพราะเราไม่มีเงินจ่าย สมัยนั้นเงินไทย เงินญี่ปุ่นใช้ได้ทั้ง 2 อย่าง เงินญี่ปุ่นเหลือเป็นกระสอบ
- ตอบ คนจนกันมาก ร้านขายผ้านี้คนมาขโมยหมด
- ถาม แสดงว่าคนจนเพิ่มขึ้นมั๊ย
- ตอบ ใช่ ๆ ของกินก็ไม่มีแพง
- พ.ต.เกรี คือว่าปัจจัย 4 นี้แย่มากเลย ไม่มีอะไรซักอย่างกางเกงก็ต้องใช้ผ้าใบตัดกัน ผ้าไม่มีเลย ในระหว่างนั้นแสนสาหัส
- ถาม เสื้อก็ไม่มีจะใส่
- ถาม ก็ปีได้คะ
- ถาม หหมดเพราะอะไรคะ
- พ.ต.เกรี ไม่รู้เหมือนกัน หลังจากสงครามแล้วผู้คนลำบากต้องปั่นส่วนอาหาร รู้มั๊ยเพราะอะไร รถไฟมันขาดออกจากกัน การไปมาลำบาก ตัดขาดที่สุราษฎร์
- ถาม เวลาจะไปก็ต้องขึ้นไป ไปต่อเรือที่แม่น้ำตาปี แล้วนั่งรถไฟต่อ ไปถึงเข้ากรุงเทพได้
- พ.ต.เกรี ไปมาลำบาก
- ถาม ทหารญี่ปุ่นมันเอาฝรั่งเสสมาเป็นเชลย
- พ.ต.เกรี ไปกรุงเทพฯ ไปกับเรือได้มีเรือรับผู้โดยสารจากสงขลาไปกรุงเทพฯ

คำถามและคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ พ.ต.ยศ แยมสมจิตร

อายุ 22 ปี เมื่อ พ.ศ.2484   อายุปัจจุบัน 85 ปี

ขณะเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 รับราชการทหารยศสิบตรี ประจำกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 13

สวนตุล สงขลา พักอยู่ที่ บ้านพักข้าราชการทหารในค่ายทหารสวนตุล

ปัจจุบัน เป็นข้าราชการบำนาญ พักอยู่ ณ บ้านเลขที่ 720 หมู่ 3 ถ.กาญจนวนิช ต.คอหงส์

อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2546

บทสัมภาษณ์ พ.ต.ยศ แยมสมจิตร

ถาม   อยากทราบเกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานทางการทหารที่ประจำการอยู่ของจังหวัดสงขลา

ตอบ   ทหารทุกหน่วยต้องรอฟังคำสั่งจากผู้บังคับการจังหวัดทหารบกสงขลา

ถาม   มีฐานที่มั่นอยู่ที่ไหนบ้าง

ตอบ   ก็มีกองพันทหารราบที่ 41 ตั้งอยู่ที่ค่ายสวนตุล นอกจากนี้ก็มีกองพันทหารราบที่ 5 ค่ายคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ แต่หน่วยนี้อยู่ไกลจากกองบังคับการจังหวัดทหารบกสงขลาที่อยู่ในอำเภอเมืองสงขลา จึงไม่ได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติการพร้อมกับหน่วยอื่น

ถาม   แล้วกองพันทหารราบกับกองพันทหารปืนใหญ่มีส่วนร่วมในการตั้งรับทหารญี่ปุ่นอย่างไร

ตอบ   เท่าที่จำได้ กองพันทหารราบที่ 41 กับกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 13 จะตั้งรับกองกำลังญี่ปุ่นบริเวณบ้านสำโรง-บ้านทุ่งหวัง ส่วนกองพันทหารราบที่ 5 ให้ตั้งรับสองที่ คือ ที่ควนแม่เตยกับเขตตำบลน้ำน้อย ที่เรียกว่าเขาบันไดนาง

ตอบ   เราต้องออกนอกค่าย มาตั้งกองบัญชาการทหารปืนใหญ่ต้องเอาปืนออกไปตั้งที่ถนนตรงเนิน ต้นขนุนนั้นของหน่วยปืนใหญ่เค้า

ถาม   การปะทะนี้มีการสูญเสียมั้ยะ

ตอบ   ก็มีทหารไทยตาย 6 คน

ถาม   แล้วญี่ปุ่นละคะคุณลุง

ตอบ   อันนี้เราพูดไม่ได้เดี๋ยวก้าวเราจะไปรู้จากไหน

ถาม   เป็นสิบได้มั้ยะ

ตอบ   ปืนใหญ่เรายิงตกจากเขาไปหลายคน แต่ไม่รู้ว่าตายเท่าไร

ถาม   คุณลุงคะบนเขารูปช้างมีผู้บัญชาการมั้ยะ

ตอบ   ก็ผู้กองเดช ตูลวรรรณะ ท่านเขียนละเอียดตั้งแต่ก่อนอังกฤษบุกเข้าคลองแงะ ท่านเป็น

- นายทหารท่านรู้หมด เป็นผู้บังคับกองร้อย แล้วเค้าเรียกไปประชุม เค้ารู้หมด ท่านเขียนประวัติไว้ เขียนละเอียดตั้งแต่ญี่ปุ่นเอาปืนเราไปซ่อม แล้วส่งปืนใหม่มาให้ จนกระทั่งเชิญนายทหารไปกินเลี้ยงแล้ว ก็กักไม่ให้ออกจนกระทั่งเลยเวลาไปแล้ว ต้องปล่อยให้กลับแล้ว จนกระทั่งเกิดเรื่องขึ้น จนกระทั่งไปรับ 4 รัฐมาเลย ตั้งแต่ 84 – 88 ละเอียดย
- ถาม คุณลุงสมัครมาสงขลานั้นมาเพื่อจะมาร่วมสงครามหรือคะ
- ตอบ ผมมา ปี 83 แต่ไม่ใช่จะมาร่วมสงคราม เค้าจะระดมพลครับ เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ที่เป็นนายรัฐมนตรี นั้นเพื่อนร่วมรุ่นเดียวกัน เค้าเป็นนายทหารแต่ผมสอบเข้าไม่ได้ ผมก็ไม่ได้เข้าโรงเรียนนายร้อย ผมก็อายุเพื่อนก็เข้าโรงเรียนนายสิบ สอบนายสิบได้ผมก็เป็นยุวชนทหารรุ่นแรกที่จอมพล ป.ตั้ง พอเป็น 3 ปี ผมก็เป็นนายสิบ
- ถาม ในสมัยนั้นความเป็นอยู่ของประชาชน ในสายตาของคุณลุงเป็นอย่างไร
- ตอบ ชาวบ้านก็อยู่อย่างมีความสุข เค้าก็รักกัน มีทำนา ทำสวนยาง
- ถาม ที่นี้พอสงครามเกิดเหตุการณ์มันแตกต่างกันไปอย่างไรคะคุณลุง
- ตอบ พอสงครามเกิดความยากจนความลำบากมันก็ปะปนกัน คินรนตัวเป็นเกลียวหากินกัน พอปะทะกันแล้วผมต้องไปอยู่ที่รัฐมลายูตั้ง 4 ปี ผมไปอยู่ลอสตาร์ไปอยู่ไทรบุรี
- ถาม แสดงว่าไปช่วยอังกฤษ
- ตอบ ไม่ใช่ช่วยอังกฤษ คือ ญี่ปุ่นมันยึดได้แล้ว
- ถาม เท่ากับเราไปช่วยกันดูแลเมือง
- ตอบ เราไปปกครองเมืองนั้นเค้ายกให้ ผลสุดท้ายอยู่ได้ปีกว่า ตอนญี่ปุ่นจะแพ้นี้ก็
- ถาม ตอนที่ไปอยู่ไทรบุรีมีหน้าที่อะไรบ้าง
- ตอบ ก็ทำหน้าที่ทหารประจำการ คอยดูแลความสงบเรียบร้อย
- ถาม ในเรื่องความเดือดร้อนของประชาชน ของที่หายากมีอะไรบ้างคะ
- ตอบ เมื่อก่อนชาวบ้านเค้าทำสวนยาง ทำเหมืองแร่
- ถาม พอเกิดสงครามก็ทำไม่ได้ใช้มีจะคุณลุง
- ตอบ ทำไม่ได้ก็ที่ตรงสนามกอล์ฟนั้นเคยเป็นสวนยางตั้ง 5 – 6 ไร่ เค้าขายพันธุ์เดียว ยังไม่มีคนซื้อ ผมจะซื้อก็ไม่รู้จะซื้อไปทำไม ญี่ปุ่นไปตั้งคลังกระสุนอยู่ที่นั่น นี่ผมซื้อตรงนี้ร้อยเดียว พ.ศ.2492
- ถาม คุณลุง โจรผู้ร้ายเป็นอย่างไรบ้างคะช่วงนั้น
- ตอบ ไม่ค่อยมีอะไรมา รู้สึกว่าทหารนี้ประชาชนจะต้อนรับดีมาก เพราะชาวบ้านเค้ากลัวตำรวจ พอเรามาเค้าไม่เคยเห็นทหาร เค้าเรียกตำรวจเขี้ยวผมลงมาจากรถไฟครูโรงเรียน

หน้าเกาะถ้าเอารถเค้าขี่ได้สบาย พอทหารมาเค้าเสด็จต้อนรับ เค้าไม่เคยเห็นทหารเค้าเรียก
ตำรวจเขียว พวกเราก็คลุกคลีตีโมงกับชาวบ้าน

ถาม หลังจากพ้นช่วงปะทะกับญี่ปุ่นแล้ว เมืองสงขลาจะมีญี่ปุ่นเต็มไปหมด

ตอบ เค้าอยู่เต็มไปหมด เค้าตั้งเป็นจุด ๆ แล้วพออเมริกันเค้าเอาเครื่องบิน B.24 มาทิ้งระเบิด
เค้ามักจะทิ้งใกล้ ๆ หน่วยทหารไทย เรายังจะปักธงชาติไทย เครื่องบินมามันก็ไม่ทิ้ง
เพราะว่าเรามีหน่วยเสรีไทยในช่วงหลัง

ถาม แล้วอีกจุดหนึ่งที่มีการปะทะที่เขาบันไดนางคุณลุงพอจะทราบมั๊ย

ตอบ คือเค้าปะทะกับเราที่สำโรงนี้แล้วเขาผ่านได้ เค้ายันเราไว้แล้วเขาก็ผ่านได้ แล้วก็เราก็
แจ้งไปทาง ร.พัน 5 แล้วทาง ร.พัน 5 ก็ยกกองไปตั้งที่เนิน 17 เลยเขาบันไดนางไปอีก

ถาม หน่วยไหนคะที่ไปตั้งที่เนิน 17

ตอบ ร.พัน 5 เท่าที่ทราบจากที่เราคุยกันนะ เราไปด้านเอาปืนกลหนักไปตั้งบนเขา เพราะทาง
รถไฟมันผ่านไปตรงนั้น ยิ่งกราดตรงนั้น ญี่ปุ่นตายมาก ทางนี้ไม่ตายเลยนะ ที่ตายก็มี
ร้อยโทนิกร ทองคำใส

ถาม ที่สงขลานั้นบอมบ์ตรงไหนคะ

ตอบ บอมบ์ที่นี้ ที่นครใน นครนอก ที่ตึกร้าง

ถาม ส่วนใหญ่ทหารญี่ปุ่นที่ตายนี้ เค้าฝังศพเลยมั๊ยคะ

ตอบ เค้าเอาไปกองรวมกันแล้วก็เอาน้ำมันราดเผา

ถาม เผาเลยหรือคะ

ตอบ เผาศพ ที่เผาเดี๋ยวนี้เป็นศาลที่ชายทะเลนั่นไง

ถาม ศาลจังหวัด

ตอบ นั่นแหละ ศาลจังหวัดแต่ก่อนมันเป็นชายทะเลเป็นป่าเสม็ด มันเอาศพไปกอง ๆ แล้วเอา
น้ำมันราด b จุดไฟเผา ที่ผมรู้ก็เพราะว่า ญี่ปุ่นถามว่าไทยตายเท่าไร ผู้กองมาเล่าให้ฟัง
บอกตาย 6 คน มันบอกว่ามันตายที่สงขลาตรงที่สำโรง 401 คน

ถาม คุณลุงคะที่หนูไปอ่านจากหนังสือมา ที่ว่าตั้งรับกันตั้งแต่ 6 โมงก็จะมีการส่งหนังสือมาจาก
กรุงเทพฯ โทรเลขว่าให้ผ่าน

ตอบ ตอนนั้นสัก 10 โมงแล้ว ใต้ทางนี้ก็ยังปะทะกันที่เขาบันไดนาง เค้าก็สู้จนกระทั่งรถไฟ
เขาผ่านมา ใต้เราก็ตั้งปืนยิง ตั้งปืนยิงมันก็อย่างว่า โดดลงไปสู่มันก็ตายหมด

ถาม คุณลุงคะที่ว่าเขามาที่เขาบันไดนาง เค้ามาด้วยอะไรคะ

ตอบ รถไฟ พอมาที่หลังพอ 10 โมงแล้วมีหนังสือมาจากจอมพล ป. ว่าให้ผ่านได้ มันก็ไปเลย
เขาไปเราเห็นแล้ว ชาวบ้านบอกว่าทหารูณมาก มันไปมีรถจะขับไป สะพานตรงนั้นก็ คิด

ระเบิดหมด อังกฤษมันเข้ามามันเข้ามาถึงคลองแจะหมายความว่าอังกฤษ จะมาช่วย แต่เราไม่ให้เข้า เราก็ยิงปะทะ ตำรวจปะทะทางนี้ ตำรวจปะทะอังกฤษ ทางโน้นทหารปะทะญี่ปุ่น ที่รู้นี่เพราะพวกเขาบอกว่า พวกทหารยันญี่ปุ่นทางโน้น พวกตำรวจยันอังกฤษ ทางนี้อังกฤษเข้ามาเราก็ไม่ให้เข้าเพราะเราร่วมสงครามกับญี่ปุ่นแล้ว

ถาม คุณลุงพวกทหารญี่ปุ่นที่เข้ามาช่วงแรกเค้ามีเชลยมั้ย เห็นเชลยบ้างมั้ย

ตอบ ยังไม่ได้จับเลย จะเอาเชลยที่ไหน นั่นเค้ามาสด ๆ เค้ามาจากเมืองเค้าสด ๆ ยึดเรานี้ ยึดตั้งแต่โน่นปากน้ำสมุทรปราการ ไปจนถึงปัตตานีถึงนราธิวาสโน่น ชายทะเลฝั่งนี้ทั้งหมด เค้านัดเข้าหมด ตรงนั้นเพื่อนผมต้องไปถูกเค้าจับ ไปที่แหลมสมิหลา บอกเห็นเรือเต็มไปหมดเลย

ถาม เป็นเรือประเภทไหนคะคุณลุง

ตอบ เรือรบ เรือลำเลียง เรือบรรทุก

ถาม ประมาณร้อยลำได้มั้ยคะ

ตอบ ก็เรียกว่ามากเต็มแนวไปหมดเลย เค้าเลยจะกลับพอจะกลับ ๆ ไม่ได้แล้ว ญี่ปุ่นเข้ายึดตัวเมืองสงขลาแล้ว แล้วเค้าก็มาตั้งฐานทัพที่ตำโรงตรงตลาดนัดตรงนั้นมันเป็นตลาดนัดมันจับหมด เพื่อนผมถูกจับไป 2 คน ส.ท.หัวคนหนึ่ง ส.ต.ควาญคนหนึ่งแล้วก็ร้อยโทตอนหลังก็ถูกจับไปแล้วสุดท้ายไม่รู้จะทำยังไงหาทางออกโดยการบอกว่าไปถ่ายทุกข์ต้องพูดภาษาไบนะกับมัน มันก็ไล่ให้ไปมันก็ไปเฝ้า ไอ้นี้ก็ถอดเสื้อถอดกางเกงเหลือกางเกงในตัวเดียวก็บอกกับมันว่าจะไปถ่ายทุกข์ ก็ฝากเสื้อกางเกงไว้ให้มันดูแลให้ด้วย

ถาม ในช่วงที่สงครามสงบแล้วความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นอย่างไร คีชีนัมัย

ตอบ เรียกว่าค่าของเงินมันซุกถูกลง ไอ้ทหารเรานั้นก็อย่างว่ามันก็เงินเดือนตอนนั้น 30 – 40 บาท ตอนเป็นจำได้ 50 กว่าบาท แม้แต่เด็กตามรดยังดีกว่ามันสูบบุหรี่ก้นกรอง ไอ้เราเองมันกินเบียร์ เราต้องกินเหล้าเถื่อน เหล้าป่านะ

เอกสารหมายเลข 17

คำถามและคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ พ.ต.รอด แต่งอ่อน

อายุ 24 ปี เมื่อ พ.ศ. 2484   อายุปัจจุบัน 86 ปี

ขณะเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 อาสาสมัครเป็นทหารยศสิบตรี ประจำกองพันทหารราบ
 คำถามและคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ นางถนอม แดงอ่อน
 อายุ 20 ปี เมื่อ พ.ศ.2484 อายุปัจจุบัน 82 ปี
 ขณะเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 อาศัยอยู่ที่ บ้านพักผู้บังคับการกองทหารราบที่ 18 สวนตุล
 ปัจจุบันพักอยู่ ณ บ้านเลขที่ 36 ซอย 11 ถ.กาญจนวนิช ต.คอหงส์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2546

บทสัมภาษณ์ พ.ต.รอด แดงอ่อน และ นางถนอม แดงอ่อน (ภรรยา)

- ถาม คุณลุงสมัครมาลงตรงนี้หรือคะ
- ตอบ เค้าย่ถามก่อนผมจะมาเป็นว่าสงครามโลกจะเกิดแล้วต้องการกำลังอาสาสมัครมา
- ตอบ ผมก็สมัคร ตอนนั้นเป็นนักเรียนนายสิบ ดิยศแล้ว สิบตรี
- ถาม ค่ะ ก็ประมาณอายุซักเท่าไรได้คุณลุงช่วงนั้น
- ตอบ ตอนนั้นก็อายุ 24 ปี
- ถาม ตอนนี้อยู่คุณลุงอายุเท่าไรแล้วคะ
- ตอบ ตอนนี้อยู่ 86 ผมอาสาสมัครมานี้ กองพันเค้าตั้งใหม่ครับ เค้าต้องการกำลังชั้นผู้บังคับหมู่
 ผมเป็นนักเรียนนายสิบดิยศแล้ว เค้าก็ถามว่าสงครามจะเกิด เค้าต้องการกำลังพล ก็
 ต้องการใครจะสมัครบ้าง ผมก็สมัครมาอยู่ที่สวนตุล ที่นี่เค้าตั้งใหม่ครับ ร.พัน 41
 กรมทหารราบที่ 18 แล้วกองพันที่ 41
- ถาม แล้วที่คุณลุงเรียกว่า ร.พัน 41 มันเป็นชื่อของอะไรคะ
- ตอบ กองพันทหารราบที่ 41
- ถาม คุณลุงพอจะจำ พ.ศ. ได้ไหมคะ ว่าตอนที่มานี้ พ.ศ. เท่าไร
- ตอบ ผมมานี้ 83 ครับ พ.ศ. 2483
- ถาม แสดงว่าก่อนสงครามจริงนั้นแหละ
- ตอบ ก็ญี่ปุ่นขึ้น 84 “ฝ่ายญี่ปุ่นมันต้องการจะไปรุกฝ่ายสัมพันธมิตรที่มลายู และต่อเลยไป
 ถึงสุมาตรา มันก็เลยบุกภาคใต้ของเรา ที่มันบุกหนักก็คือเมืองสงขลา เพราะตั้งใจจะ
 ยึดให้ได้ เหตุก็คืออยู่ใกล้ชายแดนมลายูที่สุด”
- ถาม ที่นี้คุณลุง แสดงว่าในช่วงที่ญี่ปุ่น คือ วันที่ 8 ธันวา ที่นี้ ก่อนวันที่ 8 นะคะ คุณลุง ได้ข่าวมาก่อน
 ใหม่ว่าสงครามจะเกิด
- ตอบ ก็ได้ข่าวเมื่อโน่นแน่ะครับ ตอนเป็นนักเรียนนายสิบอยู่ที่ลพบุรี ตอนเป็น นักเรียน

- ผู้บังคับบัญชาเค้านบอกว่าต้องการกำลังพลกองพันตั้งใหม่
- ถาม ก็รู้แล้วว่าต้องเตรียมมาเจอกับสงครามแน่ ทีนี้พอคุณลุงมาอยู่ปั๊บ ในตรงนี้ที่สวนตุลนะคะ พอรู้ว่าสงครามเกิดขึ้นคุณลุงได้มีส่วนร่วมในสงครามบ้างไหมคะ ทำอะไรบ้าง เล่าให้ฟังหน่อย
- ตอบ ก็ปะทะญี่ปุ่นที่สงขลา ผมก็ปะทะอยู่ด้วยที่พอญี่ปุ่นขึ้นสงขลา ผมก็อยู่สวนตุล
- ถาม สถานที่ละคะคุณลุง ตรงสนามรบที่เจอกันเค้าเรียกอะไร
- ตอบ ก็กองพันทหารราบที่ 18
- ถาม ไม่ใช่ค่ะ คุณลุง ที่หนูฟังมานี้ เค้านบอกว่าอยู่ในบริเวณลำโรงในปัจจุบันนี้ ที่เค้าเรียกว่า สามแยกลำโรงนะคะ
- ตอบ ครับ สามแยกลำโรง
- ถาม จุดนั้นไหมคะคุณลุง
- ตอบ เราไปจากหาดใหญ่นี่นะ เราไปจนสุด ถึงเขาบันไดนาง
- ถาม ค่ะ ใช่ค่ะ
- ตอบ เลยเขาบันไดนางไป ก็เขาอะไรตรงนั้น
- ถาม เขารูปช้างค่ะ
- ตอบ เลี้ยวขวาเข้าสวนตุล เลี้ยวซ้ายเข้าสงขลา ตรงนั้นสามแยกลำโรง
- ถาม จุดนั้นเลยไหมคะ ที่เจอกับทหารญี่ปุ่น
- ลูกชาย คุณพ่อปะทะจุดไหนครับ
- ถาม ที่ยิงกันนะคะคุณลุง
- ตอบ ผมปะทะจุดนั้นแหละ ตรงที่สามแยกนั้นแหละ เพราะญี่ปุ่นขึ้นที่สงขลาทางทะเล
- ถาม แสดงว่าที่เดียวกับผู้พันเถรี สามแยกลำโรง ทีนี้ช่วงที่สงครามได้มีการปะทะกันใช้เวลานานแค่ไหนคะสงครามจึงยุติ คุณลุงช่วยเล่าเหตุการณ์ให้ฟังตอนนั้นซิว่า เราสู้กับญี่ปุ่นตอนเช้าวันนั้นใช่ไหมคะ วันที่ 8 ธันวาคม รบกันนานกี่ชั่วโมง
- ตอบ ตั้งแต่เช้าโน่น โอ้โห
- ถาม ค่ะ คุณลุงทำหน้าที่อะไรคะตอนนั้น
- ตอบ ก็เป็นผู้บังคับหมู่
- ถาม คุณลุงลองเล่าเหตุการณ์ให้หนูฟังหน่อย ว่ามันมีอะไรเกิดขึ้นตอนนั้น เล่าทั่ว ๆ ไป
- ตอบ ญี่ปุ่นมันยกพลขึ้นบกตอนตี 1 นะ มันขึ้นตอนตีหนึ่ง ของวันที่ 8 ก็ทางสามแยก ตรงนั้นก็เลี้ยวขวาก็จะเข้าหาดใหญ่ พวกผม ร.พัน 41 ก็ไปปะทะที่สามแยกลำโรง ตอนนั้นปะทะกันก็ โอ๊ย วุ่นวายน่าดู ยิงกันนะ
- ถาม มีคนตายมั๊ยคะคุณลุง

ตอบ ตายครับ

ถาม ชักประมาณกี่คนได้คะ คนที่ตายเป็นฝ่ายเราใช่ไหมคะ

ตอบ ของเราที่ตายก็มี ผมเป็นผู้บังคับหมู่ ไปอาศัยต้นมะม่วงอยู่

ถาม อาศัยต้นมะม่วงเป็นที่กำบังใช่ไหมคะคุณลุง

ตอบ ครับ

ถาม ทีนี้จำนวนคนที่ตาย คุณลงเห็นไหมคะว่าตายกี่คน ฝ่ายทหารไทยนี้

ตอบ อ้อ ในวันนี้ก็มีคนตาย แต่ชื่อจำไม่ได้

ถาม ไม่เป็นไรเอาจำนวนก็ได้ นับจำนวนพอ

ลูกชาย เอาจำนวนคนก็ได้

ตอบ รู้สึกตายหลายคน คนที่กำลังคลาน คลานเข้าไป ญี่ปุ่นมันจุดสนามเพลาะอยู่ ของเราก็คลานเข้าไป พวกพรรคพวกผมก็คลานเข้าไป ที่ตายคนแรกก็ถูกมันฟันด้วยจอบจุดดินเข้าท้ายทอย

ถาม ญี่ปุ่นหรือคะ

ตอบ ญี่ปุ่นมันกำลังจุด จุดสนามนะครับ แล้วมันฟันเข้านี้เลย

ถาม อ้อ ที่คอเลยนะ

ตอบ ครับ ตายเลย

ถาม ใจค้างญี่ปุ่น

ตอบ คนนั้นแหละที่ตายคนแรก

ถาม เห็นตำตาเลยนะ

ลูกชาย สิบคนได้ไหมพ่อ

ถาม ประมาณ 10 คนได้ไหมคะ

ตอบ ระหว่างที่ผม ที่หมู่ของผม ผมเป็นผู้บังคับหมู่ ผู้บังคับหมู่ หมู่หนึ่งก็มี 10 กว่าคน เราเป็นผู้บังคับหมู่ก็มีลูกน้อง 10 กว่าคน มีตายไปก็คนไม่รู้เลย

ลูกชาย ในหมู่ของพ่อชัก 2-3 คนได้ไหม

ตอบ ได้ ๆ

ถาม ทีนี้ คุณลุงเล่าต่อ คุณลุงเล่าว่า พอปะทะกันตั้งแต่ตีหนึ่งมาใช่ไหมคะ พอทหารญี่ปุ่น บุกป่า ทางฝ่ายคุณลุงก็เตรียมพร้อม เคลื่อนพลมาจากสวนตุลใช่ไหมคะ มาตั้งรับกับทหารญี่ปุ่นที่สามแยกตำโรงในที่อยู่ปัจจุบันนะคะ มีคนตายประมาณ 2 – 3 คน แต่คุณลุงก็เป็นผู้บังคับหมู่ แล้วก็อาศัยต้นมะม่วงนี่เป็นที่กำบังตัวเองนะคะ แล้วทีนี้ก็ต่อ ไปเลยคะ คุณลุงลองเล่าหนุดต่อสิคะ รบกันไป

- เรื่อย ๆ ต่อไปมีอะไรเกิดขึ้นบ้างคะ
- ตอบ** ก็ไป ตอนนั้นก็ปะทะกันไป ผมก็ใจไม่ดีแล้ว พอเห็นเค้าทำยกรงขาวไปแล้ว ยกรงขาวแสดงว่ายอมแพ้
- ถาม** ใครยกคะคุณลุง ฝ่ายไทยเราหรือคะ
- ตอบ** ฝ่ายไทยเราสิ จะไปเจรจา
- ถาม** อ้อ
- ตอบ** จะไปเจรจากับญี่ปุ่นแล้ว ต้องถอยร่นขาวไป ถอยร่นขาวผมเหลือบไปเห็นก็ตายห้า แพ้หรือไงนี้ เห็นยกรงขาวไป ที่จริงเค้าไปเจรจากัน เจรจากตกลงกันว่าเราจะเอาอย่างไรกัน เสร็จแล้วก็หลังจากนั้น พอพวกที่ยกรงหายไปแล้ว ผมเป็นผู้บังคับหมู่
- ภรรยา** รบกันถึงเที่ยง เค้ารอสารจากกรุงเทพ สารจากกรุงเทพว่าให้ผ่านได้ ตรงนั้น ไม่ถึงข้ามวันหรือ
- ถาม** อ้อ ถึงเที่ยงนะคะ รู้สึกขอมูลคุณแม่จะตรงกับที่หนูถามมา แต่หนูก็ให้คุณพ่อ เล่าไปก่อน
- ภรรยา** แม่อยู่บ้านผู้การ เป็นใหญ่ที่สุด
- ตอบ** บ้าน ผ.บ. ร.18
- ถาม** บ้านผู้การ นี้อยู่ตรงไหนคะคุณแม่
- ภรรยา** ก็อยู่ในสวนตุลันนั้นแหละ
- ถาม** คุณแม่ทำงานอะไรคะ
- ภรรยา** ผู้การ เป็นนายของพ่อพี่ พ่อเป็นทหารเหมือนกัน แต่อยู่ที่เพชรบุรี ป้าเอามาอยู่ด้วย มาช่วยทำกับข้าว ป้าเค้าอยู่ที่นั่น
- ถาม** ก็ได้เห็นเหมือนกัน ไซ้ไหมคะในสงคราม
- ภรรยา** ญี่ปุ่นขึ้นตอนเช้าก็ไปจ่ายกับข้าว ไม่กลัว จากสำโรงไปสงขลา นะ พวกญี่ปุ่นเต็มทั้งสองฟากเลย
- ตอบ** เอ มันเขาอะไร นึกไม่ออก
- ภรรยา** อยู่ตรงนั้นแหละสำโรง
- ถาม** เขารูปช้าง ด้านหลัง
- ภรรยา** นั่นแหละ ตรงนั้นแหละ
- ถาม** ที่หนุทราบ เค้าบอกว่าเขารูปช้างเป็นที่ทหารไทยยึด คุณว่าจะยิงอย่างไร เล็งอย่างไร
- ตอบ** เขารูปช้างนั้นทหารยึดอยู่เหมือนกัน
- ถาม** ฝ่ายเรานะ เค้าจะสั่งเราว่าเล็งที่องศา
- ภรรยา** เค้าปะทะไปเรื่อย ๆ แต่ว่าไม่มีอะไรร้ายแรงเค้ารอคำสั่งจากกรุงเทพว่าจะให้ผ่านไหม

ตอบ คือของเรามาเตรียมการที่เขาอุปซ้าง ก็เตรียมการปะทะไม่ให้ญี่ปุ่นมันเข้าหาคใหญ่
ถาม หนูสงสัยจังเลยคุณแม่ตอนที่เราปะทะกันที่โหมงนี่ตรงที่เขาบันไดนางก็เตรียมรับญี่ปุ่นที่จะไป
 หาคใหญ่เป็นวันเดียวกันไหมคะ

ภรรยา วันเดียวกัน ก็เพราะว่ายังไม่ผ่านเที่ยง คำสั่งมาจากกรุงเทพ

ตอบ เออ เขาบันไดนาง

ภรรยา คือ ทางจะไปหาคใหญ่นี้กันอยู่ไม่ให้ไป

ถาม คุณลุงคะตรงที่เขาบันไดนางนี้ หน่วยทหารที่ตั้งรับญี่ปุ่นเป็นหน่วยไหนคะ

ตอบ ร.พัน 5 ที่คอหงส์

ถาม ร.18 ก็คือทหารราบเหมือนกัน

ตอบ ของกรมทหารราบที่18 นายของคุณพ่อเขานี้เป็น ผ.บ. ร.18 ที่ว่านั่นแหละใหญ่กว่า
 เพื่อน ส่วนผมมันอยู่ที่กองพัน ทหารราบที่ 41

ถาม แสดงว่าพอทางผู้บังคับบัญชาบอกว่าให้กองทัพญี่ปุ่นผ่านไปได้ เหตุการณ์ก็สงบลง โดยไม่มีการ
 ปะทะ ใช่มั้ยคะคุณลุง

ตอบ ก็ที่ผมบอกว่า ยกธงขาวไปเจรจา

ภรรยา ไม่มีอะไรทั้งนั้นเลย เพียงแต่ว่ารอคำสั่ง

ถาม ก็รอคำสั่ง พอคำสั่งว่าให้ผ่านได้ก็เป็นอันว่าผ่าน ทุกอย่างก็ยุตินะคะ

ตอบ แล้วเสร็จก็พอที่หลังเค้ายอมให้ญี่ปุ่นผ่าน ยอมให้ญี่ปุ่นผ่านก็สงบ

ถาม ทหารญี่ปุ่นมีนิสัยใจคออย่างไร

ภรรยา “ทหารญี่ปุ่นมันเข้มแข็ง มีวินัย แต่มันก็มีน้ำใจกับคนไทย เช่น เอาขนมนมเนยมา
 แจกจ่ายให้ เจอเด็กไทยมันก็อุ้ม หยอกล้อ จนเด็ก ๆ ไม่กลัว เวลาใครเจ็บใครป่วย ขาด
 ยา มันก็แบ่งปันให้ คนไทยบางคนก็ได้อาหาร ได้เหล้าสาเก หรืออะไร ๆ ที่จำเป็นจาก
 ญี่ปุ่น”

ถาม แล้วชีวิตความเป็นอยู่ของทหารญี่ปุ่นเป็นอย่างไร

ภรรยา “ตอนญี่ปุ่นเข้ามาอยู่ในเมืองสงขลา มันเข้ามายึดบ้านของคนไทย ทำตัวเป็นเจ้าของ
 เจ้าของ เวลาอาบน้ำบางคนก็นุ่งผ้าเตี่ยว บางคนก็ไม่นุ่งผ้า ที่ร้ายที่สุดก็คือบ้านหลัง
 ไหนที่ไม่มีห้องส้วมสำหรับถ่าย มันจะใช้วิธีถ่ายใส่ตุ่มน้ำแล้วเอาไปฝังในดิน...ทหาร
 ญี่ปุ่น

เวลาไปจ่ายตลาดจะใช้เงินญี่ปุ่นเคยถูกคนไทยหลอกให้กินหมากกินพลู มันก็เชื่อง่าย
 ถึงขนาดซื้อพลูไปแกง แต่กินไม่ได้ต้องเททิ้งเพราะเผ็ด”

ถาม ตอนสัมพันธมิตรทิ้งระเบิด ได้หลบหนีไปอยู่ที่ไหนกัน

- ภรรยา ลงหลุมหลบภัยนะ ป้าโคดลงไป ท่านผู้การ โคดลงไป แต่โคดตามลงไป ทีนี้ อ้อย แม่นี้
ไม่รู้ ชุ่มซำอะไร พอเหลือบไปเห็นท่านผู้การอ้อยขอโทษคะขอโทษคะ
- ถาม ใครเป็นคนขุดให้คะ
- ภรรยา ก็ทหาร
- ถาม ทหารขุด แล้วชาวบ้านเค้าละคะ เค้าขุดกันเองหรือ
- ภรรยา ชาวบ้านเค้า ป้าไม่รู้ ไม่ได้ไป แต่ในค่าย ทหารขุด
- ถาม คุณแม่ว่าใช้ชีวิตช่วงนั้นลำบากไหมคะ หรือว่าไม่ค่อยเดือดร้อน
- ภรรยา ก็พอหิวมาลงหลุม
- ถาม เพราะว่า คุณแม่อยู่ในค่ายทหารก็คงไม่เดือดร้อนเท่าไร แต่เวลาเรามาถามชาวบ้านทั่วไป เค้า
เดือดร้อนมาก ต้องหนีสงคราม
- ภรรยา เค้าว่าญี่ปุ่นยึดหมด อะไรต่ออะไรในบ้าน
- ถาม คุณแม่คะ พูดถึงโจรผู้ร้ายนี่มีไหม
- ภรรยา โอ้ย ไม่มี อยู่ในค่ายไม่มี ข้างนอกเค้าก็มีแบบคนไปหมดเค้าก็ไปลักเอาของที่ว่าหลง ๆ
ลืม ๆ
- ถาม ทีนี้พอที่ว่า ญี่ปุ่นยกกองทัพผ่านแล้ว ตอนนี้อยู่ญี่ปุ่นก็ค่อนข้างจะเป็นฝ่ายโจมตีเรา
- ภรรยา มันมีอยู่ครั้งหนึ่งนะ ที่มันลงระเบิดที่บ้านสองหลังพังหมดที่บ้านที่เรา
- พ.ต.รอด อ้อ นี่ระเบิดลงที่ในกองพัน ห้องแถว พังไปทั้งสามสี่ห้อง
- ถาม อันนี้ฝ่ายทิ้งนี่คือฝ่ายไหน
- ภรรยา ญี่ปุ่น ญี่ปุ่น
- ตอบ เครื่องบินมันบินผ่านเข้ามาที่สวนตุล
- ถาม ประมาณวันที่เท่าไรได้คะคุณลุง จำวันที่ หรือเดือนได้ไหมคะ
- ตอบ ก็วันที่ปะทะกัน วันที่ญี่ปุ่นขึ้นนั่นแหละวันที่ 8 นั่นแหละ
- ถาม วันนั้นเลยหรือคะ แสดงว่าทิ้งระเบิดลงที่กองพัน แล้วมีคนตายไหมคะ
- ตอบ ไม่มีครับ เค้าหลบภัยกันขึ้นเขาหมด พวกครอบครัวก็หลบภัยขึ้นเขาหมด
- ถาม กลางวันนะคะ
- ตอบ ที่ไม่มีคนตายก็เพราะหลบภัยขึ้นเขากันหมด ถูกแต่บ้านพัง
- ภรรยา หลังจากญี่ปุ่นขึ้นได้ 3 เดือน แม่แต่งกับพ่อ
- ถาม แสดงว่าที่ไม่ตาย เข้าหลุมหลบภัยกันหมดเลย
- ถาม ลึกไหมคะ ท่วมหัวเราสินะ แล้วข้างบนนี่เป็นแบบต้องมีอะไรบังไหมคะ
- ภรรยา เค้าเอาทางมะพร้าวบัง แม่เล่า นี่แม่ลงไปหลายหนแล้วนะในหลุมลงไป โอ้ย หนาว

นิกที่ ไม่เอาแล้ว ต้องเอาผ้าห่มไปด้วย

ถาม คุณแม่ ช่วงเวลาที่ต้องอยู่อย่างนี้ นีก็ปีได้ ที่เดียวต้องลงหลุมหลบภัยนี้ เดี่ยวญี่ปุ่นมา เดี่ยวสัมพันธมิตรลงมัย

ภรรยา ไม่นาน ไม่นานเท่าไร

ถาม ถึงปีมัยคะ สภาวะที่เป็นอยู่อย่างนี้ ตามที่คุณแม่พอนิกลำดับ ประมาณ 1 ปี ได้มัยคะ

ภรรยา ก็ในรานั้น ไม่นานเท่าไร

ถาม ประมาณ 1 ปี นะคะ ไม่เกิน 1 ปี ที่นี้ต่อมานะคะ คุณลุงในฐานะที่คุณลุงเป็นทหารนี่ ช่วงหลัง ๆ พอสงครามในช่วงที่เราจะปะทะกับญี่ปุ่น ไม่มีแล้ว แต่อย่าลืมว่าสัมพันธมิตรกำลังจะโจมตีญี่ปุ่น เพราะญี่ปุ่นมาอยู่ในประเทศไทยถูกใหม่คะ ตอนนี้อยากให้ คุณลุงเล่า

ตอบ ตอนนีก็พอญี่ปุ่นเสร็จแล้วใช้ใหม่ พอหลังจากที่ยกธงขาวที่เจรจกันแล้วก็รู้สึกว่สงบลง สงบลงก็ญี่ปุ่นส่วนหนึ่งก็อยู่ที่สงขลา ส่วนหนึ่งก็เคลื่อนไปข้างหน้า เคลื่อนพลไปโน่น ออกไปสะเดาโน่น

ถาม จะไปปีนัง

ตอบ ออกไปปีนังโน่น เตรียมจะไป

ถาม ไทรบุรี

ตอบ เสร็จแล้วก็มันก็ไปยึดที่ไทรบุรี เสร็จแล้วก็เคลื่อนพลตามญี่ปุ่นไปอีก มันก็ขอร้องให้ทหารไทยมาช่วยรักษาพื้นที่ให้

ถาม มันนี้หมายถึงใคร

ตอบ พวกญี่ปุ่น

ลูกชาย อ้อ พวกกองหลังตามไป

ตอบ เคลื่อนพลไปปีนัง แล้วอีกส่วนหนึ่งก็ให้ยึดไทรบุรีไว้ เสร็จแล้วก็เค้าต้องการกำลัง เค้าก็ขอไป เค้าต้องการให้เรานี้ไปรักษาพื้นที่ให้ไทรบุรีนะ

ถาม อ้อ เค้าให้เราไปรักษาพื้นที่ให้ ขอกำลังสนับสนุน

ตอบ ก็ ร. พัน ที่ 41 ก็เค้ามอบหน้าที่ให้ ร. พันที่ 41 ไปยึดพื้นที่ที่ไทรบุรี

ถาม แสดงว่าคุณลุงต้องไปประจำอยู่ไทรบุรี

ตอบ ผมก็อยู่ในกองพันนั้น ก็ไปด้วย

ถาม คุณลุงก็ไปไทรบุรีด้วยนะคะ

ตอบ ไปด้วย เสร็จแล้วก็ต้องพาเค้าไปด้วย พาหนีไปด้วย

ถาม อ้อ เอาครอบครัวไปด้วยนะคะ งั้นคุณลุงเล่าต่อเลยคะ พอไปอยู่ที่ไทรบุรี อยู่กี่ปีได้คะ เล่าต่อเลยคะ

ตอบ พอไปอยู่ที่ไทรบุรีนี้ ผมก็ไปอยู่ที่หน่วยทหารของเรา

ภรรยา อยู่เฉย ๆ ไม่ทำอะไรนะ

ตอบ ผมก็เอาหนีไปด้วย เอาไปอยู่แถวสนาม ไปอยู่ปลุกกระท้อบอยู่

ภรรยา ไม่ ไม่ ไม่ได้ปลุกกระท้อบ ไปเข้าบ้านอยู่หลังเขา ที่อยู่กับคุณลุงด้วย ไอ้กระท้อบนี้ มันนี่ ที่หาดใหญ่นี้หรรอก

ตอบ เจ้านายต้องการให้ไปขายของ ไปบริการทหาร

ภรรยา ไปอยู่เฉย ๆ ไม่มีรบ ไม่มีอะไร

ตอบ เราไปยึดพื้นที่เฉย ๆ

ถาม หนูลามคุณป้าอีกนิตหนึ่งในฐานะที่เจอกับทหารญี่ปุ่นมากกว่าคุณลุง เพราะว่าใช้ชีวิต อยู่ในการไปตลาด มองดูทหารญี่ปุ่นแล้วรู้สึกอย่างไรบ้างคะ

ภรรยา ไม่มีอะไร เป็นเด็ก ๆ คล้าย ๆ ลูกจีนนี่แหละ

ถาม คำไม่ได้เกรอะไร

ภรรยา ไม่เกรอะไร

ถาม ใจดีไหมคะ

ภรรยา ก็ดี ไม่เที่ยวระรานอะไรใคร ก็อยู่เป็นกลุ่ม ๆ ของเค้า ตัวเท่า ๆ ลูกจีน

ถาม ตัวเล็กใช้ไหมสมัยก่อน ไม่ใช่ญี่ปุ่นสมัยนี้แล้วนะคะ

ภรรยา เค้าเกณฑ์มาไง แบบที่ว่าตัวเล็ก ๆ เหมือนกับลูกจีนรุ่น ๆ

ถาม คุณป้าเคยเห็นทหารที่ญี่ปุ่นเค้าจับได้ไหมคะที่เป็นเชลย เคยเจอบ้างไหมคะ

ภรรยา ไม่เคยเจอ มาอยู่สงขลา เค้าก็มาอยู่แบบว่าคุมเชิงอะไรแบบนี้ เกี่ยวซื้อกับข้าวมาเลี้ยง กัน แบบว่าเป็นหน่วยทหารเลี้ยงอะไรแบบนี้ ไอ้ที่ว่าซื้อพลู ไปแกง

ลูกชาย พ่อ ลองเล่าไอ้ตรงนั้นใหม่ซิ ไอ้ที่ญี่ปุ่นจับเชลยอะไรไปอย่างนี้ให้เค้าฟังหน่อย

ตอบ อ้อ ตอนปะทะกันที่ไทรบุรี มันจับพวกผิวงขาว มันจับเอาดาบซามูไรแทง แล้วแม่ลูกอ่อนวิ่งมา วิ่งมามันก็จับลูกนั่นแหละเหวี่ยงแล้วก็เอาซามูไรรับ ก็ตายเลย

ถาม แสดงว่าตอนนั้นเป็นช่วงที่คุณลุงไปอยู่ที่ไทรบุรีแล้ว แล้วที่นี้สัมพันธมิตรก็ยังมีอีก ก็มีการพบกับทหารสัมพันธมิตร

ภรรยา ไม่รู้ตอนที่ป้าไปอยู่ไม่มีอะไร

ตอบ มันก็สกัดหน้าสกัดหลังจับได้ จับได้มันก็เอาซามูไรแทงท้องเลย ตายครับ

ถาม คุณลุงเห็นกับตาเลยหรือคะ หรือว่าเค้าเล่ามา

ตอบ ไม่เห็นหรรอก เค้าเล่ามา

ถาม อ้อ จากคำบอกเล่า มีอยู่บางอย่างคะคุณป้า คำบอกเล่า คนไทยที่เป็นขโมยนี้ เวลาถูกทหารญี่ปุ่น

จับได้จะมีการลงโทษ เคยได้ข่าวนี้บ้างไหมคะ

ภรรยา ไม่ค่อยได้ยิน พวกที่เค้าพักอยู่ที่นี่ไม่ทราบอะไรเลย ไม่มี

ถาม แต่ส่วนใหญ่คนไทยจะชอบ เพราะญี่ปุ่นไม่ได้รังแกอะไร ที่ถามมานี้

ภรรยา เค้าดี ป้าไปตลาดทุกวัน ก็ไม่กลัว เค้าอยู่ไม่มีทราบอะไร แบบซื่อกับข้าวไปเลี้ยงกัน เป็นกลุ่ม ๆ อะไรแบบนี้

ถาม ช่วงสมัยนั้นเวลาฟังข่าว แบบสมัยนี้มีวิทยุ สมัยนั้นมีบ้างมั้คะ

ภรรยา มีแบบว่าที่บ้านป่าจะมีเครื่องของผู้พันเต็มเลย

ถาม แสดงว่าเป็นเขตทหารรับฟัง ที่นี้วิทยุตัวนี้นะคะ คุณแม่เคยได้ยินข่าวเกี่ยวกับเรื่องก่อนที่จะเกิด สงคราม เค้ามีการบอกประชาชนให้เตรียมพร้อม มีบ้างไหมคะ

ภรรยา ไม่มีเลย เค้าโทรศัพท์มาจากที่โน่น บอกว่าญี่ปุ่นขึ้น

ถาม คุณป้าคะ ตอนที่สงครามสงบแล้ว ความเป็นอยู่ของคนไทยมันเป็นอย่างไรบ้างคะดีขึ้นไหม

ภรรยา มันเป็นธรรมดาเนาะ ไม่มีอะไร

ถาม การกินอยู่ลำบากไหมคะ

ภรรยา ไม่ ไม่มีอะไร ไม่ลำบาก ข้าวของก็มันอยู่ทะเลนะ สงขลา กุ้งปลา มีกินตลอด

ถาม ค่ะ ไม่ได้ดอยากนะคะ

ภรรยา ไม่ได้ดอยาก

ถาม คุณป้ามีลูกเรียนหนังสือไหมตอนช่วงนั้น

ภรรยา ยังไม่มี ลูกยังเล็ก

ถาม แสดงว่าคุณลุงต้องไปประจำอยู่ที่ทรบุรี แล้วบ้านใกล้เรือนเคียงที่เป็นนักเรียน การเรียนการสอน ในช่วงสงครามต้องยุติ เค้าไม่ไปเรียนแน่เลย โรงเรียนเค้าไม่ไป

ภรรยา ก็มันไม่ขึ้นนานนะ มันขึ้นตอนที่ว่า วันหนึ่งกับคืนหนึ่งที่ว่า ตอนตีสี่ขึ้นไปถึงเที่ยง ก็สงบไป ก็ไม่เดือดร้อนอะไร นี่ความรู้สึกของป้าที่มีอยู่นะ เพราะว่าเราอยู่ข้างนอก เพราะว่าตอนญี่ปุ่นขึ้น ลูกหลานก็ไม่ไปโรงเรียนจึงไม่ทราบ ระยะเวลาที่ญี่ปุ่นขึ้นก็จะหยุดไปโรงเรียน กัน หลังจากนั้นก็ปกติ เค้าไม่ได้ไปรุกรานอะไร เค้าไม่ได้ทำความเดือดร้อนอะไร

ถาม คุณป้ามีอะไรจะเล่าเกี่ยวกับสงคราม ที่ประทับใจ หรือไม่ประทับใจอะไร เกี่ยวกับความรู้สึกเหล่านี้ไหมคะ

ภรรยา ที่ประทับใจก็คือว่า เวลาหวมมาลงหลุมกันนะ วิ่งลงกันจนกระทั่งป่าหนาวต้องขอ ผ้าห่ม จะต้องลงเอาผ้าห่มก่อนแล้ว ตายก็ตายขอห่มผ้าก่อน

ถาม ยังสนุกอยู่เลยนะคะ

ภรรยา ยังไม่กลัวตาย ก็บ้านพักอยู่ตรงนี้ หลุมหลบภัยก็เลยบ้านไปหน่อยนึง อย่างหน้าค่าย
วิ่งไปลงวิ่งหาผ้าห่มก่อนนะ

ถาม ตอนที่วิ่งลงหลุมนี้ ส่วนใหญ่เป็นเวลาไหนคะ

ภรรยา ก็ตอนกลางคืน พอหิวมา

ถาม กลางคืน แสดงว่าระเบิดจะลงกลางคืนหรือคะ

ภรรยา ตอนนั้นไม่ใช่ของญี่ปุ่นหรอก ไม่รู้ของมาจากไหน

ถาม สัมพันธมิตร ฝ่ายตรงข้ามกับญี่ปุ่น สัมพันธมิตร บุคคลญี่ปุ่นต้องแพ้สงคราม แต่ตอนที่คุณดู
ปะทะนั้นเป็นช่วงที่ญี่ปุ่นเริ่มบุก

เอกสารหมายเลข 18

คำถามและคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ รศ.วรรณิ รัตตสาร

อายุ 11 ปี เมื่อ พ.ศ. 2484 ปัจจุบันอายุ 73 ปี

ขณะเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 พักอยู่ ณ บ้านเลขที่ 127 ถนนนครนอก ตำบลบ่อยาง

อำเภอเมือง จ.สงขลา

ปัจจุบันพักอยู่ ณ บ้านเลขที่ 176/5 ถนน ตำบลบ่อยาง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

โทร 074 - 314600

สัมภาษณ์วันที่ 12 มีนาคม 2546

บทสัมภาษณ์ รศ.วรรณิ รัตตสาร

ตอบ ตอนที่ญี่ปุ่นขึ้นใหม่ ๆ นั้นอพยพไปอยู่ที่แหลมสนกันก่อน อพยพไปอยู่บ้านที่มีกวางอยู่หน้าบ้าน คนไปอยู่กันเต็ม ครอบครัวก็ไปอยู่บ้านหลังนั้นทั้งนั้น เป็นที่พักพิงชั่วคราว ชั้นบนก็เต็ม ชั้นล่างก็แน่น แล้วพอหลังจากนั้นจึงคิดว่าใครจะไปไหน จากนั้นจึงว่าจ้างเรือลำใหญ่เพื่อไปเกาะขอมไปอยู่ที่วัดแหลมพ้อมันแหละ เมื่อก่อนวัดนั้นมีเจ้าอาวาสศักดิ์สิทธิ์ ชาวบ้านศรัทธาชื่อ เผา

ถาม การอพยพมีกี่ครั้งจำได้ไหมคะ

ตอบ 2 ครั้งที่ไปเกาะขอมจะอพยพไปเกาะขอมแล้วก็อพยพกลับช่วงหนึ่งแล้วอีกครั้งก็เค้ายอกว่าเรือบินจะมาทิ้งระเบิด ก็ไปอีก

ถาม ไปพักที่เดิมไหมคะอาจารย์

ตอบ ไปพักที่วัดแหลมพ้อม

ถาม เป็นการไปพักกับญาติหรือคะ

ตอบ ไปพักที่ศาลาวัด คือที่วัดนี้มีศาลาหลายหลัง แล้วเราก็ไปจับเอาศาลาหลังหนึ่ง อยู่ในศาลานั้น แล้วก็ยังมีคนมาขอแบ่งอยู่อีก เขาก็มาอยู่ด้วย เขาก็ไม่รู้จะไปไหน

ถาม พี่ ตอนที่พี่ไป พี่เอาอะไรติดตัวไปบ้าง

ตอบ ก็มีเสื้อผ้า

ถาม ตอนนั้นอายุเท่าไรได้

ตอบ “ตอนญี่ปุ่นบุกสงขลา สถานที่ราชการตั้งแต่ศาลากลางจังหวัด ศาลจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สถานีรถไฟ สนามบิน โรงเรียน รวมตลอดทั้งหน่วยราชการทุกแห่งได้ถูกทหาร

ญี่ปุ่นยึดหมด สมัยนั้นพี่เรียนอยู่ชั้น ม.1 โตะเรียนก็ไม่มี ญี่ปุ่นเอาไปหมด ต้องเอาถังไม้ไปคนละถังทำเป็น โตะแทน นั่งกับพื้นใช้ถังเป็น โตะตลอดปีเลย”

ถาม ทหารญี่ปุ่นนอกจากยึด โรงเรียนแล้ว มีสถานที่ราชการอื่นยึด ไว้บ้างหรือเปล่าคะ

ตอบ ยึดไว้หมดนั่นแหละ ตั้งแต่ศาลากลาง ศาลจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ วัดต่าง ๆ ทหารญี่ปุ่นเข้ามาเต็มบ้านเต็มเมือง ไร่ร้านไชน่าทาวน์นั้น ญี่ปุ่นก็อยู่เต็มเหมือนกัน มีหลายบ้าน เข้ามาทางทะเล แล้วเค้าบังคับให้คนที่มีเรือแจวมาเรื่อย ๆ เค้ามีธง ที่นี้ที่บ้านพี่มีนอกชาน เวลาบางครั้งเราไปห้องน้ำอะไร เค้ายกธงขึ้นเลยโชว์เลยมองไปที่นอกชานนะ ส่วนที่หน้าบ้านนครนอกนั้นทหารเค้าก็เดินแถวเสียงดังลั่นเลย แล้วก็พี่สาวเค้านอนอยู่หน้าบ้าน เค้าก็เปิดประตูไปดูมันรีเข้ามาเลยนะถือดอกไม้เข้ามา ถ้าปิดไม่ทันก็เสร็จเลย มีอะไรจักรยง จักรยานมันเอาหมด แต่บังเอิญปิดทัน แล้วบ้านเมื่อก่อนประตูมันจะหุ้มด้วยทองเหลืองแน่นหนามาก พังเข้ามาไม่ได้ มันก็เดินแถวเต็มไปหมด นครในนี้ นครนอก พอขึ้นฝั่งได้มันก็เดินแถวจนกระทั่งไปที่แหลมอะไรก็เต็มนะ พี่ชายเข้าไปฝึกวิ่งตอนนั้น งานรัฐธรรมนูญวันที่ 8 นี้ ถูกมันจับเลย เพราะไม่รู้อาจจะมีญี่ปุ่นขึ้น

ถาม คินที่เกิดเหตุที่เล่าให้ฟังหน่อยว่ามันเป็นอย่างไร

ตอบ คินที่เกิดเหตุก็อย่างที่เล่า ตื่นขึ้นมาหัวรุ่งนี้ไม่กล้าออกจากบ้าน แต่ว่าพี่ชายเค้าไม่รู้เค้าไปแต่หัวรุ่ง เลยถูกมันจับ แล้วมันก็ถามอาวุธอะไรของใครไม่รู้ใช้ภาษาอะไรแต่ญี่ปุ่นรุ่นแรกมักจะเป็นเชลย พวกเชลยเกาหลีที่มันเอามา แล้วมันก็จะมีการทรมานด้วยนะในสงครามอย่างนี้

ถาม เอาผู้หญิงมาด้วยหรือคะ

ตอบ มีเก็ชามาในนี้ เพราะบังเอิญมีอยู่วันหนึ่งเห็นเก็ชามาเดินอยู่ตามถนน แล้ว เข้า ๆ เค้าจะฝึกกายบริหารเหมือนกันแหละ

ถาม เป็นผู้หญิงที่ติดตามมาด้วย เป็นเมียหรือคะ

ตอบ ไม่ บางทีมันแบบไม่ได้เป็นเมียของคนใดคนหนึ่ง แบบกองทัพจัดสรรมาให้

ถาม ชายบริการหรือคะ

ตอบ คงลักษณะนั้นแหละ

ถาม แล้วเค้าไม่มาลวนลามผู้หญิงไทยบ้างหรือคะ เหตุการณ์อย่างนี้ไม่มีหรือ

ตอบ อันนี้ไม่รู้ค่ะ

ถาม แต่เท่าที่ถามมาคนไทยไม่เกลียดญี่ปุ่นโดยทั่ว ๆ ไป เพราะว่าเค้าไม่ได้ทำให้เราเดือดร้อน

ตอบ ค่ะ แต่ว่าถ้าอยู่ใกล้ ๆ กัน เค้ามักจะเป็นผู้ให้นะ อย่างบ้าน อ. ชูจิตร (ตึกโจฮัก) นั้น คือสำนักงานใหญ่

ถาม แฉวไหนคะ บ้านที่ว่า

ตอบ อยู่แถวนครโนเป็นอาคารที่สูงที่สุด

ถาม ไซ้ที่เค้าทิ้งระเบิดมัยคะ

ตอบ ไซ้ ๆ วันที่ทิ้งระเบิด พี่นี้อยู่ในเรือ คือ ในวันนั้นมันทิ้งระเบิดใหญ่ นะ เค้าก็เล่าลือว่าวันนี้แหละมันมาหลายลำเลย ทุกคนก็กลัวก็จ้างเรือ ไปถึงกลางทะเล ยังไม่ทันไรที่ เรือบินก็โผล่มาเยอะ ไปหมดเลย เราจะได้เห็นภาพบอมบ์ลง เห็นกับตาเลย ลูกบอมบ์ลงมาเป็นลูก ๆ บ้านหลังนั้นประเดี๋ยวก๊ราบเป็นหน้ากลอง ไม่เห็นอีกแล้ว เป็นภาพที่เห็นเลย

อ.ไพบูลย์ คือมันแปลกอย่างนี้ มันจะมีเครื่องบินลำแรกนำมา แล้วก็บินวน แล้วก็ปล่อยคว้นดำเป็นวงเอาไว้ พอลำต่อมาบินมาเข้าในวงก็

ถาม แสดงว่าเป็นการบอกว่าพื้นที่ตรงนี้ที่ต้องทิ้งแหละ เป็นการให้ขอบเขตของการลงระเบิดรีเปล่าคะ

ตอบ ไซ้ ๆ มันโผล่มาจากหัวเขาเขียวอะไรนี่นะ หลายลำเลย

ถาม ทิ้งตามจุดเป้าหมายที่เล็งไว้แล้ว

ตอบ ไซ้ ๆ ลงบนบ้านเลย

ถาม แล้วหลังจากสงครามสงบปลอดภัยก็กลับไปคูใหม่ แล้วมีอะไรให้พี่เห็น

ตอบ ซากมันก็มีแต่เศษก้อนหินอะไรนั่นแหละ เพราะไม่ใช่ตึกนั้นตึกเดียว มันหลายหลัง

ถาม นี่เป็นการระเบิดที่ใหญ่ที่สุดไซ้ไหมคะ

ตอบ ไซ้ ๆ วันนั้นเป็นวันที่เรียกว่า ญี่ปุ่นแพ้สงครามก็ว่าได้ นะหมดเลย สำนักงานใหญ่ก็ถูกบอมบ์ แล้วก็บ้านที่อยู่ใกล้ ๆ กันมีนะที่ไม่อพยพ

ถาม เขาไม่ไปเพราะอะไร

ตอบ ไม่รู้สินะ คือบ้านนี้เค้ามักจะได้รับอะไร ๆ จากญี่ปุ่นอยู่เสมอ ยังไม่อพยพ พอถูกบอมบ์ตัวคุณแม่โดนเข้าที่ตา แล้วลูกสาวสองคนเสียชีวิต คุณแม่ตาไม่ดีเพราะ โคนไม้ดีด แล้วก็ลูกสาวสองคนตายเพราะถูกบอมบ์ แล้วเค้าพาไปวัดกลาง ไม่มีพระ เพราะพระอพยพไปหมดแล้ว เพราะฉะนั้นตายโดยไม่เจอพระ ผีแรงมากจะเห็นว่ากลางคืนพี่น้องวิ่งไล่กัน เค้าเล่ากันมานะ เราก็ไม่รู้ว่าจะจริงหรือเปล่า น่าเสียดายมากเค้าสวยทั้งคู่เลยคนที่เสียชีวิตจ๊กมัยบ้านขุนประศาสน์ ชื่อขุนประศาสน์ นั้นบ้านหัวมุมที่เขาทอดขนมขายเพิ่งสร้างเมื่อก่อนทิ้งไปตั้งนานที่ว่าไอ้ตึกหลังสูงยังอยู่ ไอ้ตอนที่ญี่ปุ่นขึ้นช่วงนั้นตอนที่อยู่มานะ ก็ช่วยทางบ้านขายขนมก็ไปขายที่ไชน่าทาวน์ที่ญี่ปุ่นอยู่เต็มนะ เค้าดีมาก

ถาม เค้าทำอะไรซื้อคะ เงินอะไรคะ

ตอบ เงินเยนของเค้านั่นแหละ เราต้องใช้เงินเยนด้วยตอนนั้น ตอนหลังเค้ามีให้เราแลกเงินเยนเป็นเงินไทยมีขนมบางอย่างเค้ากินได้ ขนมถ้าเราทำด้วยแป้งกับน้ำตาลนี้เค้าก็จะชิม

ก่อน ชิมแล้วถ้ากินได้เค้าก็เหมาหมดเลยไม่ต้องไปเดินขายที่อื่น มีหลายอย่างที่เค้าเรียกไปซื้อนะ เค้าคิดแล้วเค้ายังไปยืมของใช้บางอย่างที่บ้าน อย่างที่บ้านนี้จะมีครกใบใหญ่อยู่ใบหนึ่ง บางครั้งเค้าทำอาหาร เค้าก็ไปยืมครกหิน โอ้ยแบกตั้ง 3 – 4 คน ครกหินนี้หนักมาก มีพวกญี่ปุ่นที่เป็นญี่ปุ่นแท้ ๆ ก็มี แล้วพออพยพไปอยู่เกาะยอเราไม่ได้อยู่เฉย ๆ นะ ไปทำขนมขายที่นั่นอีกแล้วก็มีตลาดนัดที่เกาะยอ ก็มีการพายเรือไปตลาดนัดบ่อหิน เค้าเรียกคนสงขลาที่ไปนี่ก็รู้จักกัน ก็อุดหนุนซื้อกันดี ๆ

ถาม ตอนที่อยู่เกาะยอนี้ การดำเนินชีวิตก็ไม่มีอะไรติดขัดใช่ไหมคะ สะดวก สบายมาก

ตอบ น้ำท่าเราก็คือพอดีที่บ้านมีคนมาอาศัยอยู่ด้วยเป็นคนจีน เพราะฉะนั้นเค้า จะบริการเราในการที่จะขนน้ำมาให้ใช้ เพราะเค้ามาขอแบ่งอาศัยศาลาวัดกับเรา มันก็เป็นธรรมดาที่เราไปอยู่แบบนั้นจะให้สบายเหมือนอยู่บ้าน แต่ก็ไม่ได้เดือดร้อนอะไร เรายังอยู่กันอย่างสุขสบาย

ถาม นานแค่ไหนคะพี่ ถึงจะกลับมาอีก

ตอบ นานเหมือนกัน มากกว่าหนึ่งเดือน

ถาม แล้วช่วงระหว่างนั้นพี่ไม่เคยกลับมาดูบ้านพี่เลยหรือคะ

ตอบ มาค่ะ ที่มาในวันนั้นนะเรามาดูบ้าน วันที่มันทิ้งบอมบ์ที่ตึกนั้นนะพอมายังบ้านคุณแล้วก็มิข่าวลือว่า วันนี้แหละที่เค้าจะมาทิ้งบอมบ์กันใหญ่แล้วก็เลยรีบจ้างเรือกลับแล้วขอยู่กลางทะเล ได้เห็นภาพการทิ้งระเบิด แล้วมันไม่ใช่ทิ้งบอมบ์เฉย ๆ นะมันจะมีการกราดปืนกล คนแจวเรือก็ลงไปอยู่ใต้น้ำไอ้เราลงน้ำก็ไม่ได้ได้แต่นั่งเอามือกุมหัวจนกระทั่งมันไป คนแจวเรือก็ขึ้นมาแจวเรือต่อ แต่ว่าภาพที่มันทิ้งบอมบ์เป็นลูก ๆ นี่มันติดตา

ถาม เป็นช่วงเช้าหรือช่วงบ่าย

ตอบ ช่วงกลางวัน ประมาณห้าโมงเย็น

ถาม พี่มีเหตุการณ์อะไรที่จะเล่าเพิ่มเติมอีกไหมคะ

ตอบ สิ่งที่น่ากลัวเวลาอพยพก็คือพวกโจร จะมีพวกไอ้เสือที่ลือชื่อ จะมีเสือเมฆกับเสือหมอก เคยไปปล้นเป็นเสือเกาะยอ ตอนนี่คงตายกันไปหมดแล้ว

ถาม หมายความว่า เค้าเป็นโจรในสงครามใช่ไหมคะ

ตอบ เค้าเป็นโจรอยู่แล้ว เป็นโจรอยู่ในช่วงนั้น เป็นโจรอยู่แล้ว พอสงครามเกิด เค้าก็มาปล้นเราก็อับกระดาษาเอาเงินปะหน้าส่งให้มัน แล้วก็ย้ายที่อยู่ เพราะถ้าอยู่ตาย หลอกมันเอากระดาษาให้มัน บางคนก็ถูกควั่นท้อง

ถาม ใครเป็นคนควั่นคะ

ตอบ โจรณะ ก็มีตำรวจประจำอยู่นะ ชื่อ ผู้กองชลิต แต่เรียกแกก็ไม่ค่อยออกมา เพราะแกกลัวโจรเหมือนกัน

ถาม ก่อนหน้าสงครามจะเกิดขึ้น พี่รู้ไหมคะว่าสงขลาคะโดนบุกแน่

ตอบ อ้อ ช่วงนั้นไม่ค่อยรู้เท่าไหร่นะ คือ ช่วงนั้นมันเป็นข่าวลืออะ ไม่เกิน 7 วัน พุดกันในวงผู้ใหญ่ เราเด็ก ๆ เราไม่รู้

เอกสารหมายเลข 19

คำถามและคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ นายวิโรจน์ คงคล้าย

อายุ 17 ปี เมื่อ พ.ศ.2484   อายุปัจจุบัน 79 ปี

ขณะเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 4 พักอยู่ที่วัดเลียบ ต.บ่อทราย
อ.เมือง จ.สงขลา

ปัจจุบันพักอยู่ ณ บ้านเลขที่ 18/2 ถนนสงขลาบุรี ต.บ่อทราย อ.เมือง จ.สงขลา

ประกอบอาชีพหลังสุด คือ ข้าราชการบำนาญสังกัดกรมป่าไม้

สัมภาษณ์วันที่ 14 มีนาคม 2546

บทสัมภาษณ์ นายวิโรจน์ คงคล้าย

ถาม   ลุงเป็นยุวชนทหารเมื่อไรคะ

ตอบ เป็นตอนเรียนชั้น ม.4

ถาม   ช่วงสงครามเกิด คุณลุงพักอยู่ที่ไหนคะ

ตอบ อยู่วัดเลียบ ต.บ่อทราย

ถาม   คุณลุงประกอบอาชีพอะไรคะ

ตอบ เป็นข้าราชการกรมป่าไม้ ตำแหน่งพนักงานป่าไม้ รับราชการจนกระทั่งเกษียณ

ถาม   ก่อนหน้าที่จะถึงปี 84 คุณลุงได้ยื่นข่าวเล่าลือบ้างไหมคะว่าจะมีสงครามเกิดขึ้น

ตอบ ไม่ทราบเลย

ถาม   การเป็นยุวชนทหารเขาบังคับตั้งแต่เมื่อไรคะ

ตอบ ม.4 ขึ้นไปเค้าก็รับเป็นยุวชนทหารแล้ว

ถาม   เป็นอยู่ที่ปีคะคุณลุง

ตอบ 3 ปี ผมนี่เป็นศูนย์กลางพวกยุวชนทหารรุ่นผม

ถาม   ในสมัยนั้นนะคะ ฝ่ายปกครอง เช่น นายอำเภอ ข้างหลวงกับประชาชนนี่ใกล้ชิดกันไหมคะ

ตอบ ไม่ค่อยใกล้ชิดหรอก

ถาม   แล้วกับหมู่ข้าราชการด้วยกันละคะ

ตอบ ใกล้ชิดกันดี

ถาม   อยากจะทราบเหตุการณ์ก่อนสงครามจะเกิดอยากทราบว่าบ้านเมืองของสงขลา ตอนนั้นเขาอยู่
กันอย่างไร การทำมาหากินยังงัย ประกอบอาชีพยังงัยให้คุณลุงช่วยเล่าหน่อยนะคะ

ตอบ ตอนนั้นก็ดูเหมือนผมยังเด็กอยู่ การประกอบอาชีพก็ทำมาค้าขายกันตามธรรมดา

ถาม มีพ่อค้าต่างเมืองเข้ามาติดต่อกับเราบ้างไหมคะ เช่น พวกแขกอะไรวงนี้

ตอบ ไม่ครับ มีก็ไม่มาก ส่วนมากพวกคนจีน

ถาม แล้วคนไทยส่วนใหญ่ทำอะไร

ตอบ ก็ค้าขายปกติ ทำสวน ทำไร่

ถาม สภาพความเป็นอยู่ ไม่ค่อยอยากแห้งแล้งนะคะ

ตอบ ไม่ครับ อุดมสมบูรณ์

ถาม ที่นี้พอมาถึงช่วงสงคราม หนูอยากจะทราบว่า ชีวิตของประชาชนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมไหมคะ พอสงครามเกิด

ตอบ เริ่มเห็นแก่ตัวกันแล้ว เพราะระเบิดมันลงบ้างอะไรบ้างพาตัวรอดกันญี่ปุ่นก็ขึ้นมาเต็มหมด การทำมาค้าขายก็ลำบากขึ้นหน่อยบางคนก็ต้องไปค้าขายกับญี่ปุ่นการค้าขายของมันก็เริ่มแพง ๆ ขึ้นหน่อย แต่ก่อนเราใช้สตางค์เดียว พอญี่ปุ่นขึ้น มันขึ้น 2 สตางค์อะไรแบบนี้ ค่าครองชีพก็สูงขึ้นเสื้อผ้าก็ต้องปันส่วนอะไรอย่างนี้ ข้าวสารก็ต้องปันส่วน พวกผมตอนนั้นเป็นข้าราชการก็ไม่มีเสื้อผ้าใส่ ต้องเอาเสื้อของอเมริกามาใช้ เขาเรียก เสื้อเวสปี้อยอะไรนี่ ตัวใหญ่ ๆ เอามาแก้ใส่กัน บางคนไม่มีเงินไปแก้ก็ใส่ทั้งอย่างนั้น

ถาม แล้วสภาพจิตใจของคนไทยในระหว่างสงครามนี้เป็นอย่างไรบ้างคะ

ตอบ กลัวก็กลัว แต่ว่ายังสู้ดีอยู่ปกติ คนในเมืองอพยพไปอยู่ต่างตำบลหมด คนมีเงินนะ ไปอยู่จะทิ้งมือ ไปอยู่เกาะยอ ใครมีญาติก็อพยพไป ไปกันเรื่อย ๆ

ถาม คนไม่มีเงิน ก็ยังคนซ่อนตัวอยู่ในนี้

ตอบ ก็คนในเมือง อยู่ในเมืองนี้แหละไปไม่ไหว ไปก็อด

ถาม ตอนนั้นคุณป้าอยู่ที่ไหนคะ คุณป้ากับคุณลุงพบกันหรือยัง

ตอบ อยู่ที่นี้แหละ พบกันแล้ว

ถาม แต่งงานกันแล้วยัง

ตอบ ยังครับ แต่งงานกัน ปี 92

ถาม แล้วคุณป้าพักอยู่ที่ไหนคะตอนช่วงสงคราม

ตอบ ข้างวัดเลียบ

ถาม คนไทยมีความรู้สึกกับทหารญี่ปุ่นอย่างไรบ้างในระหว่างที่เค้าเข้ามาอยู่ในบ้านในเมืองเรา

ตอบ ตอนหลัง ๆ ก็สนิทกันดี ตอนแรกดูหน้ากันไม่ค่อยได้

ถาม เพราะเราไม่ทราบว่าเค้าจะมาอย่างไรใช้ไหมคะ

ตอบ ตอนนั้นผมอยู่ในวัด มันมาถึงก็แก้ผ้าอาบน้ำ เราก็วิ่งกันสิเพราะคนไทยเราไม่มี เรากี่

- กลัว ไม่เคยเห็นที่เค้าว่าอาบน้ำแบบญี่ปุ่น ตัวเล็ก เรียกไอยู่นี่ ญี่ปุ่น
- ถาม ในช่วงสงครามนะคะคุณลุง ทางราชการมีการบอกประชาชนถึงเรื่องของการเตรียมความพร้อม การหนีสงครามอย่างไรบ้าง
- ตอบ เค้าบอกตลอดเวลาเลย
- ถาม บอกโดยวิธีไหนคะ
- ตอบ ใช้ห่อไฟฟ้า พอห่อตั้งขึ้นมาที่ลงหลุม
- ถาม นอกจากเรื่องให้หลบหนีแล้ว สิ่งอื่นที่จะประชาสัมพันธ์ให้ไหมคะคุณลุง
- ตอบ ก็ไม่ค่อยมี เพราะแต่ก่อนไม่ค่อยมีอะไร คอยฟังแต่ห่อ พอห่อขึ้นก็ลงหลุมหลบภัย วิทยุก็ไม่มี
- ถาม แล้ววิธีการทำหลุมหลบภัยทางการไม่แนะนำประชาชนบ้างหรือคะคุณลุง
- ตอบ ก็แนะนำโดยใช้เจ้าหน้าที่เดินบอก ผมเป็นยุวชนทหารก็เดินบอกเหมือนกันแล้วบ้าน ไหนก็ตามไฟก็บอกว่า เครื่องบินจะมาให้ดับไฟเสีย
- ถาม เดินไปตามบ้านต่าง ๆ ใช่ไหมคะ
- ตอบ ครับเดินไปเรื่อย ๆ
- ถาม คุณลุงพอจะประมาณการณได้ไหมคะว่ายุวชนทหารในรุ่นคุณลุงนี้มีกี่คน
- ตอบ ราว 300 กว่าคน ในรุ่น 84 นะ
- ถาม แสดงว่าช่วงญี่ปุ่นบุกสงขลานั้นคุณลุงก็ไม่หนีกับเพื่อน ๆ เค้าเราอยู่เตรียมรับ
- ตอบ ไม่นะ เราเตรียมรับเพราะเป็นหน้าที่
- ถาม คุณลุงคะตอนที่คุณลุงเป็นยุวชนทหารนี้ ทางราชการเค้าได้อบรมให้คุณลุงทำหน้าที่อะไรคะ เท่าที่เขามอบหมาย คุณลุงพอจะเล่าได้ไหมคะ
- ตอบ ในเอกสารก็มี ผมก็จำไม่ได้มันหลายอย่าง
- ถาม พอสงครามสงบในปี 2488 นี้ ความเป็นอยู่ของคนเมืองสงขลาเป็นอย่างไร เต็มคร้อนไหมคะ อยากให้คุณลุงเล่า
- ตอบ คือตอนสงครามเค้าอพยพกันไป พอสงครามเสร็จเค้าก็อพยพกันกลับมา ก็ทุลักทุเล หน่อย ตอนนั้นมันไม่ค่อยสมบูรณ์ กว่าที่จะเข้ารูปก็เกือบปี ก็เริ่มดีขึ้นมาบ้านช่องก็ต้องมาซ่อมแซม ผมว่าราวปีหนึ่งจึงปกติ
- ถาม มีอะไรที่หายากบ้างไหมคะช่วงนั้น หรือว่ามันยากมาตลอด
- ตอบ ก็ข้าวสาร เสื้อผ้า เสื้อผ้าต้องเข้าคิว
- ถาม ไม้ขีดกล่องละสตางค์นะคะ
- ตอบ นั่นแหละแพง ผมขาดทุนหลายตั้งค์ ซื่อไว้ขายนี้กว่าจะได้กำไร พอสงครามสงบไม้ขีด

ถูกลง

ถาม มีเสื้อผ้า ข้าวสาร แล้วมีอะไรอีกไหมคะคุณลุง

ตอบ เกลือ

ถาม เศรษฐีใหม่สงขลา คุณลุงรู้จักคำนี้ไหมคะ เศรษฐีหลังสงครามเป็นอย่างไรคะ ได้มาโดยการทำมาหากินอะไรคะคุณลุง

ตอบ เยอะ หลายคน ก็ค้าเกลือ

ถาม คำอย่างไบบ้างคุณลุงพอจะทราบไหม วิธีการ

ตอบ ก็เอาเกลือมาขาย

ถาม จากที่ไหนคะ

ตอบ จากโน้นสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

ถาม มีเกลืออย่างเดียวหรือคะคุณลุง มีอย่างอื่นอีกไหมที่เป็นตัวจับที่จะทำให้รวยได้

ตอบ ก็ข้าวสาร

ถาม ข้าวสารนี้ซื้อจากที่ไหนคะคุณลุง

ตอบ ข้าวสารเอามาจากภาคกลาง เอามาขายปันส่วน ใครมีเรือเดินสมุทรก็สบายแล้ว มันหลายอย่างที่เค้ารวยกัน เสื้อผ้าบ้างอะไรบ้างเยอะ

ถาม คุณลุงตอนสงครามโจรผู้ร้ายเป็นอย่างไรบ้าง

ตอบ โจรผู้ร้ายก็เยอะเหมือนกันมากมาย ตำรวจยิงทิ้งก็หลายคน

ถาม ส่วนใหญ่ขโมยอะไรคะคุณลุง

ตอบ ข้าวของนี่ เครื่องใช้ ปล้นเอาเงินเอาทองจ้ดแงะเข้าไป

ถาม คุณลุงเป็นยุวชนทหารประจำการวันที่ 8 ธันวาคมหรือคะ

ตอบ คือว่าผมเป็นยุวชนมาก่อน ตอนหัวรุ่งวันที่ 8 ก็รวบรวมสมัครพรรคพวก ไปเอาอาวุธปืนที่โรงพักแหลมทรายที่ป้อมขวางข้างที่วัดแหลมทรายบ้าง แล้วไปรวมตัวกันที่แหลมพอไปถึงที่แหลมญี่ปุ่นก็ขึ้นเต็มหมดแล้ว

ถาม ที่แหลมนี้ที่ไหนคะแหลมสมิหลาหรือว่าแหลมสนอ่อน

ตอบ สมิหลา ทางนี้ หน้าเทคนิคราชมงคล พอไปถึงก็เห็นทหารญี่ปุ่นเต็มหมดแล้วจะทำยังไงยิ่งก็ไม่ได้ ก็ยื่นคุมเชิงไอ้ญี่ปุ่น อีกฝ่ายก็เข้าไปที่สวนตุล ป.พันสิบสาม ป.พันปีใหญ่ สวนตุล อีกสายก็ไปที่สำโรงไปน้ำน้อยไป หาดใหญ่ไปยึดคอกหงส์ แต่ที่เข้าทางสวนตุล มันเข้าไม่ได้ ทหารยิงไว้ ทางที่จะไปคอกหงส์ก็ไปหยุดอยู่ที่น้ำน้อย พวกทหารทางน้ำน้อยกันไว้สกัดเอาไว้ได้

ถาม แล้วญี่ปุ่นเค้าไม่ยิงอะไร ชื่นฝั่งเลย ๆ หรือคะ

- ตอบ** ขึ้นฝั่งเฉย ๆ ทางนี้ มันจะไปคองหงส์ เพื่อยึดค่าย
- ถาม** ทำไมคุณลุงถึงทราบว่าเค้าจะไปยึดค่าย
- ตอบ** ก็ตรงไปนั่นค่ายทหาร
- ถาม** ตอนนั้นยังไม่ได้รับคำสั่งใช่ไหมคะ
- ตอบ** จากนั้นก็ได้รับคำสั่งจากจอมพล ป. ว่าให้เปิดทางให้เค้า
- ถาม** ตอนนั้นประมาณซักกี่โมงได้คะ
- ตอบ** 8 โมงได้ครับ จอมพล ป. พิบูลย์สงครามสั่งเปิดให้ญี่ปุ่นผ่าน ตกลงว่าที่สงขลानी ไม่ได้ปะทะกับยุทธนาทหารที่ปะทะกับยุทธนาทหารนี้ปัตตานี ยุทธนาทหารตายไป 1 คน
- ถาม** แล้วตรงที่สำโรงที่เค้าปะทะกัน สถานที่ที่ว่าปัจจุบันคือราชภัฏสงขลานะคะ
- ตอบ** โนราห์จวง แกแสดคงมโนราห์แต่แกเป็นทหาร ที่นี้มันมีดินมะม่วงนี่ เค้าเล่าให้ฟังผมก็ไม่เห็นนะ แกต่อสู้อยู่ แกเป็นคนมีคาถาอาคมดี ยังไม่เข้า คนแต่ก่อนเก่งยังไม่เข้า แต่แกก็ตายเหมือนกัน
- ถาม** พวกทหารญี่ปุ่นนี่เค้าเข้ามา เค้ามีการสร้างป้อมอะไรบ้างไหมคะ
- ตอบ** สร้างอนุสาวรีย์ไว้ที่หน้าราชมณฑล
- ถาม** อนุสาวรีย์ที่คุณลุงพูดถึงนี้หน้าตาอย่างไรคะ
- ตอบ** มันเป็นอนุสาวรีย์รูปของนายโตโจ
- ถาม** ตอนนี้อยู่มั๊ยคะ
- ตอบ** พวกเราเผาหมดแล้วครับ อยู่ระหว่างเทคโนโลยีกับศาลากลาง
- ถาม** คุณลุงช่วยเล่าเกี่ยวกับแนวที่ 5 ของญี่ปุ่นที่เค้ามาก่อนสงครามจะเกิด
- ตอบ** อ้อ นั่นไอ้ร้านทำฟันนะ ไม่มีใครรู้ พอตตอนเย็นนะมันจะออกเอาเรือไปหาปลา แล้วก็ไปวัดน้ำ
- ถาม** ไปตกปลา เพื่อวัดระดับน้ำ
- ตอบ** เพื่อวัดระดับน้ำ นำเรือเข้ามา เป็นหมอบทำฟัน ที่เทพาก็มี
- ตอบ** ไอ้แนวที่ 5 มันสำคัญ เค้ามาอยู่นานเหมือนกัน มาอยู่ก่อนสงครามจะเกิดนานแล้ว
- ถาม** ซักกี่ปีได้คะ
- ตอบ** ผมอยู่ ม.1 ก็มาอยู่แล้ว
- ถาม** มาอยู่ 3 – 4 ปีก่อนหน้านั้นสิคะ
- ตอบ** ก่อนหน้านั้น เค้าคิดการล่วงหน้ามานาน ไม่จั้นไม่รู้หรอกว่าน้ำลึกเท่าไร ตื้นเท่าไร มันรู้หมดนะทหารอยู่ตรงไหน อะไรอยู่ตรงไหน แนวที่ 5 มันดี คืบก่อนเกิดเหตุวันที่ 8 นะ คืบวันที่ 8 นั้นแหละ มันเปิดบริษัทมิตรชยุ มันเชิญผู้ว่า ผู้การ ผู้กำกับ ไปกินเลี้ยงเปิด

บริษัท แล้วมันก็ขึ้นคินนั้นแหละ

ถาม แนวที่ห้าที่เข้ามาอยู่สงขลาตั้งแต่เมื่อไร

ตอบ “ไอ้แนวที่ห้ามันสำคัญ มันมาอยู่นานแล้ว ตั้งแต่ก่อนสงครามเกิดนานแล้ว มีการตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ถนนนางงาม ชื่อร้านไคนั่งโกจิ เป็นร้านขายถ้วยชาม”
ไปแล้วพอดีก ๆ มันก็ขึ้น

ถาม ครอบครัวของคุณลุงตอนช่วงสงครามนี้ เคยมีการหนีบ้างไหมคะ พอญี่ปุ่นเข้ามา

ตอบ ผมไม่ใช่คนที่นี่นะ ผมคนสติงพระ ผมมาอยู่วัด ผมไม่ต้องอพยพ

ถาม แล้วกินอาหารยังงัย

ตอบ หากินเอง หุงกิน

ถาม พวกเชลยนะคะ พอญี่ปุ่นจับได้นี่เอามาไว้ที่วัดหรือคะคุณลุง

ตอบ เอาเอาไว้ที่วัดเลียบ เอาไอ้พวกฝรั่งมา

ถาม แสดงว่าพวกเชลยที่จับได้ญี่ปุ่นจะเอามาไว้ที่วัดเลียบ

ตอบ มันไว้ทั่วไปแหละ ในวัดเลียบก็เอามาอนในศาลา

ถาม ส่วนใหญ่จะไปอยู่วัดกันใช่ไหมคะ

ตอบ ครับ เพราะว่าที่อื่นไม่มีต้องอยู่วัด

ถาม มีไปอยู่โรงเรียนบ้างไหมคะ

ตอบ ไม่มี ไปอยู่โรงเรียนไม่มี

ถาม คุณลุงคะตอนที่เชลยชนทหารนี้ คุณลุงได้คำตอบแทนไหมคะ

ตอบ ไม่มีสักบาท ก็เหมือนกับสมัยนี้คือ นักเรียน ร.ด.

ถาม แล้วตอนนั้น ข้าวเอาไปจากบ้าน หุงกินในวัดหรือคะ

ตอบ ครับ อยู่อย่างนั้น 3 ปี ก็ออกไปทำงาน จบ ม.6 นะ วันที่ 1 พฤษภาคม 87

ถาม แสดงว่าคุณลุงเริ่มรับราชการตั้งแต่สงครามโลกยังไม่สิ้นสุดซิคะ

ตอบ ครับ ก็ไปนั่งทำงาน พอเค้าเปิดหออจากโรงไฟฟ้า ก็กระโดดลงจากที่ทำงาน เข้าหลุมหลบภัย สนุก

ถาม แล้วหลุมหลบภัยใครขุดให้คะ

ตอบ ขุดเอง ขุดไว้เป็นหลุมที่ทำงาน

ถาม ที่ทำงานก็มีหลุมด้วยหรือคะ

ตอบ มีช่วยกันขุดไว้

ถาม คุณลุงคะ แสดงว่าสงครามก็เกิดไป งานก็ทำไป พอระเบิดมาก็หลุมเท่านั้นเอง ใช่ไหมคะ

ตอบ ครับ

- ถาม ช่วงเช้าที่ระเบิดที่โรงไฟฟ้าณะคะ คุณลุงประมาณเวลาเป็นช่วงกลางวันหรือกลางคืน
- ตอบ คูเหมือนกลางวัน
- ถาม ตกใจกันมากหรือคะ เพราะมันใกล้กัน
- ตอบ โอ๊ย ผมไม่รู้หน้า รู้หลังเลย มันทิ้งในหลุม ไอ้ผมอยู่ในหลุมถูกอัด แรงอัดของดินเกือบตาย โรงไฟฟ้าพังหมด มีตายด้วย
- ถาม แล้วที่ตายนี้คนไทยหรือญี่ปุ่น
- ตอบ คนไทยทั้งนั้น
- ถาม มีคนญี่ปุ่นปนบ้างมั้คะ เพราะสัมพันธมิตรเค้าไม่ได้ตั้งใจจะโจมตีเรา เค้าจะโจมตีญี่ปุ่น
- ตอบ ของอเมริกามันมาโรงไฟฟ้าก่อนเพราะโรงไฟฟ้าเปิดสัญญาณ ที่นี้มันทิ้งโรงไฟฟ้าทำลายหมด
- ถาม เค้าแจกใบปลิวให้ประชาชนหนี ใบปลิวนั้นมาจากบนฟ้าหรือคะ
- ตอบ ใบปลิวเป็นภาษาไทย ของพวกเสรีไทย เค้าพูดกันนะ ไม่ได้เห็นเอง
- ถาม คุณลุงพอจะประมาณได้มั้คะ ว่าที่เค้าโจมตีญี่ปุ่นเค้าทิ้งระเบิดทั้งหมดกี่ครั้ง
- ตอบ ตอนนั้นที่ผมโดนเข้ากับตนเองนะ ผมลงเรือจะไปสทิงพระ มันมีเรือสินค้าลำใหญ่ เรือจำปาคะ เค้าเรียกมันบินมาถึงที่เรือนี้ผมก็หลบอยู่นอนราบกับพื้นเลยขวัญเสียหมด
- ถาม รัศมีไปไกลไหมคะ
- ตอบ ไม่เท่าไร มันลูกเล็ก ทิ้งเรือ ไอ้เราก็เสียวเหมือนกัน เห็นลงในเรือ
- ถาม ได้ยินเสียงเครื่องบินมาก่อนมั้คะ ก่อนที่มันจะทิ้ง
- ตอบ ได้ยินเสียงมาก่อน มาถึงก็บึ้ม
- ถาม นั่นคือครั้งที่ 1 นะคะคุณลุง
- ตอบ ไม่ใช่ครับนั่นครั้งที่ 2
- ถาม แล้วครั้งที่ 1 คุณลุงเห็นไหมคะ
- ตอบ นั่นที่นครในที่ตั้งร้างอยู่นั่น
- ถาม นั่นครั้งแรกหรือคะ ส่วนครั้งที่ 2 นี้ คุณลุงอยู่ในเรือจะไปสทิงพระหรือเปล่านั้น
- ตอบ ไม่ใช่ นั่นครั้งหลังอีก โรงไฟฟ้าณะครั้งที่ 2 ถ้าจำไม่ผิด
- ถาม วัดแหลมทรายเค้าบอกว่าทิ้งแต่ที่ไม่ระเบิด วัดคอนรัก
- ตอบ ไอ้ที่ระเบิดชัด ๆ นี้โรงไฟฟ้ากับตึก 5 ชั้น ที่เห็นชัด ๆ นะ นอกนั้นเค้าบอกว่าตรงนั้นตรงนี้ แต่เราไม่เห็น
- ถาม คุณลุงคะ โรงไฟฟ้ากับวัดคอนรักนี้มันใกล้กันมากเลยนะคะ แสดงว่าทิ้งระเบิดทั้งสองที่ ทิ้งที่ไหนก่อนคุณลุงจำได้ไหมคะ

ตอบ ผมว่าโรงไฟฟ้าก่อนนะ

ถาม วัดคอนรึกที่ว่ามีทหารญี่ปุ่นอยู่หรือคะ

ถาม คุณลุงเห็นเชลยของญี่ปุ่นเป็นชาติอื่นไหมคะ

ตอบ มันไม่ใช่ทหารญี่ปุ่นนะ เป็นคนที่ทหารญี่ปุ่นลากมาไว้เก็บมาไว้เป็นเชลยศึก มันเอามาไว้ที่วัดเลียบเต็มหมด ไม่เห็น ไม่เคยเจอกันเลย ไอ้พวกเชลยชาวอะไรพวกนั้น เอาหัดเอาอะไรมาปล่อยเยอะ หมดเลย ไอ้พวกโรคต่าง ๆ พวกนี้ก็วันมันได้อาบน้ำซักวันก็ไม่มี

ถาม ที่พูดถึงนี่คือตัวหมัดหรือคะ

ตอบ ไม่ใช่หมัดแต่เค้าเรียกอะไรจำไม่ได้

ถาม เป็นประเภทเดียวกับพวกหมัด พวกเห็บไซ้ไหมคะ

ตอบ ประเภทเดียวกัน มาจากขวา ก็เดือนหนึ่งไม่ได้อาบน้ำเลย

ถาม เวลาโดนเราแล้วมันจะคันไซ้ไหมคะ

ตอบ คันเป็นเม็ดเลย เชลยสงครามนำเวทนา อย่าให้มันเกิดเลย เสื้อผ้านี้ไม่มีใส่ ข้าวสารต้องเข้าคิวซื้อกัน เสื้อผ้าต้องเข้าคิวกันซื้อใส่ เสื้อผ้าขาดแล้วต้องเย็บกันต้องสร้างเข็มกันทุกคน

ถาม คุณลุงคะพวกทหารญี่ปุ่นที่อยู่ในสงขลานั้น เค้ามีการทำร้ายคนไทยไหมคะ

ตอบ ไม่ค่อยได้ข่าว แต่เราทำลายมันนะมิไปขโมยของบ้างอะไรบ้าง มันจับกรอกน้ำสบู่

ถาม แต่ว่าที่ออกไปทำร้ายชาวบ้านนี้ ไม่มีนะคะ

ตอบ ไม่มี ตัวมันเล็กนะญี่ปุ่น เคียวนี้มันโตขึ้น มันเล็กเค้าเรียกไอ้ยุ่น

ถาม คุณลุงคะทหารญี่ปุ่นที่ตายหรือว่าพวกเชลยที่ตายเค้าเอาศพไปไว้ที่ไหน ทำยังไงคุณลุงทราบไหม

ตอบ ผมจำไม่ได้เหมือนกัน เพราะเวลาฝังมันก็ไม่บอกให้รู้

ถาม ทหารญี่ปุ่นที่มาอยู่เมืองไทย แล้วเกิดชอบผู้หญิงไทยแล้วแต่งงานอยู่กินกันจนมีลูกมีเต้ามีไหมคะ

ตอบ มี ๆ แต่ผมจำไม่ได้

ถาม คุณลุงมีอะไรที่พบเห็นเกี่ยวกับทหารญี่ปุ่นที่สนุก ๆ อยากจะเล่าให้ฟัง มีอีกไหมคะ

ตอบ จำไม่ค่อยได้

ถาม เรื่องที่ประทับใจในการปฏิบัติหน้าที่เป็นยุวชนทหารก็ได้คะ

ตอบ ผมภูมิใจมากที่สุด

ถาม เพื่อนร่วมรุ่นของคุณลุงนะคะที่เหลืออยู่ มีใครบ้างคะ

ตอบ คุณบรรยงค์ เลขะกุล

ถาม ตอนนี้อยู่ที่ไหน

ตอบ อยู่ที่น้ำกระจาย ผมส่งข่าวให้ทราบแล้ว คิดว่าคงจะมาให้สัมภาษณ์ได้ที่นี้

เอกสารหมายเลข 20

คำถามและคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ นายสุชน เจริญพงศ์

อายุ 19 ปี เมื่อ พ.ศ.2484 ปัจจุบันอายุ 81 ปี

ขณะเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 กำลังศึกษาระดับชั้น ปวส. โรงเรียนช่างก่อสร้าง (ปัจจุบัน

คือ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตอุเทนถวาย)

พ.ศ.2486 รับราชการครูที่โรงเรียนช่างไม้สงขลา (ปัจจุบัน

คือ วิทยาลัยอาชีวะสงขลา)

ปัจจุบันพักอยู่ที่บ้านเลขที่ 15 ซอย 3 ถ.ชายเขา ต.บ่อหยาง อ.เมือง จ.สงขลา

โทร 074 - 311654

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2545

บทสัมภาษณ์ นายสุชน เจริญพงศ์

ถาม เริ่มต้นอยากให้อาจารย์มองภาพในส่วนที่อาจารย์จะเล่ากว้าง ๆ ก่อนค่ะ

ตอบ ดีครับ วันที่ญี่ปุ่นขึ้นผมอยู่กรุงเทพฯ ครับ เรียน ปวส.ที่โรงเรียนช่างก่อสร้าง ปัจจุบันคือ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตอุเทนถวาย วันที่ 8 ธันวาคม 2484 แล้วผมมาทำงานครู พ.ศ.2486

ถาม เป็นนักเรียนอยู่หรือคะ เรียนชั้นไหนคะ

ตอบ ปี 84 ชั้น ปวส.ปีที่ 2 จะขึ้นปีที่ 3 ปี 84 ที่ญี่ปุ่นขึ้น ปวส.ปี 2

ถาม อ้อ ปีที่ 2 นะคะ เรียนที่ไหนคะอาจารย์

ตอบ ที่อุเทนถวาย ตอนนั้นเรียนช่างก่อสร้าง ปัจจุบันเป็นสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตอุเทนถวาย ทางกรุงเทพนี่ขึ้นที่บางปู ประจวบคีรีขันธ์ ที่ทราบนะขึ้นบางปู ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร นครศรีธรรมราช สงขลา ปัตตานี นี่ทางทะเลนะ ส่วนทางบกนี่ก็เข้าทางพระตะบอง เสียมราฐ ซึ่งความจริงรัฐบาลไทยก็รู้ รัฐบาลอังกฤษก็รู้ว่าญี่ปุ่นจะขึ้น สงขลานั้นก็เมื่อคืนวันที่ 7 ที่เรือญี่ปุ่นมาอยู่แล้วนะครับ

ถาม คือ เรือญี่ปุ่นมาเทียบแล้วยังคะ

ตอบ ยังไม่เทียบครับอาจารย์แต่อยู่กลางทะเลแล้ว

ถาม อ้อ จอดกลางทะเลนะคะอาจารย์

ตอบ นอกน่านน้ำไทย

ถาม มองจากฝั่ง มองเห็นมั้ยะอาจารย์

ตอบ ไม่เห็น แต่รัฐบาลอังกฤษ ไทยก็เลยพลอยรู้ด้วย ส่วนสงขลานั้น จากคำบอกเล่า คือวันที่ 7 ตอนประมาณ 3 ทุ่ม 4 ทุ่ม มีคนไปบอกว่ามีเรือเยอะครับ มีเรือรบไม่รู้ของชาติไหนยาวเต็มตลิ่งเลย ตอนนั้นคุณสุตมกิจก็เดินไปเรียกคุณสุชาติ รัตนปราการ (ผู้จัดการโรงสีไฟหับให้หิ้น) ก็ขับรถกันไปคูที่ศาลจังหวัดครับ เดียวนี้ต้องเป็นศาลแขวงนะครับ ตรงที่มุมพระรูปนั้นแหละ ทั้งนี้เพราะว่าศาลจังหวัดยังไม่สร้าง ถนนนั้นยังไม่มี เป็นริมทะเล เป็นป่าเสม็ดอยู่ตรงนั้นแหละครับ ตลอดเลยครับ ตั้งแต่แหลมสมิหลา ตลอดไปจนกระทั่งถึงหลาสังกะสี หมายความว่า สนามกอล์ฟ สนามติณสุลานนท์ แล้วก็ศาลจังหวัดปัจจุบัน แล้วก็ราชมงคล แล้วก็ตลอดแนวเลยเป็นป่าเสม็ดไปตลอดแนวเลย จนกระทั่งถึงทหารเรือเลย คุณสุชาติก็เลยจอดรถไว้แค่นั้น แล้วเดินลงไปอีกหน่วยหนึ่ง ก็เห็นว่าเป็นเรือรบ

ถาม ตอนนั้นเป็นสถานีทหารเรือแล้วยังคะอาจารย์

ตอบ ยังครับ ยังเป็นป่าเสม็ดหมดเลย คุณสุชาติไปก็เห็นว่าเป็นเรือรบก็กลับมา แล้วมาบอกมารายงานท่านผู้ว่า แล้วก็ไปที่ไปรษณีย์ โทรศัพท์ไปบอกกองทหารที่ค่ายเสนาณรงค์เสร็จแล้วแก็กลับไปที่ไปรายงานนายอำเภอเมืองสงขลา ตอนนั้นนายอำเภออยู่ที่สโอมสร หมายความว่า พอแจ้งผู้ว่าเสร็จก็กลับมารายงานนายอำเภอ พอรายงานนายอำเภอที่สโอมสรข้าราชการแล้ว แก็ขับรถไปคนเดียวไปที่แหลมสมิหลา ก็ไปแอบดูอยู่ที่แหลมสมิหลาที่กองหิน จนกระทั่งเห็นชัดว่า เรือรบญี่ปุ่นแน่นอนขึ้นมา พอเรือรบญี่ปุ่นมานี้เห็น ว่าเรือเปิดท้ายมาขึ้นทางเกาะหนู เกาะแมว

ถาม มาจอดที่เกาะหนูเลยมั้ยะคะ เรือที่เปิดท้าย

ตอบ ครับ เรือมาจอดที่เกาะหนู แต่เรือเปิดท้าย เรือระบายคนนะครับมาขึ้นที่แหลม ขึ้นที่หาดทราย ทางด้านถนนช่องเขา คือ ถนนสุขุม คุณสุชาติขับรถมาเอารถทิ้งไว้ที่สโอมสร สภาพเขาน้อยตอนนั้น ไม่มีถนนเป็นป่าทั้งนั้น เดินเพื่อมาคูที่ญี่ปุ่นเข้ามา พอญี่ปุ่นเข้ามาใกล้แก็เลยกลัวหนีขึ้นเขาดังกวนไปเลย

ถาม แกหนีขึ้นไปเขาดังกวนอย่างนั้นหรือคะ

ตอบ ครับ แกหนีขึ้นไปเขาดังกวน ไปดูบนเขา

ถาม มองเห็นญี่ปุ่น ก็หนีขึ้นไปเลย

ตอบ ญี่ปุ่นขึ้นตามถนนสุขุม แต่แก็ไปอยู่บนเขาดังกวน ซ่อนปืนไว้บนเขาดังกวน คุณสุชาติ ตอนนั้นอายุประมาณ 30 – 40 ปี แก็มีรถยนต์ รถยนต์สมัยนั้น 2 – 3 คันเท่านั้นแหละคร

- ของผู้ว่า ของคุณสุชาติ ญี่ปุ่นขึ้นเลยเข้ามา ส่วนหนึ่งมาพักอยู่ที่นี้ อีกส่วนก็เดินทางไป
- ถาม กองทหารญี่ปุ่นส่วนหนึ่งตั้งอยู่ที่ไหนคะอาจารย์
- ตอบ ตอนที่ขึ้นมาขึ้นที่ศาลากลางแล้วก็โรงไฟฟ้า อาจารย์เคยเห็นโรงไฟฟ้ามีอยู่ตรงกับวัดยางทอง เดียวนี้เค้ารู้หมดแล้ว ญี่ปุ่นเข้ามาอยู่ที่วัดกลาง หรือวัดมัชฌิมมาวาส
- ถาม พวกทหารญี่ปุ่นมาอาศัยหมดเลยในแถบที่อาจารย์เอ่ยถึง
- ตอบ ครับ เทียบติดประกาศเป็นภาษาไทยว่า มาเป็นมิตร แต่ส่วนตัวที่บุกไปก็จีระจักรยานบ้าง รถยนต์บ้าง แต่ทหารไทยที่สวนตุลก็มาต่อสู้ที่ตามคั่นนาของราชภัฏ แต่ที่ราชภัฏนั้นมีบ้านอยู่หลังหนึ่ง อยู่ตรงที่เป็นป้อมตำรวจ อยู่ในเขตของราชภัฏ
- ถาม บ้านพักของราชภัฏหรือคะ
- ตอบ ไม่ใช่ บ้านของชาวบ้าน ตอนนั้นวิทยาลัยครูยังไม่มี
- ถาม เป็นบ้านหลังหลังโคด ๆ เลยหรือคะ
- ตอบ ครับ บ้านหลังโคด ๆ
- ถาม แล้วพอจะทราบมั้ยะคะอาจารย์ว่าเป็นบ้านใคร
- ตอบ ผมไม่ทราบ ที่นั่นแหละครับทหารเราก็ไปยึดไปยิงต่อสู้
- ถาม ทหารเราไปยึดบ้านหลังนี้เป็นฐานที่มั่นหรือคะ
- ตอบ ครับ เป็นฐานที่มั่น เพราะตรงนั้นเป็นคลองลำโรงแล้วก็มีสะพานก็ต้องสู้ตรงนั้น ที่นี้บ้านที่อาจารย์พูดถึงเป็นบ้านชาวบ้านเป็นทุ่งนา ว.ค.นี้ยังไม่มา ยังอยู่รัตภูมิหรืออยู่คอหงส์ไม่รู้ นอกจากหลังที่ว่า ก็ยังมีที่เป็นตลาดอยู่หน้าเขา ก็มีบ้านอยู่ตรงนั้นซัก 2 – 3 หลัง ตรงที่ไปรษณีย์นะ ทหารญี่ปุ่นก็ตายเยอะเหมือนกัน ทหารไทยตายไม่กี่คน มันเป็นคลองลำโรงมีสะพานไม้
- ถาม ปัจจุบันนี้ เป็นสถานที่ใดคะ
- ตอบ ปัจจุบันนี้ป้อมตำรวจ
- ถาม ป้อมตำรวจปัจจุบัน คือ บ้านที่อาจารย์พูดถึง
- ตอบ ครับ ในช่วงนั้นที่ญี่ปุ่นขึ้นเครื่องบินญี่ปุ่นก็บินจากเรือมาลงที่ลาน ทหารเรายิงปืนใหญ่ไป แต่ว่าไม่ถูกเครื่องบินเลย ค่ายทหารของเราอยู่ที่สวนตุล อาจารย์เคยผ่านไปมั้ยะทางสวนตุล ป.พัน 5
- ถาม เคยผ่าน
- ตอบ ไม่ใช่เฉพาะที่ ป.พัน 5 แต่แถบสวนตุลทั้งหมดเป็นกองทหารทั้งหมด
- ถาม เค้าเรียกอะไรคะอาจารย์หน่วยทหาร
- ตอบ ค่ายสวนตุลค่ายทหาร เรายิงไป เค้าก็ยิงปืนเรือมาถูกบ้านพักเราหลายหลัง

ถาม ตอนที่ไทยยังไปนี่เราใช้ปืนอะไรคะอาจารย์

ตอบ ปืนใหญ่

ถาม เค้ายิงกลับมา ได้ตอบทันที

ตอบ ปืนเรือครับ ได้ตอบ

ถาม ปืนเรือแสดงว่าอยู่บนเรือสิคะ

ตอบ อยู่บนเรือครับ

ถาม ข้ามฝั่งมาอย่างนั้นเลยใช่มั้ยะอาจารย์

ตอบ ข้ามเขามาเลย ก็มันมหาอำนาจญี่ปุ่น อาวุธยิ่งใหญ่ เรือญี่ปุ่นที่มาจอดนั้นตั้งแต่ เกาะหนู เกาะแมวเลยไปเก้าเส้ง ไปทาง ว.ค.เลยครับ ว.ค.นี้ทหารไทย ก็ทหารไทยก็ออกไปต่อสู้ หลัง ว.ค.ก็เคยเป็นสนามรบ

ถาม ช่วงเวลาที่ญี่ปุ่นบุกขึ้นฝั่งเมืองสงขลาโดยประมาณคือเวลาใดคะ

ตอบ ที่คุณสุชาติไปเห็นประมาณ 3 – 4 ทุ่มนะครับ แต่ว่ากว่าจะได้ขึ้นคูเหมือนตี 1 ตี 2

ถาม สรุปว่า คุณสุชาตินี้คือคนแรกが見เลยใช่มั้ยะอาจารย์ ถ้าพูดแล้ว คนอื่นไม่มีใครสนใจตรงนี้

ตอบ ครับ

ถาม เพราะมีการเอ่ยถึงคุณสุชาติบ่อยมากเลย

ตอบ ครับ บทบาทของข้าหลวงตอนนั้น ที่คุณสุชาติมารายงานแล้วก็ไม่ได้ออกไปไหนเลย นายอำเภอนั้นก็คุณสุชาติชวนเดินขึ้นเขาไป ปืนพกแกเอาไปด้วย แกซ่อนไว้บนเขา ตั้งกว่นเหมือนกัน ขึ้นประมาณกลางคืนนะ ดึกนะ แล้วก็ยิงกันจนถึงสองโมงเช้า ทางฝ่ายเหนือสั่งว่าให้ยุติเพราะมีข้อตกลงระหว่างไทยกับญี่ปุ่นแล้วว่าให้ผ่านได้ คือ ตอนนี้เป็นมิตรกัน แล้วไม่เป็นศัตรูแล้ว พอญี่ปุ่นจะมุ่งไปสิงคโปร์ ไปมาเลเซีย คือมุ่งไปทางโน้นนะ พวกที่ขึ้นทางสิงคโปร์ขึ้นมาเลเซียก็มีนะ ทหารญี่ปุ่นนะ ไอ้ที่ขึ้นทางโน้นก็ขึ้นอยู่ แต่ไอ้พวกที่ยกทัพไปมาเลเซีย สิงคโปร์ก็ยกทัพไปด้วย แต่ที่ยึดสงขลาอยู่ก็อยู่ด้วย คือในวันที่ 8 ตอนเย็นนี้ครับ เครื่องบินของอังกฤษมาทิ้งระเบิดเมืองสงขลา คือ จะว่าถึงระเบิดกองทัพญี่ปุ่นก็ไม่ใช่ แต่ความจริงแล้วมาทิ้งระเบิดเมืองสงขลา

ถาม อาจารย์ตรงซากที่ถนนนางงามที่ในเมือง ใช้อังกฤษทิ้งมั้ยะ

ตอบ ที่ทิ้งระเบิด

ถาม บ้านหลังนั้น นครใน นครนอก

ตอบ “เครื่องบินอังกฤษที่มาทิ้งระเบิดครั้งแรก คือ ที่เรือนจำ ตั้งอยู่ใกล้กับตลาดสด และอีกถูกไปตกที่วัดคอนรัก”

ถาม ไซ้ตรงที่วัดชัยมงคลมัยคะอาจารย์ แถว ๆ นั้นหรือเปล่า

ตอบ ไซ้ครับ ในพร้อมกันนั้น ก็มาตั้งถูกบ้านศึกษาธิการจังหวัด ครุฑตาย 1 คน บ้านศึกษา
จังหวัดอยู่ที่วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี มีบ้านพักของศึกษาจังหวัด บ้านพักของ
หมอ บ้านพักของสรรพสามิตอะไรสามสี่หลังนี้แหละ ที่บ้านพักนี้ถูกครุคนหนึ่งเป็นครุ
วาดเขียน จำชื่อไม่ได้

ถาม ทันทึเลยหรือคะ ตายเลย

ตอบ ตายครับนี่เป็นครั้งที่ 2 นะครับ วันรุ่งขึ้นพอมาทั้งระเบิดสองสามแห่งที่เรียนไปแล้วนะ
ครับ ต่อจากนั้นเว้นมาสองสามปี มาเมื่อ พ.ศ.2488 ครับ คือ เดี่ยว “ผมจำได้แม่น
วันที่สัมพันธมิตรทิ้งระเบิดก็คือวันที่ 16 กรกฎาคม 2488 นี่เป็นการทิ้งระเบิดครั้ง
หลังสุด ตอนนั้นผมสอนอยู่ช่างไม้ ผมอยู่ที่ อ.สทิงพระ คั่นก่อนเกิดเหตุอนฝนว่าไฟ
ไหม้บ้าน ตื่นเช้าก็เดินทางไปสงขลาจึงทราบว่สัมพันธมิตรทิ้งระเบิดตลาดทรัพย์สิน
เสียหายมาก รวมทั้งโรงเรียนช่างไม้สงขลา มีโรงงาน 2 หลัง บ้านพักครู 3 หลัง
บ้านพักภารโรงหนึ่งหลัง”

ถาม อาจารย์ ขอดำเนินคดีหนึ่ง ตอนสงครามเกิด อาจารย์เรียนอยู่ที่อุเทนถวาย พอสงครามเกิด อาจารย์กลับ
บ้านเลยหรือคะ

ตอบ ไม่ครับ ยังอยู่กรุงเทพ ฯ ครับ ผมมาทำงาน พ.ศ.2486 ครับ

ถาม แสดงว่าตอนต้นสงครามอาจารย์กำลังเรียนไซ้มัยคะ แล้วอาจารย์ก็เรียนจบช่วงปี 86 แล้วก็กลับมา
ทำงาน สงครามก็ยังไม่จบ

ตอบ ยังครับ ยังไม่จบครับ ปี 87 ที่ว่าทิ้งระเบิดผมมาสอนอยู่ช่างไม้ (ปัจจุบันถึงวิทยาลัย
อาชีวะ) แต่ว่าไม่มีบ้านพัก แต่ผมพักกับหลวงน้ำที่วัดกลาง วันนั้นจำได้เครื่องบินเข้ามา
3 ลำ ผมกับหลวงน้ำกำลังจะข้ามเรือจ้าง อาจารย์เรือจ้างสมัยนั้น เรือจ้าง คือ เรือแจวข้าม
ฝั่งไปหัวเขาแดง เครื่องบินเข้ามาเราอยู่กลางคลองเห็นชัดเครื่องบินผ่านไปไม่ทำอะไร
แล้วประเดี๋ยวมาอีกลำหนึ่ง แล้วกราบปีนกล พวกเราก็แจวหนีกันไป แต่ว่ายเห็นอยู่ว่า
ทิ้งระเบิดตึก 5 ชั้นที่ถนนนครใน

ถาม สงสัยที่พูดอยู่นะคะ

ตอบ เดี่ยวครับ ขอโทษเดี๋ยวนี้ที่อาจารย์เห็นมีบ้านพักอยู่หลังหนึ่ง ทิ้งระเบิดก่อน พ.ศ. 2486

ถาม กับ 5 ชั้นนี้คนละแห่งกันหรือคะ

ตอบ ครับ 5 ชั้นนี้คนละปีครับ 87 ครับ

ถาม แล้วบ้านหลังนั้นกับปี 87 สถานที่ใดเกิดก่อนคะ

ตอบ บ้านทิ้งก่อนครับ ลูกของขุนประศาสน์ เจ้าของบ้านที่พัง ตายในบ้านหลังนี้

ถาม ลูกสาวหรือคะ

ตอบ ครับ ลูกสาวครับ ลูกขุนทำงานป่าไม้

ถาม เห็นเค้าบอกว่า บ้านหลังนี้เป็นเป้าหมายของญี่ปุ่น เนื่องจากว่าแกให้ที่พักกับทหารญี่ปุ่น คุยกัน
คร่าว ๆ หนูก็ไม่ทราบ

ตอบ ที่ แต่หลังที่บ้านที่วานี้รู้สึกว่าจะทิ้งพร้อม ๆ กันกับที่เล่าที่บ้านศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ระยะเวลา
นั้นอาจจะปี พ.ศ.2484 นะครับ ที่ทิ้งบ้านที่นั่น

ถาม เป็นการทิ้งระเบิดคราวเดียวกันกับที่บ้านศึกษา แล้วก็มาโดนบ้านหลังนี้ ที่ถูกลูกสาว 2 คนนี้ด้วย
หรือเปล่าคะ

ตอบ ครับ ส่วนปี 87 ที่เรียนไป อันนั้นเป็นตึก 5 ชั้นที่ทหารญี่ปุ่นเข้ายึดอยู่ที่ผมเรียนว่าผม
อยู่กลางน้ำนั้นนะเห็นชัดว่าเครื่องบิน ๆ ไปแล้วปลดลูกระเบิด ลูกระเบิดนี้แต่ก่อนเราคิด
ว่าอยู่ข้างบนแล้วทิ้งลงมาตรง ๆ

ถาม ค่ะ

ตอบ ไม่ใช่ครับ ความจริงแล้วพอปลดแล้วลูกระเบิดก็จะเล่นไปกับเครื่องบินทำมุมประมาณ
60 องศา ไปเข้ากลางตึก พอเครื่องบินไปถึงลูกระเบิดก็ไปถึงเหมือนกัน แล้วลอยขึ้น ผม
ยังจำติดตา ลอยขึ้นแล้วยุบลงไม่เหมือนเว็ลด์เทรคนะ ชนเลยแล้วยุบลงมาเลย ใ้โน้น
ระเบิดขึ้นลอยขึ้นไปก่อนแล้วยุบลงมา นี่หลังนี้ที่อาจารย์ว่าญี่ปุ่นยึด

ถาม เท่ากับว่าญี่ปุ่นยึดเลยทำให้สัมพันธมิตรไม่พอใจ มาทิ้งระเบิดเพื่อทำลายทหารญี่ปุ่น

ตอบ ครับ

ถาม ญี่ปุ่นตายจำนวนเท่าไรคะ

ตอบ ไม่ทราบครับ ญี่ปุ่นปกปิดทั้งนั้น เรารู้แต่ว่าส่วนมากเขาเอามาฝังที่ข้างวัดสระเกษ คือ
เทคโนโลยีแล้วกับบริเวณศาลจังหวัดปัจจุบัน เมื่อตะก็เรียกว่าเป็นป่าเสม็ด วันนั้นก็เหมือนกัน
ได้ยินเสียงหวอทุกคนก็หนีลงเรือกันไป เรือแต่ละลำนี้เต็ม จะข้ามไปฝั่งโน้น

ถาม ไปเกาะขอใช้มัยคะ

ตอบ ไปเกาะขอบ้าง ไปหัวเขาแดงบ้าง

ถาม หาดใหญ่ก็ไปใช้มัยคะอาจารย์

ตอบ ไม่ ไม่ พออีกครั้งหนึ่งนะครับตอนนั้น ผมอพยพไปอยู่สทิงพระแล้วผมก็เดินมาเยี่ยม
บ้าน มาดูบ้านเก่า

ถาม บ้านอาจารย์อยู่ที่ไหนคะ

ตอบ อยู่สทิงพระครับ

ถาม อ้อ

ตอบ เดินมาทางริมทะเลนะครับ ผมเดินมาพอมาถึงบริเวณ เจ้าเรียกหลาท่านเส็ง สมัยนั้นนะ
 ครับ แต่ปัจจุบันนี้ ก็คือ หาดแก้วริสอร์ท ก็มาเห็นเครื่องบินเข้าทางทะเล บินมาเข้าทาง
 คลอง แล้วก็เวียนออก แล้วมาครั้งที่สอง ลำที่สองทิ้งระเบิดเรือญี่ปุ่น 3 ลำ เรือญี่ปุ่นที่
 แอบอยู่ข้างเกาะหนู 3 ลำ ทิ้งระเบิดลงมา เราอยู่แถวโน้นก็เห็นแต่ลูกระเบิดกับไอ้เครื่อง
 เรือระเบิดลอยขึ้น แล้วก็ยุบลงมา แล้วก็จมไปสามลำนั้น ก็เห็นกับตา ทั้งพร้อมกันเลย
 เครื่องบิน 3 ลำ ทิ้งเรือญี่ปุ่น 3 ลำ เรือญี่ปุ่นที่ผมเรียนว่า มาเต็มอ่าวตอนหลัง ไปอื่นหมด
 เหลืออยู่ 3 ลำนี้เท่านั้น 3 ลำนี้เค้าว่าพิมพ์ธนบัตรไทยอยู่ ตอนนั้นธนบัตรนี้เค้ามากู้เงิน
 ไทย กู้เครดิตนี้แล้ว ก็มาพิมพ์เป็นเงินไทย เอามาใช้จ่ายกับคนไทย

ถาม พิมพ์ธนบัตรไทย พิมพ์ปลอมอย่างนั้นหรือคะ

ตอบ เอ่อ ไม่ปลอมครับอาจารย์ แต่ว่ากู้เครดิตคล้าย ๆ ว่า ผมกู้ 200 ล้าน แล้วออกธนบัตรเอง
 200 ล้าน นี่ตอนหลังเค้าก็ใช้นะครับใช้โดยสร้างถนนสายสำโรงไป นาทวี

ถาม อาจารย์บอกหนูว่า 200 ล้านหรือคะ

ตอบ ประมาณ 200 ล้าน เรือสามลำนี้มาพิมพ์ธนบัตรแล้วก็ถูกทิ้งระเบิดไปเลยครับ

ถาม เรือสามลำถูกทำลายหมดเลยไม่เหลือเลยใช่ไหมอาจารย์

ตอบ หมดเลยครับ พอมาครั้งนะครับ ครั้งสุดท้ายนี้วันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ.2488 ผมอยู่บ้านที่
 สทิงพระนะครับ นอนฝันว่าไฟไหม้บ้าน ใหม่ที่หัวบันไดบ้าน ก็เลยตื่นเข้าขึ้นมา ก็เดิน
 มา พอมาถึง ข้ามเรือจ้างมา พอมาถึงที่สงขลาที่ปรากฏว่าสงขลาถูกทิ้งบอมบ์ที่ตลาด

ตอบ วันนั้นนะครับที่ 16 กรกฎาคม มาทิ้งระเบิดทรัพย์สินปลาซ่า

ถาม อาจารย์ฝันว่าไฟไหม้ที่หัวบันไดบ้านใช่ไหม

ตอบ ครับ หัวบันไดบ้าน ผมก็เดินมา แต่ว่าเดินกว่าจะถึงนี่ซักประมาณ สี่ห้าโมงเย็นนะครับ

ถาม ไปดูที่เกิดเหตุหรือคะอาจารย์

ตอบ ผมมาจากสทิงพระ มาถึงเก้าบอมบ์หมดแล้ว แต่ว่าวันนั้นผมมาขึ้นที่ตลาดสด ถึงที่ตลาด
 สดนี้หน้าพิพิธภัณฑ์ปัจจุบัน

ถาม อ้อ มีท่าเรือตรงนั้นหรือคะ

ตอบ ครับ 1 ปีนะที่ว่างตรงนั้น ตึกตรงนั้น โถงทั้งหมดครับ ผมก็เลยเดินไปดูที่ตลาดทรัพย์สิน
 ซึ่งครั้งนี้เป็นครั้งที่ทิ้งระเบิดเพลิง ไฟไหม้ตลาดทรัพย์สินทั้งหมดครับที่อาจารย์เห็น
 ตัวตึกเดี่ยวนั้นะไหม้หมดเลย เหลือแต่วัด ระเบิดที่ทิ้งนี่คือระเบิดทำลายเรือรบ แต่ครั้งนี้
 เป็นระเบิดเพลิงยิง อาจารย์ลองคิดดูว่า ตึกสมัยนั้นมันเป็นไม้ทั้งหมดแล้วไฟไหม้หมด
 หนึ่งแล้วนะ แล้วสองในวันเดียวกันนั้น ทิ้งระเบิดโรงงานของโรงเรียนช่างไม้ 2 หลัง

ไฟไหม้หมด พอผมไปที่บ้านนี้

ถาม ระเบิดเดียวกันแบบประเภทเดียวกันมั้ยะ

ตอบ ระเบิดทำลาย ไฟไหม้เหมือนกัน

ถาม อ้อ ระเบิดเพลิงหรือคะ

ตอบ ครับ ระเบิดเพลิง ส่วนที่หัวกระโศกบ้านผมมีไฟไหม้อยู่คนเดียวดับแล้วตอนที่มา

ถาม แสดงว่า ความฝันเป็นความจริง

ตอบ ครับ แล้วผมบอกภรรยา บอกอาจารย์มุสดีว่า ไฟไหม้หัวกระโศกบ้านจะไปสงขลาที่เดินมา แต่ก่อนที่โรงเรียนนี้มันมีที่สารพัดช่างเป็นโรงงานช่างไม้อยู่ 2 หลัง แล้วก็มีบ้านพักครูอยู่ 3 หลัง บ้านพักภารโรงหนึ่งหลังที่ไฟไหม้ ทางข้างหลัง โรงเรียนก็มีบ้านพัก ผมหลังเดียวกับภารโรงหลังหนึ่งเหลืออยู่ ด้านหน้าบ้านศึกษาธิการรัตนโชติอยู่หลังหนึ่ง ตรงนั้นไหม้หมด

ถาม แล้วคนตายบ้างมั้ยะ

ตอบ ไม่มีครับ คนอพยพกันไปหมด ผมก็ไปนอนอยู่สทิงพระเหมือนกัน เดินมาดูคนในเมืองสงขลาอพยพไปอยู่เกาะยอ ที่อาจารย์ว่าเกาะยอ สทิงหม้อ หัวเขา ก็ไปอยู่กันตามวัด ตามอะไร วัดที่อยู่กันมากก็วัดธรรมโฆษ วัดโลการาม นอกนั้นก็ไปสทิงพระ คุณหญิงพูนสุขไปอยู่คูขุด สงขลาเหมือนกับเมืองร้าง แต่ว่าพวกแม่ค้าอยู่ พวกขายของกินอยู่

ถาม แล้วขายใครคะอาจารย์

ตอบ ก็คนไทยก็มาเยี่ยมบ้าน มากก็ได้ซื้อกิน เหมือนอย่างที่ว่าผมมาผมก็ได้ซื้อกิน

ถาม ทหารญี่ปุ่นใช้เงินญี่ปุ่นหรือ

ตอบ เงินไทย

ถาม 200 ล้านนี่หรือคะ

ตอบ ครับ จำได้ว่า 200 ล้าน 200 ล้านสมัยนั้นมากแล้วนะครับ แล้วญี่ปุ่นมา สร้างชดใช้เงินนี้คือถนนสายลำโรงไปนาทวิ นั่นญี่ปุ่นสร้างชดใช้ ทีนี้จะเรียนท่านเรื่องสนามบินที่เครื่องบินญี่ปุ่นขึ้นลงอยู่นะ ที่จริงแล้วมันเป็นลานบินเท่านั้นเอง ป่าเสม็ด เพราะฉะนั้นญี่ปุ่นก็ต้องทำสนามบินโดยวิธีจ้างคนไทยให้ค่าแรงจ้างคนไทยไปทำคนไทยก็ขี้เกียจบ้าง ถูกญี่ปุ่นเขี่ยนตีบ้าง แต่คนไทยก็ไปทำกันอยู่ ทำกันจนเสร็จเครื่องบินลงได้ พอหลังสงครามไทยก็ได้ใช้สนามบินสงขลา สนามบินปัจจุบันเดี๋ยวนี้นี้ที่เครื่องบินตรวจการณ์ทหารเรือใช้อยู่ ญี่ปุ่นทำพอลงได้ แล้วต่อมาไทยก็ทำต่อพอเสร็จสงครามแล้วก็ทำต่อได้ใช้

ถาม ที่วังเขียวไข่มั้ยะ

ตอบ ครับใช่

ถาม เครื่องบินทหารเรือหรือ ต.ช.ค.คะ

ตอบ ทหารเรือครับ ต.ช.ค. แต่ว่า ต.ช.ค. อยู่ในสนามบิน สนามบินนั้นก็ยังมีอยู่นะ ทหารเรือก็บินไปตรวจเรือนอกน่านน้ำไทย เรือที่ขายน้ำมันเถื่อนนะ พวกญี่ปุ่นที่กินอยู่ก็ซื้ออาหารไทยมาทำกิน เค้าเลยพูดตลกว่า พลูที่คนไทยกินกับหมากญี่ปุ่นนี่กว่าผักอะไร ซื่อไปผิดกิน มันเผ็ดร้อนเหลือเกิน

ถาม ความเป็นอยู่หรือวิถีชีวิตแตกต่างกันอย่างไรคะอาจารย์ การซื้อขาย

ตอบ ใช้เงินไทยหมด

ถาม แล้วคนไทยขายของญี่ปุ่น ราคาเป็นอย่างไรคะ เหมือนกับที่ขายคนไทยทั่วไปมั๊ย

ตอบ เหมือนคนไทยทั่วไปครับ

ถาม มีการกั้นแกล้งกันบ้างมั๊ยคะอาจารย์ ความรู้สึกคนไทยที่มีต่อทหารญี่ปุ่น

ตอบ ไม่มีครับ

ถาม มองว่าเค้ามารุกรานเราอะไรไม่มี

ตอบ พอตตอนที่ผู้บัญชาการทหารให้ผ่านไปก็ไม่มีปัญหาอะไร

ถาม เราเพียงแต่ด้านในช่วงแรกใช้มั๊ยคะ

ตอบ ครับ ที่น้ำมันมีอยู่ ฟังเขาว่ามานะ เขาบอกคนไทยที่มาทำงานกับญี่ปุ่น ที่นี้บางแห่งก็ลักของญี่ปุ่นมันก็เอาน้ำสบู่ให้กิน

ถาม เหมือนในหนังที่เราดู ลักน้ำมัน ก็ให้กินน้ำมัน

ตอบ ใ้ตรงนี้ ของจริง

ถาม อาจารย์พอจะรู้บ้างมั๊ยคะ

ตอบ ได้ยินข่าวมาอย่างนั้น คือ คนไทยมารับจ้างแล้วก็ขโมยของญี่ปุ่นครับ ถูกเขียนตีบ้าง ถูกโขกหัวบ้าง ที่ญี่ปุ่นทำไว้อีกสายหนึ่งคือ ถนนสายยุทธศาสตร์ คือ ตัดถนนจากหาดใหญ่ไปอำเภอรัตภูมิ ใ้ทางสายเก่า

ถาม อ้อ นี่ก็ญี่ปุ่นทำหรือคะ

ตอบ ครับ อาจารย์เคยไปบ้างมั๊ย

ถาม เคยผ่าน เคียนี่ไม่ใช้แล้ว

ตอบ เคียนี่รถยังผ่านไป หน้าอำเภอยังมีสะพานไม้ ผมยังเคยเห็น นั่นญี่ปุ่นสร้าง แล้วตอนหลังเค้าจึงสร้างสะพานใหม่ สะพานเก่านั้นอยู่ตรงที่โล่ง ๆ หน่อย ที่ข้างบ้านนายอำเภอ แล้วก็ตรงไปเลยไปออกท่าชะมวงนะ เคียนี่เราเรียกว่าทาง สายเก่า เพราะสายใหม่นี้คือ ถนนลพบุรีราเมศวร์

ถาม แล้วคนไทยที่ทหารญี่ปุ่นชอบมีบ้างมั้ยะในช่วง 4 ปี

ตอบ ที่เป็นเมียญี่ปุ่นนะ ไม่มีในสงขลา ไม่มีเลย แต่ถ้าพวกโสเภณีนั่นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง

ถาม อาจารย์อีกข้อหนึ่งนะถามเพื่ออาจารย์จะนี่ก็ออกเกี่ยวกับเรื่องป้อมที่เราเตรียมจะ รับมือเค้าเราไม่มี การสร้างเลยหรือคะ ตอนที่เรารับทหารญี่ปุ่นแบบชั่วคราวที่เห็นบ้าง เช่น หลุมหลบภัยอะไรอย่างนี้ ตอนสมัยอาจารย์อยู่ อาจารย์เคยหนีลงหลุมบ้างมั้ยะ

ตอบ มี มีครับ หลุมหลบภัยนี้ไม่ใช่หลุมญี่ปุ่นนะครับ หลบเครื่องบินของอังกฤษ แต่ว่า เครื่องบินที่มาทิ้งสองสามครั้งแรกนี่นะครับ ที่ว่าถูกวัดถูกบ้าน แต่ที่ผมเล่าที่ว่าทิ้ง ระเบิดตึก ทิ้งระเบิดเรือ

ถาม วันที่ 16 กรกฎาคม ไซ้มั้ยะอาจารย์ 2488 ไซ้มั้ยะ

ตอบ รวมทั้งระเบิดเรือด้วยนะ ระเบิดเรือผมไม่ได้บอกว่าเป็นวันที่เท่าไร จำไม่ได้ เอ้อหลุม หลบภัยนั่นเรา ตอนนั้นเค้าให้พวกข้าราชการเป็น เอ้อ ลืมชื่อหน้าที่แล้ว แต่ว่าเค้าให้เรา นี้เที่ยวประกาศเที่ยวบอกร้อง ผมก็ได้รับหน้าที่พอได้ยินเสียงหวอ เราก็ก๊ีบรถไปตาม ถนนบอกให้ดับไฟ ให้ร้านค้าดับไฟ แล้วรถของเรา รถสองล้อนะอาจารย์นะ ตอนนั้น ไม่มีรถยนต์ไง ไปป่าวประกาศว่าให้ดับไฟแล้วกลางวันก็ลงหลุมหลบภัยกัน ตาม โรงเรียนต่าง ๆ ก็มีหลุมหลบภัย คือ ทหารญี่ปุ่นนะครับ ที่มาอยู่นี่นะ เค้าไม่ได้แต่งตัว แบบทหารนะครับ คือ นุ่งผ้าเตี่ยวเท่านั้นนะ

ถาม อ้อ คือ เป็นทหารที่นุ่งผ้าเตี่ยวหรือคะ

ตอบ ครับ คือ ถ้าเค้าไปรบไปอะไรแต่งชุดทหาร แต่ว่าถ้าอยู่กับบ้าน เดินตามถนนนี่นุ่งผ้า เตี่ยวแบบพวกชามูไร

ถาม การดำเนินชีวิตของคนไทยในช่วงสงครามโลกเป็นอย่างไรคะ

ตอบ ผมว่านะ สมัยนี้จะลำบากกว่านะ ตอนนั้นผมเงินเดือน 50 บาท อาจารย์มุสดี เงินเดือน 20 บาท แต่ว่าเราก็พอซื้อกินได้ ที่แพงสุดมีข้าวสาร ข้าวสารนี่แพงมาก กุ้งปลาไม่แพง ครับ ข้าวสารนี่เนื่องจากมาเลเซียกับอินโดนีเซียไม่มีข้าวจะกินก็มาเอาข้าวสารจาก เมืองไทยไป เพราะฉะนั้นในคลองสงขลანი เดียวนี้เราเห็นแต่เรือประมง แต่ก่อนเรือใบ ของอินโดนีเซียเต็มเลยครับ คอยท่าล้กลอบบรรทุกข้าวสารไป พวกผมนี่ซื้อข้าวสารนะ เค้ามากองอยู่ไอ้ที่เป็นตลาดอยู่ที่หน้าพิพิธภัณฑน์ แต่ก่อนเป็นที่โล่ง พวกพ่อค้าก็เอา กระสอบข้าวสารมาตั้ง เด็กก็ไปกวาดข้าวสารที่หก ๆ เอามาขาย พวกผมก็ซื้อกิน ข้าวสารก็ตอนนั้นถึงละ 80 บาท แพงมากนะครับ เงินเดือนสองคนพี่เมีย 70 เท่านั้นเอง แต่ว่าผมไม่ค่อยได้ซื้อกินเท่าไร เพราะว่าบ้านเดิมอยู่สทิงพระ ก็เอาข้าวสารมาจาก สทิงพระ ก็เรียกว่า โดยทั่วไปแล้วเดือดร้อน แต่ข้าวของอื่น กุ้ง ปลา ผักอะไรไม่แพง

แพงอยู่ คือข้าวสาร

ถาม แล้วเสื่อผ้าละคะ อาจารย์

ตอบ เอ่อ เสื่อผ้านี้ขาดแคลนมาก

ถาม ยา

ตอบ ยาก็แพงมาก ยานี้ไม่มีด้วยที่มีบ้างก็แพงมากที่ผมจำได้เล็ก ๆ นะไม้ขีดไฟกัลละ 1 บาท

ถาม หนึ่งบาทสมัยนั้นมันแพงมาก

ตอบ ครั้นแต่ก่อนนี้ กัลละสตางค์ครึ่ง คือ ถ้าเรามาคิดนะครึ่งเงินเดือนเราอย่างผมนี้ 50 บาทนะครึ่ง สมัยนั้นทองคำนี้ 8 บาท รู้สึกว่าทองคำหนักบาทหนึ่งเป็นเงิน 8 บาท ก่อนสงครามนั้น 4 บาท อาจารย์ผู้สละเงินเดือนที่แรก 8 บาท ซื้อทองคำได้ 2 บาท เดียวนี้พอเงินเดือนหมื่นกว่าก็ซื้อทองคำได้ 2 บาทเหมือนกัน เพราะฉะนั้นเทียบกันแล้วเท่า ๆ กันนะ อาจารย์นะ

ถาม ขอทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการ โจมตีของทหารพันธมิตรต่อกองทัพญี่ปุ่นที่สงขลา

ตอบ ที่จำได้คิดตา คือ สัมพันธมิตรทิ้งระเบิดเมื่อปี 2487 เป็นฝีมือของทหารอเมริกัน ขณะนั้นกำลังข้ามฟาก นั่งในเรือแจวกับท่านเจ้าคุณราชศีลสังวร ได้เห็นเครื่องบินเข้ามาทางปากน้ำ บินผ่านครั้งที่ 1 ก่อน แล้ววกกลับมาครั้งที่ 2 จึงทิ้งระเบิดที่ตึก 5 ชั้น เป็นภาพที่น่ากลัวมาก ได้เห็นเครื่องบินปลดลูกระเบิดจากเครื่องบินไปทำมุมประมาณ 60 องศากับตัวเครื่องบิน เป็นการปลดลูกระเบิดก่อนถึงตัวตึกประมาณ 500 เมตร พอเครื่องบิน บินถึงตัวตึก ลูกระเบิดก็พุ่งชนตัวตึก มองเห็นตึก 5 ชั้น ลอยขึ้นแล้วยุบลงมากองเรียกกับพื้นดิน เป็นภาพที่ยังจำคิดตา ทหารญี่ปุ่นตายมากที่ตึกนี้

ถาม อยากทราบว่าระเบิดทั้งหมดที่ได้รับการ โจมตีจากกองทัพสัมพันธมิตร เท่าที่จำได้รวมทั้งหมดกี่ครั้ง ขอทราบรายละเอียดเท่าที่จำได้ค่ะ

ตอบ เท่าที่จำได้เมืองสงขลาถูกโจมตีด้วยการทิ้งระเบิดรวม 4 ครั้ง ครั้งแรกทิ้งเมื่อปี 2484 ที่วัดคอนรัก ครั้งที่ 2 ปี 2485 รวมทั้งหมด 4 ลูก ที่จำได้ก็มีบ้านพักศึกษาธิการจังหวัด โรงงาน โรงเรียนการช่างสตรีสงขลา ครั้งที่ 3 จำได้ว่าเป็นครั้งแรกที่ได้เห็นกับตาที่ตามที่เราเล่าแล้ว ส่วนครั้งที่ 4 เมื่อปี 2488 เป็นครั้งที่รุนแรงที่สุด คืบก่อนหน้าที่ได้ฝันว่าไฟไหม้บ้านไคบ้านพักที่โรงเรียนช่างไม้สงขลา ปัจจุบันก็คือ วิทยาลัยสารพัดช่าง ด้วยความเป็นห่วง พอรุ่งเช้าก็รีบเดินทางมาตามชายทะเล ระยะทางประมาณ 5 กม. มาถึงวัดแหลมทรายประมาณบ่ายสาม ได้เห็นเครื่องบินปี 29 จำนวน 3 ลำ บินมาจากทะเลข้ามเกาะหนู แล้วเลี้ยวเข้าตัวเมืองทางปากอ่าวสงขลา บินวนตัวเมืองก่อนหนึ่งรอบ พอรอบ

ที่สองก็ทิ้งระเบิดเรือรบญี่ปุ่น 3 ลำ ที่จอดแอบที่เกาะหนู พอได้ยินเสียงระเบิดก็มองเห็น
ชิ้นส่วนของเรือรบกระจาย แล้วเรือก็ค่อย ๆ จมลง

เอกสารหมายเลข 21

คำถามและคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ นายอนันต์ แสงจันทร์

อายุ 27 ปี เมื่อ พ.ศ.2484 ปัจจุบันอายุ 88 ปี

ขณะเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ประกอบอาชีพ รับจ้างขับรถยนต์ พักอยู่ที่ บ้านเลขที่ 99
ถนนนครใน ต.บ่อ่าง อ.เมือง จ.สงขลา ประกอบอาชีพ
ครั้งสุดท้าย ค้าที่ดิน

ปัจจุบันพักอยู่ ณ บ้านเลขที่ 74 ถนนยะหริ่ง ต.บ่อ่าง อ.เมือง จ.สงขลา
สัมภาษณ์วันที่ 9 มีนาคม พ.ศ.2546

บทสัมภาษณ์ นายอนันต์ แสงจันทร์

ถาม คุณลุง กรุณาเล่าเหตุการณ์คืนที่ญี่ปุ่นบุกสงขลาให้ฟังซิคะ

ตอบ เทียงคืนกว่า ก็เปิดประตูออกมาดู เห็นทหารเต็มไปหมด ตอนหลังก็รู้ว่าทหารญี่ปุ่น พอ
รุ่งเช้าพวกเพื่อน ๆ มาบอกให้หาเรือข้ามฟากไปอยู่ทางโน้น พอเช้าก็ต้องไปบรรทุกของ
เอาอะไรไปทางโน้น ไปพักกับชาวบ้านฝั่งหัวเขาแดง ไปขออาศัย

ถาม ไปอยู่กับคนนานไหมคะ

ตอบ อยู่ 2 วัน

ถาม อยู่ 2 วันแล้วก็กลับมาเลยหรือคะ

ตอบ ไม่ใช่ กลับเดินทางต่อไป ไปอยู่สทิงพระ รู้จักกับคน ๆ หนึ่งเค้ามารับไป

ถาม ไปทางไหนคะ

ตอบ ไปด้วยเรือ เรือแจวบ้าง เรือชักใบบ้าง พอมีลมก็ชักใบ พอไม่มีลมก็แจว

ถาม จากเขาแดงไปสทิงพระใช้เวลากี่ชั่วโมงได้

ตอบ ถ้าไปเรือก็ราว 3 ชั่วโมง

ถาม พอไปถึงลุงทำอะไรบ้างคะ แล้วอยู่ที่วัน

ตอบ ก็ไม่ได้ทำอะไร พักอยู่เป็นเดือน แล้วกลับมาบ้านบ้าง มาดูของ

ถาม กลับมาดูความเรียบร้อยของบ้านมีอะไรเกิดขึ้นบ้างไหมคะ

ตอบ มี ของหายหมด

ถาม ถูกใครขโมย

ตอบ คนไทยเอาเสียมมาก พวกญี่ปุ่นไม่เอา

ถาม ทำไมคุณลุงถึงมั่นใจว่าทหารญี่ปุ่นไม่เอา

ตอบ เพราะพวกนี้มาบุกไปหน้าเรือ

ถาม ไปหน้าคือไปไหนคะ

ตอบ ไปโน่น ไปปิ้ง ไปปะทะกันที่ทหาร ร. พัน 5 ที่น้ำน้อยอีกพักหนึ่ง

ถาม ตอนที่เค้าไปปะทะกันที่น้ำน้อยนี้ คุณลุงทราบโดยอะไรคะ

ตอบ เพื่อนบอก เค้ายิงกัน

ถาม เป็นยังไงบ้างคะการต่อสู้ครั้งนั้น มันเป็นอย่างไบบ้างระหว่างทหารไทยกับทหารญี่ปุ่น

ตอบ ก็คล้าย ๆ กับที่เราสู้เค้าไม่ได้ แต่เค้าไม่ทำอะไร

ถาม คุณลุงทราบมั้เค้าเรียกอะไร ตรงตำบลน้ำน้อยหนูเคยได้ยินเค้าเรียกกันว่าเขาน้ำไคนาง มันเป็นชื่อของอะไรคะ

ตอบ มันเป็นชื่อภูเขาตรงนั้นแหละ เค้าเรียกเขาน้ำไคนาง เป็นที่ปะทะกัน

ถาม แล้วที่นี้กองทัพญี่ปุ่นที่ไป คุณลุงทราบไหมคะ เค้าไปกับอะไร

ตอบ เค้ามาทางเรือ แล้วต่อไปรถยนต์ ญี่ปุ่นยกทัพมาทั้งทางรถยนต์และทางรถไฟ

ถาม หนูได้ยินว่าเค้ามีจักรยานด้วยจริงไหมคะ

ตอบ เค้าก็มีทุกอย่าง

ถาม คุณลุงลองเล่าความเป็นอยู่ระหว่างที่พักอยู่สทิงพระ แล้วก็กลับมาบ้านหลังนี้อีก

ตอบ ไปอยู่สทิงหม้อ ก็ไม่มีงานอะไรทำเลย เพราะว่า

ถาม ช่วงนั้นประมาณ พ.ศ.เท่าไรได้ที่คุณลุงกลับมาอีก ประมาณปี 85 ได้ไหมคะ

ตอบ ได้ ราว ๆ นั้น

ถาม แล้วกลับมาทำอะไรคะ พอกลับมาแล้วจะตั้งต้นทำมาหากินอะไรกันคะ เดือดร้อนมากไหมคะ

ตอบ ก็หากินไปตามเรื่อง เดือดร้อนก็เดือดร้อน

ถาม แต่ไม่รุนแรงใช่ไหมคะ

ตอบ ครับ

ถาม เดือดร้อนนี้เดือดร้อนเรื่องอะไรบ้างคะ

ตอบ เรื่องการงาน หากการงานอะไรที่แน่นอนไม่ได้ ก็ต้องซื้ออะไรมาขายไปบ้างอย่างนั้นพอประทัง

ถาม ข้าวปลาอาหารหายากมั้คะ

ตอบ หาไม่ค่อยยาก

ถาม มีของขาดแคลนบ้างมั้คะ เช่น ของหาซื้อไม่ได้

ตอบ น้ำมันขาดแคลน

ถาม น้ำมันน้ำมันเบนซินใช้มั้คะ

ตอบ ครับ

ถาม แล้วน้ำมันก๊าดมีมั้ยะ

ตอบ มีครับ ไม่ค่อยขาดแคลน

ถาม ที่นี้ในช่วงหลัง ๆ นี้จะมีฝ่ายสัมพันธมิตรมาบอมบ์

ตอบ ตอนบอมบ์นี้ผมไม่ได้อยู่ ผมอยู่ฝั่งโน้น

ถาม แสดงว่าคุณดูหนีอีกรอบใช้มั้ยะ

ตอบ ใช่ครับ

ถาม ก็แสดงว่าหลังปี 85 คุณดูไม่ได้อยู่แถวนี้ คุณดูไปอยู่จะทิ้งหม้อแล้วไปทำอะไรตอนนั้น

ตอบ ไม่ไป ๆ มา ๆ กลางวันก็มา กลางคืนก็ไป

ถาม แล้วอาชีพทำอะไร

ตอบ ก็หาเล็ก ๆ น้อย ๆ ไปอย่างนั้นแหละ ก็ลำบากไปตามเรื่อง

ถาม แล้วตอนที่อังกฤษทิ้งระเบิดนี้คุณดูพอทราบข่าวมั้ยะ

ตอบ “พออังกฤษบุกสงขลามีการทิ้งระเบิดลูกแรก ตอนนั้นมีการปล่อยนักโทษ พอเหตุการณ์สงบลง นักโทษที่ได้รับการปล่อยตัว ได้ขอรายงานตัวกลับเข้าห้องขังต่อ เพราะบอกว่าอยู่ในคุกปลอดภัยกว่า แล้วก็ไม่ต้องอยู่อย่างอดอยากขาดแคลน หาเลี้ยงตัวเองและหนีภัยสงครามหัวซุกหัวซุน ตอนระเบิดก็มีคนตายเยอะ”

ถาม ตลาดใหม่นี้อยู่แถวไหนคะคุณดู

ตอบ ก็ตลาดทรัพย์สิน

ถาม ตลาดบน อยู่แถวไหนคะ

ตอบ ตลาดบนก็อยู่แถวถนนนครในนี้แหละ

ถาม ตลาดบนนี้ใช่แถวโรงหนังสหะ มั้ยะ

ตอบ ใช่ มันมีตึก 5 ชั้นก็บอมบ์ตึกนั้นแหละ ญี่ปุ่นมันขึ้นอยู่บนนั้น

ถาม ตึกโจ๊ะใช้มั้ยะที่เค้าเรียก

ตอบ ตึกของชาวบ้าน พวกญี่ปุ่นมันขึ้นไปอยู่มันเอาเป็นกลขึ้นไปยิง

ถาม คุณดูไม่เคยเจอทหารญี่ปุ่นเลย

ตอบ เจอครับ ตอนหลังเจอ

ถาม คุณดูมีความรู้สึกอย่างไรกับทหารญี่ปุ่น

ตอบ เราอย่าไปทำอะไรเค้า อย่าไปขโมยน้ำมันเค้า เค้าก็ดี แต่ถ้าไปเที่ยวขโมยอะไรเค้าก็โกรธ เค้าไม่เป็นพิษเป็นภัยเค้าดี

ถาม เคยมีปัญหาคนไทยไปขโมยของทหารญี่ปุ่นแล้วถูกทหารญี่ปุ่นลงโทษ คุณลุงทราบมั้คะเค้า
ลงโทษแบบไหน

ตอบ มี มันเอากรอกน้ำสบู่เข้าไป

ถาม เค้าขโมยอะไรคะ ถึงถูกลงโทษแบบนี้

ตอบ โดยมากขโมยน้ำมัน น้ำมันแพงมากตอนนั้น

ถาม สมัยนั้นคุณลุงพอจะรู้ว่า ฟังข่าวจากอะไรบ้าง

ตอบ วิทยู

ถาม ข่าวที่คุณลุงฟังส่วนใหญ่ มีการประชาสัมพันธ์อะไรบ้างคะ

ตอบ พูดเรื่องทหาร ว่าเป็นมิตรกันแล้ว เราเป็นพวกญี่ปุ่น เค้ามาดี

ถาม แล้วพอตอนหลังที่สัมพันธ์มิตรมาทิ้งระเบิดข่าวพวกนี้เปลี่ยนไปมั้คะลุง

ตอบ ไม่เปลี่ยน

ถาม แล้วข่าวมาเปลี่ยนเมื่อไหร่คะ

ตอบ เปลี่ยนตอนญี่ปุ่นเริ่มแพ้

ถาม แล้วช่วงที่ข่าวบอกว่าเราเป็นพวกสัมพันธ์มิตรแล้วนี่ช่วง พ.ศ.เท่าไร คุณลุงจำได้ไหม

ตอบ ไม่ทราบ

ถาม ตอนที่มีการทิ้งระเบิดกันนี้คุณลุงอยู่ที่ไหน

ตอบ จะทิ้งหม้อ

ถาม แล้วมีหลุมหลบภัยมั้คะ

ตอบ คิดว่าไม่มี

ถาม แล้วคุณลุงเคยเห็นหลุมหลบภัยมั้คะ

ตอบ เคยเห็นแถวนี้ เค้าสร้างไว้ ทางการมาสร้าง

ถาม มีที่แห่งคะที่คุณลุงเห็น

ตอบ ที่เห็นมีอยู่แห่งที่ตลาดทรัพย์สิน

ถาม ตอนนั้นมีครอบครัวแล้วยังคะ

ตอบ ตอนนั้นยังไม่มีผมแต่งงานได้ 7 วันญี่ปุ่นขึ้น

ถาม แล้วที่นี้เด็ก ๆ ตอนช่วงสงครามเค้าไปเรียนกันมั้คะ

ตอบ ไม่ได้ไป

ถาม อยากให้คุณลุงเล่าอะไรที่เป็นเกร็ดสงครามมั้คะ

ตอบ ไม่มี เพราะเราไม่ค่อยได้อยู่เท่าไร

ถาม ญี่ปุ่นเค้าใช้เงินอะไรคะ

ตอบ ใช้เงินญี่ปุ่น

ถาม ใช้ด้วย คุณลุงเห็นไข่ม้อยคะ คุณลุงเก็บสะสมไว้บ้างหรือเปล่าคะ

ตอบ เป็นเงินสงครามเก็บไม่ได้ ของไทยก็มีมันพิมพ์ออกมาตอนนั้นใบละ 50 สตางค์ อย่างหยาบ ๆ ผมเก็บไว้ใบหนึ่งไม่รู้หายไปไหนแล้ว

ถาม พิมพ์ที่ไหนคุณลุงทราบไหมคะ

ตอบ ไม่ทราบ ผมจำอะไรไม่ได้มากเพราะตกใจ พอตอนเช้าทหารมาเต็มเมืองแล้วพอดกบายเพื่อน ๆ บอกว่าไปดีกว่าอยู่ไม่ได้แล้ว กลางคืนบางที่มันเที่ยวเคาะประตู มันรู้ว่าบ้านไหนมีรถยนต์มันเคาะเอาหมด มันรู้ทุกสิ่ง

ถาม คุณลุงว่าพวกนี้มีการเข้ามาสอดแนมก่อนแล้วมั๊ยคะ

ตอบ มันเข้ามาอยู่ก่อนแล้ว เป็นหมอ เป็นพวกขายถ้วยชาม ขายขนม พอเกิดเรื่องมันตัดสายโทรศัพท์เลย

ถาม แล้วคุณลุงเลยไปหาหมอคนนี้มั๊ยคะ เคยเห็นหน้ามั๊ย ชื่อหมออะไรคะ

ตอบ ไม่เคยไปรักษา เคยเห็นหน้า ชื่อหมอโคเช แกมาอยู่นาน ไม่มีใครรู้ว่าแกเป็นทหาร ตอนหลังแล้วถึงรู้

ถาม มีคนอื่นอีกมั๊ยคะที่เป็นทหารที่เราารู้

ตอบ มันมีคนขายผ้าอยู่คนหนึ่งมาขายผ้าชื่ออะไร ไม่รู้ตอนหลังพอเกิดสงครามมันก็หายไปเลย ไปกับทหารเลย

ถาม คุณลุงกลัวมั๊ยสงคราม

ตอบ ใจกลัวก็กลัวอยู่ เราไม่รู้จะมายังไงก็ไม่รู้

ถาม เดือดร้อนมากมั๊ยคะคุณลุงช่วงนั้น

ตอบ ตอนนั้นเดือดร้อน ขโมยก็มากขึ้น

ถาม แล้วตอนที่คุณลุงหนีไป เอาข้าวของเงินทองติดตัวไปมั๊ยคะ

ตอบ เอาติดตัวไป ส่วนของที่เอาไว้ที่นี่หมดแหละ

ถาม แสดงว่ามันมาเอาหมดไข่ม้อยของในบ้าน

ตอบ อันนี้คนไทย พวกญี่ปุ่นแนวหน้ามันไม่พักอยู่ในสงขลาเลย มาถึงก็เดินผ่านเลย

ถาม คุณลุงเคยได้ข่าวมั๊ยว่าทหารญี่ปุ่นมาปะทะกับคนไทยตรงวิทยาลัยครู

ตอบ เค้าว่าปะทะกันริมทะเล แล้วก็ทหารสวนตูลออกมา

ถาม มีการยิงกันคุณลุงพอทราบมั๊ยคะ

ตอบ ก็มีการยิงปะทะกันพักใหญ่ แล้วทางกรุงเทพฯ ก็บอกว่าให้เค้าผ่านไป

ถาม แต่ก็มีทหารไทยตายเหมือนกัน

ตอบ ตาย 7 – 8 คน ทหารญี่ปุ่นตายเยอะ แต่เค้าไม่สนใจไปข้างหน้าอย่างเดียว จะเข้าไป
มาเลเซีย

เอกสารหมายเลข 22

คำถามและคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ ร.ต.ต.อุทิศ ตัณตรีบุรณ

อายุ 19 ปี เมื่อ พ.ศ.2484 อายุปัจจุบัน 81 ปี

ขณะเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 พักอาศัยอยู่กับพ่อแม่ ที่ หมู่ 3 ต.เกาะยอ อ.เมือง จ.สงขลา

ปัจจุบันเป็นข้าราชการบำนาญ พักอยู่ ณ บ้านเลขที่ 53 / 2 หมู่ 3 ต. เกาะยอ อ.เมือง จ.สงขลา

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2546

บทสัมภาษณ์ของ ร.ต.ต.อุทิศ ตัณตรีบุรณ

ถาม คุณลุงเริ่มรับราชการเป็นทหารเมื่อไรคะ

ตอบ พ.ศ.2486 รับราชการทหารจนถึงปี พ.ศ.2488 แต่ออกจากทหารก่อนวันที่สงครามยุติ ต่อจากนั้นก็ไปประกอบอาชีพทอผ้า 3 ปี แล้วจึงไปสมัครเป็นตำรวจที่อำเภอเมือง จ.นราธิวาส ปี 2490 รับราชการจนเกษียณ

ถาม คุณลุงเริ่มเป็นตำรวจตั้งแต่ปี พ.ศ.เท่าไร

ตอบ ตั้งแต่ปี 2490 เป็นทหารตอนอายุ 20 ปี มาปลดตอน 23 ปี แล้วเข้าเป็นตำรวจ 24 ปี ในระหว่างสงครามจีนแล้วไปเป็น 2486 สงครามจีนตอน 2484 เป็นทหารผ่านศึกแล้ว

ถาม เหตุการณ์ตอนญี่ปุ่นมาบุกสงขลาเป็นอย่างไร

ตอบ คีนนันเป็นคีนฉลองรัฐธรรมนูญ 8 ธันวาคม 2484 ไม่ใช่รู้ พอสว่างแล้วทหารญี่ปุ่นก็เต็มไปหมดแล้วที่หาดทรายส่งเรือรบมา เครื่องบินเต็มไปหมด ที่มองเห็นก็ขึ้นไปบนยอดเขาเห็นซัดอยู่แถวเกาะหนู – เกาะแมว

ถาม คุณลุงเล่าในช่วงที่คุณลุงเป็นทหาร สภาวะของบ้านเมืองเป็นอย่างไร

ตอบ ตอนนั้นลำบาก ขาดแคลนเกือบทุกอย่าง ของกิน ของใช้ เคঁาเกณฑ์ไปอยู่ที่สวนตุล ลุงเป็นทหารสื่อสาร ไปอยู่ที่สวนตุลประมาณ 1 ปี แล้วส่งไปอยู่ไทรบุรี ทหารรักษาดินแดน พออยู่ทหารญี่ปุ่นยึดได้ ไทรบุรี ปีนัง เปอลิส กลันตัน ตรังกานู ทางราชการส่งไปให้ไปรักษาดินแดน อยู่ที่ไทรบุรีร่วมกับทหารญี่ปุ่นด้วย อยู่คนละหน่วยกัน

ถาม ไปทำหน้าที่อะไร

ตอบ ไปรักษาพื้นที่ ประจำการรักษาดินแดน เมื่อรุกเสร็จแล้วก็ติดต่อไป ดินแดนเราต้องรักษาไปอย่างนั้นถูกโจรผู้ร้ายจะเกิดขึ้น

ถาม ความสัมพันธ์ที่มีต่อทหารญี่ปุ่นตอนนั้นเป็นอย่างไร

ตอบ ดี ไปร่วมรบกันอยู่ “พูดถึงทหารญี่ปุ่นที่ใช้ชีวิตอยู่ในเมืองไทยช่วงสงคราม ดูไปก็น่าเห็นใจที่ต้องจากเมืองมาไกล แต่ละคนจะคิดรูปถ่าย บางคนก็มีรูปพ่อแม่ ภรรยา ลูก ๆ เอาไว้ดูต่างหน้า ทหารญี่ปุ่นบางคนเห็นเด็กไทยในวัยเดียวกับลูกตัวเองจะรีบเข้ามาอุ้มและขอถ่ายรูปเป็นที่ระลึกก็มี”

ถาม นอกจากปะทะกันที่ลำโพงแล้วยังมีที่เข่าบันไดนางอีกเป็นอย่างไร

ตอบ พอเล่าคร่าว ๆ ได้ไม่ได้ปะทะเอง ทหารในปี 2484 แล้วปะทะกัน ฟังเค้าเล่าต่อมาว่า พอมาถึงเข่าบันไดนาง ทหารไทยอยู่ที่คองหงส์ทหารญี่ปุ่นลงจากเข่าบันไดนางเป็นที่ลุ่มทหารไทยก็ชุมนุมอยู่ที่ต่ำ พอญี่ปุ่นลงไป ทหารไทยควดเลย ตายกันเยอะ ญี่ปุ่นตายมาก ไทยก็ตายแต่น้อย เพราะเรายิงก่อน ทหารญี่ปุ่นเดินเท้าจากสงขลาไม่มียานพาหนะ พอทหารตายพวกเฉลยเกาหลีตายมาก เดินโค่ ๆ ไปอย่างนั้น ไม่มียุทธวิธีอะไร

ถาม ทหารญี่ปุ่นเดินไปเพื่ออะไร

ตอบ เพื่อไปยึดแถวหาดใหญ่ เพื่อที่จะผ่านไปไทรบุรี ตอนนั้นยึดไม่ได้รัฐบาลไทยไม่ยอมให้ผ่านเพื่อไปยึดมลายู สิงคโปร์ ภายหลังก็ผ่านได้เจรจาไม่ยอมตอนหลังก็ต้องยอมกำลังเราน้อยกว่า ไม่มีทางสู้ อาวุธเค้าดีกว่า เครื่องบินมาเป็นฝูงเลย แถวป่าดงเบซาร์ต้องถอยเพราะกำลังเค้ามากเหมือนน้ำไหลมา ไม่มีทางไปต่อต้านได้ เราเจรจาสงบสุขไม่อย่างนั้น มันยังไม่เหลือเลย มันเหลือเลยศึกนี้ไม่เหลือ อยู่ไทรบุรีเกือบ 2 ปี อยู่ที่แรกเข้าไปอยู่ในสุเหร่า ในปี 2487 เพราะอยู่สวนตุลตอน 2486 แล้วเค้าส่งไปโน่นไปร่วมรบกันราว ๆ ปี

ถาม ตอนช่วงสงครามหยุดยาเค็ดรื้อนใหม่ เวลาไม่สบายทำยังไงคะ

ตอบ ไม่มี แพงมากใช้สมุนไพรเป็นส่วนมาก ถึงมีก็เม็ดละ 20 – 30 บาท ส่วนมาก ใช้น้ำมันบ้าน

ถาม คุณคุยกับทหารญี่ปุ่นมีความสัมพันธ์กันหรือเปล่าคะ

ตอบ ไม่ค่อยได้เที่ยวรวมกัน ต่างคนต่างอยู่ แต่เขม่นกันนิดหน่อยต่างคนต่างอยู่ ก็รักษาศักดิ์ศรี เค้าก็ไม่ง้อเรา เราก็ไม่ง้อเค้า แต่ไม่เคยทะเลาะกัน

ถาม ส่วนใหญ่ระเบิดที่ทิ้งจะเป็นกลางวันหรือกลางคืน

ตอบ กลางวันประมาณบ่าย 1 บ่าย 2 มันเป็นเจ้าของอากาศ เราไม่มีอะไร ไปสู้ จะมาเมื่อไหร่ก็มาได้สบาย ญี่ปุ่นไม่ได้ทิ้ง สัมพันธมิตรมาทิ้งระเบิด

ถาม ทหารญี่ปุ่นกับคนไทยไม่เคยรังแกกันเลยใช่ไหม

ตอบ ไม่ค่อยมี ส่วนมากเป็นมิตรกัน ญี่ปุ่นแท้ ๆ ไม่โหดร้าย

ถาม มีเรื่องเกี่ยวกับทหารญี่ปุ่นที่ดำเนินชีวิตแบบแปลก ๆ ให้เราเห็นบ้างไหม

ตอบ คำแปลยไม้หนุ่มผ้า นั่งหน้าร้านก็ไม่งุ่นผ้า คำไม่รู้สึกเงิน เราเห็นเป็นของแปลก แต่คำไม่งุ่นแปลกเพราะเหมือนกันหมดทุกคน

ถาม ตอนที่กลับจากไทรบุรีมีเหตุการณ์อะไรบ้าง

ตอบ มีหลายทอดก่อนจะมา วันที่เท่าไรจำไม่ได้ แต่เคลื่อนมาจำได้ออกจาก ไทรบุรีมาอยู่บ้านจิตรรา (ปัจจุบันอยู่ในรัฐไทรบุรี) คนไทยอยู่มาก วัดก็มี โรงเรียนก็มี โดยจ้างครูไปสอน พ.ศ.2488 ต้นปี เดินเข้ามาเป็นทอด ๆ มาตั้งเป็นหน่วยหน้าหน่วยสื่อสาร เป็นหน่วยสุดท้ายของทหารไทยที่อพยพกลับเมืองไทยเป็นหน่วยสื่อสาร บ้านจิตรรา อยู่เลยจิงโหล่นขึ้นไปเป็นเมืองใหญ่ เดิมนั้นเมื่อก่อนเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ เป็นป่าทั้งนั้น ลงจากไทรบุรีมา เรือย ๆ อยู่ที่นี่ประมาณ 4 - 5 เดือน ก็ตั้งค่ายพักแรม ข้าวปลาอาหารมีพร้อมมีตลาด อาหารการกินในตลาดมีอะไรก็กินอย่างนั้น

ถาม ตอนนั้นที่กลับมาจากไทรบุรีเหตุการณ์เป็นยังไง

ตอบ เหตุการณ์เป็นยังไงก็ไม่รู้ แต่ว่าญี่ปุ่นเริ่มจะแยแล้ว เราก็ถอยแล้ว ถอยมาเรื่อย ๆ เป็นหน่วยเป็นจุด แต่ยุ่งกับทหารซิกมันเคยเป็นเชลยของอังกฤษมาก่อน ต่อมาก็เป็นเชลยญี่ปุ่น เคยขู่พวกเรา เกือบปะทะกันหลายครั้ง ตอนอยู่บ้านจิตรรา เป็นพวกอินเดีย พวกซิกเทศขาว พวกปาทาน โปกหัว ตัวใหญ่ ๆ คำเรียกแขกขาว อังกฤษเอามา ตอนหลังอยู่ในปกครองอังกฤษแล้วญี่ปุ่นไปยึด ไปบังคับ ตอนหลังญี่ปุ่นทำท่าจะแพ้ เดินทางระยะทางประมาณ 20 - 30 กิโลเมตร แล้วมาตั้งค่ายราว ๆ 2 เดือน กว่าที่จะถึงคองหงส์ มาเรื่อย ๆ เดินเข้ามาตั้งค่ายสัก 15 วัน แล้วเดินต่อ ถอยเป็นระยะเรียกว่าถอยแบบยุทธการ มาจากไทรบุรี มาอยู่บ้านจิตรราประมาณ 1 เดือน แล้วมาจิงโหล่น ระยะทางจากบ้านจิตรราถึงจิงโหล่นประมาณ 10 กิโลเมตร พักอยู่ที่จิงโหล่น 2 เดือนก็เดินทัพไปควนไม้ดำ (ปัจจุบัน คือ ด่านใหญ่ในเขตอำเภอสะเดา) แล้วมาที่คองหงส์

ถาม ที่คองหงส์มาถึงก็ประจำการเลยไหม มีการต้อนรับไหม

ตอบ หน่วยเราอยู่ที่คองหงส์ ไม่มีต้อนรับ ตอนนั้นลามิเยอะว่าจะสู้คำไม่ได้ ดินแดนเราไม่ยอมได้ คำบอกว่าจะให้ แต่ถ้าชนะมันจะไม่ให้ก็ได้ เราไม่ร่วมรบ ถ้าอังกฤษจะเอาเรื่องก็ได้ ก็เลยถอย ตอนแรกนึกว่าญี่ปุ่นจะให้เพราะเคยเป็นดินแดนของคนไทยมาก่อน คนไทยเยอะ มาเกือบทุกวันเอาข้าวของมาให้ ตอนไปอยู่เอาผลไม้ ปลา บ้างมาให้ ว่าง มี 3 - 4 แห่งไปอยู่ที่วังสุลด่าน เงินนี้จะเป็นสตางค์กับครึ่งสตางค์ พรึก มะนาวครึ่งสตางค์

ถาม คนสงขลาไปหาดใหญ่ สมัยโน้นค่าโดยสารเท่าไร

ตอบ ไม่ก็ตั้งค์ รถไฟในสมัยก่อน จำไม่ได้เพราะไม่ค่อยได้ขึ้น

ถาม ไปหาดใหญ่รถอะไร

ตอบ ไม่ค่อยได้ไปหรอก ออกจากเกาะยอกี่ยังไม่ค่อยได้ออกไปไหน เทียวอยู่ในบ้าน ตอนสงครามญี่ปุ่น รถสองแถวใช้ถ่านใช้ถ่านมาเผาหม้อน้ำให้เดือด แล้วใช้ไอน้ำให้รถวิ่ง ชีวิตตอนสงครามลำบาก

